

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRETİM ELEMANLARI VE
ÖĞRENCİLERİNİN POLİS VE POLİSLİK MESLEĞİ İLE
İLGİLİ ALGILAMALARI
(ERCIYES ÜNİVERSİTESİ ÖRNEKLEMİ)**

**Tezi Hazırlayan
Akif OLGUN**

**Tezi Yöneten
Prof. Dr. Mehmet ARSLAN**

**Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Haziran 2007
KAYSERİ**

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRETİM ELEMANLARI VE
ÖĞRENCİLERİNİN POLİS VE POLİSLİK MESLEĞİ İLE
İLGİLİ ALGILAMALARI
(ERCIYES ÜNİVERSİTESİ ÖRNEKLEMİ)**

**Tezi Hazırlayan
Akif OLGUN**

**Tezi Yöneten
Prof. Dr. Mehmet ARSLAN**

**Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

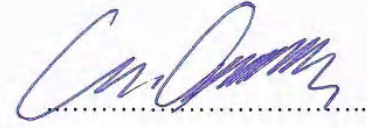
**Haziran 2007
KAYSERİ**

Prof. Dr. Mehmet ARSLAN danışmanlığında Akif OLGUN tarafından hazırlanan “Üniversite Öğretim Elemanları ve Öğrencilerinin Polis ve Polislik Mesleği İle İlgili Algılamaları (Erciyes Üniversitesi Örnekleme)” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı’nda **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

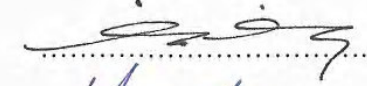
08/05/2007

JÜRİ:

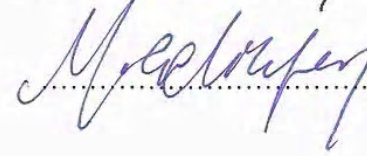
Danışman : Prof. Dr. Mehmet ARSLAN

Üye : Prof. Dr. Ünver GÜNAY

Üye : Doç. Dr. Mustafa ÇELİK TEN

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 08.06.2007 tarih ve 16..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

08. / 06 / 2007

Prof. Dr. Kerim TÜRK MEN
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Algı, insanın bilgi edinme sürecinin ilk basamağı, düşünce ise ikinci basamağıdır. Bu sebeple polisin nasıl algılandığının ölçülmesi önemlidir. Çünkü, çağdaş polisin, görevini tek başına ve klasik usullerle yapamayacağı anlaşılmış olmakla beraber, artık polis ne yapacağını ve nasıl yapacağını belirlerken halkın ve farklı kurum ve kuruluşların görüş ve beklentilerini dikkate almak durumundadır. Bunu yapmayan, eksikleri ve hatalarıyla yüzleşme cesareti gösteremeyen kurumların yenilenebilmesi oldukça zordur. Bu yüzden toplum içerisinde belirli bir seviyenin üzerinde bir grubu temsil eden öğretim elemanları ve öğrencilerin polisi ve polislik mesleğini algılama şekli ve düzeyi önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde, araştırmanın başından sonuna kadar bilgileri, tecrübeleri ile gösterdikleri ilgi ve manevi destek için bana ayırdıkları değerli vakitlerinden dolayı tez danışmanım Prof. Dr. Mehmet ARSLAN'a ve çalışma sürecinde beni anlayışla karşılayan ve manevi destekleri ile bu çalışmayı tamamlamamı sağlayan eşim Nuran OLGUN'a öncelikle teşekkürlerimi sunarım. Yapılan çalışmada ölçme aracı olarak likert tipi ölçek kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan anket formunun hazırlanması aşamasında eleştiri ve yorumlarıyla katkıda bulunan Emniyet Amiri Nevzat SÖNMEZ, Başkomiser Yılmaz DENKTAŞ, Başkomiser Murat ÇÖLOĞLU, Başkomiser Ali SEVİNÇ, Başkomiser Ferhat ALTIN, Doç. Dr. Mustafa ÇELİKTEN, Doç. Dr. Murat DOĞAN, Yrd. Doç. Dr. İlhami VURAL, Öğretim Görevlisi Semra DEMİR, Öğretim Görevlisi Seyhan EKİNCİ, Öğretim Görevlisi Akın ÜNAL, Öğretim Görevlisi Şükran EKECİK, Okutman Şefik KARTAL, Öğretmen Ebru ALTINDIŞ ve Öğretmen İbrahim GÜNGÖR'e, anket formlarının öğrencilere dağıtılması ve toplanmasında yardımları görülen Prof. Dr. Ali TOKSARI, Pof. Dr. Ali KAYA, Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN, Doç. Dr. Murat DOĞAN, Doç. Dr. Zafer GÖNÜLALAN, Doç. Dr. İbrahim KÜÇÜK, Yrd. Doç. Dr. Osman COŞKUN, Yrd. Doç. Dr. A. Osman Kurban, Yrd. Yrd. Doç. Dr. İlhami VURAL, Öğretim Görevlisi Levent ŞAHAN, Öğretim Görevlisi Semra DEMİR, Öğretim Görevlisi Seyhan EKİNCİ, Öğretim Görevlisi Erhan YILDIRIM, Okutman Şefik KARTAL ve Uzman Osman UTKAN'a katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Akif OLGUN

ÜNİVERSİTE ÖĞRETİM ELEMANLARI VE ÖĞRENCİLERİNİN POLİS VE POLİSLİK MESLEĞİ İLE İLGİLİ ALGILAMALARI (ERCIYES ÜNİVERSİTESİ ÖRNEKLEMİ)

Akif OLGUN

ÖZET

Algı insanın bilgi edinme sürecinin ilk basamağı, düşünce ise ikinci basamağıdır. Bu sebeple polisin nasıl algılandığının ölçülmesi önemlidir. Çünkü günümüzde polis, ne yapacağını ve nasıl yapacağını belirlerken halkın farklı kurum ve kuruluşların görüş ve beklentilerini dikkate almak durumundadır. Polis Teşkilatı'nın içinde bulunduğu çağın gereklerine göre kendisini değiştirerek olumlu yönde geliştirebilmesi için başkalarının gözüyle kendisini değerlendirmesi gerekmektedir. Bu yüzden toplum içerisinde belirli bir seviyenin üzerinde bir grubu temsil eden öğretim elemanları ve öğrencilerin polisi ve polislik mesleğini algılama şekli ve düzeyi önemlidir.

Çalışmada, 2005-2006 eğitim-öğretim yılında Erciyes Üniversitesi Rektörlüğü bünyesindeki öğretim elemanları ve öğrencilerin görüşlerine başvurulmuştur. Nisan 2006 tarihinde alınan verilere göre, Erciyes Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı Fakülte ve Yüksekokullarda, toplam 24273 öğrenci ve 1689 öğretim elemanı bulunmaktadır. Araştırmada ölçme aracı olarak likert tipi ölçek kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS istatistik programına işlenerek frekans, yüzde ve ortalamaları alınmış, ayrıca alt problemlere cevap aramak açısından ANOVA ve T testleri yapılmış ve bulguların güvenilirlik düzeyleri test edilmiştir. Anket formundaki maddelere verdikleri cevaplar bakımından öğrencilerin okudukları bazı okullar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Kayseri Meslek Yüksek Okulu ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin genel olarak algılamalarının diğer okul öğrencilerine göre daha olumlu olduğu söylenebilir. Öğretim elemanlarında ise sahip oldukları ünvanlar bakımından bir bölüm hariç olmak üzere anlamlı farklılık görülmemiştir. Katılımcılar statü başlığı altında ele alınarak, anket formunda bulunan alt başlıklara verilen cevaplar ile statü karşılaştırılmış ve iki farklı bölüm hariç olmak üzere anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Anket formunda bulunan bazı maddelerde öğretim elemanlarının bazı maddelerde ise öğrencilerin algılamalarının daha olumlu olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Polis, Polis Algısı, Polislik Mesleği, Algı

**THE PERCEPTION OF UNIVERSITY INSTRUCTORS AND STUDENTS
REGARDING POLICE AND POLICE JOB (ERCIYES UNIVERSITY SAMPLE)**

Akif OLGUN

ABSTRACT

Perception is the first step of getting of information, thinking is the second step as well. Therefore how the perception of others about police is important. Today, police has to get the views and expectations of different organizations regarding its job, while performing its duty. It is necessary for Turkish Police Organization to develop itself by changing as to requirements of current contemporary is to evaluate itself according to views of others. Therefore, views of university intructors and stutents, whose educational level is suppose to be above from common people, are important for police.

In this research, views of university instructors and students, attending the Erciyes University during 2005-2006 education season are taken. According to datas, taken from officials in april 2006, there are 24273 students and 1689 instructors in faculties and vocational schools of Erciyes University. In research, likert type scale is used during survey. All datas, taken from participants, are entered to SPSS statistics program and frequencies, percentages and averages are done. Anova and T tests are used to search the answer of subproblems and also reliability analysis of datas are tested. According to the results of Anova and T tests, significant differences are determined between some schools. It can be said that perceptions of students, attending Kayseri vocational school of higher education and social sciences vocational school of higher education, are more positive than perception of students attending the other faculties. On the other hand at the perception of instructors, significant differences are not encountered except for one division according to their ranks. All answers, given by participants, are compared with status. And it is found out that except for two division there are significant relations between status and subtitles. Answers of instructors are more positive than answers of students in some matters. And answers of students are more positive than answers of instructors in other matters.

Key Words: Police, Police Perception, Police Job, Perception

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	...I
ÖZET	...II
ABSTRACT	...III
KISALTMALAR.....	...IX
TABLolar LİSTESİ	...X

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ.....	1
1.1. Tezin Konusu.....	1
1.1.1. Polis ve Polislik Kavramı.....	1
1.2. Tezin Amacı.....	5
1.3. Tezin Önemi.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL BİLGİLER, KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	13
2.1. Algı ve Polis İlişkisi.....	13
2.2. Polis Algılamasını Etkileyen Faktör Olarak Polis Alt Kültürü.....	15
2.2.1. Polis Alt Kültürünün Özellikleri.....	17
2.2.1.1. Toplumdan Uzaklaşma ve Meslek İçi Dayanışma.....	17
2.2.1.2. Gizlilik.....	18
2.2.1.3. Soyutlanma Duygusu.....	19
2.2.1.4. Tutuculuk.....	19
2.2.1.5. Muhafazakârlık.....	20
2.2.1.6. Şüphencilik.....	20
2.2.1.7. Hile.....	21
2.2.1.8. Sivilleri Potansiyel Suçlu Görme.....	22
2.2.1.9. Biz - Onlar Ayırımı.....	22
2.3. Polis Algılaması Açısında Yeni Yaklaşımlar Ve Düzenlemeler.....	24
2.3.1. Yeni Polislik Yaklaşımları.....	24

2.3.1.1. Toplum Destekli Polislik (Community Policing)	26
2.3.2. Polis Eğitim Kurumları ve Eğitim Faaliyetleri.....	32
2.3.2.1. Eğitim Kurumları.....	32
2.3.2.2. Eğitim Faaliyetleri.....	43
2.3.3. Yasal Düzenlemeler.....	47
2.4. Konu İle İlgili Araştırmalar.....	64

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM.....	70
3.1. Evren.....	70
3.2. Örneklem.....	70
3.3. Araştırmanın Yöntemi.....	71
3.4. Verilerin Değerlendirilmesi.....	73

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	74
4.1. Kişisel Durumla İlgili Bilgiler.....	74
4.1.1. Araştırmaya Katılan Öğretim Elemanlarının Kişisel Özellikleri.....	74
4.1.1.1. Cinsiyete Göre Dağılım.....	74
4.1.1.2. Yaşa Göre Dağılım.....	74
4.1.1.3. Görev Yaptıkları Fakülte ve Yüksekokullara Göre Dağılım.....	75
4.1.1.4. Ünvanlarına Göre Dağılımları.....	76
4.1.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kişisel Özellikleri.....	77
4.1.2.1.Cinsiyete Göre Dağılım.....	77
4.1.2.2. Yaşa Göre Dağılım.....	77
4.1.2.3. Okullara Göre Dağılımları.....	78
4.1.2.4. Sınıflara Göre Dağılım.....	79
4.2. Erciyes Üniversitesi Öğretim Elemanları ve Öğrencilerinin Polis ve Polislik Mesleği İle İlgili Algılamaları	80
4.2.1. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Eğitimi İle İlgili Algılamaları.....	80
4.2.2. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polis-Halk İletişimi İle İlgili Algılamaları.....	86

4.2.3. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polislik Mesleği İle İlgili Algılamaları.....	101
4.2.4. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Algılamaları.....	122
4.2.5. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Görünümü İle İlgili Algılamaları.....	143
4.2.6. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Algılamaları.....	148
4.3. Erciyes Üniversitesi Öğrencilerinin Polis ve Polislik Mesleği İle İlgili Algılamalarında Okullar İtibariyle Anlamlı Farklılıklar.....	153
4.3.1. Öğrencilerin Polisin Eğitimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Karşılaştırılması.....	153
4.3.2. Öğrencilerin Polis Halk İletişimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Karşılaştırılması.....	154
4.3.3. Öğrencilerin Polislik Mesleği İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Karşılaştırılması.....	155
4.3.4. Öğrencilerin Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Karşılaştırılması.....	156
4.3.5. Öğrencilerin Polisin Görünümü İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Karşılaştırılması.....	157
4.3.6. Öğrencilerin Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Karşılaştırılması.....	158
4.4. Erciyes Üniversitesi Öğretim Elemanlarının Polis ve Polislik Mesleği İle İlgili Algılamalarında Ünvanları İtibariyle Anlamlı Farklılıklar.....	159
4.4.1. Öğretim Elemanlarının Polisin Eğitimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Karşılaştırılması	159
4.4.2. Öğretim Elemanlarının Polis Halk İletişimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Karşılaştırılması.....	159
4.4.3. Öğretim Elemanlarının Polislik Mesleği İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Karşılaştırılması.....	160

4.4.4. Öğretim Elemanlarının Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Karşılaştırılması.....	161
4.4.5. Öğretim Elemanlarının Polisin Görünümü İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Karşılaştırılması.....	161
4.4.6. Öğretim Elemanlarının Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Karşılaştırılması.....	162
4.5. Erciyes Üniversitesinde Görevli Öğretim Elemanlarının Polis ve Polislik Mesleği İle İlgili Algılamaları İle Öğrenim Gören Öğrencilerin Polis ve Polislik Mesleği İle İlgili Algılamaları Arasında Anlamlı Farklılıklar.....	163
4.5.1. Polisin Eğitimi İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.....	163
4.5.2. Polis Halk İletişimi İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.....	163
4.5.3. Polislik Mesleği İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.....	164
4.5.4. Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.....	165
4.5.5. Polisin Görünümü İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.....	166
4.5.6. Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması.....	166

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	168
5.1. Sonuçlar.....	168
5.2. Öneriler.....	170
KAYNAKLAR.....	175
EKLER.....	184

VIII

Ek-1. Anket Formu.....	185
Ek-2. Öğretim Elemanları İçin Güvenirlik Testi Sonucu.....	188
Ek-3. Öğrenciler İçin Güvenirlik Testi Sonucu.....	189
Ek-4. Anket İçin Rektörlük Makamından Alınan İzin Belgesi	190

KISALTMALAR

ANOVA :	Tek Değişkenli Varyans Analizi
AÖAY:	Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği
Bknz:	Bakınız
CMK:	Ceza Muhakemesi Kanunu
CMUK:	Ceza Muhakemesi Usul Kanunu
EÖDT:	Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü
EGM EDB:	Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı
İHÜK KGİUEHY: ...	İnsan Hakları Üst Kurulunun Kuruluş, Görev Ve İşleyişi İle İlgili Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
İHDK KGİUEHY: ...	İnsan Hakları Danışma Kurulunun Kuruluş, Görev Ve İşleyişi İle İlgili Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
İHİİİH KGİUEHY: ...	İnsan Hakları İhlali İddialarını İnceleme Heyetlerinin Kuruluş, Görev Ve İşleyişi İle İlgili Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
İİİHK KGÇEHY:	İl Ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Kuruluş, Görev Ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik
EGM HİEY:	Emniyet Genel Müdürlüğü Hizmetiçi Eğitim Yönetmeliği
KTK:	Karayolları Trafik Kanunu
n:	Denek Sayısı
p:	Önemlilik Değeri
PA GBF EÖY:	Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Fakültesi Eğitim Öğretim Yönetmeliği
PYÖK:	Polis Yüksek Öğretim Kanunu
PMYO EÖY:	Polis Meslek Yüksek Okulları Eğitim Öğretim Yönetmeliği
PMYO GY:	Polis Meslek Yüksek Okulları Giriş Yönetmeliği
POMEM GY:	Polis Meslek Eğitim Merkezleri Giriş Yönetmeliği
POMEM EÖY:	Polis Meslek Eğitim Merkezleri Eğitim Öğretim Yönetmeliği
PVSK:	Polis Vazife Ve Selahiyet Kanunu
TCK:	Türk Ceza Kanunu
TCA:	Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
$\bar{X}$	Değerlerin Ortalaması
YGİAY:	Yakalama Göz Altına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği

SIRA	TABLolar LİSTESİ	SAYFA
1.	Tablo-1. Güvenlik Bilimleri Fakültesinde Okutulan Dersler.....	35
2.	Tablo-2. Polis Meslek Yüksek Okullarında Okutulan Dersler.....	40
3.	Tablo-3. 2003 Yılı İtibariyle Emniyet Genel Müdürlüğü Emniyet Hizmetleri Sınıfı Personelinin Rütbelere Göre Tahsil Durumu.....	42
4.	Tablo-4. 2003 Yılı İtibariyle Emniyet Genel Müdürlüğü Emniyet Hizmetleri Sınıfı Personelinin Rütbelere Göre Toplam Sayısı.....	43
5.	Tablo-5. Emniyet Teşkilatı'nda Amir Kadrosunu Oluşturan Emniyet Hizmetleri Sınıfı Personele Merkez ve Taşra Birimlerinde, Her Yıl Hizmet İçi Eğitim Kapsamında Verilen Genel Geliştirme Eğitiminde Okutulan Dersler İle Saatlerini Gösteren Tablo	44
6.	Tablo-6. Emniyet Teşkilatı'nda memur kadrosunu oluşturan emniyet hizmetleri sınıfı personele merkez ve taşra birimlerinde, her yıl hizmet içi eğitim kapsamında verilen genel geliştirme eğitiminde okutulan dersler ile saatlerini gösteren tablo.....	45
7.	Tablo-7. Öğretim Elemanlarının Cinsiyete Göre Dağılımı.....	74
8.	Tablo-8. Öğretim Elemanlarının Yaşlarına Göre Dağılımı.....	74
9.	Tablo-9. Öğretim Elemanlarının Görev Yaptıkları Fakülte Ve Yüksekokullara Göre Dağılımları.....	75
10.	Tablo-10. Öğretim Elemanlarının Ünvanlarına Göre Dağılımları.....	76
11.	Tablo-11. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları.....	77
12.	Tablo-12. Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımları.....	77
13.	Tablo-13. Öğrencilerin Okudukları Okullara Göre Dağılımları.....	78
14.	Tablo-14. Öğrencilerin Halen Okudukları Sınıflara Göre Dağılımları.....	79

15. Tablo–15. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Eğitimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar	80
16. Tablo–16. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polis-Halk İletişimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar	87
17. Tablo–17. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polislik Mesleği İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar	101
18. Tablo–18. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar	122
19. Tablo–19. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Görünümü İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar	143
20. Tablo–20. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar	148
21. Tablo-21. Öğrencilerin Polisin Eğitimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Anova Sonuçları.....	153
22. Tablo-22. Öğrencilerin Polis Halk İletişimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Anova Sonuçları.....	154
23. Tablo-23. Öğrencilerin Polislik Mesleği İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Anova Sonuçları.....	155
24. Tablo-24. Öğrencilerin Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Anova Sonuçları	156
25. Tablo-25. Öğrencilerin Polisin Görünümü İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Anova Sonuçları.....	157
26. Tablo-26. Öğrencilerin Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Anova Sonuçları	158
27. Tablo-27. Öğretim Elemanlarının Polisin Eğitimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Anova Sonuçları	159

- 28.** Tablo-28. Öğretim Elemanlarının Polis Halk İletişimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Anova Sonuçları 160
- 29.** Tablo-29. Öğretim Elemanlarının Polislik Mesleği İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Anova Sonuçları 160
- 30.** Tablo-30. Öğretim Elemanlarının Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Anova Sonuçları 161
- 31.** Tablo-31. Öğretim Elemanlarının Polisin Görünümü İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Anova Sonuçları 161
- 32.** Tablo-32. Öğretim Elemanlarının Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Anova Sonuçları 162
- 33.** Tablo-33. Polisin Eğitimi İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların T-Testi Sonuçları 163
- 34.** Tablo-34. Polis Halk İletişimi İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların T-Testi Sonuçları 164
- 35.** Tablo-35. Polislik Mesleği İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların T-Testi Sonuçları 164
- 36.** Tablo-36. Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların T-Testi Sonuçları 165
- 37.** Tablo-37. Polisin Görünümü İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların T-Testi Sonuçları 166
- 38.** Tablo-38. Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların T-Testi Sonuçları 167

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Tezin Konusu

1.1.1. Polis ve Polislik Kavramı

Köken olarak polis kavramı, eski Yunanca’da politika anlamına gelen politeia ve şehir anlamına gelen polis ile, Latince karşılığı olan politia ve İngilizce karşılığı olan policy kavramından gelmektedir (Manning 1977, 39; Whitaker 1979, 35; Kneymeyer 1980, 172; aktaran, Aydın 1996, 5). Polis ile ilgili olarak; modern manada asayiş sağlamaya ve suçu önlemekle görevli organize bir kolluk kuvveti (Lepine 1905, 4; aktaran, Aydın 1996, 6), öncelikle toplumsal düzeni koruyan bir kurum (Bowden 1978, 19; aktaran, Aydın 1996, 6), ülkede mevcut rejimi ve statükoyu koruyup sürdürme ve istikrarı sağlama aracı (Fındıklı 2000, 8), demokrasilerde bir yandan devleti ve onun kurum ve kuruluşlarını, öte yandanda kanuni ve meşru sınırlar içerisinde kullanılmak üzere, devletin muhaliflerinin haklarını da korumakla yükümlü ve bunun teminatı olan teşkilat (Cerrah 1996, 4-7), tanımları yapılmaktadır. Polis Teşkilatı kurum olarak, sivil idarenin emrinde, iç güvenliği ve kamu düzenini sağlayarak kendini halkın hizmetine adanmış meslek mensupları topluluğudur (Fındıklı 2000, 5). Diğer yandan bir ülkede devlet adına meşru güç kullanma yetki ve tekeline sahip bir kurumdur (Fındıklı 2000, 6).

Sivil idarenin emrinde olan polisin faaliyetlerini hukuk sınırları içerisinde tutabilmek idare için büyük önem taşımaktadır. Çünkü, sivil idarenin emrinde bir otorite aracı olması dolayısıyla polis otoriteye düşkündür. Demokratik toplumlarda denetim altına alınmayan ve hukuka dayanmayan polis korkusu, demokratik devletin bir zaafı olarak kabul edilmektedir (İnan 1993, 39).

Polise yetki veren temel kanunlardan olan polis vazife ve selahiyet kanunu (PVSK)’da polisi tarif etmiştir. Bu kanunun 1. maddesine göre polis, “asayiş, amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini koruyan, halkın ırz, can ve malını muhafaza

ve ammenin istirahatini temin eden, yardım isteyenlerle yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere yardım eden, kanun ve nizamnamelerinin kendisine verdiği vazifeleri yapan” kişidir.

Eski Türklerde polis sözcüğünün karşılığı olarak “yarkan” terimi kullanılmıştır. Moğolca’da “daruga” kelimesi polis anlamına gelmektedir. Bu kelimelerin ikisinde Uygur metinlerinde geçmektedir. Yarkan; polis, dedektif manalarında, daruga ise; gece bekçisi, polis memuru, vergi tahsildarı anlamında kullanılmıştır. Karakol sözcüğü, eski Türk Polis Teşkilatı’na dayanmakta olup, bugünkü polis teriminin karşılığıdır. Eskiden dirlik ve düzeni sağlayanlara karakol, bu işlerin yürütüldüğü yerlerde karakol hane adı verilmiştir. Peçenek Türklerinin gözetlemek amacıyla yaptıkları kalelerden birinin adı karakudur. Karaku sözcüğü de, karakol gibi gözetlemek anlamına gelen karamak fiili kökenine dayanmaktadır. Öte yandan Şemsettin Sami, ünlü eseri Kamus-i Türki’de karakol sözcüğünü, karagul ve karavul şeklinde ifade etmektedir. Türkçe’de kol, asker manasına gelmektedir. Kara ile de gece ifade edildiğinde gece askeri, gece kolu ya da gece bölüğü şeklinde tanımlandığı anlaşılmaktadır. Meydan Larousse polisi, bir ülkenin sükun, güvenlik, sağlık ve düzenini sağlamak ve korumak amacıyla idare tarafından alınan ve yürütülüp gerçekleştirilmesi bir takım müeyyidelerle sağlanan genel ve özel önlemleri ve bu amaçla yerine getirilen hizmetlerin tümünü ifade eden bir terim olarak açıklamıştır (Sönmez 2005, 4).

Polisin rolü çok boyutludur. Polisten, suçu önlemesi, suç konusunda araştırma yapması, suçluları tespit edip yakalaması ve adalete teslim etmesi, düzeni koruması, bununla beraber, düzen ve ahlak konusunda halka örnek olması beklenmektedir (İçli 1995, 59). Ülkemizde polis halen 130 branşta görev yapmaktadır (Fındıklı 1995, 276). Bunun yanında, polis insan hak ve hürriyetlerinin güvence altına alınması ve gerektiğinde kısıtlanması gibi hayati bir alanda görev yapmakla yükümlüdür (Aydın 1998, 91). Bazı radikal görüş sahibi yazarlar, kapitalizmin ortaya çıkışıyla, polis gücünün, devlet ve sisteme hakim siyasi ve ekonomik güç sahipleri tarafından varlıklarını ve statülerini korumak amacıyla oluşturulduğunu iddia ederek, aslında polisin halka hizmet veren bir güç olması gerektiği, suç ve suçluya karşı olduğu kadar hatta devlete karşı bile halkı korumakla yükümlü olması gerektiğini savunmaktadır (Aydın 1996, 8).

İnsanların topluluk halinde yaşamaya başlamasından itibaren bireysel veya topluluk düzeyinde çıkar çatışmaları, kabul edilen ve edilmeyen davranış kalıpları oluşmuş, bu

davranış kalıplarını denetleyen ve uygulayan bir birimin olması polisin varlığını ortaya çıkarmıştır. Bunu günümüz polisliğine gelen yolun ilk adımı olarak kabul etmek gerekir (Çağlar 1999, 125).

J.J.Rousseau'ya göre, insanlar siyasal topluluğu oluşturmada önce doğada özgür, eşit ve mutlu bir hayat sürmekteyken, zamanla üretim tekniğinin gelişmesi, insanların daha fazlasına sahip olmak istemelerine sebep olmuş bu gibi nedenlerle bu mutluluk ve eşitlik bozulmuştur (Odabaş 1999, 574). İnsan felsefesi açısından bakıldığında insanın varlık şartlarından birisi de devlet kurmaktır. İnsan tarihin hiç bir devrinde devletsiz olmamıştır. T. Hobbes'e göre devlet kumadan önce insanlar doğada, doğal yaşama halinde özgür ve eşit iken, bu aynı derecede özgür ve herkesin herkesle eşit olma durumu mutluluk getirmemiştir. Bu ortamdaki insanlar, aralarında bir sözleşme yaparak, özgürlüklerinden vazgeçmek suretiyle oluşturdukları teşkilatlanma, devleti meydana getirmiştir. T. Hobbes'e göre devlet bir güvenlik problemini aşmak için kurulmuştur (Odabaş 1999, 572). Başka bir ifadeyle söylemek gerekirse, insanların birlikte yaşama ihtiyacı devletin kuruluşunu ortaya çıkarmış, devlet ise halkın güvenliği görevini üstlenmiştir (Aydın 1996, 8). Modern devletin kurulması aşamasında ise, polis sosyal barışın bir genel misyonunu karşılamaktadır (Gleizal; Domenach; Journes 2000, 5).

Her ne kadar yüzyıllar boyu örf ve adete dayanan hukuk modern anlamda bir polis gücü olmaksızın yürümüş ise de aslında modern polisin ortaya çıkışı, yoğun nüfus artışı ile sosyal, ekonomik ve siyasal yaşamın karmaşılaşmasına paralel olarak gerçekleşmiştir (Çağlar 1999, 125). Suç ve suçluluk kavramlarının sanayi devriminin başlamasıyla değişmesi, sermayenin korunması için farklı mücadele tarzlarının gerekliliği, Polis Teşkilatı'nın ortaya çıkmasına vesile olmuştur (Aydın 1996, 8). Modern manada polis henüz örgütsel olarak yapılanmadan önce, daha çok gece bekçisi olarak hizmet vermekte iken, toplum yapısında meydana gelen hızlı değişimler ve gelişmeler, polise sokaktaki gaz lambalarını yakmak, kayıp çocukları bulmak, hırsızları bulmak gibi başka görevleri yüklemiş (Richardson 1989, 433-439; aktaran, Çağlar 1999, 127), 1820'lere gelindiğinde ise bilhassa endüstrinin geliştiği şehirlerdeki işçi sınıfının büyümesi ve devletin sahip olduğu otoriteye karşı meydan okumalar mevcut durumu idare etmeyi güçleştirmiştir. Bu gelişmeler ise modern polisi ortaya çıkarmıştır (Çağlar 1999, 127). Başka bir yaklaşıma göre ise kendileri açısından potansiyel olarak tehlikeli olan

sınıfları kontrol altına almak için seçkinler tarafından modern Polis Teşkilatı tesis edilmiştir (Çağlar 1999, 128).

Polislik en eski ve saygın mesleklerden birisidir ve diğer mesleklerden farklı özellikleri bulunmaktadır. Sadece üniforma ve silahtan ibaret olmayıp, polislik bir insanlık ve uygarlık mesleğidir. Özünde iyilik etmek, korumak, haksızlığı önlemek, yol göstermek ve yardım etmek olan polislik, insan haklarının hakim olduğu çağımızda hassas bir meslek haline gelmiştir (Fındıklı 2000, 2). Uygarlık, kargaşa ve düzensizliğin bittiği yerde başladığından dolayı polislik bir uygarlık mesleğidir denilebilir (Fındıklı 2000, 6). Öte yandan devletin başta gelen görevlerinden birisi güvenlik ihtiyacını karşılamaktır ve bu görev ise polis v.b kurumlar eliyle yürütülmektedir. Bu temel görevini yerine getirmeden eğitim, sağlık gibi diğer ana görevlerini ifa etmesi kolay olmaz, çünkü tüm çalışanlar can ve mal güvenliklerinin sağlanmasını ister (Aydın 1996, 12).

İnsanların toplum halinde yaşaması zorunlu bir olgudur. Toplum halinde yaşamak her şeyden önce o toplumun içinde bir düzen ve güvenin sağlanmasına ve sürdürülmesine bağlıdır. Toplamlar asırlarca birlikte yaşamışlar, fakat düzensiz ve güvensiz yaşayamamışlardır. Kamu düzeninin ve güvenliğin sağlanması, devletin en başta gelen ödevlerindendir. Devleti küçültüp klasik görevlerine döndürsek bile; savunma, adalet ve iç güvenlik devletten soyutlanamaz ve ayrılamaz bir nitelik taşır. Devletin sağlamak ve korumakla sorumlu olduğu bu düzen için emniyet, asayiş ve kamu düzeni deyimleri kullanılmıştır (Aydın 1996, 1). Polis, gerek kamu düzeninin sağlanması, gerekse bireylerin hak ve özgürlüklerinin korunması gibi çok önemli bir hizmeti sunmaktadır. Bu görevler topluma kesintisiz olarak sunulmak zorundadır. Çünkü kolluk faaliyetleri kamu gücüne sahip olması, koruyucu nitelikte olması ve en önemlisi özel kesime bırakılamaz olması nedeniyle 24 saat görevinin başında bulunmak zorundadır (Tezsever 1992, 2). Kamu düzeninin korunması ve düzenli bir toplum halinde yaşamayı sağlamak amacına yönelik kolluk faaliyetinin yürütülmesi sırasında özgürlüklerle kolluk müdahaleleri arasında denge kurmak hukuk devletinin en nazik konularındandır. Zira kamu düzeninin sağlanması ve korunması amacıyla alınan tedbirler bu amaçla doğru orantılıdır (Kıratlı 1973, 40).

Artık günümüz polisliğinin, sürekli değişen ve gelişen toplum düzenine paralel olarak artan suç ve suçluluk anlayışıyla mücadele edebilmesi için kendisini sürekli yenilemesi, değiştirerek geliştirmesi kaçınılmaz bir zarurettir. Bu bağlamda kendini değiştirerek

geliştirme azminde olan bir teşkilat için başka kurumlar ve halk tarafından nasıl algılandığını bilmesi oldukça önemlidir. Mevcut durumla yetinmek yerinde saymanın ifadesi olup, başkalarının gözüyle kendi muhasebesini yapmayan kurumların çağın gerisinde kalacağı muhakkaktır.

Bu anlayış çerçevesinde, Erciyes Üniversitesi öğretim elemanları ve öğrencilerinin görüşlerine başvurmak suretiyle polis ve polislik mesleği ile ilgili algılamaları tespit edilmeye çalışılacaktır.

1.2. Tezin Amacı

Toplumda suçları başarılı bir şekilde ortaya çıkarmak ve önlemek için toplum ile polis arasında verimli bir ilişki zaruridir. Hukuk ve düzenin temsilcisi olarak polis önemlidir. Toplum ise, hem suç ve suçluları kontrol etme teşebbüslerinde hukuku uygulayan temsilcilere destek noktasında bir kaynaktır, hem de suç mağdurlarının kaynağıdır. İnsan hayatının her noktasına dokunan ve etkileyen karışık bir fenomen olan suçla mücadele çok karmaşıktır. Her biri bazı şeyler öneren suç, suçluluk ve önleme metotlarını açıklayan sayısız teori bulunmaktadır. Ancak, hiçbirisi, köklü bir çözüm sunmamaktadır. Halk suçları ihbar noktasında isteksiz olduğu veya polisin hayatlarına müdahalesini hoş görmediği sürece, yasalar suçluları yargıya getirme ve suçları tanımlama noktasında gerçeklerden çok uzak veya çok belirsiz olduğu sürece, görevlerini yerine getirmek için polise çok az yetki verildiği ve toplumda sosyal hayat çok parçalandığı sürece kaçınılmaz olarak bütün bu faktörler suçla mücadele çabalarını azaltacaktır. Suçla mücadelede son yıllardan en çok üzerinde durulan yaklaşım, parlamento, aile ve arkadaşlar, gönüllü kuruluşlar, dini otoriteler ve cemaatler, eğitim ve kültür kuruluşları, polis, mahkemeler ve kovuşturma hizmeti, sosyal hizmetler ve hapisaneler gibi değişik kuruluşlar arasında paylaşılmış olan suçla mücadelenin koordinasyonu yani toplum destekli polislik yaklaşımıdır. Bu yaklaşım, polisinde bazı yasal yetki ve görevleri olan üniformalı halk olduğu, polisin başarısının halkla uyum ve beraberliğinde yatmakta olduğu, öte yandan suçun da kendisinin toplumun ayrılmaz bir parçası olduğu noktasından hareket etmektedir. Çünkü polis ne kadiri mutlak, insanüstü, ne de her derde deva bir varlıktır. Her köşede bir polisin bulunduğu bir çağ hiç bir zaman olmayacaktır (Öztürk 2000, 701).

Liou ve Savage'e göre polis hizmetlerinin vatandaşlar tarafından nasıl algılandığını anlamının ana yollarından bir tanesi de toplumun düşüncesinin araştırılmasıdır.

Toplum, polisin performansının algılanmasıyla ilgili olarak çok hayati bilgi ve geri dönüt sağlamaktadır. Polis ile vatandaş arasındaki etkileşimi değerlendirmek için yapılan araştırmaları bir araç olarak kullanma 1970'lerin Amerika ve İngilteresine kadar geri gitmektedir. Bu ülkelerdeki ilk araştırmalar göstermiştir ki insanların çoğu polisi desteklemektedir ve polisin görevini yerine getirmesinden memnundur. Bu ilk araştırmalarda Amerika'da yaşan genç Amerikalıların genellikle yaşlılara oranla polisten daha az memnun olduğu ortaya çıkmıştır (Davis 2000, 3).

Hañcelioğlu'na (1996) göre algı, insanın bilgi edinme sürecinin ilk basamağı olup, düşünce, bilgilenme sürecinin ikinci basamağıdır. Yani düşüncenin oluşmasından önce, bilgi edinmenin ilk basamağı olan algı gelmekte ve süreç bilgilenme ile devam etmektedir. Bu açıdan polisle ilgili toplumda herhangi bir düşüncenin oluşmasında polisin nasıl algılandığı önem arz etmektedir. Polisin algılanan yönü tabii ki ortaya çıkan davranışlarıdır. Polisin tavır ve davranışları, görünümü, mesleki anlayışıyla ortaya çıkan alışkanlıkları, halkla iletişimi sonuç olarak polisle ilgili belirli bir düşüncenin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bu yüzden, polisin kendisiyle ilgili düşünceleri olumlu yönde değiştirebilmesi için kendisiyle ilgili algılamalarında ölçmesi gerekmektedir.

Kendisini başkalarının gözüyle denetlemeyen bir Polis Teşkilatı'nın hizmet kalitesini artırması, hizmet sunduğu topluma entegre olması ile suçla mücadelede ve toplumun huzur ve güvenliğini sağlamada toplumu yanında görmesi oldukça zordur. Bu düşünceden hareketle, bu çalışmayı yapmak amaçlanmıştır. Halkın polise karşı bakış tarzı veya polis algılaması türü araştırmalara rastlamak mümkünken, literatürde yüksek lisans ve doktora seviyesinde ülkede belirli seviyenin üzerinde bir grubu temsil eden üniversite öğretim elemanları ve öğrencilerinin polis ve polislik mesleğini algılamalarının ölçüldüğü bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma ile Erciyes Üniversitesi öğretim elemanları ve öğrencilerinin polis ve polislik mesleği hakkında algılamaları tespit edilmeye çalışılmıştır. Erciyes Üniversitesi öğretim elemanları ve öğrencilerinin görüşlerine başvurmak suretiyle, polis ve polislik mesleği hakkında algılamalarının nasıl olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu çalışma daha sonra yapılacak çalışmalar için bir durum tespiti özelliği taşıyacaktır.

Problem Cümlesi: Erciyes Üniversitesi öğretim elemanları ve öğrencilerinin polis ve polislik mesleği ile algılamaları nasıldır?

Alt Problemler

Problemin genel çerçevesi içinde daha ayrıntılı bir biçimde aşağıdaki sorulara yanıtlar aranacaktır.

- a) Erciyes Üniversitesi öğretim elemanlarının polis ve polislik mesleği ile ilgili algılamaları nasıldır?
- b) Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin polis ve polislik mesleği ile ilgili algılamaları nasıldır?
- c) Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin polis ve polislik mesleği ile ilgili algılamalarında okullar (Fakülte ve Yüksekokul) itibariyle anlamlı bir farklılık var mıdır?
- d) Erciyes Üniversitesi öğretim elemanlarının polis ve polislik mesleği ile ilgili algılamalarında ünvanları itibariyle anlamlı bir farklılık var mıdır?
- e) Erciyes Üniversitesinde görevli öğretim elemanlarının polis ve polislik mesleği ile ilgili algılamaları ile öğrenim gören öğrencilerin polis ve polislik mesleği ile ilgili algılamaları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. Tezin Önemi

Bir kurumun, içinde bulunduğu çağın gereklerine göre kendisini değiştirerek geliştirebilmesinin yollarından bir tanesi de kendisini başkalarının gözüyle değerlendirebilmesidir. Başkalarının gözüyle kendisini değerlendirmeyen, eksikleri ve hatalarıyla yüzleşme cesareti gösteremeyen kurumların yenilenebilmesi oldukça zordur. Bu yüzden polisin mücadele etmekle görevli olduğu bir çok suç ve suçluluğun kaynağı olan toplumsal problemlere çözümler üretmek görevi de bulunan üniversitelerde görevli, toplum içerisinde eğitim seviyesi, eğitilmiş olma itibariyle belirli bir seviyenin üzerinde bir grubu temsil eden öğretim elemanları ve öğrencilerin polisi ve polislik mesleğini algılama şekli ve düzeyi önem arz etmektedir. Polisin çalışmalarının sadece ‘adli’ olaylarla sınırlı kalması, polis ile toplumun arasındaki iletişimin kurulamamasına neden olur. Polisin başarısı, toplumun katılımı ile doğrudan orantılıdır. Polisin görevi kamu düzenini sağlamaktır. Bu görevi yerine getirirken hizmet ettiği toplumun onay, güven ve saygısını kazanmak zorundadır. Diğer bir anlatımla polis, hukuksal meşruiyet ile toplumsal meşruiyeti kazanmalıdır. Toplum desteği, halkla ilişkiler adına yapılan sembolik çalışmalardan ötedir. Toplum desteği, huzuru sağlama ve suçlarla mücadelede çok önemli bir yere sahiptir (Bahar 2000, 719).

Yapılan literatür araştırmasında, üniversite öğretim elemanları ve öğrencilerinin polis ve polislik mesleği ile ilgili algılamaları konulu yüksek lisans veya doktora çalışmasına rastlanmamıştır. Ancak benzer nitelikte çalışmalar bulunmaktadır. üniversite öğrencilerine yönelik olarak İçli (1995) tarafından Hacettepe Üniversitesi öğrencilerine ve Arslan (2002) tarafından Fırat Üniversitesi öğrencilerine yönelik polis ile ilgili görüşlerin sorgulandığı anket çalışmaları mevcuttur. Ancak bu çalışmalar yüksek lisans veya doktora düzeyinde olamayan çalışmalardır. Bundan dolayı, yapmış olduğumuz çalışma, alandaki bu eksikliği gidermeye yönelik bir çalışma olması açısından önemlidir.

Bir kişinin, ürünün veya bir kurumun halkın gözündeki konumu veya algılanma biçimi olan imaj aynı zamanda bir kuruluşun kişiliğinin de meydana getirmektedir. Bu kişiliğin, kuruluşun yönetici ve çalışanlarının ürünü olduğu söylenebilir. Bu yüzden de çoğu kez kurum imajı ile özdeşleşmektedir. Üretilen mal ve hizmet ve kuruluş çalışanları sıklıkla değişse bile imaj genellikle kalıcı olmakta ve değişmesi uzun zaman almaktadır. Diğer yandan kuruluşların imajları farklı gruplarca farklı algılanabilmektedir (Akan 1995, 248).

İmaj geliştirme konusu genel olarak bir halkla ilişkiler faaliyetidir. Bir kurum kendi imajını saptamak, geliştirmek, iyileştirmek ve iyileşmeyi koruyabilmek istiyorsa kamuoyu araştırması yapması gerekmektedir. Buradaki amaç halkın gözündeki kurumun algılanış biçimini ortaya koymaktır. Kurumun hedeflenen imaja ulaşması ile kuruluşun toplumca kabul görmesi ve desteklenmesi arasında doğru orantı bulunmaktadır. Yani kurumun imajı kötü ise, o kurumun toplum tarafından destek görmesi de o oranda az olmaktadır. Bu yüzden kurumun imajını olumlu yönde geliştirmek, halkla ilişkilerin temel işlevi olup, bu işlev iletişim ve karşılıklı etkileşim ile sağlanabilmektedir (Güler 2001, 128-129). Bu çalışma, aynı zamanda polisin, üniversite öğretim elemanları ve öğrencilerinin nezdinde ki imajını da ölçmeye yönelik bir çalışmadır. Ortaya çıkmaktadır ki, Polis Teşkilatı'nın hedeflerine ulaşması ile toplum tarafından kabul görmesi ve desteklenmesi arasında doğru orantı bulunmaktadır. Diğer yandan, Polis Teşkilatı'nda zaman içerisinde olumlu yönde gelişmeler olmaktadır. Bu gelişmelerin toplum tarafında algılanıp algılanmadığının da zaman zaman ölçülmesi gerekmektedir.

Vatandaşın katılımının sağlanmasındaki başarısızlık suç olgularının aydınlatılmasında daha düşük oranlara ve yanıltıcı resmi suç istatistiklerine yol açacağından, polisin olayları soruşturması için halkın ihbarına ve bilgi vermesine her zaman ihtiyacı vardır. Etkileşim eksikliği aynı zamanda polis ve halkının birbirine karşı güvensizlik ve şüphe duymasına yol açmaktadır (İçli 2004, 3). Demokratik toplumlara sahip olduğu kabul edilen modern toplumlarda polis, adaletin keskin kılıcı değil, halka hizmet etmeyi amaçlayan üniformalı bir vatandaş olarak görülmektedir. Hatta bu bağlamda Londra'da polisin kurum olarak adı metropolit polis hizmetleri (metropolitan police service) olarak değiştirmiştir (Bahar 2002, 291). Polis uygulamaları demokratik ülkelerde artık ortak bir felsefeye doğru gitmektedir. Bunun temelini ise, halkın ihtiyaçlarına göre polislik anlayışı meydana getirmektedir. Bu bağlamda toplum destekli polislik ve problem çözümlü (odaklı) polislik metotları geliştirilmiştir (Kavgacı 1996, 623).

Çağdaş polisin, görevini tek başına ve klasik usullerle yapamayacağı anlaşılmış olmakla beraber, artık polis ne yapacağını ve nasıl yapacağını belirlerken halkın ve farklı kurum ve kuruluşların görüş ve beklentilerini dikkate almak durumundadır (Fındıklı 1995, 277). Polislik hizmetlerinin başarısı, tutuklama sayısı, faili meçhul olayların aydınlatılması, hırsızların yakalanması gibi istatistiklerle ölçülürken, bu tür istatistiklerle başarının ölçülmesinin yeterli olmadığı öne sürülmektedir (Bayley 1996; aktaran, Kavgacı 1996, 628). Artık, çağdaş polis yaklaşımında başarının en önemli ölçüsü polisin halktan aldığı aktif destektir denilebilir. İngiltere'de suçluların % 87'si halkın verdiği bilgilerle yakalanırken, sadece %13 polisin kendi çalışmalarıyla yakalanması bunun haklılığını ortaya koymaktadır (Ağar 1995, 5). Polislik uygulamalarına katılım ile, vatandaşlara hayatlarını etkileyen işlemlere müdahale etme imkanı, ihtiyaç duyulan konular hakkında fikir beyan etme imkanı, uygulamaların meşruiyetinin artırılması ve sosyal bir dayanışmanın ortaya çıkması sağlanmış olmaktadır (Pateman 1970; aktaran, Kavgacı 1996, 626). Aynı zamanda ülkede politik kimlikleri olan kişilerin ve kuruluşların amaçları doğrultusunda etkin olabilmeleri, hedef kitleleri ile sağlayacakları iletişim ve etkileşim ile mümkün olabilmektedir (Akan 1995, 243).

Çağdaş polislik anlayışı çerçevesinde, polisin yapacağı polislik hizmetlerini klasik usullerle yerine getiremeyeceği, bilhassa toplumsal nedenleri olan suçun ortaya

çıkmadan önce engellenmesinde farklı kurumların katılımına ve desteğine ihtiyacı olduğu ortaya çıkmaktadır. Haziran 2005 tarihi itibarıyla ülkemizde polise yetki veren kanunlarda yapılan değişikliklerde de bu anlayışın olduğu görülmektedir. En başta polis, delilden şüpheliye gitme yoluna zorlanmakta ve suçun ortaya çıkmasından sonra devreye giren adli görevlerinde doğrudan harekete geçme yetkisi kaldırılarak polisin dikkatinin suçun önlenmesi yönüne kaydırılması amaçlandığı düşünülmektedir. Suçun önlenmesi ise polisin tek başına başarabileceği bir konu değildir. Daha önce polis, savcının yardımcısı olarak tanımlanırken bu durum yeni kanunda kaldırılmıştır.

Kamu düzenini sağlamadan demokratik düzeni muhafaza etmek mümkün değildir. Çünkü kamu düzeni bozulduğunda herhangi bir müdahale olmasa bile halk otoriter rejimleri özlemeye başlamaktadır. Bu ise demokratik düzenden uzaklaşılması sonucunu doğurmaktadır. Yani suçlarla mücadele edemeyen bir ülke hukuk devleti olamaz (Savaş 1998, 5). Güvenliği tehlikede iken ekonomik atılımlarda bulunabilmiş, sosyal gelişmişlik sağlayabilmiş, kültürel kalkınmışlıklarına para harcayabilmiş hiç bir ülke yoktur (Sağlam 1995, 10). Demokrasi, hukuka bağlı devlet, insan haklarının geçerliliği ve egemenliği gibi Avrupa değerlerinin hakim olması toplumda barış ve sükunun sağlanmış olmasına bağlıdır ki, bu görev polisindir. Toplumun barış, huzur ve sükunu sağlanmadan insan hakları, hukuka bağlı devlet ve demokrasi gibi kavramların hayat bulması mümkün değildir (Dönmezer 2000, 11).

Toplumda sükun, barış ve huzuru sağlama bağlamında, suç ve suçlularla mücadele etmek, suç olaylarını önlemek, suçluyu yakalamak ve suçu aydınlatmak polislik mesleğinin en önde gelen görevlerindendir. Ancak polisin çabasıyla suç ve suçluluk önlenememektedir. Çünkü suç toplumsal bir hadise olup ortaya çıkış sebepleri çoğu zaman toplumsal sorunlardır. Diğer yandan suç sadece kanunlarda yazılanlardan ibaret olmayıp, kanunlarda yazılı olmayıp toplum tarafından suç olarak kabul edilen pek çok olay vardır. Suçu aydınlatmak ve tekrar ortaya çıkmasını önlemekle görevli polisin, suçu ve sebeplerini iyi tanıması gerekir (Fındıklı 2000, 7). Bununla beraber, suç probleminin çözümünde demokratik polis uygulamaları toplum desteğini zorunlu kılmaktadır. Toplum desteği sağlanmasa bile en azından polis uygulamalarının toplum tarafından kabul edilmesi gerekmektedir (Kavgacı 1996, 23). Yukarıda bahsi geçtiği gibi, suçun kendisi toplumun ayrılmaz bir parçası olup, hayatın her noktasına dokunan ve etkileyen karışık bir fenomen olan suçla mücadele etmek çok karmaşık olduğundan,

suç ve suçlulukla mücadele etmek üzere bir çok metot geliştirilmiştir. Bu bağlamda en son mücadele yaklaşımı, gönüllü kuruluşlar, dini otoriteler ve cemaatler, parlamento, aile ve arkadaşlar, eğitim ve kültür kuruluşları, polis, mahkemeler, sosyal hizmetler gibi değişik kuruluşlar arasında paylaşılan suçla mücadelenin koordinasyonu yaklaşımıdır (Öztürk 2000, 755). Toplumun asayişinin sağlanmasını ve dolayısıyla kamu düzeninin sağlanmasını polisle birlikte herkes ve her kurum istemektedir. Buna önderlik edecek kurum ise Polis Teşkilatı'dır. Polis bu görevini ortak çalışarak yapabileceği gibi kendisini geliştirmek veya toplumsal beklentileri belirlemek suretiyle de yapabilir.

Uygulamalarındaki yöntem dolayısıyla bir çok zaman eleştiriye maruz kalan polis, tüm güvenlik güçleri gibi Türk Milletinin içinden çıkmıştır. Bu nedenledir ki, Türk polisi Türk milletinin bir parçasıdır (Akın 1997, 115). Türkiye'de dünyanın bir çok ülkesinde olduğu gibi polis işçi, memur ve kırsal kesim gibi gelir seviyesi düşük tabakalardan gelmekte ve doğal olarak memurlar geldikleri bu kesimlerin değer yargılarını taşımakta ve meslek içerisinde gerçekleşen sosyalleşmede de bu değerleri pekiştirmektedir (Cerrah 1998, 103). Polisin, görev alanı içerisinde genelde suçlu, parazit ve asalak tiplerle uğraşma olmak durumunda kalmak dolayısıyla dejenere olmaya açık olduğu da bir gerçektir (Fındıklı 2000, 9). Buraya kadar anlatılanlar ışığında, polisin bir zaaf olarak ortaya çıkması muhtemel bu yönlerinin takviye edilmesi açısından hem sürekli bir eğitim ve desteğe ihtiyacı bulunmakta, hemde polisin burada bahsi geçen kendisi için zaaf olarak ortaya çıkması muhtemel yönlerinin ortaya çıkıp çıkmadığını başkalarının gözüyle denetlemeye ihtiyacı bulunmaktadır. Çünkü bilinmektedir ki, kurumlar veya kişilerin kendilerinde bir kusur veya hatayı görmesi zordur.

Polislik mesleğinde kaliteyi artırmanın en önemli aracı eğitimidir. Bilgi toplumunun polisi bilgili ve nitelikli olmak zorundadır. Çünkü, polis kendisini en az bir terörist kadar bilgi çağına hazırlamaz, vizyonunu ve imajını yenileyip geliştirmezse güvenlik birimlerinin çok gecikmeksizin sıkıntı yaşaması muhakkaktır (Aytaç 1998, 263). Amerika'da toplum destekli polislik servisinin desteğinde, Adalet Bakanlığı ve Polis Vakfı tarafından Washington D.C.'de görevli polisler üzerinde yürütülen bir çalışmada, Amerikan Polisinin büyük bir bölümünün, eğitimin, polisin otoritesini suistimalini azaltmada etkili bir yöntem olduğuna inandıkları sonucuna ulaşılmıştır (Weisburd; Greenpan 2000, 1-2). Bir mesleğin saygınlığı o mesleğin topluma sunduğu mal ve

hizmetlerin kalitesiyle ölçülebilir. Mesleğe saygınlığı artırmanın, hizmette kaliteyi yükseltmenin aracı ise eğitimidir (Fındıklı 2000, 11). Kendisini bu tür konularda takviye etmek çabasında olan polisin sürekli eğitiminde Üniversite öğretim elemanlarının katkılarına her zaman ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ise ancak sağlıklı bir iletişim kurmakla mümkündür. Bu ve bu tür çalışmaların öğretim elemanlarımızın ilgisini çekmeye vesile olacağı ve görüşlerine başvurulma dolayısıyla kendilerine doğru bir adım atılan öğretim elemanlarının katkılarını almada yararlı bir çalışma olacağı düşünülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL BİLGİLER, KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Algı ve Polis İlişkisi

Algı, nesnel gerçekliği duyular yoluyla öznel bilince aktarma olarak tanımlanabilir. Bu açıdan algı, insanın bilgi edinme sürecinin ilk basamağıdır. Düşünce ise bilgilenme sürecinin ikinci basamağıdır (Hançerlioğlu 1996, 15). Duyularımız bize, dış dünya ile ilgili olarak ham veriler sağlamakta iken duyuların sağladığı ham bilgi, yorumlanmadıkça bir gürültü veya vızıltı karmaşası olarak kalmaktadır. İşte, duyusal bilgi karmaşası içinden anlamlı örüntüler yorumlama, algı olarak adlandırılmaktadır (Morris 2002, 121).

Alıcı hücrelerin dış çevredeki fiziksel enerjileri yakalayıp sinirsel enerjiye çevirmesiyle duyu oluşmaktadır. Algısal üründe bu sinirsel enerjinin beyinde işlenmesi sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bahsi geçen işlem algılama, ortaya çıkan ürün ise algı olarak tanımlanmaktadır. Algı, duyudan farklılık arz etmektedir. Algılama sürecinde beyin, kişinin içinde bulunduğu durumdan, beklentilerinden, geçmiş yaşantılarından, diğer duyu organlarından başka duyulardan, toplumsal ve kültürel etkenlerden etkilenmektedir. Gelen duyulardan bazılarını seçme, bazılarını ihmal etme, bazılarını kuvvetlendirme, arada olan boşlukları doldurma ve beklentilere göre anlam verme algılama anında gerçekleşmektedir (Cüceloğlu 2003, 118-119). İnsan, çevresinde karşılaştığı tüm farklı nesneleri kavrayacak biçimde doğmadığından, öğrenmede algı önemli rol oynamaktadır (Morris 2002, 123).

Başka bir ifadeyle algı, duyusal uyarımların anlamlı deneyimlere çevrilme sürecidir. Duyum ile algı arasındaki ayırımın deneysel olarak gösterilmesi bir sorun olagelmıştır. Bazı psikologlar algıları dış nedenlere bağlı olarak tanımlarken, duyumları daha kişisel ve içsel deneyimler olarak kabul etmektedir. Deneysel kanıtlar, algının zaman içindeki gelişiminin ölçülebildiğinin, hatta algının zamanla değişebildiğini veya birden fazla

algının oluşabildiğini ortaya koymaktadır. Bunun yanında algıların duyuusal uyarım anında kendiliğinden ve tümüyle oluşmuş biçimde ortaya çıkmadığını, zamanla gelişerek örgütlü bir yapıya dönüştüğünü gösteren verilerde bulunmaktadır. Algısal işleyiş kültürden kültüre, bireyden bireye, hatta aynı bireyde belirgin farklılıklar gösterdiği de gerçektir. İnsanlar yaşadıkları algı deneyimlerine bir düzen ve anlam yükleme eğilimindedirler. Bu eğilim kültür, beklentiler, gereksinimler, bilinç dışı eğilimler, değer yargıları ve çatışmalarla belirlenmektedir (AB, AM 1, 376). Bir başka tanımla ise algı, bir şeyin az veya çok açık seçiklikle kavranmasıdır. Kant, bize verilen ilk şeyin bir bilince bağlı olan ve algı denilen görüngü olduğu görüşündedir. Algı, duyu organlarının alabildikleri bildirimleri kavramayı sağlayan etkinliklerinin tümüdür. Günümüzde kavramanın içsel etkinliklerinin işin içine her zaman karıştığı ve algılamanın etkin bir süreç olduğu kabul edilmektedir (BL, AM 1, 367).

Algılama, duyumları anlam şemaları içine oturtmaktır. Anlam vermek olan algılama süreci, kültürel etkenlerden önemli ölçüde etkilenmektedir. Çünkü anlamlar kültürel simgelere göre belirlenmektedir. Araştırmalar, değişik kültürdeki insanların nesne ve olayları anlamlandırma yani algılama şekilleri arasında çeşitli farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Her kültür duyuusal verileri kendine göre bir şemaya uygun biçimde anlama dönüştürmektedir. Algılamanın toplumsal değerlerle yakın ilişkisi bulunmaktadır. Psikolojik olarak, her kültürde kendi değerleri etrafında örgütlenen ilişkiler sistemi bulunmaktadır. İnsanın ön algılarında bu sistem içerisinde yaşantısının bir ürünüdür (Tolan; İsen; Batmaz 1991). Algılama sadece almak olmayıp her şeyden önce anlamaktır. Çünkü algılamak için karşılaşılan durumdan veya nesneden bir anlam yakalamak gerekmektedir (Tolan 1991, 365). Duyu, duyu organlarının getirmiş olduğu henüz işlenmemiş bilgidir. Algı ise, gelen bilgileri işleyerek belirli bir yapı ve organizasyona sokma işlemine verilen isimdir. Algı daha önceki deneyimleri ve öğrenme süreçlerini içermektedir. Bireyin gereksinimleri ve değerleri onun algılayışını büyük oranda etkilemektedir. (Cüceloğlu 2003, 136-138).

Suç ve suçluyla mücadele eden, asayiş ve huzur sağlamayı amaçlayan polisin toplum nazarında nasıl algılandığı, toplumdan gelecek yardım, destek ve benzeri çabaların sağlanması açısından önemli bir konudur. Halkın polise güvenmesi veya güvenmemesi, polisin sevilmesi veya sevilmemesi gibi olumlu ya da olumsuz durumlar aynı oranda vatandaşın desteğine de yansımaktadır. Polis Teşkilatı'nın nasıl algılandığı açısından

aleyhine olan en olumsuz durum polisin toplumda en sorunlu kesimle uğraşmasıdır. Polisin yaptığı işlerin doğasında genellikle olumsuzluklar mevcuttur. Polis ya hırsızlığı önlemek için hırsızların peşinde koşar, ya cinayet işleyenlerin bulunmasına çalışır, ya fuhuş yapan insanları izleyerek önlemeye çalışır, ya terör olaylarında teröristleri ele geçirmeye çalışır, ya örgütlü suç işleyenleri takip eder ya da trafik suçu işleyenlere ceza tatbik eder. Ayrıca polis herkesin dinlendiği gece yarısı, bayram, yılbaşı gibi zamanlarda görev başında ve diğer insanların daha fazla rahat etmesi, huzuru için fazladan çalışır. Ailesine diğer insanlar kadar zaman ayıramaz sosyal hayatı da kısıtlıdır. Dolayısıyla polis yaptığı işler itibariyle zaten toplumdaki kötü ve olumsuz şeylerle mücadele etmektedir. İşinin doğasında olumsuzluk bulunduğu için polisin, çoğu zaman bu kötü algılanan insanlara karşı sert ve acımasız sanılan görüntüsünü halkla iletişim, tanıtım ve reklam yoluyla düzeltmesi amaçlanmaktadır (Göksu; Çevik 2003, 11).

Ülkemizde kamu düzeninde görülen aksaklıkların altında yatan temel faktörlerden birisi sorunların çözümünde devletin halkı göz ardı ederek çözüm aramasıdır. Bu sebepledir ki toplum, dışlanmışlık hissetmekte, devlet ve onu temsil edenlere güvenini yitirmektedir. Dolayısıyla devletin toplum tarafında bu şekilde algılanması Polis Teşkilatı'nın aynı şekilde algılanmasına yol açmaktadır. Çünkü, polis devletin önemli parçalarındandır. Polis adı geçtiğinde birçok kişi tarafından devlet akla gelmektedir. Polis Teşkilatı halka ilişkiler bağlamında böyle bir algılamayla karşı karşıya olup olumsuz bir imaja sahiptir denilebilir. Çünkü polis zor kullanma hakkını devlet adına kullanmaktadır. Bu zor kullanma gücüne yasal olarak sahip polis, bu gücünü yasalar dışında demokratik olmayan yollarla insan haklarını ihlal ederek kullandığı zaman insanların nezdinde bir korku kaynağı haline gelmektedir (Göksu; Çevik 2003, 12).

2.2. Polis Algılamasını Etkileyen Faktör Olarak Polis Alt Kültürü

Toplumda egemen olan kültüre ait değerleri, o toplumu oluşturan bireylerin büyük çoğunluğu paylaşmaktadır. Ancak, toplum içerisinde mevcut olan bazı alt gruplarında kendi geliştirmiş oldukları alt kültürleri ve bu alt kültüre bağlı olarak ortaya koydukları bazı değerleri bulunabilmektedir. Başka bir ifadeyle toplumu meydana getiren fertlerin birçoğu tarafından üretilen ve paylaşılan egemen kültürün yanı sıra aynı toplum içerisinde yaşayan ve toplumun bir parçası olan alt grupların kendi içerisinde oluşan alt kültürleri bulunabilmektedir. Bu alt kültür ve buna bağlı olarak gelişen değer yargıları, toplumun diğer kesimleri tarafından pek bilinmemekle ve paylaşılmamakla beraber,

cemaatleşmeler, din ve ırk farklılıkları, siyasi ve bölgesel yapılanmalar ise bunların oluşumlarına kaynaklık edebilmektedir. Aynı zamanda bu alt grupların üyeleri toplumda cereyan eden olaylara kendi geliştirmiş oldukları alt kültürün verdiği bakış açısıyla bakmaktadırlar. Her meslek açısından alt kültür oluşumundan bahsetmek mümkün olmakla beraber, özellikle polis ve asker gibi meslek grupları açısından daha belirgin olarak gözlemlenmektedir. Alt kültürün oluşumu, eğitimi ve görevini hatta bazı meslek mensupları açısından görev harici yaşamlarını sivil toplumdan kısmen uzak bir ortamda geçiren üniformalı meslek gruplarında daha kolay olmaktadır. Polislik mesleğinin kendi içerisindeki sosyalleşme sürecinin doğal bir sonucu olarak meydana gelen alt kültürün varlığını kabul ederek bu alt kültürün meslek mensupları üzerine yapması muhtemel negatif etkilerini azaltmak ve kontrol etmek gerekmektedir. Çünkü bu alt kültür vardır ve bunu inkâr etmek mümkün değildir. Çağdaş bir güvenlik teşkilatının mensupları, olaylara kendi alt kültürünün değer yargıları ile değil ülkesinin kanunları ve hatta global açıdan bakmalıdır. Aksine kendi mesleğinin değer yargılarının dar kalıpları arasında boğulmuş bir güvenlik teşkilatının çağdaş olması mümkün değildir. Polis alt kültürünün etkisindeki bazı yanlış uygulamalar mesleğin vazgeçilmez gerekleri gibi yeni meslek mensuplarına da dikte edilmektedir (Cerrah 2000, 191-192).

Çağdaş sosyoloji, mesleklerin insanların kişilikleri üzerinde etkili olduğunu söylemektedir. Öte yandan kişilik ihtiyaçlarının meslek seçiminde etkili olduğu iddia edilmektedir (Akıncı 1997, 828). Polis, zaman içerisinde kendisine has bir tepki gösterme ve kavrama şekli ortaya koymaktadır. Bütün polisler aynı sosyal sınıftan gelmedikleri gibi, doğuştan aynı benzer kişilik özelliklerine sahip değildir. Bunun yanında mesleğin kendisi bazı tutum ve özellikleri telkin edici bir sosyalleştiricidir. Polislik rolünün gerekleri ve özellikleri, polisin bakış açısını şekillendirmektedir. Yani, bir meslek grubu olarak polisin bazı ortak özellikleri bulunmaktadır. Polis alt kültürü olarak adlandırılan bu ortak özellikler, polisin diliyle, değerleriyle ve davranış kurallarıyla belirginleşen oldukça geniş bir kültürdür. Polis, kendi dünyası ve toplumun geri kalanları arasında biz ve onlar şeklinde sınırlar çizme eğilimindedir denilebilir. Bunun sonucu olarak polis kendi dışındakilerle olan ilişkilerinde daha ihtiyatlı ve kapalı bir tutum göstermektedir. Öğretmenler ve işadamları gibi diğer meslek gruplarında gözlenmeyen bu dayanışmanın poliste bulunması, polisin içinde bulunduğu ortam ve bu ortamı meydana getiren tehlike, otorite ve etkinlik faktörlerinden kaynaklanmaktadır. (Akıncı 1997, 829). Cerrah (2000), polis alt kültürünü şekillendiren faktörleri iki ana

başlık altında toplamaktadır. Ona göre, polis alt kültürünü meydana getiren birinci faktör, polis adaylarının gelmiş oldukları sosyo-ekonomik ve kültürel yapıdır. Çünkü, polis uygulamalarında, polisin içinde yaşadığı sosyo ekonomik ve kültürel yapının etkileri açıkça görülmektedir. İkinci faktör ise, mesleğe giren adaylarının okulda aldıkları eğitim süreciyle başlayan mesleki sosyalleşme sürecidir.

2.2.1. Polis Alt Kültürünün Özellikleri

Cerrah (2000), polis alt kültürünün özelliklerini iki farklı kategoride ele almaktadır. Ona göre birinci kategoriyi, muhafazakarlık, şüphecilik, sivilleri potansiyel suçlu görme, biz onlar ayırımı ve toplumdan uzaklaşma - meslek içi dayanışma oluşturmakta ve bu özellikler birçok farklı ülkede polis alt kültürü alanında yapılan araştırmalar neticesinde ortak olduğu tespit edilen özelliklerdir. İkinci kategori özellikler ise ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Çünkü, bu özelliklerle kaynaklık eden kültürel değerler ülkeden ülkeye değişmektedir. Akıncı (1997), ise polis alt kültür özellikleri olarak dayanışma, gizlilik, soyutlanma duygusu, tutuculuk, şüphecilik ve hileyi ele almaktadır.

2.2.1.1. Toplumdan Uzaklaşma ve Meslek İçi Dayanışma

Polislerin kendi arasındaki dayanışma derecesinin yüksek olması, bilhassa otorite ve tehlike faktörlerinin var olması ile polislik mesleğinin gerçeklerinden kaynaklanmaktadır. Polis otoritesinin azaldığı anda, dayanışmanın öneminin fazlaştığı görülmektedir. Mesleğin özelliği dolayısıyla polislik tehlikeli bir meslektir. Bu sebeple ise, kayıtsız şartsız bir destekleme ve sadakat bunun bir sonucudur. Yani, tehlike anında ne olursa olsun yardım etmek ilkesi mesleğin ayrılmaz bir parçasıdır. Polis kültüründe dayanışma, tehlike karşısında yan yana olmak anlamına gelmektedir (Akıncı 1997, 830). Bu dayanışma, polisin grup çalışmasına ve karşılıklı güvene verdikleri büyük değerden kaynaklanmakta olup, tehlikenin bulunmadığı zamanlarda da devam etmektedir. Dayanışma, polislik mesleğinde yararlı ve vazgeçilmez olduğu kadar bazen disiplin ve denetimi olumsuz etkilemesi dolayısıyla sakıncalıdır. Yani dayanışma, polisin hukuka aykırı delil toplaması, efrada kötü muamelede bulunması gibi suç işlediği zamanlarda, polis aleyhine delil bulmayı imkansız hale getirmesi sebebiyle sakıncalı sonuçlarda doğurmaktadır (Akıncı 1997, 831).

Diğer mesleklerdeki arkadaşlıklardan farklı olarak, güvenlik hizmeti sunan mesleklerdeki arkadaşlıklar, farklı bir boyutta kardeşlik şekline dönüşmektedir. Bu tür meslek mensupları kendi meslektaşlarını kadertaş hatta kardeş olarak görmektedir.

Mesleki dayanışmanın en masum aşaması meslektaşların kanun dışı uygulamalarına göz yumma ve olayı kapatma şeklinde ortaya çıkmaktadır. İleri aşamalarda ise, başlangıçta ekip arkadaşlığı şeklinde ortaya çıkan arkadaşlık, dostluk ve dayanışma daha sonraları çeteleşmeye dönüşme ihtimalinin olması sadece bizim ülkemizde değil, dünyanın birçok ülkesinde görülmektedir. Benzer olayları ele alan kötü polisler (bad cops) türü Amerikan tarzı filmler bu tür konuları işlemektedir. Polisi, birbirine sağlam bir şekilde bağlanma, sahip çıkma ve korumaya iten meslek içi dayanışma, aynı zamanda polisi toplumun diğer kesimlerinden kopma derecesine getirecek boyuttadır. Bu tür bir dayanışmanın sonucu olarak, polisin polisten başka dostu olmadığı ve herkesin polise düşman olduğu gibi bir düşünce meslek mensuplarında ortaya çıkmaktadır. Bundan dolayıda, madem herkes polise düşmandır ve her fırsatta polis yıpratılmakta ve ezilmektedir, o halde poliste kendi meslek mensuplarına sahip çıkmalıdır. Yine, ortaya çıkan diğer bir düşünceye göre de polisin hatalarının kapatılmasında kamu yararı vardır. Çünkü, hata ve aksaklıkların kamuoyuna duyurulması polise dolayısıyla devlete olan güveni sarsacaktır (Cerrah 2000, 213).

Bu çalışmada, üniversite öğretim elemanları ve öğrencilerinin, polislik mesleği içerisinde mesleğini kötüye kullananların diğer meslek mensupları tarafından korunup korunmadığına dair herhangi bir algılamının varolup olmadığı araştırılmıştır.

2.2.1.2. Gizlilik

Dayanışma gibi gizlilikte dış dünyaya karşı ortak bir cephe oluşturmaktadır. Gizlilik aynı zamanda grup üyeleri arasında bulunan güven dayanışma ve sadakatin bir parçasıdır. Polisler arasındaki güvene dayanan ilişkiler beraberinde kapsamlı bir sır tutmayı da gerektirmektedir. Polis kendi dışındakilere karşı bir dayanışma içinde ise de, şube ve bireyler arasındaki ilişkilerde bu dayanışma görünmeyebilir. Yani, her polis kendi edindiği bilgiyi sır olarak saklamak ve böylece kendi etkinliğini kanıtlama istemektedir. Bu aslında etkinlik faktörünün polis alt kültürüne olan bir yansımasıdır. Bahsi geçen bu gizliliğin hukuk normları ile de desteklendiği görülmektedir. Göreve ilişkin sırların açıklanması, amirin emri olmaksızın gizli bilgi ve belgelerin kopya edilmesi gibi konular ağır disiplin cezası gerektiren fiiller arasındadır. Öte yandan, polislik mesleğinin olmazsa olmaz şartlarından olan gizlilik, bazı durumlarda insan haklarının korunması için, hukukun üstünlüğünün temini açısından sınırlandırılabilir (Akıncı 1997, 831).

2.2.1.3. Soyutlanma Duygusu

Kardeşlik ve dayanışma duygusu polislik mesleği mensuplarını birbirine bağlamakla beraber, aynı zamanda polisi toplumun diğer bölümlerinden soyutlamaktadır. Otorite faktörünün bunda rolü bulunmaktadır. Polise karşı olan duyguların ana kaynağının bu olduğu da iddia edilmektedir. Mesela, trafikte otorite, trafik kurallarını koyanlar değil, insanların hareket serbestisine sınırlamalar koyan trafik polisleridir. Polise karşı bu görevinden dolayı zaman zaman duyulan husumet polisin toplumdan soyutlanmasına yol açmaktadır. Etkinliğini kanıtlamak için trafik polisinin ceza yazmaya yönelmesi, bunun ise onun sevimsiz bir kişi haline gelmesi örneğinde olduğu gibi, etkinlik faktörü de bazen soyutlanmaya yol açmaktadır. Soyutlanma, polisin kendi örgüt yapısından da kaynaklanabilmektedir. Polis, tarafsızlığını korumak ve taraf tuttuğuna dair iddialarla karşılaşmamak için, toplumun bazı bölümlerinden kendini soyutlamakta hatta bu kendisine telkin edilmektedir. Alkollü içki satan yer sahipleri, kumarcılar ve genel kadınlarla polisin ilişki kurması disiplin açısından yasaklanmıştır. Yine, çalışma saatlerinin farklılığı da polisin, toplumun diğer kesimleri ile ilişki kurmasını engellemektedir. Soyutlanmanın, polisin tarafsızlığını koruması ve görevini daha iyi yapması, profesyonelleşmeyi artırması, polisin kendisine karşı olan olumsuz duygu ve eylemlerden etkilenmemesi gibi olumlu yanları olduğu gibi, polisi halk desteğinden yoksun kılması, polisin toplumun diğer kesimleri ile bütünleşmesini önlemesi gibi olumsuz yanları da bulunmaktadır (Akıncı 1997, 832). Violanti (1997), polisi mesleğe hazırlamada verilen hizmet öncesi eğitimin ve mesleğin icrası sırasındaki sahip olunan otoritenin, polisleri, kendilerini bir çeşit süper insan gibi görme şeklinde bir yanlış algılamaya düşürdüğünü ileri sürmektedir. Bu durumun, polisleri, toplumda hoş karşılanmayan, zora dayalı bir takım tutum ve davranışlara ittiği belirtilmektedir. Ayrıca, heyecan ve stresi yoğun olan bu mesleği uzun süre yapan polislerin, bu heyecana alıştıkları ve normal yaşam ortamına uyum gösteremeyerek kendilerini toplumdan soyutladıkları ve intiharlara kadar giden bir takım davranış bozuklukları gösterdikleri öne sürülmektedir (Özmen 2000, 686).

2.2.1.4. Tutuculuk

Polis görevi gereği toplumdan soyutlanmış olması sebebi ile, toplumun benimsemiş olduğu değer sisteminden daha gelenekçi değer sistemini benimsemektedir. Bu ise polisi duygusal ve siyasal bakımdan tutucu kılmaktadır. Polis, görevlerinin tehlikeli

olması nedeniyle şüphedir. Bu yüzden de statükoya bağlıdır. Polisin, belirli bazı normları uygulamakla görevli olması onun zamanla bu kuralları özümsemesine yol açmaktadır. Tehlike ortamı polisin şüpheli olmasına yol açmakta, bu şüphelilik ise onun tutucu olmasına yol açmaktadır. Çünkü, polis alışılmışın dışındaki herşeyden şüpheler. Olağan ve alışılmış olan ise statükodur (Akıncı 1997, 832).

2.2.1.5. Muhafazakârlık

Güvenlik hizmetlerinde görev yapan meslek mensuplarında mesleki bir muhafazakârlık görülmektedir. Aslında dünyanın birçok ülkesinde polis teşkilatlarına tutucu ve muhafazakâr olma suçlaması yapılmaktadır. Türkiye’de ise güvenlik mensuplarına genel itibariyle siyasi anlamda muhafazakâr ve sağ görüşlü olma dolayısıyla bilhassa toplumsal olaylarda sağ görüşlü insanlara toleranslı davranma suçlamaları yapılmaktadır. Polislik mesleği, devleti koruma, devletin bekâsı için suç ve suçlulukla mücadele etme gibi sürekli statükocu olmayı gerektiren bir hizmet alanıdır. Bu sebepten bu mesleğin mensupları mesleğe girmeden önce veya girdikten sonra farklı siyasi görüşlere mensup olsalar bile bir ölçüde muhafazakârdır. Bu özellik meslek mensuplarının tamamına yakınında bulunan ortak bir özelliktir denilebilir. Dünyanın hemen her ülkesinde polislik mesleği karakter ve siyasi görüş açısından muhafazakâr insanları çekmektedir (Reiner 1985: aktaran, Cerrah 2000, 207). Polislik mesleğinin toplumda henüz çok cazip bir meslek haline getirilememiş olması dolayısıyla ekonomik ve sosyo kültürel seviyesi yüksek olanların bu mesleğe rağbet etmemesi ise ayrı bir noktadır. Kısacası polislik mesleğinin doğası meslek mensuplarını biraz daha muhafazakârlaştırmaktadır. Bu ise, sağlıklı güvenlik hizmeti sunulması açısından olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. İdeal olan ise sadece Polis Teşkilatı değil, toplumun bütün kurumlarının toplumu oluşturan mozaği yansıtmasıdır (Cerrah 2000, 207-209).

2.2.1.6. Şüphelilik

Köklü bir siyasal ve duygusal tutuculuğun belirtisi olan şüphelilik, kendilerini ve örgütlerini koruyabilmek için polislerde, mesleki şüphelilik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu ise polislik mesleğinde tehlike faktörünün bir sonucudur. İyi bir polis her zaman alışılmamışa dikkat etmektedir ve çok şüphedir. İnsanlara göre olağan olan polise göre şüpheli olabilmekte, görev içi olsun görev dışı olsun, hiçbir ilişki polis için güvenli olmayabilmekte ve şüpheler uyandırıcı nitelikte olabilmektedir (Akıncı 1997, 833).

Şüphencilik güvenlik hizmetlerinin gereklilikleri arasında görülebilir. Ancak davranışların sadece bu duygu ile yönlendirilmesi hatalı sonuçlar meydana getirebilir. Aslında, şüphencilik de polis kültürünün diğer bazı özelliklerinde olduğu gibi kaynağını sadece mesleğinin doğasından almamaktadır. Başka bir ifade ile halkın beklentileri önemli rol oynamaktadır. Çünkü, insanlar, polisin bir bakışta şüphelileri ve potansiyel zanlıları yakalamasını bekler. Güvenlik mensupları da böyle bir beklentiye cevap vermek üzere ekstra gayret gösterir ancak bu arada bolca da hata yapar. Öte yandan polisten bu tür beklentisi olanların kendileri benzer bir şüphencilğe maruz kaldıklarında bu durumdan pek hoşlanmazlar. Sadece basit şüphe ile başlatılan ancak makul bir gerekçeyle dayanmayan uygulamalar sonraları iddiaları kuvvetlendirmek amacıyla delil üretmek (evidence fabricating) basit şüpheyi ispat etme yolunu açmaktadır. Kamuoyunda Birmingham Six ve Guilford Four olarak bilinen İngiltere’de yaşanan bir olayda, Birmingham şehrinde 1978 yılında 12 kişinin ölümüyle gerçekleşen olayda İrlanda asıllı 4 kişi tutuklanmış (Reiner 1985: aktaran, Cerrah 2000) ve bahsi geçen kişiler 17 yıl hapiste yattıktan sonra haklarında yeterli delil olmamasına rağmen İngiliz polisinin sadece basit şüphe ile bu kişiler hakkında delil üretmek suretiyle mahkemeyi yanılttıkları ve böylece mahkumiyetlerin ortaya çıktığı anlaşılmıştır. Kısacası, şüphencilğin polis tarafından uygulamalarında yaygın olarak kullanılması polisi kolaycılığa itecek bu yaklaşım ise insan hakları ihlallerine yol açacaktır (Cerrah 2000, 209-211). Araştırmada üniversite öğretim elemanları ve öğrencilerinin polisin şüphencilik davranışıyla ilgili algılamaları da araştırılmıştır.

2.2.1.7. Hile

Hile, polis tarafından bir zanlının sorumluluğunu kanıtlamak için bir araç, genel olarak hukuki bir amaca ulaşmak için kullanılan aldatıcı yollardır. Polis, bunu etkin olabilmek için yapmakta ve çoğunlukla da hukuken yetkili olmadığı zamanlarda başvurmaktadır. Hukuk tarafından, polisin faaliyetleri önemli derecede tanımlanmış ve sınırlandırılmıştır. Ancak, görevi mevcut yasaları uygulamak olan polisin yasaların uygulanışındaki yorumu ve uygulama biçimi polis alt kültürünün özellikleri tarafından belirlenmektedir. Bundan dolayı yasalar yapılırken, bunları uygulamakla görevli polisin alt kültür özellikleri unutulmamalıdır. Aksi takdirde uygulamada pek çok aksilik meydana gelecektir. Öte yandan, düzeni korumakla görevli olan polis, alt kültürünün özellikleri sebebiyle görevi esnasında dengeyi insan hakları aleyhine bozabilmektedir.

İnsan haklarının bulunmadığı ve çiğnendiği, hukukun üstünlüğünün geçerli olmadığı bir toplum ise temiz toplum değildir. Polisin, hem suç öncesi faaliyetlerini hem de suç sonrası faaliyetlerini alt kültürünün etkileri biçimlendirmektedir. Günümüzde, polis faaliyetlerinin kontrol edilmesi gerekliliği daha da önem arz etmektedir. Toplumun insan haklarının korunması konusundaki duyarlılığının artmış olması, bireylerin şikayetlerinin arttığı diğer yandan insanların temiz toplum özlemlerini dile getirdiği yüzyılımızda, medya vasıtasıyla sorunların tüm insanlara duyurulması, polise karşı genel kuşkuların başlamasına neden olmuştur. (Akıncı 1997, 833).

2.2.1.8. Sivilleri Potansiyel Suçlu Görme

Güvenlik mensupları arasında sivilleri suçlu görme eğilimi bulunduğu dair suçlamalar dünyanın bir çok ülke polisi aleyhine ileri sürülmektedir. Hem eğitim süreçleri hem de çalışma ortamları sivillerden uzak olan meslek mensupları, günün büyük bir kısmını beraber geçirmekte bununla beraber mesai sonrası aynı site ve lojmanda da oturuyorsa zamanla halka yabancılaşmakta bunun sonucu olarak da kendi haricindekilere pek güvenmeme veya sivilleri potansiyel suçlu görme eğilimleri ortaya çıkmaktadır (Cerrah 2000, 211).

2.2.1.9. Biz - Onlar Ayırımı

Mesailerinin büyük bir kısmın beraberce aynı ortamlarda geçiren meslek mensuplarının arasında zamanla kendi mensuplarından biz, kendisi haricindekilerden ise onlar diye bahsederek ayırma gitme eğilimi belirlemektedir. Toplum açısından her meslek ayrı bir değer ve önem taşımaya rağmen, bazı meslek mensupları kendilerini ve mesleklerini daha fazla önemli ve şerefli görebilmektedir. Bu sağlıklı bir yaklaşım olmamakla beraber, günümüz şartları içerisinde her meslek için görevini dürüst yapmak zor ama gerekli bir durumdur. Önemlilik veya şeref bir mesleğin sadece kendisinde değil onu dürüst bir şekilde uygulayan kamu hizmetçisindedir (Cerrah 2000, 212). Polis uygulamalarını polis alt kültüründen ayrı düşünmek mümkün değildir. Kurumların tutum ve davranışlarının arkasında her zaman bir teori veya bilimsel bir neden bulunmaktadır, ancak çoğu zaman insanlar davranışlarının arkasındaki bilimsel nedenlerin farkında olmayabilirler. Polis alt kültürü meslek mensuplarının meslek içerisinde yaygın eğitim yoluyla zaman içerisinde oluşan bir üründür. Yani alt kültür sadece polisin mesleğe girerken aldığı eğitimle şekillenmemektedir. Öte yandan bu alt kültür meslek içerisinde informal bir şekilde nesilden nesile aktarılmaktadır. Her polis

uygulamasında polis alt kültürünün etkilerini görmek mümkündür. İleri ülkelerde polis alt kültürü üzerine birçok araştırma yapılırken ve sağlıklı gelişen alt kültürün olumsuz etkilerini ortadan kaldırma yoluna gidilirken ülkemizde bu konuyla ilgili araştırma ve yayın oldukça azdır. Polis alt kültürünün etkilerini özellikle toplumsal olaylar polisliğinde görmek mümkündür. Herhangi bir konuda kamuoyu oluşturmak veya isteklerini yönetime iletmek maksadıyla toplu gösteri yapmak demokratik sistemlerde vazgeçilmez bir haktır. Gösteri yapma hakkı sağlıklı bir şekilde kullanılması durumunda sistem için bir tehlike oluşturmayacağı gibi tam tersine sistemin nefes almasına yol açacak ve daha sağlıklı yaşamasını sağlayacaktır. Toplumsal gösteri yapma hakkı demokrasi açısından bir hak olarak görülse de uygulamada bu hakkın kullanılmasından rahatsızlık duyulduğu da bir gerçektir. Bu hakkın kullanılması sırasındaki su istimallerin duyulan rahatsızlıkta etkisi vardır. Toplumsal olaylarda görev alan polisin hem bu hakkın kullanılmasını sağlamak hem de bu hakkın kullanılması sırasında su istimallerin önüne geçilmesi gibi iki yönü görevi vardır. Aynı zamanda toplumsal olayların sağlıklı sonuç doğurması bu hakkın en iyi şekilde kullanılmasına bağlıdır. Klasik polis alt kültürüne göre gerçek polislik suçluları yakalamak olduğundan suçu önlemeye yönelik tedbirler ve halkla ilişkiler gibi kavramlar polisin gerçek görevleri arasında değildir. Yine toplumsal olaylar sırasında görevlendirme yapılmasını bir çok polis normal görevini aksatacak bir angarya olarak görmektedir. Oysa bu eskiden beri polisin temel görevleri arasındadır. İnsanlar hemen her çağda sisteme karşı hoşnutsuzluk duymuş ve bu hoşnutsuzluklarını ise toplumsal olaylar şeklinde dışarı vurmuştur. Demokratik sistemler bu tür toplumsal olayları kanlı bir şekilde bastırılmak yerine çıkan seslere kulak vererek gerekli düzenlemeleri yapmayı öngörmektedir. Günümüzde hiçbir hoşnutsuzluğa sebebiyet vermeyecek şekilde bütün kesimlerin ihtiyaçlarını karşılayacak bir ekonomik sistem bilinmemekle beraber her zaman bazı kimselerin bazı hoşnutsuzluklar nedeniyle sokağa dökülmesi doğaldır. Amerikan sosyal bilimci Ted Gurr'a göre demokrasiler en fazla kitle olaylarına sebebiyet veren sistemlerdir (Gurr 1970; aktaran, Cerrah 2000). Bu ise demokrasilerin muhaliflerine bu hakkı tanımalarından kaynaklanmaktadır. Toplumsal olaylar aynı zamanda sisteme karşı birikmiş olan gerilimin sağlıklı bir şekilde dışarı atılmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda polisin unutmaması gereken asıl konu toplumsal olayların iki düşman cephe arasında cereyan eden bir meydan savaşı olmadığı gerçeğidir. Yine toplumsal olaylarda görev yapan polisler tarafından unutulmamalıdır ki, bu hakkı kullanan insanlar bu ülkenin

vatandaşı olduğu gibi, polis tarafından zaman zaman mağdur edilen insanlar bu kırıgınlıklarını beraberlerinde toplumun derinliklerine taşımakta bu ise toplumsal barışı olumsuz etkilemektedir (Cerrah 2000, 218-222). Polis alt kültürünün özelliklerini her polis uygulamasında görmek mümkündür. Bu yüzden polis alt kültürüne alternatif bir polis etiğı ve buna bağılı olarak yeni bir polis alt kültürü geliştirilmelidir (Cerrah 2000, 223).

2.3. Polis Algılaması Açısında Yeni Yaklaşımlar ve Düzenlemeler

2.3.1. Yeni Polislik Yaklaşımları

Suçun önlenmesi kavramından, suçluları yakalayıp adaletle teslim etme, potansiyel suçluları caydırma ve işlenmesi muhtemel suçların önüne geçme anlaşılırken, artık günümüzde, daha suç işlenmeden önce sebeplerini ve işlenme fırsatlarını azaltma veya ortadan kaldırma anlatılmak istenmektedir. Klasik bir sınıflandırma ile suçun önlenmesi konusunda 3 farklı yaklaşım mevcuttur. Birincil suç önleme yaklaşımı, suçluları dikkate almayan stratejileri, ikincil yaklaşım, suç işleme potansiyeli veya ihtimali olanları hedef alan stratejileri, üçüncül yaklaşım ise, haklarında mahkeme kararı verilen ve en az bir suçtan mahkum olanların cezalarını uygulayarak suç işlemelerine mani olmayı çalışan stratejileri içermektedir. Gelişmiş ülkeler bu suç önleme stratejilerinde bir veya ikisini ön plana çıkarırken diğeri ihmal etmekte, hangi yaklaşımın ilgi gördüğü ise siyasi iktidarın dünya görüşüne göre farklılık arz etmektedir. Klasik sınıflandırma penceresinden bakıldığında, birinci yaklaşımı benimseyen kriminologlar suçun önlenmesinin ancak ekonomik ve sosyal yapının değiştirilmesiyle mümkün olabileceğini savunurken, ikinci ve üçüncü yaklaşımın savunucuları ise potansiyel ve gerçek suçluların kalp ve kafalarının kontrol veya reform yoluyla değiştirilmesiyle suçun önlenilebileceğini savunmaktadır. Aynı zamanda ikincil ve üçüncül teoriler bir suçlu kimliğı bulunanlar ile suçlu kimliğı edinme ihtimali yüksek olanların açığa vurulmuş suçluluklarının izale edilmesi üzerine yoğunlaşırlar (Seyhan 2002, 178). Özellikle üçüncül teoriler, mevcut suçluların caydırılması, rehabilitasyonu veya suç işleyemez hale getirilmesi konuları üzerine dururlar (Seyhan 2002, 180). Gelişmiş ülkelerdeki birçok Polis Teşkilatı esas olarak birincil suç önleme yaklaşımlarını uygulamakta ve ikincil yaklaşımlarla daha çok sosyal hizmet kuruluşları ilgilenmekte, üçüncül yaklaşımlar ise hapisane ve probasyon teşkilatları tarafında ele alınmaktadır.

Ancak son yıllarda suçun önlenmesinde çok kurumlu yaklaşımlar (multi-agency approach to crime prevention) moda olmaya başlamıştır (Seyhan 2002, 173-175).

Suçun önlenmesinin en iyi şekilde nasıl başarılabileceği konusunda çeşitli teoriler üretilirken, klasik sosyologlardan Durkheim'e dayanan bazı görüşler suçun önlenmesi çabalarını gereksiz görürler. Çünkü, onlara göre suç ve suça tepkiler, toplumun sağlamlaşması için gereken bir tür ahlaki düzen kurar. Öte yandan önlenmeye çalışılan suçlar gerçekten ceza kanununda suç olarak tanımlanmalıdır, sorusundan yola çıkarak bazı kriminologlar suçu ihdas eden kanun maddesinin kaldırılmasının (discriminalization), suçu önlemenin bir yolu olduğu görüşündedir (Seyhan 2002, 177). Pease (1994)'e göre, suçun önlenmesi yönünde en büyük eksiklik, suçu önleme arzusunun insanlarda var olduğuna dair ön kabuldür. Araba ve arbadan hırsızlık suçlarına karşı, taşıt üreticileri, düşük maliyetli araçlarda suça karşı güvenliği yıllarca ihmal etmişlerdir (Seyhan 2002, 184-190).

Aslında tüm dünya'da polislik sistemleri reaktif polislik ve proaktif polislik olarak ikiye ayrılmaktadır. Bir suç işlendikten sonra polisin harekete geçerek faili yakalama çabasına girişmesi ve kanunun gereğini yapması reaktif polislik olarak tanımlanmaktadır. Burada, suç bir şekilde ortaya çıkmış bir problem olarak kabul edilmekte ve suçun sosyolojik yönü ihmal edilmektedir. Reaktif polislik açısından suçun hangi sebep ve saiklerle ortaya çıktığı çok önemli olmadığından suçun önlenmesi faaliyetleri bu polislik metodunun bir parçasını oluşturmamaktadır. Proaktif polislik ise, suçun işlenmesinden önce harekete geçmeyi, suç işlemesi muhtemel risk gruplarını önceden tespit ederek suça başlamalarını önlemek amacıyla hareket etmeyi gerektirmektedir. İşlenmiş suçların faillerinin yakalanarak adalete teslim edilmesinin dışındaki suçla mücadele metodları proaktif polislik olarak değerlendirilmektedir. Proaktif polislik, suçla mücadelede herkesin sorumluluğu bulunduğu ve suçun sosyal bir olgu olduğu ve kontrolünde ancak sosyal metodlarla mümkün olduğu anlayışındadır. Bu anlayışa göre suçla mücadele sadece polisin sorumluluğunda olmayıp, sorumluluk resmi ve özel kurumlarla ve halkla paylaşılmalıdır. Suçla mücadele açısından, toplum destekli polislik (community policing), problem eksenli polislik (problem oriented policing), halka hizmet amaçlı polislik (service oriented policing), uzlaşmacı polislik gibi polislik sistem yaklaşımlarının hepsi proaktif polislik içerisine girmektedir. Diğer yandan proaktif polislik uygulamaları insan hakları ve demokrasi konusundaki kaygılar düşünülerek

yapılan bir tercih olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü, sistemin tabiatı gereği reaktif polisliğin uygulandığı ülkelerde insan hakları ihlallerinin artma ihtimali de fazladır. Proaktif polislik uygulamasında ise suç işlenmeden ortaya çıkmasını önleme çabası bulunduğundan, tedbir aşamasında hak ihlali ihtimali daha düşüktür. Reaktif polislik itfaiye polisliği olarakda adlandırılmaktadır. Yangın ortaya çıktıktan sonra itfaiyenin olay yerine giderek yangını söndürme çabasına girişmesi örneğinde olduğu gibi polisde suç ortaya çıktıktan sonra suçu aydınlatmak için harekete geçmektedir. Hatta Amerikan polisi itfaiyecilere benzetilirken japon polisi ise postacıya benzetilmektedir. Çünkü japon polisi görev bölgesindeki herkesi tanımaktadır (Seyhan 2001, 191-194).

Avrupa ülkelerinde suçun önlenmesi konusunda liderliği polisin yapması gerektiği düşünülmektedir. Ancak, özellikle 1980'li yıllardan itibaren bu konuda polisin tek başına gösterdiği çabanın yeterli olamayacağı, bazı kurumların da polisin çabasına yakın bir çaba sarf etmesi gerektiği görüşü ortaya atılmıştır. Çok kurumlu (multi agency) yaklaşım olarak tarif edilen bu yaklaşıma göre, eğitim, sosyal hizmetler ve yardım kuruluşları, iş bulma kurumları, iş çevreleri, konut edindirme, ailevi hizmetler veren kurumlar gibi özel kurumların tamamının Polis Teşkilatı ile birlikte suçu önlemede rolleri bulunduğu ve polis ile birlikte hareket etmeleri gerektiği düşünülmektedir. Tatil zamanlarında okul çocuklarına eğlence ve spor faaliyetleri düzenleme, potansiyel genç suçlular için uygulanan çeşitli faaliyetleri içeren projeler, uyuşturucu hakkında eğitim projeleri, özel kuruluşlarla yürütülen kapalı devre TV programları çok kurumlu yaklaşıma örnek olarak verilebilir (Seyhan 2002, 190).

2.3.1.1. Toplum Destekli Polislik (Community Policing)

Refah düzeyleri açısından insanlar arasında meydana gelen uçurumlar sosyal ekonomik ve ahlaki çöküntüyü de beraberinde getirmektedir. Toplumda gittikçe artan orandaki suç ve şiddet eylemlerini önlemede geleneksel polis yaklaşımlarının yeterince etkili olmadığını gören devletler, toplumun ve bireylerin huzur ve güvenliğini sağlamada yeni yaklaşımlar ve stratejiler denemektedirler (Özmen 2000, 685-686). 1970'li yıllardan itibaren demokratik bir toplumda polisin nasıl olması gerektiğine yönelik olarak yapılan tartışmalar, hem suçlardaki artışın hem de toplumlardaki yaygın sosyal düzensizliğin de etkisiyle, toplumu ortak bir değer olarak gören ve toplumla birlikte çalışma temeline dayanan yeni bir polislik yaklaşımının gündeme gelmesine neden olmuştur. Toplum polisliği, toplum yönelimli polislik, toplum temelli polislik gibi adlar

altında görülebilen ve demokratik bir toplum düzenini gerektiren bu polislik yaklaşımı özellikle Avrupa devletleri, ABD, Avustralya, Kanada gibi gelişmiş ülkelerde 1980'li yıllardan itibaren hız kazanmaya başlamış ve 1990'lı yıllardan itibaren de giderek artan bir şekilde uygulamaya konmuştur. Şiddet Suçunun Kontrolü ve Yasal Uygulamalar kanunu ile ABD'de 1994 yılında adı geçen uygulamaya kanunilik kazandırılmıştır. Bu dönemde, ABD'de 100000 yeni polis, Clinton yönetiminin güçlü parasal desteği ile toplum polisi olarak görevlendirilerek polislik uygulamaları ülke çapında yaygınlaştırılmıştır. Kapsamlı bir şekilde, devlet, özel sektör ve halk girişimleri ile her türlü suçu ve şiddeti önlemeğe yönelik olarak, Milli Suç Önleme Kurulu (NCPC-National Crime Prevention Council) adı altında oluşturulan bir kuruluş vasıtasıyla yeni politikalar ve programlar geliştirilerek, suçtan ve şiddetten arındırılmış toplumun, tüm halk ve devlet kesimlerinin işbirliği ile meydana getirilebileceği, çünkü, sadece polisin çalışmasıyla suçun önüne geçilemeyeceği düşüncesinden hareket edilmiştir. Bu kurul, toplumun harekete geçirilmesi (toplum kuruluşları, iş ve meslek grupları, gönüllü kuruluşların ilgi ve desteklerinin kazanılması) için, halk eğitimi (ailelerin eğitimi, gençliğin, spor ve sanat programları vb. aracılığıyla eğitimi, okul öncesi ve sonrası eğitim programları) ve polis-halk işbirliği gibi çalışmalar ile, toplumun her kesiminin sorumluluk almasını sağlamaya çalışmaktadır. Suçu engellemede polis ile toplum işbirliğinin aynı amaçlar dahilinde birbirini güçlendiren, suçu engelleyebilmek için, kanunların tam uygulanması, tüm toplum unsurları arasında aktif bir işbirliğinin sağlanması, eğitim, yöresel ihtiyaçların ve koşulların iyi bilinmesi ve sürekli bir ölçme ve değerlendirmenin yapılmasının gerekliliği üzerinde durulmaktadır (Özmen 2000, 686-687).

Liou ve Savage'a göre, toplum polisliği, mahalle (komşu) merkezli polislik, problem merkezli polislik, toplum destekli polislik gibi çeşitli terimleri kapsamaktadır ve bu terimlerle ilişkilendirilmiştir. Birçok polis araştırmacısı toplum destekli polisliği modern, ilerlemeci ve çağdaş polislik olarak düşünmektedir. Toplum destekli polislik, belirgin bir taktik değil, uzun dönem temelinde aynı toplumda bulunan memurlar tarafından suç korkusunu, kamu düzensizliğini ortan kaldırmak ve suçu azaltmak için tasarlanmış bir felsefedir. Toplum destekli polisliğin merkezinde 3 temel tamamlayıcı esas bulunmaktadır. Bunlar, toplum ortaklığı, problem çözme ve değişim yönetimidir (<http://www.communitypolicing.org> 2006).

İngiltere’de emekli bir hakim olan Scarman’a göre, suçların kontrol altına alınması ve önlenmesinin temel koşulu polis halk arasındaki ilişkilerin geliştirilmesidir (Bahar 2002, 292). Toplum destekli polisliğin temel amacı polisin halkla işbirliğini güçlendirme yoluyla suç önleme konusundaki fonksiyonunu daha etkin hale getirmektir. Toplum destekli polislik toplum temelli problemlere pratik bir çözüm, bir felsefe ve bir stratejidir. En basit ifade ile toplum destekli polislik polisle topluluk üyelerinin belirli problemleri, suç ve sapmanın altında yatan nedenleri belirlemek amacıyla birlikte çalışmalarını içeren bir yaklaşım şeklinde ifade edilebilir. Bu yaklaşımla, polisin problem çözme yükümlülükleri, giderleri ve becerilerini içeren temel rolünde kökten değişiklikler yapılmakta ve toplumla yeni ortaklıklar geliştirilmektedir. Bu polislik yaklaşımı temelde suç önleme alanında suçun altında yatan nedenleri belirlemeye ve iyileştirmeye çalışır. Basit bir şekilde çağrılara cevap vermeyi beklemek, soruşturmalar gerçekleştirmek, tutuklamak ve sorgulamaya yardım etmek yerine toplum destekli polislik, suç oluşmadan önce vaziyet almaya ve önlemeye çalışır. Kısaca toplum destekli polislik suçu önlemedir ve konulara ve problemlere her bir durumun kendine özgü olduğu varsayımıyla yaklaşmaktadır. Çünkü suç çok nedenli ve çok faktörlü bir olgudur (İçli 2004, 42).

Buna göre polis, kendi kendine yardım eden bir toplumun oluşturulmasında itici güç olarak görülmektedir. Böyle bir toplumda, polis ile toplum arasında, daha faziletli bir ortam sayesinde gerilimlerin düşmesi sonucunu doğuran mecazî bir sosyal sözleşme mevcuttur. Bu nevi bir sosyal sözleşmenin istenen bir sonuç üretebilmesi için gerekli ön şartlar adem-i merkeziyetçilik, istişare, çok kurumlu işbirliği ve tek başına polisin suçun işlenmesi üzerinde çok düşük bir tesire sahip olabileceği yolunda çok kuvvetli bir inanıştır (Seyhan 2005). Toplum destekli polislik, toplumun sorunlarıyla polisin ilgilenmesini gerektirmekte olup, bu proje ile polisin topluma olan yakınlığının artması sağlanmakta, aynı zamanda, polis hizmetlerinin merkezi ve bürokratik yapısı da sorgulanmaktadır (Bahar 2002, 294-295).

Avrupa ülkelerinde uygulamalar, yerel yönetimlerin suçu engellemeye yönelik programların geliştirilmesinde önemli ortak olabileceklerini ve vatandaşların bu misyon içinde etkili şekilde yer alabileceklerini göstermiştir. Bunlardan, Belçika’da uygulanan suçu önleme programlarıyla ilgili olarak, Goris ve Walters (1999), yerel yönetimlerin, kendi bölgelerine uygun düşen suç önleme programlarını geliştirdiklerini dile

getirmektedirler. Bu bağlamda, kültürel ve ekonomik politikalarıyla bütünleşecek şekilde, her şehir, kendi yöresel sorunlarına odaklaşan stratejiler geliştirmekte, bir yerel suç önleme kurulu oluşturmakta ve hahsi geçen kurul belediye başkanının başkanlığında, yöredeki çeşitli kuruluşların temsilcileri (polis, yargı, eğitim, sağlık vb.) ve yöre politikacılarından oluşmaktadır. Diğer yandan aynı kurul farklı konulara yönelik olarak çalışma grupları oluşturarak geliştirilen suç önleme stratejilerini uygulamaya koymaktadır. Bu şekilde küçük ancak soruna odaklaşan grupların çok başarılı çalışmalar yaptıkları belirtilmektedir (Özmen 2000, 688). Burada bahsi geçen yerel suç önleme kuruluna benzer bir yapılanmayı ülkemizde trafik alanında görmek mümkündür. Ülkemizde de İl sınırları içinde mahalli ihtiyaç ve şartlara göre trafik düzeni ve güvenliği bakımından il ve ilçe trafik komisyonları kurulmaktadır. İl Valisinin başkanlığında, emniyet, belediye, jandarma, milli eğitim, üniversiteler, karayolları ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu'na bağlı ilgili odanın temsilcilerinden oluşan komisyon, trafik düzenlemesi ile ilgili geniş yetkilere sahiptir. Bu kurulların yasal zemini bulunmakla beraber trafik açısından toplum destekli polislik olduğu söylenebilir (KTK Md.12).

Amerikan milli suç önleme kurulu'na göre, toplum yönelimli polislik bir program değil, bir felsefe ve halk güvenliğinin tümünü kapsayan ve polisliğin amaçlarını yeniden tanımlayan örgütsel bir yaklaşımdır. Aynı zamanda, bu yeni polislik yaklaşımı, yöresel bir örgütlenme ile polis ve halk arasındaki iki yönlü iletişimi kolaylaştıran yeni bir yapılanmadır. Diğer yandan, toplum yönelimli polislik sorunlar üzerinde odaklaşan, halkın taleplerine cevap verebilen ve kişilerin kendi sorunlarını çözmelerinde yardımcı olan bir niteliktedir. Amerika'da, Amerikan Milli Suç Önleme Kurulu verilerine göre, polis memurlarının, yöneticiler dahil olmak üzere, sürekli eğitim anlayışı ile toplum yönelimli polisliğin başarıya ulaşabilmesi için, her yıl 8 ve 40 kredi saati arasında değişen oranlarda eğitime tabi tutuldukları belirtilmektedir. Bu kurslarda ise, genellikle insanları anlama, kültürel farklılıkları değerli görme, insanlarla iletişim kurma becerileri üzerinde yoğunlaşıldığı belirtilmektedir. Bütün bunların yanında, Goris ve Walters (1999)' a göre, suçu önlemede ve toplumun güvenliğini sağlamada temel sorumluluğu olan emniyet güçleri ile toplumun işbirliğinin nasıl sağlanacağına yönelik teori ve uygulamada olduğu kadar, ideolojik ve politik açılardan da birtakım zorluklar yaşanmaktadır (Özmen 2000, 689).

Polisin huzur bozucu problemleri veya mahalleri tespit eden ve böylece reaktif usulden ziyade proaktif bir şekilde müdahale ederek problemin büyümesini engelleyebileceği suç analizi yaklaşımı, okul irtibat faaliyeti, gençlik kulüplerine ziyaretler, genç sürücüler için danışma projeleri hazırlamak ve okul tatillerinde gençleri suçlu davranışından uzak tutucu faaliyetler düzenlemek suretiyle polis ve genç nüfus arasında dostane ilişkilerin oluşturulması, yetişkinlerin önleyici faaliyete katılmaları, ana polis karakollarını, çoğu zaman boğucu olan atmosferinden uzaklaştırıp mahallî polis dükkanlarına dönüştürme, komşu gözetimi projeleri toplum destekli polislik yaklaşımının uygulamaları arasında yer almaktadır. Teşkilât seviyesinde, toplum polisliği suçun önlenmesine koordineli bir yaklaşım ihtiva etmektedir. Bu yaklaşımda polis, birlikte siyaset üretmek, olay üzerinde çalışmakla (yani bir suç problemi üzerinde çalışmak) diğer kurumlarla etkileşmektedir. Aynı zamanda toplum polisliği, polisin hesap verebilirliği meselesinde öne çıkarmaktadır (Seyhan 2005, 42). Toplum destekli polisliğin, toplumsal dayanışma, suç analizi, suçu önleme ve yönetimle iletişim olmak üzere 4 temel taşı bulunmaktadır (Apan 2005, 42). Bu yaklaşım memurların açık fikirli, tarafsız, başkalarının problemleri meselesinde hassas olmasını gerektirmektedir. Hatta memurlar şikayetçilerin bakış açısına katılmasa da veya sahip olmasa da onları dinlemeli ve anlamalıdır (<http://en.wikipedia.org> 2006).

Toplum yönelimli polisliğin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için, geleneksel polis anlayışının değişmesinin gerektiği, bunun da ancak örgüt kültürünün değişmesi ile mümkün olabileceği belirtilmektedir. Geleneksel tepkici polislik anlayışının yerini, sorumlulukların ve hesap verme durumlarının açıkça belirlendiği, müşterilerin veya diğer bir deyişle örgütün hizmet götürdüğü vatandaşların güçlendirildiği bir anlayışa bırakması gerektiği öne sürülmektedir. Toplum yönelimli polisliğin sadece geleneksel polis uygulamalarını değiştirmeyi amaç edinmediği, aynı zamanda polisler arasındaki ilişkileri güçlendirme bakımından da yönetici ve deneticiler arasında katılımcı tarzda bir yönetimi öngördüğüne işaret edilmektedir. Oliver ve Bartgis (1998), örgütsel değişmeyi gerektiren güçler olarak kültür, tarih, ekonomi, teknoloji ve çevre faktörlerini vurgulamakta, yapısal değişiklikler olsa bile, polisteki tutum ve yaklaşım değişmedikçe toplum yönelimli polisliğin istenen etkililiği veremeyeceğini belirtmektedirler (Özmen 2000, 688).

Toplumsal ihtiyaçlar ve talepler polisin faaliyetlerine y3n vermekte olup, suç ve sululukda toplumsal g3ndemi işgal eden konuların başında gelmektedir. Polisiye hizmetlerin, bu çerçevede genel g3venlik hizmetlerinin ve suçla m3cadelenin sadece polis hizmetleri eksenli değil, çok y3nl3 ve b3t3nc3l bir şekilde y3r3t3lmesi gerekmektedir. Bunu sağlamanın temel y3ntemlerinden birisi de, Toplum Destekli Polislik hizmetlerinin yaşama geçirilmesidir. T3rkiye’de g3venlik hizmetlerinin, toplumun katılım ve desteğini sağlamak suretiyle etkin ve hızlı bir şekilde y3r3t3lmesini, toplum-polis ilişkilerinin geliştirilmesini, suçla m3cadelenin g3lendirilmesini ve polislik hizmetlerinde toplumun g3venlik memnuniyetini y3kseltmeye y3nelik çalışmaların yaşama geçirilmesi amacıyla Toplum Destekli Polislik Projesi hayata geçirilmiştir. Bu amaçla 3lkemizin AB’ye 3yelik s3recinde, “Toplum Destekli Polislik (TDP) Twinning (Eşleştirme) Projesi”, Emniyet Genel M3d3rl3ę3 Asayiş Dairesi Başkanlığı tarafından y3r3t3lmektedir. Proje s3recinde yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalar neticesinde 3nemli aşamalar kaydedilerek “Toplum Destekli Polislik T3rkiye Modeli” oluşturulmuş, 31.05.2006 tarih ve 49 nolu Bakanlık Genelgesi ile 15 Haziran 2006 tarihinde; 3lkemizin 3zellikleri g3z 3n3nde bulundurularak 3ncelikle Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana, Kayseri, Trabzon, Erzurum, Diyarbakır ve Antalya illerinde Toplum Destekli Polislik Pilot Uygulaması’na başlanmıştır. Toplum Destekli Polislik uygulamaları, İl Emniyet M3d3rl3klerinde bu hizmetleri takip etmek, sorunların 3z3m3n3 sağlamak, hizmetleri geliştirmek ve uygulamaya y3n vermek amacıyla Toplum Destekli Polislik İl Y3r3tme Kurulu (İYK) oluşturulmak suretiyle y3r3t3lmektedir (www.egm.gov.tr 2006). Yeni polislik yaklaşımları ve bunlardan birisi olan toplum destekli polislik yaklaşımının uygulanması ve polisliğin bu anlayışla y3r3t3lmesi, toplumun her kesimini etkileyen suç ve suçlulukla m3cadelede sorumluluğun toplumdaki kurumlar ve toplumun kendisiyle paylaşılmasını gerektirmektedir. Polisin 3nderliğinde temiz ve huzurlu bir toplum meydana getirmek adına herkesin sorumluluk alması, kurumların ortak hareket etmesi, yakınlaşmayı da beraberinde sağlayacaktır. 3zellikle Avrupa Birliğine giriş s3recinde, gelişmiş 3lkelerdeki polislik anlayışına sahip olma amacıyla polis kendi tutum ve davranışlarını ve suçla m3cadele anlayışını g3zden geçirmek ve olumlu y3nde kendisini geliştirmek zorundadır. Bu çerçevede, polisin toplumca algılanmasının gelecek d3nem içerisinde olumlu y3nde değişeceği d3ř3n3lmektedir.

2.3.2. Polis Eğitim Kurumları ve Eğitim Faaliyetleri

2.3.2.1. Eğitim Kurumları

Polisin Eğitimini hizmet öncesi eğitim ve hizmet sonrası eğitim şeklinde ikiye ayırmak gerekmektedir. Günümüzde hizmet öncesi polis eğitim kurumları, Polis Koleji Müdürlüğü, Polis Akademisi Başkanlığı ve buna bağlı Güvenlik Bilimleri Fakültesi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Polis Meslek Yüksekokulları ile Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığına bağlı Polis Eğitim Merkezleri ve Polis Meslek Eğitim Merkezleridir.

Polis Koleji Müdürlüğü

Polis Koleji Müdürlüğü, Emniyet Teşkilatı'na orta ve üst kademedeki amir yetiştiren Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Fakültesinin veya Emniyet Teşkilatı'nın ihtiyaç duyduğu branşlarda Fakülte ve Yüksek Okulların öğrenci kaynağını sağlamak amacıyla kurulmuş, Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı parasız yatılı, resmi üniformalı, başlangıçta sadece erkek öğrenci kabul eden ancak 2002 yılında yapılan yönetmelik değişikliği ile günümüzde kız öğrencide alan lise dengi bir eğitim-öğretim kurumudur. Polis Koleji, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 19. Maddesine 4199 sayı ile ilave edilen bir fıkra gereğince 15.06.1938 tarihinde Anıttepe'deki Polis Enstitüsü binasında kurulmuş olup, ilk mezunlarını 1941 yılında verdikten sonra çeşitli nedenlerle 1950 yılında kapatılmış ancak Polis Koleji mezunlarının meslekte daha başarılı oldukları göz önünde bulundurularak (8) yıl aradan sonra 1958 yılında yeniden açılmıştır. 1978-1979 öğretim yılında Ankara'nın Yenimahalle ilçesindeki yeni binasına taşınan okul, halen aynı yerde eğitim ve öğretime devam etmektedir. 1985 yılında İzmir, İstanbul ve Afyon'da da Polis Kolejleri açılarak Polis Koleji sayısı Ankara ile birlikte 4'e çıkmıştır. 1988 yılında ise Afyon Polis Koleji kapatılmış ve öğrenciler yeni açılan Adana ve Kayseri kolejlerine aktarılmıştır. Böylece 1988 yılında Polis Kolejleri'nin sayısı 5'e çıkmıştır. 1992 yılında Adana, Kayseri ve İzmir Polis Kolejleri, 1994 yılında ise İstanbul Polis Koleji kapatılmış olup, halen Ankara Polis Koleji Müdürlüğü ile birlikte 2003 yılında Bursa'da açılan Polis Koleji Müdürlüğü olmak üzere iki Polis Koleji'nde eğitim öğretime devam edilmektedir. Kurulduğu günden bu güne polis kolejlerinden toplam 9255 öğrenci mezun olmuştur. Polis Kolejinde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarından bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan resmi okullar ile yabancı dil ağırlıklı lise öğretim programına uygun olarak

Bakanlıkça hazırlanan ve Milli Eğitim Bakanlığınca onaylanan haftalık ders çizelgesi uygulanmaktadır. Polis Koleji sınıf geçme yönetmeliği'ne göre Polis Koleji'nde sosyal, yabancı dil ve fen bilimleri alanlarında sınıf açılabilir. Ancak halen sadece fen bilimleri alanında sınıflar bulunmaktadır (<http://www.poliskoleji.k12.tr> 2006). Kısaca, Polis Koleji, polis amiri yetiştiren Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Fakültesine öğrenci yetiştiren lise dengi bir okuldur.

Polis Akademisi Başkanlığı

Polis Akademisi Başkanlığı, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 18. maddesi gereğince Emniyet Teşkilatı'nın orta ve üst kademe yöneticilerini yetiştirmek üzere Polis Enstitüsü adı altında bir yıllık meslek içi Yüksek Okul olarak 06 Kasım 1937 yılında kurulmuştur. Polis Enstitüsü'ndeki eğitim Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu kararlarıyla 1940 yılında iki yıllık, 1962 yılında ise üç yıllık yüksek okullar içerisine alınmış olup, 1980 yılından itibaren öğretim süresi 4 yıla çıkarılmıştır. Anayasamızın 132. maddesi ve Yükseköğretim Kanununun 2. Maddesi gereğince, ayrı bir kanuni yapıya kavuşturulmuş ve 06 Aralık 1984 tarihinde 3087 sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanunu ile Polis Akademisi adını alıp 4 yıllık lisans düzeyinde eğitim-öğretim veren bir Yükseköğretim kurumu haline getirilmiştir. Emniyet Teşkilatı'nın ihtiyaç duyduğu diğer branşlardaki personel ihtiyacını karşılamak amacıyla, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu kapsamında 1989 yılında değişiklik yapılarak 1991 yılından itibaren Fakülte Yüksek Okullar (FYO) adı altında öğrenci alınmaya başlanmış ve bu hizmetlerin yürütülmesi için Polis Akademisi görevlendirilmiştir. Halen Polis Akademisi Başkanlığı; 25 Nisan 2001 tarih ve 4652 sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanunu ile, polis üniversitesi anlayışıyla yeniden yapılandırılmış olup, bünyesinde eğitim hizmeti veren Güvenlik Bilimleri Fakültesi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, 20 Polis Meslek Yüksek Okulu ve Fakülte ve Yüksek Okullar bölümü bulunan bir üniversitedir (<http://www.pa.edu.tr> 2006). Polis Akademisi, 2001 yılına kadar 4 yıllık eğitimle Emniyet Teşkilatı'na amir yetiştiren ve mezun olan öğrencileri Komiser Yardımcısı olarak atanan bir okulken, günümüzde bu görevini Polis Akademisi Başkanlığı üst çatısı altında kurulan Güvenlik bilimleri Fakültesine devretmiştir. Halen Polis Akademisi Başkanı, eğer profesör ise kendisi, değilse görevlendireceği bir profesör Üniversitelerarası Kurulunun üyesidir (PYÖK Md. 5).

Güvenlik Bilimleri Fakültesi

Güvenlik bilimleri Fakültesi, Polis Akademisi Başkanlığına bağlı Emniyet Teşkilatı'nın amir ihtiyacını karşılamak üzere öğrenci yetiştiren bir okul olup, öğrenci kaynakları, Polis Koleji mezunları, ihtiyaç halinde, genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim ve ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları, ilgili devletlerle yapılacak ikili anlaşmalara bağlı olarak en az lise ve dengi okul mezunu yabancı uyruklu öğrencilerdir (PA GBF EÖY Md.5). Fakültede, Polis Koleji, genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim ve ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları için lisans, yabancı uyruklu öğrenciler için hazırlık ve lisans eğitimi yapılmaktadır. Eğitim-öğretim, sınıf geçmeye dayalı yarıyıl esasına göre yapılmaktadır. Eğitim-öğretim süresi toplam dört yıl olup, öğrenimlerini bu süre içinde tamamlayamayanlara bir yıl ek süre tanınmaktadır (PA GBF EÖY Md.25). Halen Güvenlik Bilimleri Fakültesine, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı liselerden başvuracak öğrencilerden başvuru ön şartı olarak ÖSS sınavının eşit ağırlık bölümünden 250 puan istenmektedir. Güvenlik Bilimleri Fakültesi eğitim öğretim yönetmeliğine göre Fakülte'de aşağıdaki dersler okutulmaktadır.

Tablo-1. Güvenlik Bilimleri Fakültesinde Okutulan Dersler
(<http://www.pa.edu.tr/tr/gbf> 2006).

DERSİN ADI	1.DONEM				2.DONEM			
	1. SINIF	2. SINIF	3. SINIF	4. SINIF	1. SINIF	2. SINIF	3. SINIF	4. SINIF
HUKUK BAŞLANGICI	2							
POLİSLİĞE GİRİŞ	2							
İKTİSAT	2							
SOSYOLOJİ	2				2			
BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ	2							
UYGULAMALI DAVRANIŞ BİLİMLERİ	2							2
SİYASAL KURUMLAR	2							
TÜRK DİLİ	2				2			
YABANCI DİL	2	2	2	2	2	2	2	2
SILAH VE ATIŞ BİLGİSİ	2	2			2	2		
BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2		2	2	2	
UYGULAMALI POLİSLİK (UYGULAMA)	2	2	2	4	2	2	2	4
REH.VE DANIŞMANLIK-SEMİNER	2	2	2		2	2	2	
ANAYASA HUKUKU					2			
POLİS ETİĞİ					2			
SUÇ PSİKOLOJİSİ					2			
TRAFİK HUKUKU					2			
BİLİMSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ					2			
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ		2			2			
POLİS MESLEK HUKUKU		2				2		
ULUSLAR ARASI HUKUK		2						
KAMU YÖNETİMİ (1 Donem İktisat) (2 Donem Seçimlik Ders)		2				2		
DARE HUKUKU		2				2		
MEDENİ HUKUK		2				2		
CEZA HUKUKU (GENEL)		2				2		
SİYASİ TARİH		2						
ULUSLAR ARASI İLİŞKİLER						2		
TÜRK SİYASİ TARİHİ						2		
SOSYAL PSİKOLOJİ						2		

İNSAN HAKLARI (İdare Hukuku)			2				2	
VATANDAŞLIK HUKUKU			2					
TRAFİK YÖNETİMİ VE DENETİMİ			2					
İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ {Drama}			2					
CEZAHUKUKU(ÖZEL)			2				2	
AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU			2				2	
KRİMİNOLOJİ (1 Dön. Bilimsel Araş Yon) (2.Dön. Seçimlik Ders)			2				2	
SİLAH VE PATLAYICI BİLGİSİ			2	2			2	2
YAKIN SAVUNMA			2	2			2	2
YABANCILAR HUKUKU							2	
ÖNLEYİCİ POLİSLİK							2	
İSTİHBARAT							2	
CEZA MAHKEMESİ HUKUKU (Ceza Mahkemesi Uygulamaları)				2				
OLAY YERİ İNCELEME				2				
ORGANİZE SUÇLAR				2				
SORUŞTURMA VE YAZIŞMA TEKNİKLERİ				2				
DİSİPLİN HUKUKU (Bilimsel Araştırma Yöntemleri)				2				
KAMU MALİYESİ				2				
SEÇİMLİK DERS				2				2
REH.VE DANIŞMANLIK-BİTİRME TEZİ				2				2
ADLİ BİLİMLER								2
POLİS YÖNETİMİ								2
YOLSUZLUK VE MALİ SUÇLAR								2
TERÖRİZM								2
POLİS HALKLA İLİŞKİLER								2
TOPLAM	26	26	26	26	26	26	26	26

Güvenlik Bilimleri Enstitüsü

Güvenlik Bilimleri Enstitüsü 09.05.2001 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Polis Yüksek Öğretim Kanununa göre kurulmuştur (PYÖK Md.1). Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Polis Akademisi Başkanlığı'nın Fakülte ve Yüksek

Okulları'ndaki öğretim üyesi ihtiyacını karşılamak ve bunun yanında Güvenlik Bilimleri alanında uzman personel yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bunun yanında, ilgili bilim dallarında lisansüstü eğitim öğretim yapmak, Emniyet Teşkilatı için öğretim elemanı yetiştirmek, bilimsel araştırma, inceleme ve yayın faaliyetlerinde bulunmak, akademik danışmanlık hizmetleri yapmak, bilimsel toplantı, sempozyum, konferans, seminer, güvenlik personeline ihtiyaç duyduğu alanlarda uzmanlık ve yönetim nosyonu kazandırmak amacı ile eğitim-öğretim vermek, kurs ve sertifika programları düzenlemek gibi faaliyetler Enstitü'nün ana faaliyet alanları arasında bulunmaktadır. Güvenlik Bilimleri Enstitüsü'nün öğrenci kaynakları esas olarak Polis Akademisi Başkanlığı ve Polis Akademisi Başkanlığı tarafından Emniyet Genel Müdürlüğü adına diğer üniversitelerde okutulan Fakülte Yüksek Okul (FYO) mezunlarıdır. Ayrıca Harp Okulları, Hukuk, Siyasal Bilgiler, İktisadi ve İdari Bilimler, Fen Edebiyat Fakültelerinin Sosyoloji ve Psikoloji Bölümü, Eğitim Bilimleri Fakültesi, İletişim Fakültesi, Felsefe ve Tarih bölümü mezunu olan öğrenciler de yüksek lisans eğitimine başvurabilmektedir.

Halen Enstitüde; **Suç Araştırmaları Programında;** Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Suç Sosyolojisi, Suç Hukuku, Kolluk Yetkileri, Suç Önleme Stratejileri, Delil Hukuku, Türkiye'de Orgazine Suçlar, Anayasal Haklar ve Kolluk, Kriminolojide Çağdaş Yönelimler, Kriminolojide Çağdaş Yönelimler, Demokratik Sistemlerde Siyasal Suçlar ve Terör, Avrupa İnsan Hakları Hukuku ve Kolluk, Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, İnternet ve Bilişim Suçları, Suç Mağdurları Bilimi, Ceza Adaletinin Temel İlkeleri,

Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi Programında, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Devlet, Bürokrasi ve Polis, İnsan Kaynakları Politikası, Karşılaştırmalı Yönetim Sistemleri, İç Güvenlik Politikaları, Güvenliğin Sosyal Temelleri, Siyasal Şiddet ve Terörizm, Organize Suçun Sosyolojik Temelleri, Türk Yönetim Sisteminde Hukuki Sorunlar, Türkiye.de Yönetim Kültürü, İstihbarat Sistemleri, Güvenlik Birimlerinde Yönetim Teknikleri, Yönetim Psikolojisi ve Örgütsel Davranış, Türk Siyasal Hayatı, Organize Suçla Mücadele Yöntemleri, Polis-Medya İlişkileri, Sportif Organizasyonlarda Güvenlik, Polis Alt Kültürü,

Uluslararası Polislik Çalışmaları Programında, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Türk Dış Politikasında Güvenlik, Türkiye'nin Bölgesel ve Küresel Sorunları, Mukayeseli Anayasa Hukuku ve Kolluk, Liberal Demokrasilerde Güvenlik

Sorunu, Avrupa Birliğinde İşçileri ve Adalet, Uluslararası Polis İşbirliği, Uluslararası Politika ve Terörizm, Uluslararası Hukuk ve Terörizm, Küreselleşme ve İç Güvenliğe etkileri, Avrupa Güvenlik İşbirliği Teşkilatı (AGİT), Barışı Koruma ve Polislik, Uluslararası Ceza Hukuku, Avrupa Birliğinde Örgütlü Suçlar ile Mücadele, Karşılaştırmalı Polis Sistemleri, Uluslararası Polislikte Çağdaş Sorunlar, İnsan Haklarının Uluslararası Düzeyde Korunumu ve Polislik, Yasadışı Göç ve İnsan Kaçakçılığı,

Ceza Adaleti Yönetimi Programında, Ceza Adaleti Sistemine Giriş, Ceza İnfaz Yönetimi, Alternatif Cezalandırma Sistemleri, Alternatif Cezalandırma Sistemleri, Ceza Adaleti Modelleri, Türk Adalet Yönetimi, Kolluk Savcılık İlişkileri, Mahkeme Yönetimi, Kolluk Tarihi, Ceza Bilimi (Penoloji) dersleri okutulmaktadır (<http://gbe.pa.edu.tr> 2006)

Polis Meslek Yüksek Okulları

Polis Meslek Yüksek Okulları, 09.05.2001 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Polis Yüksek Öğretim Kanununa göre kurulmuştur. Bu kanuna göre Polis Akademisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan 20 Polis Meslek Yüksekokulunun ön lisans seviyesindeki eğitimine; genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim, ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları sınavla alınmaktadır (PMYO GY Md.5.) Bu okullar 2001 yılından önce Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığına bağlı, askerliğini yapmış lise mezunları arasından öğrenci alan 9 aylık kurs niteliğinde okullardı. 2001 yılı itibarıyla Polis Akademisi Başkanlığına bağlı 2 yıllık ön lisans düzeyinde Eğitim Öğretim yapan Meslek Yüksek Okulları haline getiren bu okullar vasıtasıyla Polis Memurlarının eğitimi de Yüksek Öğretim kapsamına alınmış ve müracaat şartları arasından da askerliğini yapmış olma şartı kaldırılmıştır. Başlangıçta 20 Polis Meslek Yüksek Okulu kurulmuşken 2006 yılı itibarıyla halen herbiri Türkiye'nin Farklı illerinde 26 Polis Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır. Ağustos 2002 yılında Polis Akademisi Başkanlığı tarafından Polis Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin sosyo-kültürel durumu ile ilgili yapılan bir çalışmada, 2002 yılı itibarıyla 20 Polis Meslek Yüksek Okulu için yapılan yazılı imtihan sonucunda, imtihana giren 82065 kişiden yedeklerle birlikte 7378 kişinin imtihanı kazandığı bahsedilmektedir. Yine aynı çalışmada sayısı 2004 yılı itibarıyla 24 olan Polis Meslek Yüksek Okullarına 2004 yılı itibarıyla Ağustos ayında yapılan müracaat 71964 olup,

kazanarak alınan aday sayısı ise 6450'dir. Bir kıyaslama yapma açısında şunu ortaya koymak gerekir ki, daha önde 9 aylık kurs niteliğinde Polis Okulu olan bu okullara askerliğini yapmış adaylar arasından öğrenci alındığından her yıl yaklaşık olarak başvuranların hemen hemen yarısı kadar aday sınavı kazanmaktayken, şimdi ise askerliğini yapmış olma şartı kaldırıldığından müracaat sayısı 70000 ile 80000 kişi civarında olup, daha fazla aday arasından daha nitelikliler seçilmektedir.

Polis Meslek Yüksek Okullarının öğretim elemanı kadrosunu; bünyesinde bulunan kadrolu öğretim elemanları ile yüksek öğrenim görmüş emniyet hizmeti sınıfı personelinden ek ders görevlileri, bulunduğu ilde üniversite varsa üniversiteden gelen ek ders görevlisi öğretim elemanları, İl Milli Eğitim Müdürlüklerinden ek ders görevlisi öğretmenler, İl Emniyet Müdürlüklerinden ve kamu kurum ve kuruluşlarından yüksek öğrenim görmüş ek ders görevlileri oluşturmaktadır (PYÖK Md.22). Bir örnek verme açısından, halen 2006-2007 eğitim öğretim yılı itibariyle, Kayseri Polis Meslek Yüksek Okulunun öğretim elemanı kadrosunu; Erciyes Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı farklı Fakültelerden 2 doçent, 5 yardımcı doçent, 2 öğretim görevlisi, 2 okutman olmak üzere toplam 11 öğretim elemanı, İl Milli Eğitim Müdürlüğünden 7 öğretmen, İl Emniyet Müdürlüğünden 5 ek ders görevlisi, kadrolu 5 öğretim görevlisi ile kadrosunda görevli emniyet hizmetleri personelinden 28 ek ders görevlisi oluşturmaktadır. Polis Meslek Yüksek Okullarında okutulan dersler tablo olarak aşağıya çıkartılmıştır.

Tablo-2. Polis Meslek Yüksek Okullarında Okutulan Dersler (PMYO EÖY Md.6)

		1.SINIFLAR (Haftalık Ders Saati)	2.SINIFLAR (Haftalık Ders Saati)
1	ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ	1	1
2	BEDEN EĞİTİMİ-YAKIN SAVUNMA	2	4
3	BİLGİSAYAR	2	
4	CEZA HUKUKU	1	2
5	CEZA MUHALEMESİ HUKUKU	2	2
6	DAVRANIŞ BİLİMLERİ		1
7	DEVLET YAPISI VE NİTELİKLERİ	2	
8	DEVLET GÜVENLİĞİ VE HABER ALMA		2
9	DİSİPLİN HUKUKU	2	
10	EMNİYET TEŞKİLATI (POLİS MESLEK HUKUKU)	2	
11	HALKLA İLİŞKİLER	1	
12	HUKUK BAŞLANGICI	2	
13	İNSAN HAKLARI VE KAMU HÜRRİYETLERİ	1	1
14	MEDENİ HUKUK (KİŞİ HUKUKU)		2
15	MESLEKİ TEKNİK YAZIŞMA	2	
16	ÖNLEYİCİ POLİS HİZMETLERİ		2
17	POLİS TAKTİKLERİ		1
18	POLİSİN GÖREV VE YETKİLERİ – MESLEK ETİĞİ	2	2
19	SİLAH BİLGİSİ VE ATIŞ	2	2
20	TEMEL TRAFİK BİLGİLERİ		2
21	TOPLUM PSİKOLOJİSİ		2
22	TÜRK DİLİ	2	
23	YABANCI DİL (İNGİLİZCE)	2	2
		28	28

Yeni yetişen polis memurları en az ön lisans düzeyinde eğitim alarak yetişirken, halen görevlerini yürütmekte olan daha önceki yıllarda polis memuru olarak göreve başlamış memurlarla ilgili olarak, Emniyet Teşkilatı'nın eğitim kalitesini yükseltmek amacıyla Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı ile yapılan görüşmeler sonucu lise mezunu

personelin ön lisans eğitim programına katılabilmeleri için polis meslek eğitimi ön lisans programı projesi hazırlanmıştır. Bu programa 2003-2004 eğitim öğretim döneminde başlanmış olup, imzalanan protokol gereği 3 eğitim öğretim döneminde yaklaşık 130.000 polis memurunun bu eğitimden geçmesi planlanmıştır (EGM 2001-2002 Hizmetiçi Eğitim Sonuçları).

Buraya kadar bahsi geçen polis eğitim kurumlarından Polis Koleji doğrudan Emniyet Genel Müdürlüğüne, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Güvenlik Bilimleri Fakültesi ile Polis Meslek Yüksek Okulları ise Polis Akademisi Başkanlığına bağlıdır.

Polis Meslek Eğitim Merkezleri

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2000 yılında ülkemizin nüfusu 67 milyon 800 bin iken, bu sayının 72 milyon 974 bine çıktığı tahmin edilmektedir. Kent ve kırsal nüfus değişim eğilimi, kentlere akış yönündedir. 2000 yılında polis bölgesindeki nüfus yaklaşık 43 milyon 500 bin iken, bugün yüzde 13.8 artarak 49 milyon 541 bin 316'ya çıkmıştır. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde ortalama 250 kişiye 1 polis düşmekte iken, ülkemizde 3 Ekim 2006 tarihi itibarıyla polis sayısı 165 bin 137 olup, 1 polis 300 kişiye hizmet vermektedir. Avrupa Birliği standartlarına göre bu sayı yetersizdir (<http://www.internethaber.com> 2006). Emniyet Teşkilatı'na polis memuru yetiştiren Polis Meslek Yüksek Okullarının teşkilatın memur ihtiyacını karşılamada yetersiz kalması ve toplumda artan kapkaç, hırsızlık, gasp gibi suçlar sebebiyle polis memuru açığını bir an önce kapatmak amacıyla 2005 yılında Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığına bağlı sadece 4 yıllık yüksek öğrenim görmüş lisans mezunlarını alan (POMEM GY Md.8), ve öğrencilerine altı (6) aydan az olmamak üzere mesleki eğitim veren Emniyet Teşkilatı'na Polis Meslek Yüksek Okulları ile birlikte polis memuru yetiştiren Polis Meslek Eğitim Merkezleri kurulmuştur (POMEM EÖY Md.6). Halen İstanbul Arnavutköy, İstanbul Etiler, İstanbul Adile Sadullah Mermerci, İzmir Bornova, Eskişehir, Çankırı, Merzifon, Aydın ve Bilecik Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlüğü olmak üzere 9 okulda polis meslek eğitimi verilmektedir (<http://www.egm.gov.tr> 2006). Kısacası hem Polis Akademisi Başkanlığına bağlı Polis Meslek Yüksek Okulları 2 yıllık ön lisans eğitimi sonrası polis memuru yetiştirmekte, hem de Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığına bağlı Polis Meslek Eğitim Merkezleri 4 yıllık lisans mezunlarına en az 6 (altı) aylık kurs vermek suretiyle polis memuru yetiştirmektedir.

Polis Eğitim Merkezleri

Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığına bağlı diğer bir eğitim kurumu ise Polis Eğitim Merkezleridir. Emniyet Teşkilatı'nın orta kademe amir ihtiyacını karşılamak üzere, teşkilat içerisinde belirli süre hizmet yapmış, istenilen şartları taşıyan ve açılan yazılı sınavı kazanan polis memurlarını en az 6 (altı) aylık bir hizmet içi eğitim sonrası Komiser Yardımcısı rütbesinde amir sınıfı personel olarak yetiştiren bu okullar halen İstanbul Etiler ve Bursa illerinde bulunmaktadır. Aşağıda Emniyet Hizmetleri Sınıfı Personelinin rütbelerine göre tahsil durumları verilmiştir.

Tablo-3. 2003 yılı itibariyle Emniyet Genel Müdürlüğü Emniyet Hizmetleri Sınıfı Personelinin Rütbelere Göre Tahsil Durumu (EGM Polis 2002-2003 2003).

	Sınıf Üstü Emniyet Mtd.	1\1.Sınıf Emniyet Mtd.	1\2.Sınıf Emniyet Mtd.	2.Sınıf Emniyet Mtd.	3.Sınıf Emniyet Mtd.	4.Sınıf Emniyet Mtd.	Emniyet Amiri	Başkomiser	Komiser	Kom.Yrd.	Polis Memuru*	TOPLAM
İlkokul												
Ortaokul								740			6063	6803
3 Yıllık Lise								1054		344	106787	108185
4 Yıllık Lise								5		27	10419	10451
2 YıllıkYük.Okul							15	115		455	24545	25130
3 Yıllık Yük.Ok.			8	34	15	2		1			6	66
4 Yıllık Yük.Ok.	1	22	764	622	417	895	1346	2101	3459	2161	8896	20684
5 Yıllık Yük.Ok.							1				8	9
6 Yıllık Yük.Ok.												
Yüksek Lisans**												
TOPLAM	1	22	772	656	432	897	1362	4016	3459	2987	156724	171328

* Polis Akademisi Başkanlığı Polis Meslek Yüksek Okullarının ön lisans programına ilk olarak 2001 yılında öğrenci alınmış olup, ilk mezunlarını da 2003 yılında vermiştir. Ayrıca 2005 yılından itibaren Yüksek Öğrenim görmüş 4 yıllık lisans mezunlarını almaya başlayan Polis Meslek Eğitim Merkezlerinin mezunları bu sayıya dahil değildir.

** Emniyet Teşkilatına Yüksek Lisans ve Doktora çalışmaları tamamlamış olanlar ile halen devam etmekte olanların sayısı verilmemiştir.

2.3.2.2. Eğitim Faaliyetleri

Eğitim faaliyetleri hizmet sonrası eğitimler olarak değerlendirilmiştir. Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde 2003 yılı itibariyle Emniyet Hizmetleri Sınıfı Personelinin toplam sayısı 171328'dir (EGM Polis 2002-2003).

Tablo-4. 2003 Yılı İtibariyle Emniyet Genel Müdürlüğü Emniyet Hizmetleri Sınıfı Personelinin Rütbelere Göre Toplam Sayısı (EGM Polis 2002-2003 2003).

ÜNVANI	SAYI
Sınıf Üstü Emniyet Müd	1
1\1.Sınıf Emniyet Müd.	22
1\2.Sınıf Emniyet Müd.	772
2.Sınıf Emniyet Müd.	661
3.Sınıf Emniyet Müd.	428
4.Sınıf Emniyet Müd.	904
Emniyet Amiri	1369
Başkomiser	4001
Komiser	3459
Komiser Yrd.	2987
Polis Memuru	156724
TOPLAM SAYI	171328

Emniyet hizmetleri sınıfı personelinin hizmet öncesi eğitimleriyle ilgili olarak eğitim aldıkları kurumlarla ilgili genel bilgiler yukarıda verilmiştir. Hizmet sonrasında ise rütbe, unvan, eğitim durumu açısından değişik düzeydeki bu personel, oryantasyon eğitimleri, işbaşı eğitimleri, tamamlama eğitimleri, özel alan eğitimleri, özel alan temel eğitimi, özel alan geliştirme eğitimi, özel alan uzmanlık eğitimi, yükselme eğitimleri, geliştirme eğitimleri adı altında çeşitli hizmetiçi eğitim faaliyetlerinden geçirilmektedir (HİEY Md. 18). Bu bağlamda, Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığınca, denetlemelerde görülen aksaklıkları gidermek, personele hizmette kullanılacak yeni yöntem ve teknikleri öğretmek, hizmet için gerekli bilgileri kazandırmak ve hizmetin daha etkin yürütülmesi için yapılan mevzuat değişikliklerinden personeli haberdar etmek amacıyla her yıl, her derecedeki Teşkilat

personelinin en az % 20'sini kapsayacak şekilde genel geliştirme eğitimleri planlanmakta, bu planlama çerçevesinde İl'lerde bulunan üniversitelerin Fakülte ve Yüksek Okullarında görevli öğretim elemanlarından yararlanılmaktadır (HİEY Md. 24).

Tablo-5. Emniyet Teşkilatı'nda Amir Kadrosunu Oluşturan Emniyet Hizmetleri Sınıfı Personele Merkez ve Taşra Birimlerinde, Her Yıl Hizmet İçi Eğitim Kapsamında Verilen Genel Geliştirme Eğitiminde Okutulan Dersler İle Saatlerini Gösteren Tablo (EGM EDB 2005 Yılı Eğitim Planı 2004).

SIRA NO	DERSİN ADI	DERS SAATİ
1	İnsan İlişkileri ve İletişim	3 Saat
2	Toplum Destekli Polislik	3 Saat
3	İnsan Hakları	3 Saat
4	Etkili ve Güzel Konuşma Teknikleri	3 Saat
5	Liderlik ve Ekip Çalışması	3 Saat
6	İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi	3 Saat
7	Protokol Esasları	3 Saat
8	Yönetimde Problem Belirleme, Önleme ve Çözme Teknikleri	3 Saat
9	Arama, El Koyma ve Kimlik Sorma	3 Saat
10	Polisi İlgilendiren Mevzuatta Yapılan Değişiklikler	3 Saat

Tablo-6. Emniyet Teşkilatı'nda memur kadrosunu oluşturan emniyet hizmetleri sınıfı personele merkez ve taşra birimlerinde, her yıl hizmet içi eğitim kapsamında verilen genel geliştirme eğitiminde okutulan dersler ile saatlerini gösteren tablo (EGM EDB 2005 Yılı Eğitim Planı 2004).

SIRA NO	DERSİN ADI	DERS SAATİ
1	İnsan İlişkileri ve İletişim	3 Saat
2	Toplum Destekli Polislik	3 Saat
3	İnsan Hakları	3 Saat
4	Etkili ve Güzel Konuşma Teknikleri	3 Saat
5	Polis Etiği ve Polisin Davranış Biçimleri	3 Saat
6	Takım Çalışması	3 Saat
7	Yazışma ve Dosyalama Teknikleri	3 Saat
8	Problem Çözme Teknikleri	3 Saat
9	Arama, El Koyma ve Kimlik Sorma	3 Saat
10	Polisi İlgilendiren Mevzuatta Yapılan Değişiklikler	3 Saat

Türk Polis Teşkilatı'nda 2000-2005 yılları arasında 742.568 katılımcı, birimlerde düzenlenen hizmet içi eğitimlere iştirak etmiştir. Böylece son 5 yılda düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetleri, yılda ortalama 148.513 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. 2005 yılında düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerine de 150.934 katılımcı iştirak etmiştir. Ayrıca 11 Branş eğitimine 2624, genel geliştirme eğitimlerine ise 66.588 personel katılmıştır (EGM EDB Broşür 2006). Bahsi geçen eğitim çeşitleri haricinde, Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından bizzat düzenlenen veya organize edilen eğitim faaliyetleri bulunmaktadır. Bunlar;

Yabancı Dil Eğitimleri: Teşkilatımızın özellikle son zamanlarda gerek AB, gerekse diğer ülkeler ile yürüttüğü ikili ilişkilerde ağırlıklı olarak İngilizcenin kullanılması, ortak dil olarak İngilizcenin konuşulduğu uluslararası polis güçlerinde (BM, AGİT) aktif olarak görev alınması nedenleri ile İngilizce dili konusunda ihtiyaç duyulan

personel açığını karşılamak amacıyla personelin İngilizce dilinde dinleme, okuma, yazma ve konuşma becerilerini en az orta ve üst seviyeye çıkarılmak amacıyla yoğun program İngilizce Dil Eğitimi düzenlenmektedir. Bu konuda düzenlenen eğitim faaliyetleri ODTÜ ile işbirliği içerisinde yürütülmektedir.

Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE) Eğitimleri: Bu kapsamda, kamu yönetimi uzmanlık programı ile kolluk yönetimi yüksek lisans programında eğitim imkanı sağlanmaktadır.

Milli Güvenlik Akademisi Eğitimleri: Bu kapsamda, kamu diplomasisi kursu ile sivil müdavim kursu düzenlenmektedir.

Yurtdışı Eğitimleri: Bu kapsamda, 2002–2006 yılları arasında yurtdışı lisansüstü eğitime (ABD ve AB ülkelerine) 244 personel gönderilmiştir. Bu personelin 49’u yüksek lisans eğitimlerine, 110’u ise doktora eğitimlerine devam etmektedir. Ayrıca, 2006 yılı içerisinde 26 personel daha yurtdışı yüksek lisans ve doktora eğitimine gönderilmiştir.

Spor ve Atış Eğitimleri: Bu kapsamda, her yıl düzenli olarak atış eğitimleri yapılmaktadır. Polis Akademisi, Polis Meslek Yüksek Okulları ve Polis Meslek Eğitim Merkezlerinden mezun olan personel ile görevde olan personelin atış eğitimlerinin standart hale getirilmesi hedeflenmektedir. Ayrıca, Teşkilatımızın üye olduğu Balkan Polis Spor Birliği (BPSB) ile Avrupa Polis Spor Birliği (USPE) çerçevesinde yürütülen spor etkinlikleri düzenlenmektedir.

Polis Meslek Eğitim Merkezleri (POMEM): Bu kapsamda, ülkemizde insan başına düşen polis sayısının AB ülkeleri ortalamasına ulaşılması ve teşkilatımıza daha eğitimli ve uzman personel kazandırmak amaçları ile 4 yıllık üniversite mezunu adayların 6 aylık bir eğitimi tabi tutularak polis memuru olma imkânı sağlanmıştır. Bu merkezlerden, 2005–2006 yıllarında iki dönem halinde düzenlenen eğitimlerden 3.733 polis adayı mezun olmuştur. Halen bu merkezlerde 3.395 kişi eğitim görmektedir. Ayrıca yapılan sınavlarda başarılı olan 9.500 polis adayının da 2007–2008 yıllarında eğitim görmeleri planlanmaktadır.

Teknoloji Destekli Web Tabanlı Eğitim: Türk Polis Teşkilatı’nın hizmet içi eğitim etkinliklerini planlayabileceği, gerçekleştirebileceği, değerlendirebileceği ve yaygınlaştırebileceği teknoloji destekli bir eğitim ortamını geliştirmek ve uygulamak

amacıyla Uzaktan Eğitim/E-Öğrenme Projesi uygulamaya konulmuştur. Bu amaçla, Ankara'da teşkilatımıza ait Ankara - Anıttepe tesislerinde uzaktan eğitim ünitesi (akıllı sınıf) kurulmuş ve 10 Nisan 2006 tarihinde açılarak hizmete girmiştir. Bu üniteye internet üzerinden kurs, seminer gibi hizmetiçi eğitimler video konferans şeklinde verilmekte ayrıca katılımcılardan online sorular alınıp anında cevap verilmektedir (EGM EDB Broşür 2006).

2.3.3. Yasal Düzenlemeler

2.3.3.1. Yapılan yasal düzenlemelerin başında İnsan Hakları alanında yapılan düzenlemeler gelmektedir. Avrupa birliğine giriş sürecinde reform paketleriyle insan hakları ihlallerinin en aza indirilmesi için polisin yetkilerinde düzenlemelere gidilmesi, yeni Türk Ceza Yasası ile insan hakları ihlali yapanların ciddi müeyyidelere çaptırılması, İl ve İlçe İnsan Hakları kurullarının kurulmasıyla polis üzerinde haberli ve habersiz denetimlerin artırılması, insan hakları konusunda ciddi iyileşmelere yol açmıştır. Bunun yanında Anayasamızın 40. maddesinde, kişinin, resmi görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zararın, kanuna göre, devletçe tazmin edileceği ve devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu etme hakkının saklı olduğu düzenlemesi bulunmaktadır.

İnsanın birey olmasından kaynaklanan doğal hakları ile, kişilerin siyasal iktidar karşısında cins, ırk, yaş, düşünce farkı gözetilmeksizin eşit oldukları gerçeğine dayanan ve insan olmakla doğuştan elde edilen devredilemez haklar İnsan Hakları olarak tarif edilmektedir (Başlar 2001, 11). Ülkemizde insan haklarının korunması ve bu korumanın devamının sağlanması için polis açısından bazı kanunu düzenlemeler getirilmiştir. Çok fazla detaya girmeden bahsetmek gerekirse, öncelikle Anayasamızın 10. maddesine göre, herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz ve devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar. 12. maddeye göre, herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. 13. maddeye göre, temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. 14. maddeye göre ise, Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbir,

devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve lâik Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz (TCA. Md.10,12,13,14). Türk Ceza Kanunumuzun 2. maddesine göre, kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. 3. maddesine göre ise, Ceza Kanununun uygulamasında kişiler arasında ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, siyasal veya diğer fikir yahut düşünceleri, felsefi inanç, milli veya sosyal köken, doğum, ekonomik ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılamaz ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaz (TCK Md.2,3). hükümleri bulunmaktadır.

İnsan hakları ihlalleri yapan kamu görevlileri ağır şekilde cezalandırılmaktadır. Türk Ceza Kanunumuzun **işkence** başlıklı 94. maddesine göre, bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren *kamu görevlisi üç yıldan on iki yıla kadar* hapis cezası ile cezalandırılmaktadır. Bu maddeye göre bu suça iştirak eden kamu görevlisi ile bu suçu ihmal suretiyle işleyen kamu görevlisi de cezalandırılmaktadır. Aynı kanunun **Eziyet** başlıklı 95. maddesine göre, bir kimsenin eziyet çekmesine yol açacak davranışları gerçekleştiren kişi hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunmaktadır. Yine aynı kanunun **kasten yaralama** başlıklı 86. maddesine göre, kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuzu kötüye kullanılmak suretiyle, kasten başkasının vücuduna acı vermesi veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olması ön görülen cezanın ağırlaştırılarak uygulanmasına neden olmaktadır. Bununla beraber aynı kanunun **haksız arama** başlıklı 120. maddesine göre, hukuka aykırı olarak bir kimsenin üstünü veya eşyasını arayan kamu görevlisi *üç aydan bir yıla kadar* hapis cezası cezalandırılmaktadır (TCK Md. 86, 94, 95, 120). Öte yandan Ceza Muhakemesi Kanununun 91. maddesine göre, gözaltı süresi 24 saate düşürülmüştür. Aynı kanunun 148. maddesine göre, şüphelinin ve sanığın beyanı özgür iradesine dayanmalıdır. Bunu engelleyici nitelikte kötü davranma, işkence, ilâç verme, yorma, aldatma, cebir veya tehditte bulunma, bazı araçları kullanma gibi bedensel veya ruhsal müdahaleler yapılamaz ve *müdafi hazır bulunmaksızın kollukça alınan ifade*, hâkim veya mahkeme huzurunda şüpheli veya sanık tarafından doğrulanmadıkça hükme esas alınamaz. Yine aynı kanunun 149. maddesine göre, soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında avukatın, şüpheli veya sanıkla görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukukî

yardımda bulunma hakkı engellenemez, kısıtlanamaz hükmü bulunmaktadır (CMK Md. 91, 148, 149). Bu maddeler bir anlamda kamu görevlisi tarafından insan hakları ihlali yapılmasının önüne geçilmesi ile temel hak ve hürriyetlerin korunması amacıyla getirilmiş düzenlemelerdir. Bu konuda kanunlarımızdan verilebilecek bir çok örnek bulunmakla beraber burada sadece fikir edinme açısından genel olan maddelere yer verilmiştir.

Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğüne göre, iş sahiplerine veya halka karşı onur kırıcı söz söylemek veya davranışta bulunmak *üç günlüğe kadar aylık kesimi cezası*, iş sahiplerine ya da herhangi bir nedenle Emniyet binalarına gelen ya da getirilenlere hakaret etmek, *4 ay kısa süreli durdurma* (bulunduğu kademedeki ilerlemesinin durdurulması), iş sahiplerini ya da herhangi bir nedenle emniyet binalarına gelen ya da getirilenleri dövmek, *12 ay uzun süreli durdurma* (bulunduğu kademedeki ilerlemesinin durdurulması), görevin yerine getirilmesinde dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı yapmak, laikliğe aykırı veya bölücü davranışlarda bulunmak ya da emniyet mensupları arasında bu yolda ayırım yapıcı tutum ve davranışlarda bulunmak ise *meslekten çıkarma* cezaları gerektirmektedir (EÖDT Md. 5, 6, 7, 8).

Birleşmiş Milletler Teşkilatının kurucu üyelerinden birisi olan Türkiye, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesini ilk onaylayan ülkeler arasında yer almıştır. Türkiye ilk olarak 28 Ocak 1987 tarihinde insan hakları komisyonuna bireylerin başvurma hakkını tanımıştır. 26 Şubat 1988’de Avrupa Konseyine üye devletlerin içinde *İşkence ve Gayri İnsani Muameleleri Önleme anlaşmasını* onaylamıştır. 10 Ağustos 1988’de Birleşmiş Milletler işkenceye ve diğer zalimce, insanlık dışı ya da onur kırıcı davranışlarla mücadele sözleşmesini onaylamış olan Türkiye, işkenceye karşı komitenin yetkisini de tanımış, 22 Ocak 1990’da ise İnsan Hakları Mahkemesine bireyler tarafından açılan davalarda mahkemenin yargı yetkisini kabul etmiştir. 5 Kasım 1990’da Türkiye Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine bireylerin dilekçeyle başvurma haklarını kabul etmiş, 1991 yılında ise Türkçe’den başka bir dilde yayın yasağını öngören kanun kaldırmıştır (Başlar 2001, 40-41). Halen hizmet öncesi eğitimde, polis memuru yetiştiren Polis Akademisi Başkanlığına bağlı Polis Meslek Yüksek Okullarında 1 ve 2. sınıflarda haftada bir saat (PMYO EÖY Md. 6), Güvenlik Bilimleri Fakültesinde 3. sınıfta 1. ve 2. dönemde haftada 2’şer saat İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri dersi okutulmaktadır

(<http://www.pa.edu.tr>). Hizmet içi eğitimlerde de genel geliştirme eğitimleri kapsamında Emniyet Teşkilatı mensuplarının her kademedan an az %20'sine diğer derslerle birlikte insan hakları dersi okutulmaktadır (EGM EDB 2005 Yılı Eğitim Planı).

Ülkemizde insan haklarına saygı bilincinin oluşturulması, insan haklarına saygı konusunun toplumda içselleştirilmesi ve kamu görevlileri tarafından insan haklarının ihlallerinin çiğnenmesinin önlenmesi ve mağdur olan vatandaşlarımıza yol gösterme, haklarını savunma konularında yardımcı olunması açısından bazı kurumlar mevcuttur. 1990 yılında kurulan ve 1 Mart 1991'den itibaren göreve başlayan TBMM **İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu** bunların başında gelmektedir. Bununla beraber, 1990 yılında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin zorunlu yargı yetkisinin kabul edilmesinin ardından, insan hakları ve demokratikleşme hareketlerinin devlet eliyle koordine edilmesi amacıyla **insan haklarından sorumlu bir bakanlık** düşüncesi 1991 yılında ortaya çıkmış ve bir kanun hükmünde kararname ile de kurulmuştur (Başlar 2001, 75, 77).

15 Ağustos 2001 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren insan hakları üst kurulunun kuruluş, görev ve işleyişi ile ilgili usul ve esaslar hakkında yönetmeliğe göre, **İnsan Hakları Üst Kurulu kurulmuş** olup bu üst kurul, Başbakanın görevlendireceği bir Devlet Bakanının başkanlığında; Başbakanlık, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı müsteşarlarından teşekkül etmektedir. Bu kurulun, insan haklarının korunması ve geliştirilmesine ilişkin konularda idari ve kanuni düzenlemelere ilişkin çalışmaları yapmak ve gerekli önerilerde bulunmak, insan haklarının korunması ve geliştirilmesini, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde ve Türkiye'nin taraf olduğu insan hakları ile ilgili uluslararası sözleşmelerde öngörüldüğü şekilde, çağdaş ve evrensel ölçülere uygun olarak gerçekleştirmek amacıyla yapılacak çalışmaları koordine etmek, insan hakları alanında kaydedilen gelişmeler hakkında kamuoyunun aydınlatılması amacıyla yapılacak çalışmaları koordine etmek, insan hakları ihlali iddiaları ile ilgili olarak Başkanlık ve inceleme heyetleri tarafından yapılan incelemeleri değerlendirmek ve alınabilecek önlemlere ilişkin tavsiyelerde bulunmak gibi görevleri bulunmakta olup, *her ay düzenli* olarak toplanmaktadır (İHÜK KGİUEHY Md. 4, 5, 6).

Benzer bir kurul olarak, 15 ağustos 2001 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren insan hakları danışma kurulunun kuruluş, görev ve işleyişi ile ilgili usul ve esaslar hakkında yönetmeliğe göre, **İnsan Hakları Danışma Kurulu** kurulmuş olup, Başbakanlık bünyesinde kurulan İnsan Hakları Danışma Kurulu; Başbakanlık, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, *Emniyet Genel Müdürlüğü*, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ve Özürlüler İdaresi Başkanlığından asgari genel müdür yardımcısı veya müstakil daire başkanı düzeyinde birer temsilci, Türkiye Barolar Birliğinden bir temsilci, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti ve Basın Konseyinden birer temsilci, çalışmalarında insan hakları konularına yer veren *on öğretim üyesi*, Türk Tabipler Birliğinden bir temsilci v.b kuruluşlardan temsilcilerden teşekkül etmektedir. Kurulun, insan haklarına ilişkin olarak ilgili devlet kuruluşları ile üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları arasında iletişim sağlamak, insan haklarını kapsayan ulusal ve uluslararası konularda danışma organı olarak görev yapmak, insan hakları ihlallerinin ulusal düzeydeki genel durumu ve somut konular hakkında ilgili devlet bakanına ve üst kurula raporlar sunmak, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı dahil insan haklarına ilişkin uluslararası konularda ilgili devlet bakanına ve üst kurula görüş bildirmek, *yürürlükteki mevzuatın ve yasa tasarılarının insan hakları temel ilkeleri, uluslararası belgeler ve mekanizmalarla uyumlu hale getirilmesi* için uygun gördüğü konularda görüş bildirmek gibi görevleri bulunmakta olup, şubat, haziran, ekim aylarının ilk haftasında olmak üzere *yılda üç sefer* düzenli olarak toplanmaktadır (İHDK KGIUEHY Md. 4, 5, 6).

Yine, 15 ağustos 2001 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren insan hakları ihlali iddialarını inceleme heyetlerinin kuruluş, görev ve işleyişi ile ilgili usul ve esaslar hakkında yönetmeliğe göre **İnsan Hakları İhlali İddialarını İnceleme Heyetleri** kurulmuş olup, Başbakanlık bünyesinde kurulan İnsan Hakları İhlali İddialarını İnceleme Heyeti; Başbakanlık, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı temsilcileri ile insan hakları alanında çalışmalar yapan kişiler ve meslek kuruluşları temsilcileri arasından inceleme ve araştırma yeri ve konusuna göre devlet bakanınca oluşturulmaktadır. Heyetin inceleme ve araştırma konusuna göre, İçişleri Bakanlığı temsilcisi; Bakanlık Merkez

Teşkilatı, Jandarma Genel Komutanlığı veya Emniyet Genel Müdürlüğünden belirlenmektedir. *Heyet insan hakları ihlali iddialarını yerinde incelemek ve araştırmakla görevli olup*, ihlal iddiaları ile ilgili başvuru, kanıtlarıyla birlikte başkanlığa yapılmakta ve devlet bakanının onayı ile heyet çalışmalarına başlamaktadır (İHİİİH KGİUEHY Md. 4, 5, 6).

2001 yılında kurulan bu kurumlarla birlikte bir kanun hükmünde kararname ile Başbakanlık bünyesinde ekim 2002 tarihinde **İnsan Hakları Başkanlığı** kurulmuştur (Başlar 2001, 75).

23 kasım 2003 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren il ve ilçe insan hakları kurullarının kuruluş, görev ve çalışma esasları hakkında yönetmeliğine göre ise **İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları**, toplumda ve kamu görevlilerinde insan hakları bilincini geliştirmek, insan haklarını korumak, *ihlal iddialarını incelemek ve araştırmak*, insan hak ve özgürlüklerinin kullanılmasının önündeki engeller ile hak ihlallerine yol açan sosyal, siyasi, hukuki ve idari nedenleri incelemek, araştırmak ve bunların çözümüne ilişkin önerilerde bulunmak üzere kurulmuştur. Yönetmeliğe göre, il kurulu, Vali veya Vali'nin görevlendireceği bir vali yardımcısının başkanlığında; büyükşehir statüsü bulunan illerde büyükşehir belediye başkanı veya başkan yardımcısı, diğer illerde il belediye başkanı veya başkan yardımcısı, üniversite rektörleri veya bu konuda görevlendirecekleri bir öğretim üyesi ya da elemanı, baro temsilcisi, tabip odasından bir temsilci, mahalli televizyon, gazete, radyo gibi kuruluşlardan başvuranlar arasından valilik tarafından belirlenecek bir temsilci, okul-aile birliklerinden başvuranlar arasından valilik tarafından belirlenecek bir temsilci, ticaret veya sanayi odasından valilik tarafından belirlenecek bir temsilci v.b kurumların temsilcilerinden oluşmaktadır. İlçe kurulları da aynı kurumların ilçedeki temsilcilerinden teşekkül etmektedir. *Kurulların, insan hakları ihlal iddialarını incelemek ve araştırmak*, her türlü ayrımcılığın önlenmesi için gerekli çalışmaları yapmak, idarenin uygulamalarında vatandaşlara hoşgörü ve nezaketle yaklaşılmasını sağlamak amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, insan hakları ihlaline neden olan çevre ve trafik sorunları ile ilgili araştırmalar yapılması ve çözümler üretilmesini teşvik etmek, insan hakları uygulamalarını yerinde görmek amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlara ziyaretler gerçekleştirmek, *karakol ve nezarethane denetleme formlarını inceleyerek varsa aksaklıkların giderilmesi hususunda ilgililere tavsiyelerde bulunmak, nezarethane koşullarının iyileştirilmesi ve*

ilgili mevzuata uygun hale getirilmesi hususunda tavsiyelerde bulunmak, sanık haklarının etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamaya yönelik araştırma ve inceleme yapmak gibi görevleri bulunmaktadır. Kurullar, ayrıca insan hakları ihlali iddiaları ile ilgili başvuruları incelemek ve araştırmak, inceleme ve araştırma sonuçlarını değerlendirmek, ulaşılan sonuçları konusuna göre Cumhuriyet Savcılıklarına ya da ilgili idari makamlara iletmek ve sonucunu takip etmekle görevlidir (İİHK KGÇEHY Md 1, 5, 9, 12, 13).

Halen Emniyet Genel Müdürlüğü Terörle Mücadele ve Harekat Dairesi Başkanlığı bünyesinde insan hakları alanında çalışma yapmak amacıyla insan hakları ve yurtdışı ilişkiler şube müdürlüğü, bu şube müdürlüğü altında ihlal iddiaları, kayıp ve faili meçhul cinayetler, araştırma ve geliştirme büro amirlikleri bulunmaktadır (Başlar 2001, 79-81). Bununla beraber Hacettepe Üniversitesi insan hakları felsefesi uygulama ve araştırma merkezinde Türkiye’de ilk kez polis ve jandarmaya insan hakları master programı uygulanmaktadır. Her yıl 15 kadar polis amiri ve jandarma subayı insan hakları felsefesi uygulama ve araştırma merkezinde ders görmektedir (Başlar 2001, 87).

2.3.3.2. Yapılan en önemli düzenlemelerden birisi yeni CMK ve TCK’nın kabul edilerek yürürlüğe girmesidir. Gerçekten özellikle yeni CMK ve buna bağlı olarak çıkartılan iki yönetmelik polisin yetkileri konusunda ciddi yenilikler getirmiştir.

CMK’nın 75. ve takip eden maddelerinde düzenlenen **şüpheli veya sanığın beden muayenesi ve vücudundan örnek alınması** ile ilgili olarak, bir suça ilişkin delil elde etmek için şüpheli veya sanık üzerinde iç beden muayenesi yapılabilmesine ya da vücuttan kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilmesine; Cumhuriyet savcısı veya mağdurun istemiyle ya da re’sen hâkim veya mahkeme, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebileceği ile *üst sınırı iki yıldan daha az hapis cezasını gerektiren suçlarda ise kişi üzerinde beden muayenesi yapılamayacağı*, kişiden kan, saç, tükürük, tırnak, cinsel salgı gibi örnek alınamayacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca, *mağdurun da* vücudu üzerinde dış veya iç beden muayenesi yapılabilmesine veya vücudundan kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilmesine; sağlığını tehlikeye düşürmemek ve cerrahî bir müdahalede bulunmamak koşuluyla; Cumhuriyet savcısının istemiyle ya da re’sen hâkim veya mahkeme, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebileceği, *mağdurun rızasının varlığı*

halinde ise bu işlemlerin yapılabilmesi için karar alınmasına gerek olmadığı hükme bağlanmıştır. Yani *mağdurun rızası dahilinde kendisinden biyolojik delil alınabilirken, şüpheli veya sanığın rızasının olması durumunda dahi böyle bir şey söz konusu değildir.* Bununla beraber, *üst sınırı iki yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı şüpheli veya sanığın, kimliğinin tespiti için gerekli olması halinde, Cumhuriyet savcısının emriyle fotoğrafı, beden ölçüleri, parmak ve avuç içi izi, bedeninde yer almış olup, teşhisini kolaylaştıracak diğer özellikleri ile sesi ve görüntüleri kayda alınarak soruşturma ve kovuşturma işlemlerine ilişkin dosyaya konulacağı ancak, kovuşturmayaya yer olmadığı kararına itiraz süresinin dolması, itirazın reddi, beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilip kesinleşmesi hâllerinde söz konusu kayıtların Cumhuriyet savcısının huzurunda derhâl yok edileceği* ve bu hususların tutanağa geçirileceği düzenlenmiştir.

Her halükârda *üst sınırı iki yıldan az* hapis cezası gerektiren suçlarda, şüpheli veya sanığın vücudundan kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilmesi ile fotoğrafı, beden ölçüleri, parmak ve avuç içi izi, bedeninde yer almış olup teşhisini kolaylaştıracak diğer özelliklerinden örnekler alınabilmesi mümkün değildir. Bu suçlara bazı örnekler vermek gerekirse, taksirle yaralama (TCK 89), terk (TCK 97/1), reşit olmayanla cinsel ilişki (cebir şiddet ve tehdit olmaksızın) (TCK 104/1), cinsel taciz (TCK 105/1), tehdit (TCK 106/1), konut dokunulmazlığının ihlali (TCK 116/1), haberleşmenin engellenmesi (TCK 124/1), hakaret (TCK 125/1,3), kişiler arası konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması (TCK 133), özel hayatın gizliliğini ihlal (TCK 134/1), bedelsiz senedi kullanma (TCK 156), trafik güvenliğini tehlikeye sokma (TCK 179/2,3), çevrenin kasten kirletilmesi (TCK 181/1), kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak (TCK 191/1), suçu veya suçluyu övme (TCK 215), müstehcenlik (TCK 226/1), kumar oynanması için yer ve imkan sağlanması (TCK 228/1,2), çocuğun kaçırılması ve alıkonulması (TCK 234), bilişim sistemine girme (TCK 243/1,3), suç üstlenme (TCK 270), devletin egemenlik alametlerini aşağılama (TCK 300/2), türklüğü, cumhuriyeti, devlet kurum ve organlarını aşağılama (TCK 301/2) gibi suçlardır. CMK'da bahsi geçen hükümler doğrultusunda, polisin işlenmiş bir suçun şüphelisini tespit etmesi durumunda otomatik olarak kendiliğinden şüphelinin parmak izini, fotoğrafını, ses kaydını, tükürük, kan, tırnak örneği gibi biyolojik örneklerini alması mümkün değildir. Şüpheli veya sanıktan Hakim veya Cumhuriyet savcısının talimatıyla alınan örnekler de,

sanık hakkında kovuşturmaya gerek olmadığına veya beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilip kesinleşmesi hâllerinde Cumhuriyet Savcısının huzurunda imha edilmek zorundadır.

Ceza muhakemesi kanununun yürürlük ve uygulama şekli hakkında kanunun 16. maddesine göre şüpheli ve sanıkla ilgili olarak verilen *soruşturma ve kovuşturmayı sona erdiren kesinleşmiş kararlar*, soruşturmada görev alan kolluk birimlerine bildirilmesi ve kolluk birimlerince bu bildirim üzerine gerekli işlemlerin derhal yapılması gerekirken, Kayseri İl'inden bir örnek vermek gerekirse, Aralık 2006 tarihine kadar Kayseri Emniyet Müdürlüğüne intikal ettirilmiş herhangi bir olayla ilgili geri bildirimin bulunmadığı bilinmektedir. Yani, polis tarafından herhangi bir şüpheli veya sanığa ilişkin tutulan parmak izi, fotoğraf, ses kaydı veya biyolojik delil kaydı bulunmamaktadır. Çünkü polis tarafından bir veri bankası şeklinde kayıtların tutulması ancak bu geri bildirimle mümkündür. Birkaç yıl sonrası düşünüldüğünde polisin elinde, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi şüphelilerden veya olay yerinden alınan parmak izi türü bulguların karşılaştırılabileceği veri bulunmayacağı anlaşılmaktadır.

Polis tarafından sadece PVSK'nun 5. ve 17. maddelerine göre kimliğini her hangi bir inandırıcı belge ile ispat edemeyenler (ile aynı maddede bahsi geçen kişilerin) idari amaçlı olarak kimliklerin tespit etmek amacıyla parmak izleri alınmakta ancak herhangi bir arşivleme yapılmamaktadır.

Polisin göz altına alma yetkisi ile ilgili de düzenleme yapılmıştır. Yakalama göz altına alma ve ifade alma yönetmeliğinin 5. maddesine göre, kolluk görevlileri; *gecikmesinde sakınca bulunan ve Cumhuriyet savcısına veya derhâl âmirlerine müracaat imkânı olmayan hâllerde*; hakkında yakalama emri düzenlenmesi veya tutuklama kararı verilmesi gereken kişileri ya da suçüstü hâlinde veya gecikmesinde sakınca bulunan diğer hâllerde suç işlendiğine veya suça teşebbüs edildiğine dair haklarında kuvvetli iz, eser, emare ve delil bulunan şüpheliler ile aynı madde de bahsi geçen diğer hâllerde yakalama yetkisine sahiptir. Aynı yönetmeliğin 6. maddesinde yakalamanın doğrudan kolluk kuvvetlerince yapılabileceği ve kolluk kuvveti tarafından yapılan yakalama hâlinde işlemin, yakalanan kişinin ve uygulanan tedbirlerin derhâl Cumhuriyet savcısına bildirileceği ile *yakalanan kişinin, Cumhuriyet savcısının emri ile serbest bırakılmazsa, soruşturmanın tamamlanması için gözaltına alınacağı hükmü bulunmaktadır*. Yakalama ile göz altına alma aynı şeyler olmayıp polisin, doğrudan

yakalama yetkisi bulunurken doğrudan göz altına alma yetkisi bulunmamaktadır. Başka bir ifadeyle polis yakaladığı kişiyi polis merkezine getirebilmekte ancak nezarethaneye koyamamaktadır. Yakalama göz altına alma ve ifade alma yönetmeliğinin (YĞİAY) 5. maddesinde, polisin kimliğini bir belgeyle veya kolluk kuvvetince tanınmış veya güvenilir kişilerin tanıklığı ile ispat edemeyenlerle, gösterdikleri belgelerin doğruluğundan şüphe edilen kişileri, aranan kişilerden olup olmadıkları anlaşılincaya veya gerçek kimliği ortaya çıkıncaya kadar yirmidört saati geçmemek üzere, *yakalama ve muhafaza altına almaya yetkili olduğu* hükmü bulunsa da, burada bahsi geçen hüküm göz altı değildir. Televizyonlarda sıkça duyduğumuz polisin şüphelileri göz altına aldığı yönündeki haberler yanlış ifade edilmektedir.

Yine, CMK'nın 95'inci maddesinde şüpheli veya sanık yakalandığında, gözaltına alındığında veya gözaltı süresi uzatıldığında, Cumhuriyet Savcısının emriyle bir yakınına veya *belirlediği bir kişiye* gecikmeksizin haber verileceği hükmü bulunmaktadır. Bu konuda Anayasanın 19'uncu maddesi gereğince bildirimin yakınlarına yapılabileceğine dair düzenleme mevcuttur. Buna karşın gerek değişikliğe uğrayan eski CMUK'na gerekse yeni CMK'ya *"kişinin belirlediği diğer bir kişi"* de eklenmek suretiyle yakalama ve gözaltına alma işleminde haber verme alanı genişletilmiştir. Şüpheli veya sanığın belirleyeceği kişinin kim olduğunun, yakalamaya konu olan işlemle ilgisinin, ortaklığının bulunup bulunmadığını tespit mümkün olmayabileceği için bazı suçlar açısından bu durumun sakınca doğurabileceği düşünülmektedir. Bu şekilde belirlenen kişi yakalamaya konu olan suçla ilgili delilleri karartabilecek kişi olabileceği gibi aynı suçla ilgili kaçma ihtimali olan kişi de olabilir.

Diğer bir düzenleme tutuklama konusunda yapılmıştır. CMK'nun 100. ve diğer maddelerinde **tutuklama nedenleri** azaltılarak yeniden düzenlenmiş ve tutuklama nedenleri sayılabilecek haller katalog şeklinde gösterilmiştir. Yeni CMK'da eski CMUK'a göre tutuklama şartları daha sıkılaştırılmış ve daha detaylı olarak sıralanmıştır. *Daha önceden tutuklama sebepleri arasında gösterilen şüpheli veya sanığın kimliğini tespit edilememesi, ikametgahının belli olmaması, olayın toplumda infial uyandırması gibi nedenler tutuklama sebepleri olmaktan çıkarılmıştır.* İlgili maddede tutuklama şartları gösterilmiş ve bunun için *kuvvetli suç şüphesinin* varlığını gösteren olguların bulunması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Bununla birlikte, CMK'nın 100'üncü maddesinde belirtilen tutuklama sebeplerinin varlığı halinde, *üst*

sınırı üç yıl veya daha az hapis cezasını gerektiren bir suç sebebiyle yürütülen soruşturmada, şüphelinin tutuklanması yerine adli kontrol altına alınmasına karar verilebileceği hükmü getirilmiştir. İnsanlar her hangi bir suçun mağduru olduklarında o suçla ilgili şüphelilerin yakalanmasını ve olaya göre gerekirse tutuklanmasını beklemektedirler. Gerekli durumlarda tutuklama kararı verilmesi insanları bir ölçüde tatmin etmektedir. Şüpheli veya sanığın kimliğini tespit edilememesi, ikametgahının belli olmaması, olayın toplumda infial uyandırması gibi nedenler tutuklama sebepleri olarak yerindedir. Toplumda insanların en çok mağdur oldukları hırsızlık, nitelikli hırsızlık, yağma, nitelikli yağma, silahla işlenmiş kasten yaralama gibi suç türleri dahi 19 Aralık 2006 tarihinde CMK'da yapılan değişiklikle 100. maddeye eklenerek tutuklama nedenleri arasında sayılmıştır. Yani Haziran 2005 ile Aralık 2006 tarihleri arasında hırsızlık, nitelikli hırsızlık, yağma, nitelikli yağma, silahla işlenmiş kasten yaralama gibi suç türleri tutuklama nedenleri arasında dahi sayılmamıştır.

Başka bir düzenleme CMK'nın 119. maddesinde yapılmıştır. Bu maddede **arama** ile ilgili olarak, Hâkim kararı üzerine veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısının, Cumhuriyet savcısına ulaşamadığı hallerde ise kolluk amirinin yazılı emri ile kolluk görevlileri tarafından arama yapabileceği ancak, konutta, işyerinde ve kamuya açık olmayan kapalı alanlarda aramanın ise ancak hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının yazılı emri ile yapılabileceği hükmü bulunmaktadır. Burada bahsi geçen arama, ortaya çıkmış bir suçun faillerinin yakalanmasına yönelik yapılacak adli arama ile ilgilidir. CMK ilk düzenlendiğinde kolluk amirlerine arama ile ilgili herhangi bir yetki verilmemişken Haziran 2005 tarihinde yapılan değişiklikle kolluk amirlerine ancak *gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısına ulaşamadığı hallerde* konut, işyeri ve kamuya açık olmayan kapalı alanlar haricinde bu yetki verilmiştir. Suç soruşturmasının sorumlusu Cumhuriyet Savcısı olup, Cumhuriyet Savcısına ulaşamadığı haller tabiri biraz dikkat çekicidir. Çünkü, özellikle polisin sorumluluk bölgesinde gecikmesinde sakınca bulunan bir hal varsa polis öncelikle Cumhuriyet Savcısına ulaşmak için gerekli çabayı göstermek, Cumhuriyet Savcısı da ulaşılabilir bir durumda bulunmak durumundadır. Kolluk amiri bu yetkisini kullanmak istediğinde Cumhuriyet Savcısına ulaşamamış olması gerekmekte olup, Cumhuriyet Savcısına ulaşamadığı hallerin ise hangi tür haller olarak kabul edileceği açık değildir. Polisin, yakalama ve gözaltına alma yönetmeliğinin 5 ve 6. maddelerinde bahsi geçen yakalama yetkisi sonrası hariç olmak

üzere adli konularda doğrudan arama yapma yetkisi bulunmamaktadır. Bu madde de yakalama yetkisini kullanılacağı haller sıralanırken suçüstü halleri de zikredilmiştir. Yani polis suçüstü hallerde yakalama, ardından da kabaca üst araması yapmaya yetkidir. Ancak suçüstü hallerinde zaten herkes şüphelileri yakalama yetkisine sahiptir. Başka bir ifadeyle yakalama sadece polise verilmiş bir yetki değildir. Ayrıca Danıştay 10. Dairesinin 19 Ocak 2006 tarih Esas No:2005/6392 Nolu kararı ile adli ve önleme aramaları yönetmeliğinin 8. maddesinde düzenlenmiş bulunan “*ilgilinin rızası*” ile arama yapılabilmesi hükmünün yürütmesi durdurulduğundan kişinin rızası ile de arama yapmak mümkün değildir. Adli ve önleme aramaları yönetmeliğinde 19. maddesinde bahsi geçen, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde mülkî âmirin yazılı emriyle kişilerin üstlerinde, aracında, özel kâğıtlarında ve eşyasında önleme araması yapılabilir. Ancak yine polis önleme araması yapmak içinde doğrudan yetkili değildir. Adli ve önleme aramaları yönetmeliğinin **durdurma ve kontrol** işlemleri kenar başlıklı 27. maddesinde, kolluk görevlisinin, tecrübesine dayanarak, izlediği davranışlarından, bir kişinin bir suç işleyeceği veya işlediği hususunda kanaat elde eder veya *kişinin silâhlı olduğu ve hâlen tehlike yarattığı kanaatine varırsa* kişiyi durdurabileceği ve şüpheyi yol açan davranışları hakkında, durdurulan kişiye sorular yöneltilebileceği ancak kişinin bu sorulara cevap vermekle yükümlü olmadığı ve durdurma yetkisinin kullanılmasına neden olan şüphe, yapılan açıklama ile ortadan kalkarsa, kişinin gitmesine engel olunmayacağı ile *durdurulan kişi üzerinde giysilerinden herhangi birisi çıkarılmaksızın, yoklama biçiminde bir kontrol yapılacağı ve bu işlem sonucunda, kişide silâh bulunduğu sonucunu çıkarmaya yeterli şüphe meydana gelirse, memur kendiliğinden silâh ve diğer suç eşyası araması yapabileceği* düzenlemesi bulunmaktadır. Yani polisin, yakalama yetkisini kullanmasının ardından ve burada bahsi geçen durdurma yetkisi sonrası doğrudan izin almaksızın arama yapma yetkisi bulunmaktadır. Diğer yandan durdurma yetkisinin kullanılabilmesi için, "umma" derecesinde makul şüphe bulunmak zorundadır (AÖAY Md.27).

Yine, CMK'nın 122. maddesine göre, hakkında arama işlemi uygulanan kimsenin belge veya kâğıtlarını **inceleme** yetkisi, cumhuriyet savcısı ve hâkime aittir. Yani hâkim kararı üzerine veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde cumhuriyet savcısının, cumhuriyet savcısına ulaşamadığı hallerde ise kolluk amirinin yazılı emri ile kolluk görevlileri tarafından yapılan bir aramada elde edilen belge veya kâğıtlar kolluk kuvvetleri tarafından incelenememektedir. Adli ve önleme aramaları yönetmeliğinin 16.

maddesine göre, kolluk, arama sırasında ele geçen belge veya kağıtlara, suçla ilgisi olup olmadığını tespit amacıyla, incelemeksizin bakabilir. Suçla ilgisi olabileceğinden şüphelendiği anda ise kanunun öngördüğü şekilde incelenecek belge ve kâğıtları ambalajlayarak mühürler. Kolluk kuvvetleri belge ve kâğıtlara bakabilmekte ancak inceleyememektedir. İlgilinin rızasının olması dahi bu hükmü değiştirmemektedir. Belge ve kâğıtların polis tarafından incelenememesi polisin olay yerinde aramaya konu olan suçla ilgili olarak her hangi bulguya derhal ulaşamaması ve bu konuda zaman kaybetmesine yol açabilir. Bilhassa günümüzde yaygın olarak işlenen örgütlü suçlar ve diğer suçlar açısından faillere mümkün olduğu kadar kısa sürede ulaşabilmek açısından zaman önem arz etmektedir. Elde edilen belgeler kâğıtlar ve pusulalardan, polisin derhal bilgi elde etmesi ve duruma göre başka suçların işlenmesine mani olması veya başka şüpheli varsa derhal başka suça karışmadan veya kaçmadan bu şüphelilerin yakalanması önemlidir.

Diğer bir düzenleme CMK'nın **elkoyma kararını verme yetkisi** kenar başlıklı 127. maddesinde görülmektedir. Buna göre, hâkim kararı üzerine veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde cumhuriyet savcısının, cumhuriyet savcısına ulaşamadığı hallerde ise kolluk amirinin yazılı emri ile kolluk görevlileri, elkoyma işlemini gerçekleştirebilir. Hâkim kararı olmaksızın yapılan elkoyma işlemi, yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını elkoymadan itibaren kırksekiz saat içinde açıklar; aksi hâlde elkoyma kendiliğinden kalkar. CMK ilk düzenlendiğinde kolluk amirine her hangi bir yetki verilmemişken Haziran 2005'te yapılan değişiklikle kolluk amirine, cumhuriyet savcısına ulaşamadığı durumlarda yetki tanınmıştır. Gerek usulüne uygun olarak yapılan herhangi bir adli aramada ele geçen eşyaya polis doğrudan el koymaya yetkili olmadığı gibi gerekse mesela, AÖAY Md. 27'nci maddesine göre, *durdurulan kişi üzerinde giysilerinden herhangi birisi çıkarılmaksızın, yoklama biçiminde bir kontrol den sonra, kişide silâh bulunduğu sonucu çıkarmaya yeterli şüphe meydana gelirse, memur kendiliğinden silâh ve diğer suç eşyası araması yaptığında bir suç aleti elde etmesi durumunda da* polisin doğrudan el koyma yetkisi bulunmamaktadır. Her iki durumdada polis, gecikmesinde sakınca bulunan bir durum varsa cumhuriyet savcısı, cumhuriyet savcısına ulaşamadığı hallerde ise kolluk amirinin yazılı emri ile, gecikmesinde sakınca yoksa ise hakim emri ile o eşyaya el konulabilmektedir. Bu süre içerisinde polis, el koyamamakta sadece AÖAY'nin 15. maddesine göre söz konusu eşyayı *koruma altına* alabilmekte, eşyayı yanında bulunduran kişinin rızasıyla teslim

etmediği bu tür eşyaya ise el koyabilmektedir. Yine aynı şekilde hakim kararı veya gecikmesinde sakınca olan durumlarda mülki amirin emri ile AÖAY'nin 19 ve 20.nci maddeleri kapsamında yapılan önleme aramaları sırasında da, mesela toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanunu kapsamına giren toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yapıldığı yerde polis bir suç eşyası elde ederse aynı durum söz konusudur. 1412 sayılı CMUK'nun 90'ıncı maddesinde gecikmesinde sakınca bulunan hallerde savcı yardımcısı sıfatıyla zabıta memurları el koyma işlemini yapabilirlerken 5271 sayılı CMK'nın 127'inci maddesiyle gecikmesinde sakınca bulunan hallerde dahi kolluk görevlilerine el koyma yetkisi verilmemiştir.

CMK'nın **tesadüfen elde edilen deliller** kenar başlıklı 138. maddesinde, arama veya elkoyma koruma tedbirlerinin uygulanması sırasında, *yapılmakta olan soruşturma veya kovuşturmayla ilgisi olmayan* ancak, *diğer bir suçun işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delil elde edilirse*; bu delilin *muhafaza altına alınacağı ve durumun cumhuriyet savcılığına derhâl bildirileceği* hükmü bulunmaktadır. Telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi sırasında aynı durum söz konusudur. AÖAY'nin 10. maddesine göre, yapılmakta olan soruşturma veya kovuşturmayla ilgisi olmayan ancak, diğer bir suçun işlendiği şüphesini uyandırabilecek, bir delil elde edilirse; bu delilin koruma altına alınacağı ve durum hakkında cumhuriyet başsavcılığına derhâl bilgi verilerek el koyma işlemini gerçekleştirmek için cumhuriyet savcısından *yeni bir yazılı emir isteneceği* düzenlemesi bulunmaktadır. Yani polis ilgili yetkili merciilerden karar alarak yapmış olduğu bir aramada da soruşturma veya kovuşturmayla ilgisi olmayan ancak, diğer bir suçun işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delil elde ederse bu delili ancak koruma altına alabilmekte ancak kendisi izin almaksızın el koyamamaktadır. 1412 sayılı CMUK'nun 100'üncü maddesi gereği arama neticesi elde edilip tahkikatla alakası bulunmayan ancak başka bir suçun işlendiği şüphesini uyandıran eşya bulunduğu kolluk tarafından geçici olarak zaptedilebirken, 5271 sayılı yasanın 138'inci maddesiyle kolluğun el koyma kararı verme yetkisi yeni CMK'da bulunmadığından tesadüfen elde edilen deliller için polisin muhafaza altına alma yetkisi olduğu ifade edilmiştir.

Diğer bir düzenleme olarak AÖAY'nin **olay yeri inceleme** kenar başlıklı 9. maddesine göre, suç işlenen yerlerde, sebep ve sonuç ilişkisini ortaya koyacak *delillerin aranması, bulunması ve el koyulması için* geliştirilmiş bilimsel ve teknik araştırma işlemlerinin,

herkesin girip çıkabileceği kamuya açık alanlarda yapılması için bir emir veya karar gerekmezken, belirtilen yerler dışındaki olay yeri inceleme işlemlerinde hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde de cumhuriyet savcısının, cumhuriyet savcısına ulaşamadığı hâllerde *ise konut, işyeri ve kamuya açık olmayan kapalı alanlar dışındaki yerlerde* kolluk âmirinin yazılı emri gerekmektedir. Yani polis, meydana gelmiş bir olayla ilgili araştırma yapmak üzere olay yerine gittiğinde, olay yeri herkesin girip çıkabileceği kamuya açık alanlarda ise olay yeri incelemesi yapabilmekte, olay yeri konut, işyeri ve kamuya açık olmayan kapalı alanlar ise sadece olay yerini inceleyebilmek, delil arayabilmesi için dahi olsa hakim veya gecikmesinde sakınca olan durumlarda cumhuriyet savcısının kararı olmaksızın bu işlemi yapamamaktadır. 2005 yılı içerisinde İçişleri Bakanlığı tarafından yayınlanan 67 no'lu genelgeye göre konutta, işyerinde, araçta, kamuya açık olmayan kapalı alanlarda, olay yeri incelemesi yapılacak yerin ziyedi veya işleteni yada sorumlusunun, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunun 26/2 maddesi gereğince açıkladığı yazılı rıza veya talebi hâlinde polis tarafından olay yeri incelemesi yapılabilir.

Farklı bir madde olarak CMK'nın **iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması** kenar başlıklı 135. maddesinde göre, bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada, suç işlendiğine ilişkin kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde cumhuriyet savcısının kararıyla şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişimi tespit edilebilir, dinlenebilir, kayda alınabilir ve sinyal bilgileri değerlendirilebilmektedir. Aynı maddeye göre, tedbir kararı *en çok üç ay için* verilebilir; bu süre, *bir defa daha uzatılabilir*. Ancak, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak gerekli görülmesi halinde, hâkim bir aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebilir. Buna bağlı olarak aynı kanunun 137. maddesine göre ise, şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi durumunda, yapılan tespit veya dinlemeye ilişkin kayıtlar cumhuriyet savcısının denetimi altında en geç on gün içinde yok edilmektedir. Yine aynı madde, tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların yok edilmesi halinde soruşturma evresinin bitiminden itibaren, en geç onbeş gün içinde, cumhuriyet başsavcılığının, *tedbirin nedeni, kapsamı, süresi ve sonucu hakkında ilgisine yazılı olarak bilgi vereceği* düzenlemesini getirmiştir. Her hangi bir araştırmaya dayanmasa bile işlenen suçların genel itibarıyla daha önce suç işlemiş veya suça karışmış olanlar veya bu işi bir

meslek haline getirenler tarafından işlendiği bilinmektedir. Kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi durumunda, tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların yok edilmesi halinde soruşturma evresinin bitiminden itibaren, en geç onbeş gün içinde, cumhuriyet başsavcılığının, tedbirin nedeni, kapsamı, süresi ve sonucu hakkında ilgilisine yazılı olarak bilgi vermesi, özellikle suç işlemeyi alışkanlık veya bu işi meslek haline getiren insanlara, bir anlamda “bundan sonra suç işleyeceksen daha dikkatli ol seni teknik olarak takip edebiliriz” şeklinde bir mesaj vermekten farksızdır. Yukarıda bahsi geçen iletişim tespiti ve dinlenmesi ile ilgili hükümler adli açıdan yani işlenmiş bir suçla ilgili delil elde etmeye yönelik faaliyetlerdir. Polis vazife ve selahiyet kanununun (PVSK) ek 7. maddesine göre, Temmuz 2005 tarihinde yapılan değişikliklerle, polis, 5271 sayılı ceza muhakemesi kanununun, casusluk suçları hariç, 250’nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, (Burada bahsedilen CMK 250’deki suçlar, Türk Ceza Kanununda yer alan, örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu, haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen suçlar, devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar (bir kısmı), devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçlarıdır.) *hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde emniyet genel müdürü veya istihbarat dairesi başkanının yazılı emriyle*, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim tespit edilebilir, dinlenebilir, sinyal bilgileri değerlendirilebilir, kayda alınabilir. Bu durumda kararlar, en fazla üç ay için verilebilmekte ve CMK’nın 135. maddesinden farklı olarak, bu süre aynı usûlle üçer ayı geçmeyecek şekilde en fazla üç defa uzatılabilmektedir. Ancak, terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde devam eden tehlikelere ilişkin olarak gerekli görülmesi halinde, hâkim üç aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebilmektedir. Gerek CMK’da gerekse PVSK’da bahsi geçen faaliyetler telekomünikasyon kurumu bünyesinde, kurum başkanına doğrudan bağlı "Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı" adıyla kurulan tek bir merkezden yürütülmektedir. Geçtiğimiz günlerde İstanbul emniyet müdürlüğünün, 3 aydır takip ettiği bir uyuşturucu organizasyonunun Hollanda’ya kaçmasına engel olamadığı ve 550 kilo saf eroinin göz göre sınırı geçtiğinden bahisle dile getirdiği bir serzeniş basına yansıyınca, dinleme hatlarının dolu olmasından dolayı telefon numarasını değiştiren uyuşturucu tacirlerini kaçırdı ortaya çıkmıştır. Dinlemelerin bir

merkezden yapılması ve denetim altında tutulması amacıyla kurulan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nda hat kotası dolması sıkıntı meydana getirmektedir. Kurulma aşamasında 40 bin hat için kota alan kuruma, "önleyici istihbarat hizmeti" nedeniyle yoğun talep olunca, hatların kilitlenmesi ve kurumun Turkcell, Telsim ve Avea'dan aldığı 40 binlik hat kotasını doldurması kurumu çaresiz bırakmıştır (<http://www.sabah.com.tr> 2006).

Yine, CMK'nın **teknik araçlarla izleme** kenar başlıklı 140. maddesine göre, bu maddede bahsi geçen suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebepleri bulunması ve başka suretle delil elde edilememesi hâlinde, *şüpheli veya sanığın kamuya açık yerlerdeki* faaliyetleri ve işyeri, hâkim, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde cumhuriyet savcısı tarafından verilecek kararla *teknik araçlarla izlenebilir, ses veya görüntü kaydı* alınabilir. Teknik araçlarla izleme kararı en çok dört haftalık süre için verilebilir ve kişinin konutunda uygulanamaz. Kolluk kuvvetleri bu maddede bahsi geçen suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerine sahip olması durumunda şüpheli veya sanıkları kendiliğinden teknik araçlarla izleyememekte ses ve görüntü kaydı alamamaktadır. Hakim veya gecikmesinde sakınca olan durumlarda cumhuriyet savcısının izni ile bu işlemi gerçekleştirse bile sadece 4 haftalık bir süre için yapılabilmekte ve kişinin konutunda her halükarda bu işlem yapılamamaktadır. Bütün bunların ötesinde bu işlemin izin dahilinde yapılabilmesinin ön şartı başka türlü delil elde edilememesidir. Bir suç işlediği yönünde kuvvetli şüphe bulunan kişinin konutunda da bu işlem yapılabilmesi gerektiği ve suçun aydınlatılması, adaletin tesis edilmesi, mağdurların ve toplum vicdanının tatmin olmasının burada bahsi geçen kişinin konutundaki yaşantısının gizliliğinden daha önemli olduğu düşünülmektedir. Her halükarda hakim veya cumhuriyet savcısı güvencesi zaten bulunmaktadır.

CMK'nın **şüphelinin veya sanığın müdafî seçimi** kenar başlıklı 149 maddesine göre, şüpheli veya sanık, soruşturma ve kovuşturmanın her aşamasında bir veya birden fazla müdafîin yardımından yararlanabilir; kanunî temsilcisi varsa, o da şüpheliye veya sanığa müdafî seçebilir. Ancak, *soruşturma evresinde*, ifade almada en çok üç avukat hazır bulunabilir. Bu madde hükümlerine göre kovuşturma evresinde müdafî sayısı açısından her hangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Burada bir sayı kısıtlamasının olmaması dikkat çekicidir. Soruşturma evresinde ise yani şüpheli hakkında cumhuriyet savcısı tarafından hazırlanan iddianame mahkeme tarafından kabul edilinceye kadar, 3

müdafii ile sınırlama bulunmaktadır. Bir karşılaştırma yapıldığında, eski CMUK’nda zabıta amir veya memurlarının yapacağı soruşturma işlemlerinde ancak bir müdafii, c.savcısı işlemlerinde en fazla üç müdafii bulunabilirken yeni CMK’nda soruşturmanın her evresinde ve ifade almada en fazla üç avukatın bulunabileceği hükme bağlanmıştır.

Başka bir düzenleme, CMK’nın **bir suçun işlendiğini öğrenen cumhuriyet savcısının görevi** kenar başlıklı 160. maddesine göre, cumhuriyet savcısının, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen *işin gerçeğini araştırmaya başlayacağı* hükmü bulunmaktadır. Yine aynı madde, cumhuriyet savcısının, maddî gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adlî kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlü olduğu düzenlemesi bulunmaktadır. Polisin, doğrudan veya ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez doğrudan işin gerçeğini araştırmaya başlama yetkisi bulunmamaktadır. Cumhuriyet savcısı emrindeki adlî kolluk görevlileri marifetiyle bu araştırmaya başlayacaktır. CMK’nın 165. maddesine göre, gerektiğinde veya cumhuriyet savcısının talebi halinde, diğer kolluk birimleri de adlî kolluk görevini yerine getirmekle yükümlüdür.

Yine, CMK’nın **adlî kolluğun olay yerinde aldığı tedbirlere uyulmaması halinde yetkisi** kenar başlıklı 168.maddesine göre, olay yerinde görevine ait işlemlere başlayan adlî kolluk görevlisinin, bunların yapılmasına engel olan veya yetkisi içinde aldığı tedbirlere aykırı davranan kişileri, işlemler sonuçlanıncaya kadar ve gerektiğinde zor kullanarak bundan men edebileceği hükmü bulunmaktadır. 1412 sayılı CMUK’nun 157’inci maddesinde olay mahallinde memurun işlemleri yapmasına kasten engel olanlara veya yetkisi dahilinde aldığı tedbirlere aykırı davrananlara karşı işlemler sonuçlanıncaya kadar, her halükarda 24 saati geçmemek üzere gözaltına alma yetkisi vardı. Yeni CMK’nın 168. maddesine göre polisin her halükarda 24 saati geçmemek üzere gözaltına alma yetkisi ortadan kaldırılmıştır.

2.4. Konu İle İlgili Araştırmalar

Yürütülen bu çalışmayla ilgili olarak YÖK dokümantasyon merkezinden yapılan araştırmada, üniversite öğretim elemanları ve öğrencilerinin polis ve polislik mesleğini algılamalarını ölçmeye yönelik olarak yapılmış yüksek lisans veya doktora çalışmasının

bulunmadığı görülmüştür. Ancak halkla ilişkiler başlığı altında benzer yüksek lisans çalışmaları bulunmaktadır. Bunun yanında üniversite öğrencileri, halkın içinden seçilmiş bazı gruplara yönelik bazı yüksek lisans veya doktora seviyesinde olmayan benzer çalışmaların bulunduğu görülmektedir.

Bu konuda yürütülen ilk çalışmalardan birisi İçli (1995) tarafından yapılmıştır. Türkiye’de nüfusun önemli bir kısmını oluşturan ve polisle sık sık karşı karşıya gelen üniversite gençliğinin polise bakışı ve polis halk ilişkileri ile ilgili görüşlerini bir ölçüde belirlemek amacıyla Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Edebiyat Fakültesinden seçilen 200 kişilik öğrenci grubuna yönelik yapılan bir anket çalışmasında; ankete katılanlardan Polis Teşkilatı hakkında bilgileri olduğunu belirtenlerin grubun yarısını oluşturduğu, çeşitli düzeylerdeki polislerin mezun oldukları öğrenim kurumları ile ilgili olarak sorulan sorulara verilen cevaplar incelendiğinde ise bu bilgilerin doğru ve yeterli olmadığı görülmüştür. Öğrencilerin % 89,2 gibi önemli bir kısmının kendisiyle ilgili veya şahit oldukları bir olayla ilgili çeşitli nedenlerle polisle işbirliği yapma yoluna gitmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin yarıdan fazlasının, trafik hizmetleri dışında, karşılaştıkları yasa ihlallerinde polisin tutumunu katı ve ilgisiz bulduklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanında grubun % 43’ü polisi huzuru sağlayan bir görevli, % 28’i yardımsever ve % 27,6’sıda acımasız ve sert birisi olarak tanımlamıştır. Bu çalışmada katılımcılara yöneltilen “sizce polisin halkla ilişkileri nasıl olmalı” şeklinde bir soruya, grubun % 65.5’i polisin ayırım yapmadan görevini yapması ve bu esnada nazik, duyarlı ve yardımsever olması gerektiğini belirtmiştir. Yine katılımcıların % 33’üne göre şu anda polisin halkla ilişkileri vatandaşlara göre değişmektedir.

Benzer bir çalışmada Dünder (1995) tarafından yapılmıştır. Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından, 20 ilde 5524 kişi üzerinde yapılan “Halkın Polis İmajı ve Polis Halk Bütünleşmesinin Dinamikleri Araştırmasında”, polisin halkın gözündeki imajının kötü olmadığı saptanmıştır. Katılımcılara birçok kurum arasından, “aşağıdaki kurumlardan hangisine güveniyorsunuz” şeklinde yöneltilen bir soruda, % 77.3 oranında Emniyet Teşkilatı ikinci sırada bulunmuştur. Öte yandan halkın polisin yetkileri konusunda pek bir şey bilmediği, aynı zamanda kendi anayasal haklarını da bilmediği tespit edilmiştir. Bu çalışmada, katılımcıların % 34’ü polisin eğitim, bilgi ve beceri bakımından tamamıyla yetersiz olduğu, % 14.3’ü tamamıyla yeterli olduğu, % 49.4’ü ise idare eder

ancak daha iyi olması gerekir şeklinde görüş belirtmiştir. Başka bir soruda katılımcıların % 23.8'i suçluların yakalanmasında polisi yetersiz bulmakta, % 16'sı yeterli bulmakta, % 52.1'i ise halkın destek vermesiyle polisin suçluları yakalamada daha etkili olacağını düşünmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda bu araştırmada öğrenciler nazarında polisin imajının iyi olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Yine Öner (1995) tarafından, polis halk işbirliğinin mevcut durumunu ve geliştirilme şartlarını belirlemeye yönelik olarak yapılan, Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi sosyoloji bölümünde hazırlanmış ve Erzurumda tesadüfi örneklem yoluyla 72'si bayan, 14'i erkek olmak üzere toplam 213 katılımcıya uygulanmış olan bir anket çalışması bulunmaktadır. Katılımcılara göre, ideal bir polis memurunda bulunması gereken özellikler, % 34 oranında dürüst olmak, % 26 oranında yeterli kültür ve iletişim düzeyine sahip olmak, % 24 oranında görev bilincine sahip olmak şeklindedir. Yine katılımcıların % 57'sine göre polis yükseköğretim düzeyinde bir eğitim seviyesine sahip olmalı ve % 93'üne göre ise, polisin halkla daha fazla işbirliğine girmesi toplumsal huzur ve güveni artıracaktır.

Aksoy (1995) tarafından, halkımızın polise karşı bakışı, polisten beklentileri ve sonuç olarak polis halk işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla, şubat ve mart 1995 yılında Erzurum polis okulu öğrencileri vasıtasıyla doğu karadeniz, doğu anadolu ve güneydoğu anadolu bölgelerinde bulunan 20 ilde memur, işçi, çiftçi, esnaf, ev hanımı, sürücü gibi meslek sahiplerinden oluşan toplam 4353 kişiye uygulanan 41 soruluk bir anket çalışması bulunmaktadır. Katılımcıların % 70'i polisle ilişki kurmada *zorluk çekmediğini* ifade etmişlerdir. Katılımcıların % 59'u polisin uygulamak istediği kurallara kendisinin uymadığına inanmakta, % 53'ü ise polisin kaba ve çirkin bir dil kullandığını düşünmektedir. Yine katılımcıların % 64'ü az, % 24'ü ise çok oranında polisin insan haklarına saygılı olduğuna inanmakta, % 48'i polisin lise mezunları arasından alınmasını yeterli bulurken, % 32'si ise polisin en az iki yıllık yüksekokul mezunu olması gerektiğini düşünmektedir.

Başka benzer bir çalışmanın Bedirhan (1997) tarafından, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yürüttüğü “polis halk ilişkilerinin halk eğitimi açısından değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasına bağlı olarak Ankara ili Çankaya ilçesi mntıkasında toplam 198 denek üzerinde yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmada Emniyet Genel Müdürlüğünün halkla ilişkiler faaliyetlerinin yetersiz olduğu, polis

imajının düşük olduğu ve buna bağlı olarak da halk desteğinin az olduğu, deneklerden yaklaşık % 50'sinin polise güvenmediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, Emniyet Genel Müdürlüğünün yayınladığı broşürler ile A.B.D ve İngiltere'de yayınlanan broşürler karşılaştırıldığında ise Emniyet Genel Müdürlüğünün broşürlerinin şahıs ve mal güvenliğini sağlama açısından yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır (Güler 2001, 140-141).

Bu konuda karşımıza çıkan diğer bir araştırma ise Taylor Nelson-Sofres Piar'ın kamuoyu araştırmasıdır. "Trendpoll" adı verilen Türkiye'de kamuoyunun gözündeki yükselen ve düşen eğilimleri tespit etmek amacıyla, Eylül 2000 tarihinde Türkiye'nin bütün bölgelerinde % 50'si İlkokul mezunu, % 23.7'si okuma yazma bilmeyen ve geriye kalanları ise ortaokul ve üzeri eğitim seviyesine sahip toplam 2007 kişiyle yüz yüze yapılan 20-25 dakikalık görüşmeyle yapılan bir anket çalışmasında, halkın Polis Teşkilatı'na olan güveninin Ağustos 2000 tarihinde % 57.5 iken bu oranın Eylül 2000'de % 60.2'ye çıkmış olduğu görülmüştür (Güler 2001, 142).

İstanbul İl'i Gaziosmanpaşa İlçesinde 12.12.2000 tarihinde çevik kuvvet şube müdürlüğü otobüsüne yapılan silahlı saldırı neticesinde 2 polisin şehit edilmesi ve 13 polisinde yaralanması sonucu ortaya çıkan tepkiyle, Bayrampaşa İlçesinde 4000 polis çevik kuvvet şube müdürlüğünde toplanıp İl Valisi, Emniyet Müdürü ve İç İşleri Bakanını tenkit eden sloganlar atarak bir yürüyüş yapılmı ve diğer illere de yayılan bu polis yürüşlerinde polislerin kendilerine engel olmak isteyen müdür ve amirlerini itmeleri ve ikazlarını dinlememeleri dikkat çekmişti. Bu polis yürüşleri üzerine Polis Teşkilatı, polis imajı ve güvenirliliğini ölçmek amacıyla Samsun ilinde bir araştırma yapılmıştır. 19 Mayıs üniversitesi öğrencilerinin içinde bulunduğu, 1204 deneye tesadüfi örneklem yoluyla uygulanan bu ankette, "Meydana gelen polis yürüyüşleri hakkında ne düşünüyorsunuz" şeklinde bir soruya, deneklerin % 48.3'ü yürüyüşleri desteklerken, % 43.7'si ise polislerin haksız olduğunu belirtmiştir. "Bir emniyet görevlisi ile yüz yüze geldiğinizde neler hissediyorsunuz" sorusuna deneklerin % 39.8'i kendimi güvende hissediyorum, % 24.9'u rahatsız oluyorum, % 23.3'si ise bir an önce oradan uzaklaşıyorum şeklinde cevap vermiştir. "Polis görevini yerine getirirken tarafsız davranıyor mu" sorusuna ise deneklerin % 42.8'i daha tarafsız davranabilir, % 31.1'i kesinlikle taraflı davranıyor şeklinde, "İçtenlikle polise güveniyormusunuz" şeklinde bir soruya da, % 13.3'ü hiç, % 44.4'ü az, % 24.9'u ise oldukça şeklinde cevap vermiştir (Güler 2001, 143-157).

Benzer bir çalışmanın Güler (2001) tarafından Türkiye’de polisin kurumsal imajı üzerine bir değerlendirme adıyla yapıldığı görülmektedir. 12 Eylül’den sonra, Türkiye’de polisin toplum içindeki rolünün daha etkin olduğu ve polis imajının olumsuzdan olumluya doğru yükselişe geçtiği, bunda ise polisin kılık kıyafet değişimi, eğitiminin iyileştirilmesi, araç ve gereçlerde yapılan yenilikler ve Emniyet Teşkilatı’ndaki reorganizasyon çalışmalarının etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Polisin halkın gözündeki imajının sabit ve değişmez olmadığı, imajın iyi ve olumlu olmasının ise halkın polise her konuda güvenmesine bağlı olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında polisin kendi imajını sürekli ölçmesi ve halkın gözündeki yerini tespit etmesi gerektiği, polis imajını en çok algılayan grupların halk ve medya olduğu ve eleştiriler nedeniyle halka ve medyaya küsmemek gerektiği üzerinde durulmuştur.

Yine Güler (2001) tarafından, genel asayiş ve güvenlik konuları içersinde mal ve şahıs güvenliğine karşı işlenen suçların mağduru olmuş ve karakollara başvurarak, polisle yüz yüze gelmiş, polis hizmetlerinden yararlanmış kişilerden oluşan deneklerden oluşturulan bir evren ve örneklem grubu üzerinde, önleyici kolluk gücü olarak polis ve polis imajı, Mardin Polis Teşkilatı adıyla yapılan bir yüksek lisans çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmada kamu yönetiminde demokratik ve katılımcı bir yönetimi öngören toplam kalite yönetimi anlayışını uygulamaya çalışan Mardin Polis Teşkilatıyla ilgili, polise güvenen denek oranının, oldukça, çok, çok fazla oranlarıyla % 87,5’e ulaştığı ortaya çıkmıştır. Deneklerin çoğunluğu bir olaya şahit olduklarında polise haber verdiklerini işaret etmiştir. Mardin’de polis imajının iyi olduğu, polisin güvenlik ve polisiye olaylarda tarafsızlık problemi olmadığı, halkın desteğini sağladığı sonucuna ulaşılmış ve Mardin’deki uygulamaların diğer İl’lere örnek olması gerektiği belirtilmiştir.

Çelik (2001) tarafından, Bursa halkının polise ve polislik mesleğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi açısından memur, işçi, esnaf, emekli, sürücü, ev hanımı, öğrenci ve serbest meslek sahibi 500 kişiye bir anket uygulanmıştır. Bu çalışmada deneklerin % 44’ünün polisin görevini yerine getirirken tarafsız olmadığını düşündüğü, % 69.6’sının polise verilen eğitimi yeterli bulmadığı, % 82’sinin ise polisin varlığının kendilerine güven verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Başka bir çalışmada Arslan (2001) tarafından üniversite gençliğinin polise bakış açısını ve Elazığ İl Emniyet Müdürlüğü’nün düzenlemiş olduğu kampanyalarla ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla Fırat Üniversitesi 2000-2001 eğitim öğretim yılı bahar

döneminde öğrenim gören 2500 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Bu çalışmada ankete cevap veren 1635 öğrencinin görmek istediği polisin imajına ilişkin görüşleriyle ilgili olarak katılımcıların % 27'si polisin insan haklarını bilen ve gerektirdiği şekilde davranan bir kişi olması gerektiği, % 16.4'ü dürüst, çalışkan, saygılı ve güvenilir olması gerektiği, % 12.6'sı işinde uzman, örnek bir polis olması gerektiği, % 9.4'ü stresten uzak, gülmeyi bilen samimi ve hoşgörülü olması gerektiğini ifade etmiş, % 8.8'i de polisin eğitim seviyesinin artırılması ve teknik açıdan geliştirilmesi gerektiğini bildirmiştir.

İmal (2003) tarafından yapılan Polis Eğitim Merkezlerindeki eğitim ortamlarına ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerinin değerlendirilmesi adlı çalışmada, Polis Eğitim Merkezlerinde görevli yönetici ve eğiticilere uygulanan anket neticesinde, Polis Eğitim Merkezlerinde bulunan dersliklerin fiziksel açıdan öğretim elemanlarınca uygun değerlendirilmediği, öğretim araç ve gereçlerinden öğretim elemanlarınca yeteri kadar yararlanılmadığı, eğitsel birimlerin öğretim araç ve gereçler açısından yeterli olmadığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Farklı bir çalışma olarak Tosun ve diğerleri (2005) tarafından, Avrupalı turistlerin bakış açısıyla Türk polisini Antalya örneğinde değerlendirme amacıyla, Antalya ilinde bulunan Havaalanında turistlere yönelik olarak 413 geçerli anket uygulaması yapılmıştır. Bu çalışmada, "Türk Polisi bizim polislerimize benziyor" şeklindeki bir ifadeye turistlerin %10.8'i kesinlikle katılmıyorum, % 38.6'sı katılmıyorum, % 11.8'i katılıyorum ve %2.7'si ise kesinlikle katılıyorum şeklinde cevaplamıştır. Yine araştırmaya katılan turistlere göre Türk polisi % 30.2 oranında pozitif bir imaja sahiptir. Türk polisinin pozitif bir imaja sahip olmadığını düşünenlerin oranı ise % 19.7, kararsızım seçeneğini işaretleyenler ise % 30.2'dir.

Üniversite öğretim elemanları ve öğrencilerinin polis ve polislik mesleği ile ilgili algılamalarını ortaya koymayı amaçlayan bir çalışmaya rastlanılmamasına rağmen, halkın içerisinde seçilmiş bazı grupların bakış açılarını ölçmeyi konu alan bir çok anket ve yüksek lisans çalışması bulunmaktadır. Bu çalışma ise bu alandaki boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM

3.1. Evren

Araştırmanın evrenini, Erciyes Üniversitesi Rektörlüğünde görevli Öğretim Elemanları ve öğrenim gören Öğrenciler oluşturmaktadır. Erciyes Üniversitesi Rektörlüğünden Nisan 2006 tarihinde alınan verilere göre, Erciyes Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı Fakülte ve Yüksekokullarda, Yozgatta bulunan Fakülte ve Yüksekokullar hariç olmak üzere toplam 24273 öğrenci ve 1689 Öğretim Elemanı bulunmaktadır. Toplam öğretim elemanı ve öğrenci sayısına ulaşmak yerine fakülte ve yüksekokullardan örneklem almak suretiyle araştırma yürütülmüştür.

3.2. Örneklem

Erciyes Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı Fakülte ve Yüksekokullarda, Yozgatta bulunan Fakülte ve Yüksekokullar hariç olmak üzere toplam 24273 öğrenci ve 1689 Öğretim Elemanı bulunmaktadır. Araştırmada veri kaynağı olan Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin ana kütesinin genişliği, araştırmanın planlanan zamanda tamamlanmasını engelleyecek düzeyde zaman kaybına yol açacağından örneklem alma yoluna gidilmiştir. Öğretim Elemanlarından örneklem 18 farklı Fakülte ve Yüksekokuldan, öğretim elemanlarının ünvanları gözönünde bulundurularak mümkün olduğu kadar her ünvandan yeteri kadar sayıya ulaşmak suretiyle rastgele alınmıştır. Öğrencilerden ise örneklem, 16 farklı Fakülte ve Yüksekokuldan mümkün olduğu kadar her okuldan yeteri kadar sayıya ulaşmak suretiyle rastgele alınmıştır. Öğretim Elemanlarına veri toplama aracı olarak anketler bizzat Fakülte ve Yüksekokullara gidilerek elden veya e mail yoluyla dağıtılarak tekrar toplanmıştır. Öğrencilere dağıtılan anketler ise, öğretim elemanlarından yardım almak suretiyle veya bizzat dağıtılarak toplanmıştır.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada ölçme aracı olarak likert tipi ölçek kullanılmıştır. Likert tipi ölçeklerde kişilerin tepkide bulunacakları çeşitli ifadeler yer almakta olup, kişinin benimsediği maddeleri işaretlemek yerine, verilen her maddeye ne ölçüde katılıp katılmadığını dereceler içerisinde belirlemesi gerekmektedir. Ölçülecek tutum veya çeşitli davranışları ile ilgili olduğu varsayılan çok sayıda olumlu ve olumsuz yazılı ifadeler seçilerek hazırlanmaktadır. Toplanan bu ifadeler sonra ölçeğin uygulanacağı gruba benzer bir grupta denenmek üzere uygulanarak, bireylerden maddeleri gözden geçirmesi ve her madde için kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, karşıyım, kesinlikle karşıyım gibi çeşitli katılma derecelerinden birisini işaretlemeleri istenmektedir. Bu ölçeklerde genelde beş seçenek kullanılmakta olup, maddelerin seçeneklerine verilen sayısal değerler, iki uç değer bir ve beş olmak üzere değişmektedir. Verilen yanıtların 5,4,3,2,1 sayısal değerleri toplanarak ölçek puanı elde edilmektedir (Özgüven 2000, 361; Tezbaşaran 1996, 9-30). Bu çalışmada tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum şeklinde katılma dereceleri kullanılmış olup, olumlu ifadelerde tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2) ve kesinlikle katılmıyorum (1) puanla değerlendirilmiş, olumsuz ifadelerde ise tamamen katılıyorum (1), katılıyorum (2), kararsızım (3), katılmıyorum (4) ve kesinlikle Katılmıyorum (5) puanla değerlendirilerek ölçek puanları elde edilmiştir. Ankette bulunan maddelerin ortalamaları açısından ise sayısal değerler olumlu ifadelerde 1 - 1.79 aralığı kesinlikle katılmıyorum, 1.80 – 2.59 aralığı katılmıyorum, 2.60 – 3.39 aralığı kararsızım, 3.40 – 4.19 aralığı katılıyorum ve 4.20 – 5.00 aralığı ise tamamen katılıyorum şeklinde yorumlanmıştır. Olumsuz ifadelerde ise yukarıdaki aralıkların tersi alınmıştır.

Üniversite öğretim elemanları ve öğrencilerinin polis ve polislik mesleği ile ilgili algılamaları, likert tipi bir ölçek geliştirilerek tespit edilmeye çalışılmıştır. Anket geliştirme aşamasında öncelikle YÖK dokümantasyon merkezinden polis ve algı içerikli tez ve doktora çalışmaları ile polis dergisi, polis bilimleri dergisi gibi polis ile ilgili yayınlar başta olmak üzere mevcut literatür gözden geçirilmiştir. Araştırma sürecinde anket geliştirmede yararlanmak üzere, ilköğretim denetmenlerinin insan ilişkilerine yönelik davranış biçimlerinin sınıf öğretmenlerince algılanması (Sofuoğlu 2002), ilköğretim müfettişlerinin görev boyutundaki yeterliliklerine ilişkin olarak

ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin algı düzeyleri (Demir 2000), lise öğrencilerinin algılarına göre ideal öğretmenin kişilik özellikleri (Erbaş 1998), ilköğretim okulu öğretmenlerinin çalıştıkları okul yöneticilerinin yönetim becerilerine ilişkin algı ve beklentileri (Yorba 2003), yöneticilerin algılamalarına göre yönetici kişilik özellikleri (Taşdelen 1997), algılanan öğretmen davranışı ölçeğinin kısmi norm çalışması (Bars 1999), Türkiye’de polisin kurumsal imajı üzerine bir değerlendirme (Güler 2001), önleyici kolluk gücü olarak polis ve polis imajı, örnek bir çalışma mardin Polis Teşkilat (Güler 2001), polis eğitim merkezlerindeki eğitim ortamlarına ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin değerlendirilmesi (İmal 2003), Emniyet Örgütü yöneticilerinin yönetici yeterliklerinin belirlenmesi (Sevinç 2003) adlı tezlerin eklerine ulaşılmış ve eklerde bulunan anket formlarından yararlanılmıştır.

Anket geliştirme aşamasında, polislik mesleğine ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi (Uygun 2004), Fırat Üniversitesi öğrencilerinin polise bakış açısı ve Elazığ Emniyet Müdürlüğü’nün düzenlemiş olduğu kampanyaların etkileri (Arslan 2001), polis halk ilişkileri araştırma sonuçları (Aksoy 1995), Erzurum’da polis halk işbirliği (Öner 1995), üniversite öğrencilerine göre polis ve halkla ilişkileri (İçli 1995), Bursa halkının polise bakış açısının ölçülmesi ve polis halk ilişkilerinin geliştirilmesi anketi (Çelik 2001), avrupalı turistlerin bakış açısıyla Türk polisi: Antalya örneği (Tosun; Bilim; Kocabozdoğan 2005), okul yöneticilerinin iletişim becerilerine ilişkin öğretmenlerin algı ve beklentileri (Çubukçu; Dünder 2003) adlı makalelerden ve bahsi geçen tezlerin eklerinde bulunan anketlerden yararlanmak suretiyle ortaya taslak bir anket çıkartılmıştır. Soruların bulunduğu altı bölümden oluşan taslak anket, öncelikle polis amirleri arasından daha önce yüksek lisans yapmış yedi farklı kişiye gönderilerek eleştirmeleri istenmiştir. Bunun yanında, halen yüksek lisans çalışmalarına devam eden üç yüksek lisans öğrencisi ile Polis Meslek Yüksekokulunda ek ders görevlisi olarak ders veren Erciyes Üniversitesi öğretim elemanları ve Eğitim Fakültesinde görevli öğretim elemanlarından oluşan onbir farklı uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşleri, yüksek lisans öğrencileri ve yüksek lisansını tamamlamış polis amirlerinden gelen tenkitler doğrultusunda taslak ankete son hali verilmiştir.

Taslak anket olarak ortaya konulan ölçekle ilgili olarak, katılımcıların algılamalarını ölçeceği varsayılan çok sayıda olumlu ve olumsuz yazılı ifade, Erciyes Üniversitesi eğitim fakültesinde öğrenimlerine devam eden yirmiikisi bay ve yirmiyedisi bayan olan

49 kişilik benzer bir öğrenci grubuna denenmek üzere uygulanmak suretiyle, bireylerden yazılı olan ifadelerle tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum gibi çeşitli katılma derecelerinden birisini işaretlemeleri istenmiştir (Özgüven 2000, 361). Yapılan deneme uygulaması sonrası soruların güvenilirlik derecesi alpha değeri 0,8309 olarak tespit edilmiştir. Deneme anketinde yorumlamayı güçleştireceği ve ankete katılanların anlamalarını zorlaştıracak düşünülen bazı sorular tekrar gözden geçirilerek veri toplama aracı olarak ankete son hali verilmiştir.

Veri toplama aracı olarak son hali verilen anket 43 sorudan ibaret olup yedi farklı bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölüm katılımcıların cinsiyet, yaş, görev yaptığı veya okuduğu okul, bölüm, sınıf ve ünvanını öğrenmeye yönelik sorulardan ibarettir. İkinci bölümde katılımcılara polisin eğitimi, üçüncü bölümde polis halk iletişimi, dördüncü bölümde polislik mesleği, beşinci bölümde polisin mesleki özellikleri, altıncı bölümde polisin görünümü ve yedinci bölümde ise polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili toplam 43 soru yöneltmiştir. Araştırmada anketlerin dağıtılması ve toplanmasında öğretim elemanlarından yardım alınmış olmakla beraber büyük ölçüde bizzat takip edilerek sonuçlandırılmıştır. Geliştirilen anket Erciyes Üniversitesine bağlı Fakülte ve Yüksekokullarda okuyan öğrenci ve öğretim elemanlarına dağıtılmak üzere Erciyes Üniversitesi Rektörlüğünden gerekli izin alınmıştır. Son hali verilen ve öğretim elemanlarına uygulanan anketin güvenilirlik katsayısı $\alpha = 0,8862$, Öğrencilere uygulanan anketin güvenilirlik katsayısı ise $\alpha = 0,8772$ 'dir.

3.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Elde edilen veriler, SPSS istatistik programına işlenmiş ve frekans, yüzde, ortalamaları alınmış, ayrıca alt problemlere cevap aramak açısından Anova ve T testleri yapılmıştır. Veri toplama araçlarından elde edilen sonuçlar birbirleriyle karşılaştırılarak yorumlar yapılmış ve bulguların güvenilirlik düzeyleri test edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Kişisel Durumla İlgili Bilgiler

4.1.1. Araştırmaya Katılan Öğretim Elemanlarının Kişisel Özellikleri

4.1.1.1. Cinsiyete Göre Dağılım

Tablo-7. Öğretim Elemanlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde %
Bay	162	72,3
Bayan	62	27,7
TOPLAM	224	100.0

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının cinsiyetlere göre dağılımı tablo-7’de verilmiştir. Buna göre, araştırmaya katılan öğretim elemanlarının % 72,3’ünü erkekler, % 27,7’sini ise bayanlar oluşturmaktadır.

4.1.1.2. Yaşa Göre Dağılım

Tablo-8. Öğretim Elemanlarının Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş	Frekans	Yüzde %
21-27	28	12,5
28-34	71	31,7
35-41	68	30,4
42-48	33	14,7
49-....	24	10,7

TOPLAM	224	100
--------	-----	-----

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının yaşlarına göre dağılımları tablo-8’de verilmiştir. Katılımcıların % 12,5’ini 21-27 yaş grubu, % 31,7’sini 28-34 yaş grubu, % 30,4’ünü 35-41 yaş grubu, %14,7’sini 42-48 yaş grubu ve % 10,7’sini ise 49 ve üzeri yaş grubu öğretim elemanları oluşturmaktadır. Tablo-8’den görüldüğü üzere katılımcıların büyük kısmını 28-34 ve 35-41 yaş grubu oluşturmaktadır.

4.1.1.3. Görev Yaptıkları Fakülte ve Yüksekokullara Göre Dağılım

Tablo-9. Öğretim Elemanlarının Görev Yaptıkları Fakülte ve Yüksekokullara Göre Dağılımları

S.No	Okul	Frekans	Yüzde %
1	Diş Hekimliği Fakültesi	1	0,4
2	Eczacılık Fakültesi	3	1,3
3	Eğitim Fakültesi	14	6,3
4	Fen Edebiyat Fakültesi	39	17,4
5	Güzel Sanatlar Fakültesi	7	3,1
6	Hukuk Fakültesi	9	4,0
7	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	18	8,0
8	İlahiyat Fakültesi	23	10,3
9	İletişim Fakültesi	12	5,4
10	Mimarlık Fakültesi	9	4,0
11	Mühendislik Fakültesi	27	12,1
12	Tıp Fakültesi	22	9,8
13	Veteriner Fakültesi	8	3,6
14	Nevşehir İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	12	5,4
15	Kayseri Meslek Yüksek Okulu	12	5,4

16	Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu	6	2,7
17	Kocasinan Meslek Yüksek Okulu	1	0,4
18	Yabancı Diller Meslek Yüksek Okulu	1	0,4
	TOPLAM	224	100,

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görev yaptıkları Fakülte ve Yüksekokullara göre dağılımları tablo-9'da verilmiştir. Nisan 2006 tarihinde Erciyes Üniversitesi Rektörlüğünden alınan verilere göre, dolu kadrolar itibariyle Yozgatta bulunan Fakülte ve Yüksekokullar hariç toplam öğretim elemanı sayısı 1689'dur. Toplam öğretim elemanı sayısı bakımından Tıp Fakültesinde 635, Fen Edebiyat Fakültesinde 149, Mühendislik Fakültesinde 134, İlahiyat Fakültesinde 62, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde 55 ve Eğitim Fakültesinde 41 olmak üzere, en çok Öğretim Elemanı adı geçen Fakültelerde bulunmaktadır. Bu yüzden araştırmaya katılan öğretim elemanlarının katılım oranları da bu Fakültelerde daha yüksektir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının, % 17,4'ü Fen Edebiyat Fakültesinde, % 12,1'i Mühendislik Fakültesinde, % 10,3'ü İlahiyat Fakültesinde, % 9,8'i Tıp Fakültesinde, % 8,0'ı İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde, % 6,3'ü Eğitim Fakültesinde, % 5,4'ü İletişim Fakültesinde, % 5,4'ü Nevşehir İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde, % 5,4'ü Kayseri MYO'da, % 0,4'ü Diş Hekimliği Fakültesi, % 1,3'ü Eczacılık Fakültesi, % 3,1'i Güzel Sanatlar Fakültesi, % 4'ü Hukuk Fakültesi, % 4'ü Mimarlık Fakültesi, % 3,6'sı Veteriner Fakültesi, % 2,7'si Sosyal Bilimler MYO, % 0,4'ü ise Kocasinan MYO'da görev yapmaktadır.

4.1.1.4. Ünvanlarına Göre Dağılımları

Tablo-10. Öğretim Elemanlarının Ünvanlarına Göre Dağılımları

S.No	Ünvan	Frekans	Yüzde %
1	Prof. Dr.	28	12,5
2	Doç.Dr.	37	16,5
3	Yrd. Doç. Dr.	55	24,6
4	Arş. Gör.	55	24,6

5	Öğr. Gör.	36	16,1
6	Okutman	10	4,5
7	Uzman	3	1,3
	TOPLAM	224	100,

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının ünvanlarına göre dağılımları tablo-10'da verilmiştir. Öğretim Elemanlarının % 12,5'i prof. dr., % 16,5'i doç. dr., %24,6'sı yrd. doç. dr., %24,6'sı araştırma görevlisi, % 16,1'i öğretim görevlisi, % 4,5'i okutman ve % 1,3'ü ise uzmandır.

4.1.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kişisel Özellikleri

4.1.2.1.Cinsiyete Göre Dağılım

Tablo-11. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	Frekans	Yüzde %
Bay	520	56,2
Bayan	405	43,8
TOPLAM	925	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları tablo-11'de verilmiştir. öğrencilerin % 56,2'sini erkekler, % 43,8'ini ise bayanlar oluşturmaktadır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımlarına bakıldığında erkek ve bayanların katılım oranları birbirlerine yakın görülmektedir.

4.1.2.2. Yaşa Göre Dağılım

Tablo-12. Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımları

Yaş	Frekans	Yüzde %
18-20	294	31,8
21-23	465	50,3
24-26	129	13,9
27-...	37	4,0

TOPLAM	925	100.0
--------	-----	-------

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre dağılımları tablo-12’de verilmiştir. öğrencilerin % 31,8’i 18-20, % 50,3’ü 21-23, % 13,9’u 24-26 ve % 4,0’ı ise 27 ve üzeri yaş grubundadır. tablodan anlaşılabacağı üzere en yüksek katılımı 21-23 yaş grubu öğrenciler oluşturmaktadır.

4.1.2.3. Okullara Göre Dağılımları

Tablo-13. Öğrencilerin Okudukları Okullara Göre Dağılımları

S.No	Okul	Frekans	Yüzde %
1	Eczacılık Fakültesi	6	0,6
2	Eğitim Fakültesi	112	12,1
3	Fen Edebiyat Fakültesi	164	17,7
4	Güzel Sanatlar Fakültesi	10	1,1
5	Hukuk Fakültesi	28	3,0
6	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	138	14,9
7	İlahiyat Fakültesi	40	4,3
8	İletişim Fakültesi	34	3,7
9	Mimarlık Fakültesi	3	0.3
10	Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı	1	0,1
11	Mühendislik Fakültesi	145	15,7
12	Veteriner Fakültesi	21	2,3
13	Nevşehir İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	66	7,1
14	Kayseri Meslek Yüksek Okulu	76	8,2
15	Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu	75	8,1
16	Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu	6	0,6
	TOPLAM	925	100,

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları Fakülte ve Yüksekokullara göre dağılımları tablo-13’de verilmiştir. Nisan 2006 tarihinde Erciyes Üniversitesi Rektörlüğünden alınan verilere göre, Yozgatta bulunan Fakülte ve Yüksekokullar hariç toplam öğrenci sayısı 24273’dür. Toplam Öğrenci sayısı bakımından Fen Edebiyat Fakültesinde 4119, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde 2818, Mühendislik Fakültesinde 2595, Eğitim Fakültesinde 1427, Tıp Fakültesinde 1277, Kayseri MYO’da 2598 ve Sosyal Bilimler MYO’da 1319 olmak üzere en çok öğrenci adı geçen Fakülte ve Yüksekokullarda bulunmaktadır. Bu yüzden araştırmaya katılan öğrenci katılım oranları da bu Fakülte ve Yüksekokullarda daha yüksektir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 17,7’si Fen Edebiyat Fakültesinde, % 14,9’u İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde, % 15,72’si Mühendislik Fakültesinde, % 12,1’i Eğitim Fakültesinde, % 8,2’si Kayseri MYO’da, % 8,1’i Sosyal Bilimler MYO’da, % 0,6’sı Eczacılık Fakültesinde, % 1,1’i Güzel Sanatlar Fakültesinde, % 3’ü Hukuk Fakültesinde, % 4,3’ü İlahiyat Fakültesinde, % 3,7’si İletişim Fakültesinde, 0,3’ü Mimarlık Fakültesinde, % 2,3’ü Veteriner Fakültesinde, % 7,1’i ise Nevşehir İ.İ.B.F’nde öğrenim görmektedir.

4.1.2.4. Sınıflara Göre Dağılım

Tablo-14. Öğrencilerin Halen Okudukları Sınıflara Göre Dağılımları

Sınıf	Frekans	Yüzde %
1.Sınıf	286	30,9
2.Sınıf	244	26,4
3.Sınıf	244	26,4
4.Sınıf	146	15,8
5.Sınıf	4	0,4
Cevapsız	1	0,1
TOPLAM	925	100,

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları sınıflara göre dağılımları tablo-14’de verilmiştir. Buna göre, öğrencilerin % 30,9’u birinci sınıfta, % 26,4’ ü ikinci sınıfta, % 26,4’ü üçüncü sınıfta, % 15,8’i dördüncü sınıfta ve % 0,1’i ise beşinci sınıfta okumaktadırlar. Tablodan da anlaşılacağı üzere araştırmaya katılım en çok birinci

sınıflarda olmakla beraber, ikinci ve üçüncü sınıfların katılım oranları aynı sayıdadır. Dördüncü sınıfların katılım oranları ise bir, iki ve üçüncü sınıflara oranla daha düşük görülmektedir. Beşinci sınıftan ise sadece 4 kişi katılmıştır.

4.2. Erciyes Üniversitesi Öğretim Elemanları ve Öğrencilerinin Polis ve Polislik Mesleği İle İlgili Algılamaları

4.2.1. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Eğitimi İle İlgili Algılamaları

Öğretim elemanları ve öğrencilerin polisin eğitimi ile ilgili algılamaları tablo-15’de verilmiştir.

Tablo–15. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Eğitimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar

	MADDELER	KATILIMCILAR	FREKANS YÜZDE	CEVAPSIZ	TAMAMEN KATILYORUM	KATILYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM	ORTALAMALAR
1	Polis eğitimi yeterlidir.	Öğretim Elemanları	Frekans	2	9	54	48	95	16	2,75
			Yüzde	% 0.9	% 4	% 24.1	% 21.4	% 42.4	% 7.1	
		Öğrenciler	Frekans	1	57	201	222	352	92	2,76
			Yüzde	% 0.1	% 6.2	% 21.7	% 24	% 38.1	% 9.9	
2	Polis, kendisini olumlu yönde geliştirmektedir.	Öğretim Elemanları	Frekans	2	24	105	59	30	4	3,51
			Yüzde	% 0.9	% 10.7	% 46.9	% 26.3	% 13.4	% 1.8	
		Öğrenciler	Frekans		76	257	259	274	59	3,01
			Yüzde		% 8.2	% 27.8	% 28.0	% 29.6	% 6.4	
3	Polis teşkilatı, polisin eğitimini önemsemektedir.	Öğretim Elemanları	Frekans	3	36	120	44	19	2	3,76
			Yüzde	% 1.3	% 16.1	% 53.6	% 19.6	% 8.5	% 0.9	
		Öğrenciler	Frekans	1	94	359	285	153	33	3,35
			Yüzde	% 0.1	% 10.2	% 38.8	% 30.8	% 16.5	% 3.6	
4	Polisin genel kültürü, iyi düzeydedir.	Öğretim Elemanları	Frekans	2	6	30	80	88	18	2,63
			Yüzde	% 0.9	% 2.7	% 13.4	% 35.7	% 39.3	% 8	
		Öğrenciler	Frekans	2	25	133	286	350	129	2,53
			Yüzde	% 0.2	% 2.7	% 14.4	% 30.9	% 37.8	% 13.9	
				GENEL ORTALAMA				Öğretim Elemanları	3,16	
								Öğrenciler	2,91	

Madde 1. Polisin Eğitimi Yeterlidir.

“Polisin eğitimi yeterlidir” maddesine, öğretim elemanlarının % 4’ü tamamen katılıyorum, % 24.1’i katılıyorum, % 42.4’ü katılmıyorum, % 7.1’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. İki öğretim elemanı ise bu soruyu cevaplamamıştır. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 28.1’inin “polisin eğitimi yeterlidir” maddesine katılmakta olduğu, % 49.5’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polisin eğitimi yeterlidir” maddesine, % 6.2’si tamamen katılıyorum, % 21.7’si katılıyorum, % 38.1’i katılmıyorum, % 9.9’ u ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bir öğrenci ise bu maddesine cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 27.9’unun maddesine katılmakta olduğu, % 48’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 28.1’i ile öğrencilerin % 27,9’unun polisin eğitiminin yeterli olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 49.5’i ile öğrencilerin % 48’inin ise polisin eğitiminin yeterli olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin, polisin eğitiminin yetersiz olduğunu düşündüğü söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 21.4’ü, öğrencilerin ise % 24’ ü polisin eğitimi ile ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Dündar (1995) tarafından, 20 ilde 5524 kişi üzerinde yapılan “halkın polis imajı ve polis halk bütünleşmesinin dinamikleri araştırmasında” deneklerin % 34.0’ının polisin eğitim, bilgi ve beceri bakımından tamamıyla yetersiz bulduğu, % 49.4’ünün ise idare eder ancak daha iyi olması gerektiğini düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır. Yine, Öner (1995) tarafından yapılan polis halk işbirliğinin mevcut durumunu ve geliştirilme şartlarını belirlemeye yönelik olarak Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi sosyoloji bölümünce hazırlanmış ve Erzurumda tesadüfi örneklem yoluyla toplam 213 katılımcıya uygulanmış olan bir anket çalışmasında da katılımcıların, % 57’sinin polisin yüksek öğretim düzeyinde bir polislik öğrenimi görmesi gerektiğine inandığı sonucuna ulaşılmıştır. Aksoy (1995) tarafından Erzurum Polis Okulu öğrencileri vasıtasıyla doğu karadeniz, doğu anadolu ve güneydoğu anadolu bölgelerinde bulunan 20 ilde 4353 kişi üzerinde yapılan benzer bir çalışmada ise katılımcıların % 32’sinin polis memurlarının en az iki yıllık yüksek okul mezunu olması gerektiğini düşündüğü sonucu elde edilmiştir.

Yine aynı çalışmada, son yıllarda yetişen polislerle ilgili yöneltlen bir soruya, katılımcıların % 68'inin son yıllarda yetişen polislerin eskilere göre daha insancıl davrandığını düşündüğü ortaya çıkmıştır. Eylül 2000 tarihinde başta İstanbul olmak üzere diğer büyük illerde yaşanan polis yürüşleri üzerine, Polis Teşkilat, polis imajı ve güvenilirliğini ölçmek amacıyla Samsun ilinde, 19 Mayıs Üniversitesi öğrencilerinde içinde bulunduğu 1204 deneğe tesadüfi örneklem yoluyla uygulanan bu ankette, “sizce polis; halkla ilişkiler, eğitimi bilgi, beceri ve kültür bakımından yeterli mi?” şeklinde yöneltlen bir soruyu katılımcıların % 3.6'sının tamamıyla yeterli, % 43.8'inin kısmen yeterli ama daha iyi olabilir, % 49.7'sinin ise yetersiz şeklinde cevap verdiği görülmüştür (Güler 2001, 167). Çelik (2001) tarafından Bursa halkının polise ve polislik mesleğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi için memur, işçi, esnaf, emekli, sürücü, ev hanımı, öğrenci ve serbest meslek sahibi kişilere yönelik yapılan farklı bir çalışmada ise katılımcıların % 69.6'sı polise verilen eğitimi yeterli bulmadıklarını ifade etmiştir.

Yapılan araştırmalardan katılımcıların polis eğitimini yetersiz buldukları bununla birlikte polisin eğitim seviyesinin yükseltilmesi gerektiği kanaatinde oldukları görülmektedir. Daha önceki yıllarda yapılan çalışmalardan polis eğitimi ile ilgili elde dilen bulgular, 1. maddeden elde ettiğimiz bulguları destekler niteliktedir. Katılımcıların polis eğitiminin yeterli olmadığı yönündeki algılamalarının, polisle ilgili insanlarda yıllardan beri oluşan olumsuz yargıdan ve 2001 yılı sonrası polis eğitiminde yapılan iyileştirme çalışmalarının ürünlerinin toplumda henüz yeterince ortaya çıkmamış olduğundan kaynakladığı düşünülmektedir. Yeni yetişen polislerle daha önceki dönemdeki polisler arasında olumlu yönde bir fark bulunduğu birçok zaman dile getirilmektedir. Polisin eğitiminin gün geçtikçe daha iyi bir düzeye gelerek insanların algılamalarının olumlu yönde değişeceği düşünülmektedir. Önceki bölümlerde Emniyet Teşkilatı'nın hizmet öncesi eğitim birimleri ve süreleri hakkında genel bilgiler verilmeye çalışılmıştır (bknz s.33-42). Özellikle 2001 yılı öncesi dönemle kıyaslandığında, polis yüksek öğretim kanunun yayınlanmasıyla birlikte polisin, amir ve memur kadrosuyla hizmet öncesi eğitiminin yeterli olduğu düşünülmektedir. İstenilen kalitede polis eğitimi veriliyor söylemi iddialı bir yaklaşım olsa da ve polis eğitimi ile ilgili hâlâ çözüm bekleyen bazı sorunlar bulunmasına rağmen polis eğitimi üniversiter bir yapıya kavuşturularak bu konuda önemli bir adım atılmıştır. Her şeyden önce polis memuru adaylarının, yüksek müracaat arasından daha niteliklileri ve 2001 yılı öncesine göre daha genç olanları seçilmektedir. Ancak eğitimi, bireyin kendi yaşantıları yoluyla,

istendik yönde davranış değişikliği meydana getirme süreci olarak tanımladığımızda (Senemoğlu 1997, 92), istenilen davranış değişikliğinin Emniyet Teşkilatı'na yansımalarının zaman alacağıda bir gerçektir.

Madde 2. Polis Kendisini Olumlu Yönde Geliştirmektedir.

“Polis kendisini olumlu yönde geliştirmektedir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 10.7’si tamamen katılıyorum, % 46.9’u katılıyorum, % 13.4’ü katılmıyorum, % 1.8’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. İki öğretim elemanı ise bu soruyu cevaplamamıştır. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 57.6’sının “polis kendisini olumlu yönde geliştirmektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 15.2’sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğretim Elemanlarının % 49.5’i bir önceki maddede polisin eğitimini yetersiz bulurken burada % 57,6’sı polisin kendisini olumlu yönde geliştirdiği kanaatindedir. Yani bir yandan polisin eğitimi yetersiz bulunurken diğer yandan polisin kendisini olumlu yönde geliştirdiği düşüncesi mevcuttur. Öğrencilerin ise “polis kendisini olumlu yönde geliştirmektedir” ifadesine % 8.2’si tamamen katılıyorum, % 27.8’i katılıyorum, % 29.6’i katılmıyorum, % 6.4’ ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 36’sının “polis kendisini olumlu yönde geliştirmektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 36’sının ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 57.6’sı ile öğrencilerin % 36’sının polisin kendisini olumlu yönde geliştirdiğine inandığı, öğretim elemanlarının % 15.2’si ile öğrencilerin diğer % 36’sının ise polisin kendisini olumlu yönde geliştirdiğine inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcının da katılma oranları karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının polisin kendisini olumlu yönde geliştirdiği kanaatinde olduğu söylenebilirken, öğrencilerin, polisin kendisini olumlu yönde geliştirdiği kanaatinde olduğunu söylemek zordur. Öğrencilerin bu maddedeki ifadeyle ilgili düşüncelerinin tam olarak belirgin olmadığı söylenebilir. Bununla beraber öğretim elemanlarının % 26.3’ü ve öğrencilerin % 28’i polisin kendisini olumlu yönde geliştirdiği ifadesiyle ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Çelik (2001) tarafından yapılan, Bursa halkının polise ve polislik mesleğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi için memur, işçi, esnaf, emekli, sürücü, ev hanımı, öğrenci ve serbest meslek sahibi 500 kişiye yönelik yapılan benzer bir araştırmada ise,

katılımcıların % 77.8'inin Polis Teşkilatı'nda olumlu gelişmeler olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç öğretim elemanlarından elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Öğretim elemanlarının polisin kendisini olumlu yönde geliştirdiği yönünde bir algılaması olduğu ancak öğrencilerin bu konuda kararsız olduğu görülmektedir. Özellikle 2001 yılı sonrası Polis Yüksek Öğretim Kanununun yayınlanmasıyla, polis memurlarının 2 yıllık ön lisans düzeyinde bir eğitim alarak mezun olmalarının sağlanması ve halen görevini sürdüren lise mezunu polis memurlarına da bu hakkın açık öğretim vasıtasıyla tanınması, öte yandan 2005 yılından itibaren 4 yıllık yüksek öğrenim görmüş lisans mezunlarını alan Polis Meslek Eğitim Merkezleri yoluyla da Emniyet Teşkilatı'na polis memuru yetiştiriliyor olması, 2003 verilerine göre 171.328 kişilik Emniyet Hizmetleri Sınıfı Personelinin, 156.724 kişisini oluşturan (EGM POLİS 2002-2003) polis memurları açısından düşünüldüğünde polis eğitimi yönünden Polis Teşkilatı'nın kendisini olumlu yönde geliştirdiği söylenebilir. Yine aynı kanunla Güvenlik Bilimleri Fakültesinin kurulmasıyla polis amirlerinin 4 yıllık lisans eğitimi alarak mezunu olmalarının sağlanması - ki 2001 yılı öncesi dönemde de Polis Akademisi Başkanlığı vasıtasıyla polis amirleri 4 yıllık lisans eğitimi alarak mezun olmaktadır. Polis Yüksek Öğretim Kanunu sadece üniversiter bir yapı getirmiştir - Güvenlik Bilimleri Enstitüsü ve diğer üniversitelerin ilgili Enstitülerinde yüksek lisans ve doktora çalışması yapma oranlarının hızla artması ile ABD, İngiltere ve Fransa gibi gelişmiş ülkelerde yüksek lisans ve doktora çalışması yapmak üzere yurt dışı eğitimlerinin 2000'li yıllarla birlikte artmış olması, polisin eğitim yönünden kendisini olumlu yönde geliştirdi savını desteklediği düşünülmektedir (bkz s.33-46). Bu maddede polisin eğitim yönüyle kendisini olumlu yönde geliştirip geliştirmediği ölçülmeye çalışıldığından, teknik teknoloji gibi diğer alanlardaki olumlu gelişmelerden bahsedilmeyecektir.

Madde 3. Polis Teşkilatı Polisin Eğitimini Önemsemektedir.

“Polis Teşkilatı polisin eğitimini önemsemektedir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 16.1'i tamamen katılıyorum, % 53.6'sı katılıyorum, % 8.5 katılmıyorum, % 0.9'u ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Üç öğretim elemanı ise bu soruyu cevaplamamıştır. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 69.7'sinin “Polis Teşkilatı polisin eğitimini önemsemektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 9.4'ünün ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “Polis Teşkilatı polisin

eğitimini önemsemektedir” ifadesine, % 10.2’si tamamen katılıyorum, % 38.8’i katılıyorum, % 16.5’i katılmıyorum, % 3.6’sı ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Bir öğrenci ise bu ifadeye cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 49’unun “Polis Teşkilatı polisin eğitimini önemsemektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 20.1’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 69.7’si ile öğrencilerin % 49’unun Polis Teşkilatı’nın polisin eğitimini önemsedğine inandığı, öğretim elemanlarının % 9.4’ü ile öğrencilerin % 20.1’inin ise Polis Teşkilatı’nın polisin eğitimini önemsedğine inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hem de öğrencilerin Polis Teşkilatı’nın polisin eğitimini önemseddiği kanaatinde olduğu söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 19.6’sı, öğrencilerin ise % 30.8’i “Polis Teşkilatı’nın polisin eğitimini önemsektedir” ifadesiyle ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır. Daha önce bahsi geçen eğitim faaliyetleri (bknz s.33-46) ile bahsedilemeyen eğitimler değerlendirildiğinde, Emniyet Teşkilatı’nın kendi polisinin eğitimini önemseddiği söylenebilir. Katılımcılarında aynı kanaati taşıdığı görülmektedir.

Madde 4. Polisin Genel Kültürü İyi Düzeydedir.

“Polisin genel kültürü iyi düzeydedir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 2.7’si tamamen katılıyorum, % 13.4’ü katılıyorum, % 39.3’ü katılmıyorum, % 8’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. İki öğretim elemanı ise bu soruyu cevaplamamıştır. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 16.1’inin “polisin genel kültürünün iyi düzeydedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 47.3’ünün ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polisin genel kültürü iyi düzeydedir” ifadesine, % 2.7’si tamamen katılıyorum, % 14.4’ü katılıyorum, % 37.8’si katılmıyorum, % 13.9’u ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. İki öğrenci ise bu ifadeye cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 17.1’inin “polisin genel kültürü iyi düzeydedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 51.7’sinin bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 16.1’i ile öğrencilerin % 17.1’inin polisin genel kültürünün iyi düzeyde olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 47.3’ü ile öğrencilerin % 51.7’sinin ise

polisin genel kültürünün iyi düzeyde olmadığı inandığı ortaya çıkmaktadır. Her iki katılımcının da katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hem de öğrencilerin polis genel kültürünün iyi düzeyde olmadığı düşüncesinde olduğu söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 35.7'si, öğrencilerin ise % 30.9'u "polisin genel kültürü iyi düzeydedir" ifadesiyle ilgili "kararsızım" seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır. "Kararsızım" seçeneğini işaretleyenlerin sayısının yüksek olması katılımcıların bu maddedeki ifadeyle ilgili görüşlerinin belirginleşmediğini gösterdiği söylenebilir.

Tablo-15'e bakıldığında, polis eğitimi ile ilgili maddelere verilen cevaplar açısından öğretim elemanlarının ortalamasının 3.16, öğrencilerin ise 2.91 olduğu görülmektedir. Öğretim elemanları ve öğrencilerin ortalamalarının "kararsızım" seçeneğinde toplandığı ortaya çıkmaktadır. Bununla beraber öğretim elemanlarının ortalamasının daha yüksek ve olumlu olduğu yani öğretim elemanlarının polis eğitimi konusunda daha olumlu bir algılamaya sahip oldukları söylenebilir. Diğer yandan öğretim elemanlarının % 49.5'i ile öğrencilerin % 48'inin polis eğitimi yeterli görmediği anlaşılmaktadır. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 57.6'sı ile öğrencilerin % 36'sının polis kendisini olumlu yönde geliştirdiğine inandığı ve öğretim elemanlarının % 69.7'si ile öğrencilerin % 49'unun da Polis Teşkilatı'nın polis eğitimi önemseydiği kanaatinde olduğu görülmektedir. Bu bulgular ışığında, katılımcıların bir yandan polis eğitimi yeterli bulmadığı ancak diğer yandan polis kendisini geliştirdiği kanaatine sahip oldukları söylenebilir.

4.2.2. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polis-Halk İletişimi İle İlgili Algılamaları

Öğretim elemanları ve öğrencilerin polis-halk iletişimi ile ilgili algılamaları tablo-16'da verilmiştir.

Tablo-16. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polis-Halk İletişimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar

	MADDELER	KATILIMCILAR	FREKANS YÜZDE	CEVAPSİZ	TAMAMEN KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM	ORTALAMALAR
5	Polisin, insanlarla iletişim kurmadaki becerisi yeterli düzeydedir.	Öğretim Elemanları	Frekans		10	52	69	85	8	2,87
		Öğrenciler	Yüzde		% 4.5	% 23.2	% 30.8	% 37.9	% 3.6	
		Öğretim Elemanları	Frekans		40	204	226	380	75	2,73
		Öğrenciler	Yüzde		% 4.3	% 22.1	% 24.4	% 41.1	% 8.1	
6	Polis, halktan kendisine gelen her türlü şikayeti önemsemektedir.	Öğretim Elemanları	Frekans		9	77	67	60	11	3,05
		Öğrenciler	Yüzde		% 4	% 34.4	% 29.9	% 26.8	% 4.9	
		Öğretim Elemanları	Frekans		49	221	219	331	105	2,76
		Öğrenciler	Yüzde		% 5.3	% 23.9	% 23.7	% 35.8	% 11.4	
7	Polis, yerine getirdiği görevle ilgili kamuoyunu bilgilendirmektedir.	Öğretim Elemanları	Frekans	1	6	54	81	74	8	2,89
		Öğrenciler	Yüzde	% 0.4	% 2.7	% 24.1	% 36.2	% 33	% 3.6	
		Öğretim Elemanları	Frekans		41	240	275	297	72	2,87
		Öğrenciler	Yüzde		% 4.4	% 25.9	% 29.7	% 32.1	% 7.8	
8	Polis, halkın hizmetinde olduğunun bilincindedir.	Öğretim Elemanları	Frekans		16	93	77	33	5	3,36
		Öğrenciler	Yüzde		% 7.1	% 41.5	% 34.4	% 14.7	% 2.2	
		Öğretim Elemanları	Frekans		64	363	275	179	44	3,24
		Öğrenciler	Yüzde		% 6.9	% 39.2	% 29.7	% 19.4	% 4.8	
9	Polis, insanlara değer vermektedir.	Öğretim Elemanları	Frekans	1	14	85	85	35	4	3,31
		Öğrenciler	Yüzde	% 0.4	% 6.3	% 37.9	% 37.9	% 15.6	% 1.8	
		Öğretim Elemanları	Frekans		51	290	310	214	60	3,06
		Öğrenciler	Yüzde		% 5.5	% 31.4	% 33.5	% 23.1	% 6.5	
10	Polis, davranışlarıyla toplumda insanlara iyi örnek olmaktadır.	Öğretim Elemanları	Frekans		13	38	97	61	15	2,87
		Öğrenciler	Yüzde		% 5.8	% 17	% 43.3	% 27.2	% 6.7	
		Öğretim Elemanları	Frekans		48	182	318	288	89	2,79
		Öğrenciler	Yüzde		% 5.2	% 19.7	% 34.4	% 31.1	% 9.6	
11	Polis, insan haklarına saygılıdır.	Öğretim Elemanları	Frekans	3	9	75	90	39	8	3,17
		Öğrenciler	Yüzde	% 1.3	% 4	% 33.5	% 40.2	% 17.4	% 3.6	
		Öğretim Elemanları	Frekans		49	286	296	227	67	3,02
		Öğrenciler	Yüzde		% 5.3	% 30.9	% 32.0	% 24.5	% 7.2	
12	Polis, suçtan korumak için insanları eğitmektedir.	Öğretim Elemanları	Frekans		7	30	68	97	22	2,56
		Öğrenciler	Yüzde		% 3.1	% 13.4	% 30.4	% 43.3	% 9.8	
		Öğretim Elemanları	Frekans	1	32	151	243	375	123	2,56
		Öğrenciler	Yüzde	% 0.1	% 3.5	% 16.3	% 26.3	% 40.5	% 13.3	

13	Polis, Türkçe'yi kötü kullanmaktadır.	Öğretim Elemanları	Frekans	2	7	60	64	84	7	3,1
			Yüzde	% 0.9	% 3.1	% 26.8	% 28.6	% 37.5	% 3.1	
		Öğrenciler	Frekans	1	44	204	330	294	52	3,11
			Yüzde	% 0.1	% 4.8	% 22.1	% 35.7	% 31.8	% 5.6	
14	Yakalama,men etme,ceza yazma gibi görevleri nedeniyle Polis, olumsuz bir imaja sahiptir.	Öğretim Elemanları	Frekans	1	28	79	22	80	14	2,87
			Yüzde	% 0.4	% 12.5	% 35.3	% 9.8	% 35.7	% 6.3	
		Öğrenciler	Frekans		136	290	92	292	115	2,95
			Yüzde		% 14.7	% 31.4	% 9.9	% 31.6	% 12.4	
				GENEL ORTALAMA				Öğretim Elemanları	2,91	
								Öğrenciler	2,98	

Madde 5. Polisin İnsanlarla İletişim Kurmadaki Becerisi Yeterli Düzeydedir.

“Polisin insanlarla iletişim kurmadaki becerisi yeterli düzeydedir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 4.5’i tamamen katılıyorum, % 23.2’si katılıyorum, % 37.9’u katılmıyorum, % 3.6’sı ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 27.7’sinin “polisin insanlarla iletişim kurmadaki becerisi yeterli düzeydedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 41.5’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polisin insanlarla iletişim kurmadaki becerisi yeterli düzeydedir” ifadesine, % 4.3’ü tamamen katılıyorum, % 22.1’i katılıyorum, % 41.1’i katılmıyorum, % 8.1’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 26.4’ünün “polisin insanlarla iletişim kurmadaki becerisinin yeterli düzeydedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 49.2’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 27.7’si ile öğrencilerin % 26.4’ünün polisin insanlarla iletişim kurmadaki becerisinin yeterli düzeyde olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 41.5’i ile öğrencilerin % 49.1’inin ise polisin insanlarla iletişim kurmadaki becerisinin yeterli düzeyde olmadığına inandığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hem de öğrencilerin polisin insanlarla iletişim kurmadaki becerisinin yeterli düzeyde olmadığını düşündükleri söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 30.8’i, öğrencilerin ise % 24.4’ü “polisin insanlarla iletişim kurmadaki becerisinin yeterli düzeydedir” ifadesiyle ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Aksoy (1995) tarafından yapılan benzer bir çalışmada katılımcıların % 70'inin polisle ilişki kurmaktan *çekinmediği* ve % 71'inin herhangi bir sebepten dolayı karakola gitmekte *zorlanmadığı* sonucuna ulaşılmıştır. Aynı çalışmada polis halk ilişkileri ile ilgili olarak katılımcıların % 31'i halkın polisi tam olarak tanıyamadığını, % 28'i halkın polisten hâlâ korktuğunu, % 30'u ise polisin kendisini gereği kadar sevdiremediğini belirttiği görülmüştür. Burada elde edilen bulgulara bakılırsa katılımcıların polisle iletişim kurmakta zorluk yaşamadığı düşünülebilir. Öner (1995) tarafından yapılan diğer bir araştırmada bir soruyla ilgili olarak deneklerin % 91'inin gerektiğinde polise başvuracağını belirttiği bulgusu elde edilmiştir. Burada da katılımcıların polise başvurmada, polisle iletişim kurmada bir problem görmedikleri söylenebilir. Çelik (2001) tarafından farklı bir çalışmada ise, “polis halk ilişkileri sizce yeterlidir” şeklindeki bir soruya, deneklerin % 66.4 gibi önemli bir kısmının polisin halkla ilişkilerini yetersiz olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Bu araştırmada ortaya çıkan sonuç 5. maddede elde edilen bulguyu destekler niteliktedir. Farklı bir çalışma olarak Arslan (2001) tarafından bir araştırmada da Emniyet Teşkilatı'nın polis-vatandaş ilişkilerinin geliştirilmesinde yapılması gereken düzenlemelerle ilişkin görüşleriyle ilgili olarak 13 seçenek arasından en yüksek yüzde oranında katılımcıların % 22.1'i polisin halkla iç içe olması gerektiğini, % 19.1'i karşılıklı sevgi saygı anlayışında olması gerektiğini dile getirmiştir. Yapılan araştırmalar, insanların polisle iletişim kurmaktan çekinmediğini ancak polisin, polis halk ilişkilerini geliştirmesi gerektiğine inandığını göstermektedir.

Tarafımızdan yapılan çalışmada öğretim elemanları ve öğrencilerin, polisin insanlarla ilişki kurmadaki becerisinin yeterli düzeyde olmadığı kanaatinde oldukları sonucuna ulaşılmış olup, gerek önceki yıllarda yapılan çalışmalardan elde edilen sonuç gerekse bu 5. maddeden elde edilen bulgular ışığında polisin iletişim becerisini dahada geliştirmesi gerektiği söylenebilir.

Madde 6. Polis Halktan Kendisine Gelen Her Türlü Şikayeti Önemsemektedir.

“Polis halktan kendisine gelen her türlü şikayeti önemsemektedir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 4'ü tamamen katılıyorum, % 34.4'ü katılıyorum, % 26.8'i katılmıyorum, % 4.9'u ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 38.4'ünün “polis halktan kendisine gelen her türlü şikayeti önemsemektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 31.7'sinin ise bu ifadeye

katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis halktan kendisine gelen her türlü şikayeti önemsemektedir” ifadesine, % 5.3’ü tamamen katılıyorum, % 23.9’u katılıyorum, % 35.8’i katılmıyorum, % 11.4’ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 29.2’sinin “polis halktan kendisine gelen her türlü şikayeti önemsemektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 47.2’sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 38.4’ü ile öğrencilerin % 29.2’sinin polisin halktan kendisine gelen her türlü şikayeti önemsediyine inandığı, öğretim elemanlarının % 31.7’si ile öğrencilerin % 47.2’inin ise polisin halktan kendisine gelen her türlü şikayeti önemsediyine inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcının da katılma oranları karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının polisin halktan kendisine gelen her türlü şikayeti önemsediyini düşündüğü, buna karşın öğrencilerin aynı kanaatte olmadığı söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 29.9’u, öğrencilerin ise % 23.7’si polisin halktan kendisine gelen her türlü şikayeti önemsektedir ifadesiyle ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Öğretim elemanlarının öğrencilere göre polise karşı bu maddede daha olumlu bir kanaate sahip olmalarının sebebi, hayat tecrübelerinin daha fazla olması ve polisle daha çok herhangi bir sebep dolayısıyla birlikte olma ve polisin yardımını yaşantıları boyunca daha çok görmüş olmaları olabilir. Öğrencilerin çok büyük çoğunluğu sonuç itibarıyla polisle herhangi bir iş dolayısıyla karşılaşmamış olabilir. Polisin kamu düzenini sağlamak için kendisine gelen her türlü ihbar ve şikayeti önemlilik hiyerarşisine koymadan değerlendirmesi ve mümkün olduğu nispette sonucundan ilgiliye bilgi vermesi gerekmektedir. CMK’nın 158. maddesine göre suça ilişkin ihbar veya şikâyet, cumhuriyet başsavcılığına veya kolluk makamlarına yapılabilir. Polisin bu madde çerçevesinde gelen ihbarları değerlendirmesi zaten kanuni bir zorunluluktur. Çelik (2001), tarafından yapılan benzer bir araştırmada ise, “bir sorununuz için polise başvurduğunuzda yeterince ilgi görüyormusunuz” şeklinde bir soruya deneklerin % 55’inin polisin kendilerine *yeterince ilgi gösterdiğini* belirttiği sonucu elde edilmiştir.

Madde 7. Polis Yerine Getirdiği Görevle İlgili Halkı Bilgilendirmektedir.

“Polis yerine getirdiği görevle ilgili halkı bilgilendirmektedir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 2.7’si tamamen katılıyorum, % 24.1’i katılıyorum, % 33’ü

katılmıyorum, % 3.6'sı ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bir öğretim elemanıda bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 26.8'sinin “polis yerine getirdiği görevle ilgili kamuoyunu bilgilendirmektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 36.6'sının ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis yerine getirdiği görevle ilgili halkı bilgilendirmektedir” ifadesine, % 4.4'ü tamamen katılıyorum, % 25.9'u katılıyorum, % 32.1'i katılmıyorum, % 7.8'i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 30.3'ünün “polis yerine getirdiği görevle ilgili kamuoyunu bilgilendirmektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 39.9'u ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 26.8'i ile öğrencilerin % 30.3'ünün polisin yerine getirdiği görevle ilgili kamuoyunu bilgilendirdiğine inandığı, öğretim elemanlarının % 36.6'sı ile öğrencilerin % 39.9'unun ise polisin yerine getirdiği görevle ilgili kamuoyunu bilgilendirmediğini inandığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanları hemde öğrenciler polisin yerine getirdiği görevle ilgili kamuoyunu bilgilendirmediğini düşündükleri söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 36.2'si, öğrencilerin ise % 29.7'si “polis yerine getirdiği görevle ilgili kamuoyunu bilgilendirmektedir” ifadesiyle ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Aksoy (1995) tarafından yapılan benzer bir çalışmada “polis çeşitli alanlardaki başarıları ülke genelinde yayınlanan televizyonlarda gösterilse polis halk ilişkileri bakımından faydalı olur mu?” şeklinde yöneltilen bir soruya katılımcıların % 88'inin evet şeklinde cevap verdiği ve yine katılımcıların % 88'inin televizyonlarda polis ile ilgili sık sık programlar yapılmalı görüşünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların, polisin olumlu yönlerinin televizyonlarda daha fazla görülmesinin polis halk ilişkilerinin geliştirilmesine katkıda bulunacağı kanaatinde oldukları söylenebilir. Arslan (2001) tarafından yapılan bir diğer araştırmada ise Emniyet Teşkilatı'nın polis-vatandaş ilişkilerinin geliştirilmesinde yapılması gereken düzenlemelere ilişkin görüşleriyle ilgili olarak 13 seçenek arasından en yüksek dördüncü yüzde oranında katılımcıların % 8.6'sı polisin radyo ve tv ile halkı aydınlatması gerektiğini dile getirmiştir.

İnsanlar bilmedikleri ve tanımadıkları ile ilgili genel itibarıyla olumlu düşünmemektedir. Bu bilinmeme ve tanınmama boşluğu zaman zaman olumsuz yönlerin ön plana çıkartılması veya kötü niyetlilerin olumsuz yıkıcı eleştirileri veya dedikodularıyla doldurulmaktadır. Polis yaptığı tüm olumlu faaliyetleri hizmet sunduğu insanlarla paylaşmalı ve yerine getirdiği görevleri mümkün olduğu oranda halkına anlatmalıdır. Böylelikle insanların zihinlerindeki bilinmeyene karşı duyulan şüphe giderilmeli ve halkın desteği alınmalıdır. Çünkü zaten polisin yasa dışı bir görevi bulunamaz. Günümüzde polisin bu yönünü ön plana daha çok çıkardığı görülmektedir.

Madde 8. Polis Halkın Hizmetinde Olduğunun Bilincindedir.

“Polis halkın hizmetinde olduğunun bilincindedir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 7.1’i tamamen katılıyorum, % 41.5’i katılıyorum, % 14.7’si katılmıyorum, % 2.2’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 48.6’sının “polis halkın hizmetinde olduğunun bilincindedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 16.9’unun ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis halkın hizmetinde olduğunun bilincindedir” ifadesine, % 6.9’u tamamen katılıyorum, % 39.2’si katılıyorum, % 19.4’ü katılmıyorum, % 4.8’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 46.1’inin “polis halkın hizmetinde olduğunun bilincindedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 24.2’sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 48.6’sı ile öğrencilerin % 46.1’inin polisin halkın hizmetinde olduğunun bilincinde olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 16.9’u ile öğrencilerin % 24.2’sinin ise polisin halkın hizmetinde olduğunun bilincinde olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcının da katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polisin halkın hizmetinde olduğunun bilincinde olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 34.4’ü, öğrencilerin ise % 29.7’si “polis halkın hizmetinde olduğunun bilincindedir” ifadesiyle ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır. Öner (1995) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da katılımcıların % 73’ünün polisin topluma karşı olan görevini iyi ve çok iyi biçimde yerine getirdiğine inandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Madde 9. Polis İnsanlara Değer Vermektedir.

“Polis İnsanlara değer vermektedir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 6.3’ü tamamen katılıyorum, % 37.9’u katılıyorum, % 15.6’sı katılmıyorum, % 1.8’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bir öğretim elemanı bu ifadeye cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 44.2’sinin “polis insanlara değer vermektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 17.4’ünün ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis insanlara değer vermektedir” ifadesine, % 5.5’i tamamen katılıyorum, % 31.4’ü katılıyorum, % 23.1’i katılmıyorum, % 6.5’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 36.9’unun “polis insanlara değer vermektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 29.6’sının ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 44.2’si ile öğrencilerin % 36.9’unun polisin insanlara değer verdiğine inandığı, öğretim elemanlarının % 17.4’ü ile öğrencilerin % 29.6’sının ise polisin insanlara değer vermediğine inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polisin insanlara değer verdiğini düşünmekte olduğu söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 37.9’u, öğrencilerin ise % 33.5’i “polis insanlara değer vermektedir” ifadesiyle ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır. “Kararsızım” seçeneğini işaretleyenlerin oranının yüksek olması bu maddedeki ifadeyle ilgili katılımcıların kanaatlerinin tam bir yargıya varacak şekilde belirginleşmemesinden meydana gelmiş olabilir. Polisin kendisine değer verdiğini düşünmesi, halkın polise görevi esnasında daha çok yardımcı olması sonucunu doğuracaktır. Bu aynı zamanda halkın ihtiyaç duyduğunda polise başvuracağı, polis haricinde başka otorite arama ihtiyacında kendisini hissetmeyeceği anlamına gelmektedir.

Madde 10. Polis Davranışlarıyla Toplumda İnsanlara İyi Örnek Olmaktadır.

“Polis davranışlarıyla toplumda insanlara iyi örnek olmaktadır” ifadesine, öğretim elemanlarının % 5.8’i tamamen katılıyorum, % 17’si katılıyorum, % 27.2’si katılmıyorum, % 6.7’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 22.8’inin “polis davranışlarıyla toplumda insanlara iyi örnek olmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 33.9’unun ise bu ifadeye

katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis davranışlarıyla toplumda insanlara iyi örnek olmaktadır” ifadesine, % 5.2’si tamamen katılıyorum, % 19.7’si katılıyorum, % 31.1’i katılmıyorum, % 9.6’sı ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 24.9’unun “polis davranışlarıyla toplumda insanlara iyi örnek olmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 40.7’sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 22.8’i ile öğrencilerin % 24.9’unun polisin davranışlarıyla toplumda insanlara iyi örnek olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 33.9’u ile öğrencilerin % 40.7’sinin ise polisin davranışlarıyla toplumda insanlara iyi örnek olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 43.3’ü, öğrencilerin ise % 34.4’ü polis davranışlarıyla toplumda insanlara iyi örnek olmaktadır ifadesiyle ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır. “Kararsızım” seçeneğinin yüksek olması katılımcıların polisin davranışlarına yargılayıcı bir bakış açısıyla bakmamasından kaynaklanıyor olabilir. Her iki katılımcının da katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polisin davranışlarıyla toplumda insanlara iyi örnek olduğuna inanmadıkları söylenebilir.

Aksoy (1995) tarafından yapılan diğer bir araştırmada katılımcıların % 59’unun polisin uygulamak istediği kurallara kendisinin de uyduğuna *inanmadıkları* ortaya çıkmıştır. Öte yandan katılımcıların % 28’i çevrelerinde gördükleri polislerin alkol, % 20’si kumar, % 22’si kadın, % 16’sı rüşvet, % 14’ü ise sayılanların hepsi oranında kötü alışkanlığı olduğunu belirtmiştir. Bu sonuç 10. maddeden elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Arslan (2001) tarafından yapılan benzer bir araştırmada ise cevap veren 1635 katılımcının, görmek istediği polisin imajına ilişkin görüşleriyle ilgili olarak 11 seçenek arasından en yüksek üçüncü yüzde oranında katılımcıların % 12.6’sının polisin işinde uzman ve örnek olması gerektiğini dile getirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların bu araştırmada polisin örnek bir kişi olması gerektiğini düşündüğü söylenebilir.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin algılamalarının bu şekilde olmasının polis açısından olumsuz bir sonuç olduğu söylenebilir. Çünkü, toplumda kanun hakimiyeti, halkın huzur ve güveni için çalışan polisin görevi esnasında mutlaka insanlara iyi örnek olması

zaruridir. Polisin, öncelikle uygulamakla yükümlü olduğu kanun ve düzenlemelere kendisinin uyması, davranışlarıyla insanlara güven telkin etmesi gerekmektedir. Aksi takdirde huzur ve güvenliği için çalıştığı toplum nazarındaki etkinliğini, inandırıcılığını ve değerini yitirecektir. Yani, kendisi iyi örnek olamayan polisin başkalarından iyi olmasını beklemesi sözde kalacaktır. Öte yandan kurumsal olarak halkın kendi polisine güven duyması, polisi kendi polisim diyerek bağrına basması, bir anlamda polisin kendi tavır ve davranışlarıyla ve görev anlayışıyla halka iyi örnek olmasına bağlıdır.

Madde 11. Polis İnsan haklarına Saygılıdır.

“Polis insan haklarına saygılıdır” ifadesine, öğretim elemanlarının % 4’ü tamamen katılıyorum, % 33.5’i katılıyorum, % 17.4’ü katılmıyorum, % 3.6’sı ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Üç öğretim elemanı bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 37.5’inin “polis insan haklarına saygılıdır” ifadesine katılmakta olduğu, % 21’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis insan haklarına saygılıdır” ifadesine, % 5.3’ü tamamen katılıyorum, % 30.9’u katılıyorum, % 24.5’i katılmıyorum, % 7.2’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 36.2’sinin “polis insan haklarına saygılıdır” ifadesine katılmakta olduğu, % 31.7’sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 37.5’i ile öğrencilerin % 36.2’sinin polisin insan haklarına saygılı olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 21’i ile öğrencilerin % 31.7’sinin ise polisin insan haklarına saygılı olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 40.2’si, öğrencilerin ise % 32’si “polis insan haklarına saygılıdır” ifadesiyle ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır. Her iki katılımcının da katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin, polisin insan haklarına saygılı olmadığını düşünmediği söylenebilir.

Aksoy (1995) tarafından yapılan benzer bir araştırmada, katılımcıların % 24’ünün çok oranında, % 64’ünün ise az oranında polisin insan haklarına saygılı olduğuna inandıkları, % 12’sinin ise polisin insan haklarına saygılı olduğuna hiç inanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada katılımcıların polisin insan haklarına saygılı olduğuna inanmadıkları görülmektedir. Eylül 2000 tarihinde başta İstanbul olmak üzere,

diğer büyük illerde yaşanan polis yürüşleri üzerine, Polis Teşkilatı, polis imajı ve güvenilirliğini ölçmek amacıyla, 19 Mayıs üniversitesi öğrencilerinde içinde bulunduğu 1204 deneğe tesadüfi örneklem yoluyla uygulanan bir ankette, katılımcıların % 35.7'sinin *polisin insan haklarını ihlal ettiği yönündeki bir savı doğru bulduğu*, % 31.2'sinin ise yanlış bulduğu bulgusu elde edilmiştir. Yine aynı çalışmada katılımcıların % 45.9'una göre polis insan haklarının koruyucusu, % 18.7'sine göre ise polis insan haklarının düşmanıdır (Güler 2001, 162 ve 168). Bu çalışmada da katılımcıların polisinsan haklarına saygılı olduğu düşüncesinde olmadıkları söylenebilir. Arslan (2001) tarafından yapılan diğer bir araştırmada ise ankete cevap veren 1635 öğrencinin görmek istediği polisinsan haklarına ilişkin görüşleriyle ilgili olarak 11 seçenek arasından en yüksek yüzde oranında katılımcıların % 27'sinin *polisinsan haklarını bilen ve gerektirdiği şekilde davranan kişi olması gerektiğini dile getirdiği* görülmüştür. İlgili araştırmalar sonucunda polisinsan haklarına saygılı olduğuna katılımcıların inanmadığı, bununla beraber polisinsan haklarına saygılı olması gerektiğine inandığı söylenebilir.

Önceki yıllarda yapılan çalışmalarda polisinsan haklarını ihlal ettiğine dair yüksek oranlı bir katılma söz konusu olmadığı gibi, polisinsan haklarına saygılı olduğu yönünde de yüksek oranlı bir katılım bulunmamaktadır. Tarafımızdan yapılan çalışmada da polisinsan haklarına saygılı olduğunu düşünenlerin oranının, düşünmeyenlere oranla sayısal olarak fazla olmasının polis açısından olumlu bir sonuç olduğu söylenebilir. Sürekli insan hakları ihlalleri konuşulduğunda öncelikle akla gelen kurum olan Polis Teşkilatı'nın, insan hakları konusunda özellikle son yıllarda personelinin hizmet öncesinde ve hizmet içinde eğitmek konusunda ciddi çabaları mevcuttur. Bütün bu çabalar polisi, suç işleyenleri veya suç işlemiş olma zannı altında olanları, kendisini adalet mekanizmasının yerine koyarak veya mağdur tarafın yanında yer alarak cezalandırma hakkını kendinde görme, böylelikle toplumda suç işleyenlere karşı bir polis korkusu salma yoluyla huzur sağlamış olma düşüncesinden de uzaklaştırmıştır. Bu olumlu bir gelişme olmakla beraber, ciddi su istimallere yol açan bu düşünceden zaten arınmak gerekmektedir. Çünkü, toplumda huzur ve güvenin sağlanması sadece polisinsan görevi olmayıp, polis sadece burada zanlıları veya sanıkları yakalayarak adalet teslim etmek veya suç işleme düşüncesinde olanlara fırsatları ortadan kaldırmakla görevlidir. Toplumsal bir olgu olan ve toplumsal nedenleri olan suçun yok edilmesi sadece polisinsan baş edebileceği bir konu değildir. Polisinsan haklarına daha fazla saygılı olma konusunda oldukça ciddi mesafe kaydettiği, bu konuda kendisini sürekli eğittiği bir

gerçektir. Ancak, polisin kendisinin ciddi mesafe kaydettiğini söylerken polisin haricinde kanuni düzenlemelerin insan hakları ihlallerini sıfıra indirgemek üzere getirdiği yenilikler ve insan hakları ihlallerine sıfır tolerans kararlılığı ve ülkemizin Avrupa Birliğine giriş sürecinde olmasını göz ardı etmemek gerekir. (İnsan hakları alanında yapılan kanuni düzenlemelerle ilgili bkz s. 46-52.).

Madde 12. Polis Suçtan Korumak İçin İnsanları Eğitmektedir.

“Polis suçtan korumak için insanları eğitmektedir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 3.1’i tamamen katılıyorum, % 13.4’ü katılıyorum, % 43.3’ü katılmıyorum, % 9.8’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 16.5’inin “polis suçtan korumak için insanları eğitmektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 53.1’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis suçtan korumak için insanları eğitmektedir” ifadesine, % 3.5’i tamamen katılıyorum, % 16.3’ü katılıyorum, % 40.5’i katılmıyorum, % 13.3’ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bir öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 19.8’inin “polis suçtan korumak için insanları eğitmektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 53.8’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 16.5’i ile öğrencilerin % 19.8’inin polisin suçtan korumak için insanları eğittiğine inandığı, öğretim elemanlarının % 53.1’i ile öğrencilerin % 53.8’inin ise polis polisin suçtan korumak için insanları eğittiğine inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcının da katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hem de öğrencilerin, polisin suçtan korumak için insanları eğitmediği söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 30.4’ü, öğrencilerin ise % 26.3’ü “polis suçtan korumak için insanları eğitmektedir” ifadesiyle ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Polisin görevi gereği sürekli suç ve suçlularla içiçe olması dolayısıyla, görev yaptığı il, ilçe veya bölgede suç türleri, zanlı ve sanık profillerine vâkıf olduğu bir gerçektir. Bundan dolayı polisin normal yaşantısını sürdüren insanları suç mağduru olmaktan korumak için, sorumluluğunun bir gereği olarak zanlı ve sanıklarla ilgili, suç türleriyle ilgili bilgilendirmesi gerektiği düşünülmektedir. Hangi suç türlerinin nerelerde hangi yoğunlukla işlendiği, bu suç türleri karşısında insanların alabileceği tedbirlerin neler

olabileceği konusunda halkın bilinçlendirilmesinin hem insanları korumak hemde suçla mücadelede çift yönlü bir bilgi akışını sağlamak için önemli olduğu varsayılmaktadır. Yukarıda, polisin insanları bu yönde eğitmediği yönündeki algılama sebebiyle, aslında insanların kendilerini polisin bu yönde eğitmesini beklediği söylenebilir.

Madde 13. Polis Türkçe'yi Kötü Kullanmaktadır.

“Polis Türkçe'yi kötü kullanmaktadır” ifadesine, öğretim elemanlarının % 3.1'i tamamen katılıyorum, % 26.8'i katılıyorum, % 37.5'i katılmıyorum, % 3.1'i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. İki öğretim elemanı bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 29.9'unun “polis Türkçe'yi kötü kullanmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 40.6'sının ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis Türkçe'yi kötü kullanmaktadır” ifadesine, % 4.8'i tamamen katılıyorum, % 22.1'i katılıyorum, % 31.8'i katılmıyorum, % 5.6'sı ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bir öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 26.9'unun “polis Türkçe'yi kötü kullanmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 37.4'ünün ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 29.9'u ile öğrencilerin % 26.9'unun polisin Türkçe'yi kötü kullandığına inandığı, öğretim elemanlarının % 40.6'sı ile öğrencilerin % 37.4'ünün ise polisin Türkçe'yi kötü kullandığına inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcının da katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polisin Türkçe'yi kötü kullandığını düşünmediği söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 28.6'sı, öğrencilerin ise % 35.7'si “polis Türkçe'yi kötü kullanmaktadır” ifadesiyle ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Genel itibariyle öğretim elemanları ve öğrencilerin polisin Türkçe'yi kötü kullanmadığı kanaatinde oldukları söylenebilir. Aksoy (1995) tarafından yapılan benzer bir çalışmada katılımcıların % 53'ünün polisin insanlara kaba ve çirkin dil kullandığına inandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu 13. maddeden elde edilen bulgularla çelişmektedir. Bununla beraber “yol kontrolleri yapan trafik polislerinin ne kadarı nazik davranıyor?” şeklindeki bir soruya ise katılımcıların % 13'ü hepsi, % 46'sı çoğunluğu, % 36'sı ise pek azı oranlarında cevap vermiştir. Yine emniyete bir iş için gittiklerinde katılımcıların

% 42'si memurların kendilerine nazik bir dille, % 40'ı ise güleryüzle *davranmasını* istedikleri bulgusu elde edilmiştir.

Polis Teşkilatı'nın mensupları genel itibariyle varlıklı ailelerden gelmemektedir. Teşkilat mensuplarının aileleri genel itibariyle memur, esnaf ve çiftçi aileleridir. Polis olarak teşkilat mensuplarının görevi esnasında kendi geldikleri yörelerin şivelerini konuşmaması, anlaşılabilir, düzgün bir Türkçe kullanması polisin başkalarının nazarındaki konumu açısından önem arz etmektedir. Yukarıdaki ifadeye, gerek öğretim elemanlarının gerekse öğrencilerin katılmama oranlarının yüksek olması polis açısından olumludur.

Madde 14. Yakalama, Men Etme, Ceza Yazma Gibi Görevleri Nedeniyle Polis, Olumsuz Bir İmaja Sahiptir.

“Yakalama, men etme, ceza yazma gibi görevleri nedeniyle polis, olumsuz bir imaja sahiptir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 12.5'i tamamen katılıyorum, % 35.5'i katılıyorum, % 35.7'i katılmıyorum, % 6.3'ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bir öğretim elemanı bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 48'inin “yakalama, men etme, ceza yazma gibi görevleri nedeniyle polis, olumsuz bir imaja sahiptir” ifadesine katılmakta olduğu, % 42'sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “yakalama, men etme, ceza yazma gibi görevleri nedeniyle polis, olumsuz bir imaja sahiptir” ifadesine, % 14.7'si tamamen katılıyorum, % 31.4'ü katılıyorum, % 31.6'sı katılmıyorum, % 12.4'ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 46.1'inin “yakalama, men etme, ceza yazma gibi görevleri nedeniyle polis, olumsuz bir imaja sahiptir” ifadesine katılmakta olduğu, % 44'ü ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 48'i ile öğrencilerin % 46.1'inin yakalama, men etme, ceza yazma gibi görevleri nedeniyle polisin, olumsuz bir imaja sahip olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 42'si ile öğrencilerin % 44'ünün ise yakalama, men etme, ceza yazma gibi görevleri nedeniyle polisin, olumsuz bir imaja sahip olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, katılma ve katılmama oranlarının birbirine çok yakın olduğu ve katılımcıların bu maddeyle ilgili tam bir yargıya varamadıkları söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının %

9.8'i, öğrencilerin ise % 9.9'u "yakalama, men etme, ceza yazma gibi görevleri nedeniyle polis, olumsuz bir imaja sahiptir" ifadesiyle ilgili "kararsızım" seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Polisin normal görevi, yani zaten yapması gereken, yapmakla yükümlü olduğu görevleri genel itibariyle insanlarda negatif duygular uyandırmaktadır. Yakalama, men etme, ceza yazma, zor kullanma, şartlar oluştuğunda arama ve benzeri bir çok görevi dolayısıyla polis birçok zaman hizmet sunduğu toplumun hemen hemen her kesimiyle temasta bulunmaktadır. İnsanların birçoğu yaptığı hatayı kolay kolay kabullenmemekte olup, polisin görevini yaparken kendisi için bazı kuralları görmezlikten gelmesini veya toleranslı olmasını beklemektedir. Aslında toplumda polis bütün kuralları herkese her ortamda tavizsiz uygulamalı mıdır? yoksa esnek veya tolerans mı davranmalıdır sorularının net bir cevabı yoktur. Eğer esneklik veya tolerans olacaksa - ki bir çok kişi kendisi için bunu talep etmektedir - bunun ölçüsü ne olmalıdır. Yani bazı suç türlerine karşı mı esneklik talep edilmektedir, yoksa bazı gruplara veya insanlara karşı mı esneklik talebi vardır. Polis açısından bu sorulara cevap bulmak ve ona göre davranmak zor olmakla beraber, tavizsiz, kimseye ve hiçbir suça hiçbir ortamda esnek olmamakta polisi halk nazarında sevimsiz hâle getirecek, halkla polis arasındaki mesafenin açılmasına sebep olacaktır. Asıl olan herkesin hiçbir kimsenin ikazına ve denetimine gerek kalmadan kurallara uyması ve başkalarının hakkına tecavüz etmemesi, bunun dışına çıktığında ise gerek polis, gerekse adalet mekanizmasının tedbirlerini kabullenmesidir. Ancak bunun içinse gelişmiş, eğitilmiş bir toplum ve polis teşkilata ihtiyaç olduğu da bir gerçektir. Polisin insanlarda negatif duygular uyandıran görevlerinin bulunmasının, polise karşı olumsuz bir imajın ortaya çıkmasında etkili olduğu tarafımızdan düşünülmeyle beraber genel itibariyle öğretim elemanları ve öğrencilerinde bu konudaki algılamalarının biraz daha yüksek oranda benzer şekilde olduğu söylenebilir.

Tablo-16'ya bakıldığında, polis halk iletişimi ile ilgili maddelere verilen cevaplar açısından, öğretim elemanlarının genel ortalamasının 2.91, öğrencilerin ise 2.98 olduğu görülmektedir. Öğretim elemanları ve öğrencilerin ortalamaları "kararsızım" seçeneğinde toplanmaktadır. Bununla beraber öğrencilerin ortalamasının daha yüksek olduğu, yani öğrencilerin polis halk iletişimi ile ilgili daha olumlu algılamaya sahip olduğu söylenebilir. Öğretim elemanlarının % 41.5'i ile öğrencilerin % 49.1'inin polisin

insanlarla iletişim kurmadaki becerisinin yeterli düzeyde olmadığına inandığı anlaşılmaktadır. Öte yandan öğretim elemanlarının % 48.6'sı ile öğrencilerin % 46.1'inin ise polisin halkın hizmetinde olduğunun bilincinde olduğuna inandığı ile öğretim elemanlarının % 44.2'si ile öğrencilerin % 36.9'unun polisin insanlara değer verdiğine inandığı görülmektedir. Bu bulgulara göre, katılımcılar bir yandan polisin insanlarla iletişim kurmadaki becerisini yeterli görmezken diğer yandan halkın hizmetinde olduğunun bilincinde olduğunu düşündüğü ile insanlara değer verdiğini düşündüğü söylenebilir. Diğer yandan tablo-16'da bulunan polis halk iletişimi ile ilgili maddelere verilen cevaplara bakıldığında genel itibariyle katılma ve katılmama oranlarının birbirine oranla belirginleşmediği, kararsızım seçeneğinde yüksek oranda işaretlendiği görülmektedir.

4.2.3. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polislik Mesleği İle İlgili Algılamaları

Öğretim elemanları ve öğrencilerin polislik mesleği ile ilgili algılamaları tablo-17'de verilmiştir.

Tablo-17. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polislik Mesleği İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar

	MADDELER	KATILIMCILAR	FREKANS YÜZDE	CEVAPSIZ	TAMAMEN KATILIYORUM	KATILIYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM	ORTALAMALAR
15	Polis Teşkilatı, her türlü denetime açık ve şeffaf bir teşkilattır.	Öğretim Elemanları	Frekans		5	36	81	87	15	2,68
			Yüzde		% 2.2	% 16.1	% 36.2	% 38.8	% 6.7	
		Öğrenciler	Frekans	8	74	225	274	267	77	2,94
			Yüzde	% 0.9	% 8.0	% 24.3	% 29.6	% 28.9	% 8.3	
16	Polislik, kolay bir meslektir.	Öğretim Elemanları	Frekans		3	2	7	102	110	1,59
			Yüzde		% 1.3	% 0.9	% 3.1	% 45.5	% 49.1	
		Öğrenciler	Frekans	7	43	87	83	408	297	2,09
			Yüzde	% 0.8	% 4.6	% 9.4	% 9.0	% 44.1	% 32.1	
17	Polislik mesleği, saygın, itibarlı bir meslektir.	Öğretim Elemanları	Frekans	3	42	108	38	30	3	3,7
			Yüzde	% 1.3	% 18.8	% 48.2	% 17	% 13.4	% 1.3	
		Öğrenciler	Frekans	7	172	421	157	139	29	3,61
			Yüzde	% 0.8	% 18.6	% 45.5	% 17.0	% 15.0	% 3.1	
18	Mevcut kanunlar, polisin suçla	Öğretim Elemanları	Frekans	1	75	81	36	23	8	2,13
			Yüzde	% 0.4	% 33.5	% 36.2	% 16.1	% 10.3	% 3.6	

		Öğrenciler	Frekans	7	297	351	147	90	33	2,14
			Yüzde	% 0.8	% 32.1	% 37.9	% 15.9	% 9.7	% 3.6	
19	Polisin, mesleki alan bilgisi yeterli düzeydedir.	Öğretim Elemanları	Frekans	1	7	62	96	50	8	3,04
			Yüzde	% 0.4	% 3.1	% 27.7	% 42.9	% 22.3	% 3.6	
		Öğrenciler	Frekans	7	36	190	346	294	52	2,85
			Yüzde	% 0.8	% 3.9	% 20.5	% 37.4	% 31.8	% 5.6	
20	Polis Teşkilatı, ülke yönetiminde karar mekanizmasını etkileyebilen güçlü bir teşkilattır.	Öğretim Elemanları	Frekans	1	12	40	74	82	15	2,78
			Yüzde	% 0.4	% 5.4	% 17.9	% 33	% 36.6	% 6.7	
		Öğrenciler	Frekans	8	49	226	207	332	103	2,76
			Yüzde	% 0.9	% 5.3	% 24.4	% 22.4	% 35.9	% 11.1	
21	Türk Polisinin, gelişmiş ülke polislerinden farkı yoktur.	Öğretim Elemanları	Frekans		10	51	64	79	20	2,78
			Yüzde		% 4.5	% 22.8	% 28.6	% 35.3	% 8.9	
		Öğrenciler	Frekans	7	75	183	256	277	127	2,78
			Yüzde	% 0.8	% 8.1	% 19.8	% 27.7	% 29.9	% 13.7	
22	Türk polisi güvenilirdir.	Öğretim Elemanları	Frekans	1	24	103	68	20	8	3,51
			Yüzde	% 0.4	% 10.7	% 46	% 30.4	% 8.9	% 3.6	
		Öğrenciler	Frekans	7	117	369	261	118	53	3,41
			Yüzde	% 0.8	% 12.6	% 39.9	% 28.2	% 12.8	% 5.7	
23	Polislik, insanların seçmeyi düşüneceği en son mesleklerden birisidir.	Öğretim Elemanları	Frekans		6	30	43	120	25	3,57
			Yüzde		% 2.7	% 13.4	% 19.2	% 53.6	% 11.2	
		Öğrenciler	Frekans	8	59	172	178	365	143	3,39
			Yüzde	% 0.9	% 6.4	% 18.6	% 19.2	% 39.5	% 15.5	
24	Polis, araç ve gereç yetersizlikleri altında görev yapmaktadır.	Öğretim Elemanları	Frekans		39	93	50	36	6	2,45
			Yüzde		% 17.4	% 41.5	% 22.3	% 16.1	% 2.7	
		Öğrenciler	Frekans	7	114	286	245	206	67	2,81
			Yüzde	% 0.8	% 12.3	% 30.9	% 26.5	% 22.3	% 7.2	
25	Polislik mesleğini kötüye kullananlar, meslek içerisinde arkadaşları tarafından korunmaktadır.	Öğretim Elemanları	Frekans		16	63	96	43	6	2,82
			Yüzde		% 7.1	% 28.1	% 42.9	% 19.2	% 2.7	
		Öğrenciler	Frekans	7	135	249	291	180	63	2,76
			Yüzde	% 0.8	% 14.6	% 26.9	% 31.5	% 19.5	% 6.8	
GENEL ORTALAMA					Öğretim Elemanları			2,82		
					Öğrenciler			2,86		

Madde 15. Polis Teşkilatı, Her Türlü Denetime Açık ve Şeffaf Bir Teşkilattır.

“Polis Teşkilatı, her türlü denetime açık ve şeffaf bir teşkilattır” ifadesine, öğretim elemanlarının % 2.2’si tamamen katılıyorum, % 16.1’i katılıyorum, % 38.8’i katılmıyorum, % 6.7’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 18.3’ünün “Polis Teşkilatı, her türlü denetime

açık ve şeffaf bir teşkilattır” ifadesine katılmakta olduğu, % 45.5’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “Polis Teşkilatı, her türlü denetime açık ve şeffaf bir teşkilattır” ifadesine, % 8.0’i tamamen katılıyorum, % 24.3’ü katılıyorum, % 28.9’u katılmıyorum, % 8.3’ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Sekiz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 32.3’ünün “Polis Teşkilatı, her türlü denetime açık ve şeffaf bir teşkilattır” ifadesine katılmakta olduğu, % 37.2’sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 18.3’ü ile öğrencilerin % 32.3’ünün Polis Teşkilatı’nın, her türlü denetime açık ve şeffaf bir teşkilat olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 45.5’i ile öğrencilerin % 37.2’sinin ise Polis Teşkilatı’nın, her türlü denetime açık ve şeffaf bir teşkilat olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin Polis Teşkilatı’nın, her türlü denetime açık ve şeffaf bir teşkilat olduğunu düşünmedikleri söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 36.2’si, öğrencilerin ise % 29.6’sı Polis Teşkilatı, her türlü denetime açık ve şeffaf bir teşkilattır ifadesine “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Öner (1995) tarafından yapılan benzer bir araştırmada, “polis hakkında yeterli bilginiz var mı?” şeklinde yöneltilen bir soruya deneklerin % 41’i evet, % 40’ı ise hayır şeklinde cevap vermesi üzerine, “polisi daha iyi tanımak için neler yapılabilir?” şeklindeki diğer bir soruya ise katılımcıların % 59’u şeffaflaşmayı artırmak ve polisle toplumu kaynaştırmak seçeneğini işaretledikleri ortaya çıkmıştır. Katılımcıların, şeffaflaşmayı artırmanın halkın polisi daha iyi tanımmasını sağlayacağını düşündükleri söylenebilir. Polis Teşkilatı’nın şeffaf bir teşkilat olmasının, polise olan itimatı dahada artıracığı düşünülmektedir. Esasında polisin fedakârane yaptığı görev sayısı, ortaya çıkan olumsuz yanlarından çok daha fazladır. Bu ise polisin insanlar tarafında pek bilinmeyen bir yönüdür. Şeffaf olmanın veya denetime açık olmanın polisin bu yönünün ortaya çıkmasında katkıda bulunacağı şüphesizdir. Denetim her zaman insanların veya kurumların çekindiği bir durumdur. Genel itibariyle denetleniyor olmak veya denetlenecek olma durumu her zaman kaygı uyandırmakta, bu yüzden de insanlar veya kurumlar denetlenmekten hoşlanmamaktadır. Ancak diğer yandan denetlenmek

kurumun veya kişinin işini ne kadar iyi yaptığını ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla kendisinden emin olan veya yapması gerekeni her zaman doğru yapan veya en azında bu yönde çabası olan kişi veya kurum için denetlenmek korku vermemelidir. Diğer yandan denetleyeninde iyi niyetli olması gerekmektedir. Öğretim elemanları ve öğrencilerden Polis Teşkilatı'nın her türlü denetime açık ve şeffaf bir teşkilat olmadığını düşünenlerin daha fazla olması polis açısından istenilen bir durum değildir. Çünkü bu yargı, insanlar ihtiyaçları olduğunda polise başvurmada tereddüt yaşamasına yol açacaktır. Yani, polise ihtiyacı olduğunda giden kişi, bunun karşılığında sonuçta ne olduğunu, neler yapıldığını bilmek istemektedir. Bu ise şeffaflıkla sağlanabilir. Şeffaflık ve hesap verebilirlik Polis Teşkilatı'nda olması gereken en önemli özellikler arasındadır.

Madde 16. Polislik Kolay Bir Meslektir.

“Polislik kolay bir meslektir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 1.3.'i tamamen katılıyorum, % 0.9'u katılıyorum, % 45.5.'i katılmıyorum, % 49.1'i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 2.2'sinin “polislik kolay bir meslektir” ifadesine katılmakta olduğu, % 94.6'sının ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polislik kolay bir meslektir” ifadesine, % 4.6'sı tamamen katılıyorum, % 9.4'ü katılıyorum, % 44.1'i katılmıyorum, % 32.1'i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Yedi öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 14'ünün “polislik kolay bir meslektir” ifadesine katılmakta olduğu, % 76.2'si bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 2.2'si ile öğrencilerin % 14'ünün polisliğin kolay bir meslek olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 94.6'sı ile öğrencilerin % 76.2'sinin ise polisliğin kolay bir meslek olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanları hemde öğrencilerin polisliğin kolay bir meslek olduğunu düşünmedikleri görülmektedir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 3.1'i, öğrencilerin ise % 9'u “polislik kolay bir meslektir” ifadesi ile ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Öğretim elemanlarının hemen hemen hepsi ve öğrencilerin ise çok büyük çoğunluğu polislik mesleğinin kolay olmadığını düşünmektedir. Gerek mesai saatlerinin ağırlığı

gerek sürekli problemler ve problemli insanlarla uğraşmak zorunda bulunması, diğer yandan mevcut kanunların polisin suçla olan mücadelesini kolaylaştırmaması ve polisin teknik alt yapı olarak gelişmiş ülkelerin düzeyini henüz yakalayamamış olması, polisin normal olarak yerine getirmesi gereken yakalama, men etme, ceza yazma, zor kullanma gibi görevlerinin insanlarda negatif duygular uyandırması polislik mesleğini zorlaştırdığı söylenebilir.

Madde 17. Polislik Mesleği, Saygın, İtibarlı Bir Meslektir.

“Polislik mesleği, saygın, itibarlı bir meslektir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 18.8.’i tamamen katılıyorum, % 48.2’si katılıyorum, % 13.4’ü katılmıyorum, % 1.3’ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Üç öğretim elemanı ise bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 67’sinin “polislik mesleği, saygın, itibarlı bir meslektir” ifadesine katılmakta olduğu, % 14.7’sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polislik mesleği, saygın, itibarlı bir meslektir” ifadesine, % 18.6’sı tamamen katılıyorum, % 45.5’i katılıyorum, % 15’i katılmıyorum, % 3.1’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Yedi öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 64.1’inin “polislik mesleği, saygın, itibarlı bir meslektir” ifadesine katılmakta olduğu, % 18.1’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 67’si ile öğrencilerin % 64.1’inin polislik mesleğinin, saygın, itibarlı bir meslek olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 14.7’si ile öğrencilerin % 18.1’inin ise polislik mesleğinin, saygın, itibarlı bir meslek olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polislik mesleğinin, saygın, itibarlı bir meslek olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 17’si ile öğrencilerin % 17’si “polislik mesleği, saygın, itibarlı bir meslektir” ifadesi ile ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Öğretim elemanları % 94.6 oranında, öğrenciler ise % 76.2 oranında polisliğin kolay bir meslek olmadığını düşünmektedir. Öte yandan öğretim elemanları % 69.7 oranında, öğrenciler ise % 70 oranında mevcut kanunların polisin suçla mücadelesini zorlaştırdığını kanaatindedir. Bununla birlikte her iki katılımcıda yüksek oranda polislik

mesleğinin saygın, itibarlı bir meslek olduğu kanaatinde dirler. Bu aynı zamanda polislik mesleğinin, katılımcıların nazarındaki saygınlık seviyesinin iyi düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu sonuç, özellikle öğretim elemanlarının üniversitede öğrencilerin eğitiminden sorumlu kişiler olması dolayısıyla anlamlıdır.

Madde 18. Mevcut Kanunlar Polisin Suçla Mücadelesini Zorlaştırmaktadır.

“Mevcut kanunlar polisin suçla mücadelesini zorlaştırmaktadır” ifadesine, öğretim elemanlarının % 33.5’i tamamen katılıyorum, % 36.2’si katılıyorum, % 10.3’ü katılmıyorum, % 3.6’sı ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bir öğretim elemanı ise bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 69.7’sinin “mevcut kanunlar polisin suçla mücadelesini zorlaştırmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 13.9’unun ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “mevcut kanunlar polisin suçla mücadelesini zorlaştırmaktadır” ifadesine, % 32.1’i tamamen katılıyorum, % 37.9’u katılıyorum, % 9.7’si katılmıyorum, % 3.6’sı ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Yedi öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 70’inin “mevcut kanunlar polisin suçla mücadelesini zorlaştırmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 13.3’ünün ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 69.7’si ile öğrencilerin % 70’inin mevcut kanunların polisin suçla mücadelesini zorlaştırdığını inandığı, öğretim elemanlarının % 13.9’u ile öğrencilerin % 13.3’ünün ise mevcut kanunların polisin suçla mücadelesini zorlaştırdığına inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin mevcut kanunların polisin suçla mücadelesini zorlaştırdığını düşündükleri söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 16.1’i ile öğrencilerin % 15.9’u “mevcut kanunlar polisin suçla mücadelesini zorlaştırmaktadır” ifadesiyle ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Eylül 2000 tarihinde başta İstanbul olmak üzere, diğer büyük illerde yaşanan polis yürüşleri üzerine, Polis Teşkilatı, polis imajı ve güvenilirliğini ölçmek amacıyla Samsun İl’inde 19 Mayıs Üniversitesi öğrencilerinde içinde bulunduğu 1204 deneğe tesadüfi örneklem yoluyla uygulanan bu ankette “yaşadığınız yerde canınızı, malınızı ve işinizi yeteri derecede güven içinde buluyormusunuz?” şeklinde yöneltilen bir soruyu

katılımcıların % 39.5'inin güvende değilim ama kötü de görmüyorum, % 26.9'u ise güvensiz bir hayat yaşıyorum şeklinde cevapladığı ve güvensiz bir hayat yaşadığını söyleyenlerin % 36.6'sının bunun sebebini kanun–hukukun olmaması, % 22.2'si ise güvenlik güçlerinin yetersiz olmasına bağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine aynı çalışmada katılımcıların % 40.9'una göre polisin sahip olduğu yetkiler artırılmalı, % 31.8'ine göre ise azaltılmalıdır. (Güler tarafından yapılan bu çalışma ve yöneltilen bu son sorunun yanıtının yeni TCK ve CMK kanunlarının çıkmadan önce verildiğine dikkat edilmelidir). Aynı çalışmada katılımcıların % 64.2'inin polis, savcılar, mahkemeler, ceza ve tutukevlerinin uyumsuz çalıştığını düşündükleri ortaya çıkmıştır (Güler 2001, 166,168 ve 169). Bu çalışmada elde edilen bulgular 18. maddeden elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Yürütülen bu çalışmanın yeni TCK ve CMK yayımlanmadan önce yapıldığı ve bu halde bile katılımcılarda polisin yetkilerinin artırılması talebi olduğu söylenebilir.

Mevcut kanunların polisin suçla mücadelesini güçleştirdiği düşünülmekte olup katılımcılarında aynı algılamaya sahip olduğu görülmektedir. Bir değerlendirme yapılacak olursa polis (Kolluk Kuvvetleri); doğrudan veya ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez doğrudan işin gerçeğini kendiliğinden araştırmaya başlamaya, bir suça ilişkin delil elde etmek için şüpheli veya sanığın vücudundan kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler almaya ve şüpheli veya sanığın, kimliğinin tespiti için gerekli olması halinde fotoğrafını, beden ölçülerini, parmak ve avuç içi izini, bedeninde yer almış olup teşhisini kolaylaştıracak diğer özellikleri ile sesi ve görüntülerini kayda almaya, yakalama yetkisi bulunmasına rağmen, her hangi bir suçla ilgili bir şüpheliyi göz altına almaya ve yine, olay yerinde görevine ait işlemlere başlayan adlî kolluk görevlisinin, bunların yapılmasına engel olan veya yetkisi içinde aldığı tedbirlere aykırı davranan kişileri, işlemler sonuçlanıncaya kadar ve gerektiğinde zor kullanarak bundan men etmeye yetkili olması rağmen göz altına almaya, ilgili maddeler gereği yakalama ve durdurma yetkisi sonrası hariç olmak üzere, hem adli yani, işlenmiş bir suçun araştırılması sırasında, hem de idari yani bir suçun ortaya çıkmasının önlenmesi için gecikmesinde sakınca olması veya ilgilinin rızası bulunması durumunda dahi, kişilerin üstünde, aracında, işyeri veya konutunda doğrudan arama yapmaya, hakkında usulüne uygun olarak arama işlemi uygulanan kimsenin belge veya kâğıtlarına suçla ilgisi olup olmadığını tespit amacıyla bakabilmesine rağmen incelemeye, gerek usulüne uygun

yapılan adli aramada gerekse, mesela toplantı ve gösteri yürüyüşünün yapıldığı yerlerde usulüne uygun idari aramalarda ele geçirdiği suç eşyasına el koymaya, usulüne uygun yapılan bir aramada, yapılmakta olan soruşturma veya kovuşturmayla ilgisi olmayan ancak, diğer bir suçun işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delil elde edilirse, buna el koymaya, meydana gelmiş bir suçla ilgili olarak, konut, işyeri ve kamuya açık olmayan kapalı alanlarda doğrudan olay yeri incelemesi yapmaya, iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınmasından farklı olarak, haklarında ilgili madde’de bahsi geçen TCK maddeleriyle ilgili, suç işlediği yönünde kuvvetli şüphe sebepleri bulunması ve başka suretle delil elde edilememesi hâlinde, şüpheli veya sanığın kamuya açık yerlerdeki faaliyetleri ve işyerini teknik araçlarla izlemeye ses veya görüntü kaydı almaya doğrudan yetkili değildir (bknz s.55-65). Polisin, AÖAY’nin ilgili maddelerinde düzenlenmiş olan denetleme yetkisi ve adli ve önleme arama kararı gerektirmeyen hallerde arama yapma ile kabahatler kanununda yer alan idari para cezası yazmaya yetkili olduğu bazı durumlarda doğrudan yetkisi bulunmaktadır.

Yeni CMK ile ortaya çıkmaktadır ki, suç soruşturmasında tek yetkili cumhuriyet savcısıdır. Kolluk Birimleri ve diğer kamu görevliler suç soruşturmasında cumhuriyet savcısının emrinde görev yapan kişilerdir. Gütülen amaç ise soruşturmayı tek elden yürütmektir. Yeni CMK çerçevesinde cumhuriyet savcısının sorumluluğu başkasıyla paylaşılamaz ve aktarılamaz. Cumhuriyet savcıları yeni ceza yargılaması sisteminde çok etkin ve bir o kadarda sorumluluk gerektiren bir rol üstlenmiştir. Bu etkin ve sorumluluk gerektiren rol insan hakları ihlallerine imkan verilmemesi için verilmiştir (Yücesoy 2005, 4-5). Diğer bir açıdan, denetimsiz her gücün istibdada dönüşeceği fikrinden de hareket edilmektedir (Arıcan 2005, 6).

Ceza muhakemesi kanununun yayınlanmasıyla birlikte ortaya çıkmaktadır ki; cumhuriyet savcısının suç soruşturmasında en büyük yardımcısı olan, suçun önlenmesi ve işlenmiş suçların faillerini yakalamak hususunda aktif rol alan, bunun için 24 saat kesintisiz hizmet sunan, kendisine milyonlarca litre yakıt, teknik donanım ve yatırım yapılan, bu uğurda şehitler veren kolluk kuvvetlerinin, suç soruşturmasında hemen hemen her şeyi yapması kendisinden beklenmekte ancak doğrudan yetkisinde hemen hemen hiç bulunmamaktadır. Başka bir ifadeyle herşeyi aktif olarak bizzat yapan polis, ancak hemen hemen hiç doğrudan yetkisi olmayanda polis denilebilir. Polis, atacağı her adımda cumhuriyet savcısına sormak, gerekli makamlardan izin almak

mecburiyetindedir. Bu ise durumu sıkıcı ve çokça bürokratik hale getirmektedir. Meydana gelen olayların meydana geldiği yere çok büyük bir oranda cumhuriyet savcıları çeşitli nedenlerden dolayı gelememektedirler. Polis (Kolluk Kuvvetleri), olayla ilgili telefonla ulaşmak suretiyle direktifler almaktadır. Bir noktada yeni ceza muhakemesi kanunu cumhuriyet savcılarını suç soruşturmasında polisle birlikte aktif olarak koşturmak ve böylece polisin uygulamalarını denetim altında tutmak gibi bir amaç gütmekte ise de eskiye nazaran, polisin atacağı her adımda izin alması gerekliliği dışında cumhuriyet savcıları açısından değişen bir şey olmadığı söylenebilir.

Yeni CMK ile dikkat çeken en önemli değişikliklerden birisi, cumhuriyet savcısını daha çok soruşturmasının içerisine çekerek aktif hale getirmektir. Bu temelde doğru bir düşünce olmasına rağmen bunun, kolluk kuvvetlerinin etkisizleştirilerek başarılması yolunun tercih edilmesi yanlıştır. Kolluğun her yetkisini kullanmak için cumhuriyet savcısına ulaşması ve ondan talimat alarak hareket etmesi, kolluğun hukuk içerisinde kalmasına yol açacak ve böylece insan hakları ihlalleri minimuma inecektir gibi bir düşüncenin CMK'yı hazırlayanların bilinçaltında var olduğu hissedilmektedir. Kanun koyucunun gerçek amacının kolluğu pasifleştirmek değil, savcıyı aktif hale getirmek olsaydı CMK'nın içerisine cumhuriyet savcısı suç soruşturmasını bizzat yürütür şekline bir hükmün enjekte edilmesi gerekirdi. Ancak bu yapılmayıp, her yetkide kolluğu devre dışı bırakarak, kolluğun cumhuriyet savcısına ulaşması gibi uzun bir yol tercih edilmiştir. 3000 civarında cumhuriyet savcı sayısının yetersiz olduğu ve hâlâ türkiye'nin coğrafi olarak % 91'inde jandarmanın kolluk görevi yaptığı göz önüne alındığında, her suç soruşturmasında hemen hemen her yetkinin kullanılması için bizzat cumhuriyet savcısına ulaşmak zorunda kalınması suçla mücadelede otorite boşluğu meydana getirecektir. Unutmamak gerekir ki, yeni CMK bir olaya müdahale eden kolluk görevlilerinin yapacakları her işlem için cumhuriyet savcısının olay yerinde olmasını ve her an ulaşılabilir bir konumda olmasını zorunlu kılmaktadır. Yeni CMK'ya göre bir suça ancak cumhuriyet savcısı muttali olabilir. Kolluk görevlileri bir suç işlendiğini öğrense bile hiçbir işlem yapmayarak cumhuriyet savcısını bilgilendirecek, bu şekilde bir suç işlendiği izlenimi edinen cumhuriyet savcısı da, CMK 160'a göre, suçun işlendiğini öğrenir öğrenmez işin gerçekliğini araştırmaya başlayacaktır. Denilebilir ki, suçla mücadelede bu zaafı ortadan kaldırmak için kanun koyucu, ilk yeni reform dalgasında, kolluğu daha güçlü bir şekilde suç soruşturmasının başına koyacaktır. Çünkü, 1960'lı ve 1980'li yıllarda İngiltere, Almanya, Amerika ve Hollanda

gibi ülkeler bu yöntemi daha önce denemiş ancak bu ülkelerde tekrar dönüşüm yaşanmıştır (Eryılmaz 2005, 11-12). Bu durumdan memnun olan kolluk mensupları bulunmaktadır. Onlara göre polisin atacağı her adımı sorması sorumluluk almamasına, haklı veya haksız suçlamalara maruz kalmamasına yol açacaktır. Yani polis kendisine verilen izin kadar polislik yapacak, uygulamalarındaki izinleri yetkililerden alacağından, eleştiri olduğunda kararı verenleri işaret edecektir. Bu aynı zamanda polisin yetkilerini su istimal etmemesinede yol açacaktır.

Bütün bunların ötesinde, polisin suçla etkin mücadelesini sağlamak için yeni Türk Ceza Kanununda bilhassa en çok işlenen suç türlerine verilecek cezalar daha fazla artırılabilir ve kesinlikle hiçbir suretle af kapsamına dahil edilmeyebilir. İlk defa bazı suçlara karışmış olanlara devletin kendisini düzeltmesi için ikinci bir şans vermek istemesi anlaşılabilir olmasına rağmen, suç işlemeyi meslek haline getirmiş, bu işi defalarca yapmış olanların af ile tekrar sokağa salınması, gece gündüz çalışan ve bu uğurda şehitler veren, geride gaziler bırakan kolluk kuvvetleri ile hakim ve savcılarının ve suçun önlenmesinde rol alan diğer kurumların emeklerini hiçe saymaktan başka bir şey olmadığı düşünülmektedir. Şehit veya gazi olanların meslektaşları ile yakınları niçin şehit olunduklarını veya gazi olduklarını sorgulamayacaklar mı? Diğer açıdan, kolluk kuvvetleri bir olayı çözdüklerinde bu olayla ilgili olarak sanıkların hüküm giymesini yaptıkları işin bir ürünü olarak görmektedir. Her ortaya ürün koyan, birşeyler üreten insan ortaya koyduğu ürününü gördükçe motive olmaktadır.

Çiçek (2006) tarafından, son 6 yılda, 2001 yılında 18 bin 640, 2002'de 16 bin 425, 2003'de 13 bin 387, 2004'de 10 bin 302, 2005'de 7 bin 294, 2006'da 4 bin 756 kişi olmak üzere toplam 70 bin 804 kişinin şartla tahliye edildiği, bunlardan 3 bin 337'sinin hakkında, yeniden suç işledikleri iddiasıyla soruşturma başlatıldığı söylenmektedir. Çiçek (2006), tahliye edilenlerden 3 bin 337 kişi hakkında, yeniden suç işledikleri iddiasıyla soruşturma yapıldığını ve bu kişilerin, ateşli silahlar ve bıçaklar ile diğer aletler hakkında kanuna muhalefet, çekle ödemelerin düzenlenmesi ve çek hamillerinin korunması hakkında kanuna muhalefet, çıkar amaçlı suç örgütleriyle mücadele kanununa muhalefet, vergi usul kanununa muhalefet, toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanununa muhalefet, *hırsızlık, müessir fiil, gasp, sahtecilik, uyuşturucu, tehdit, dolandırıcılık, adam öldürme, ızzar, ırza geçme, kaçırma ve alıkoyma, görevi kötüye kullanma, fuhuş, piyasaya sahte para sürme, kaçakçılık*, kumar oynama ve oynatma,

zimmet, terör örgütüne yardım ve yataklık etme, basın suçları, ırza tasaddi, tehlikeli araç kullanma, adam öldürmeye teşebbüs, cezaevi idaresine karşı ayaklanma, hürriyeti tahdit gibi suçları tekrar işedikleri gerekçesiyle soruşturma başlatıldığını söylemektedir.

Arıcan'a göre (2005), yeni CMK çerçevesinde düşünüldüğünde, güçlü suç şüphesi bulunmuyorsa, suçun ağırlığı önem taşımamakta, ve yargılamanın tutuksuz yapılması gerekmekte olup, tutuklama kararı sanığın beraâtına karar verilmesi halinde giderilmesi olanaksız zararlara yol açmaktadır. Bu yüzden tutuklamanın baş vurulması en zor ve en son tedbir olması gerekmektedir. Bu açıdan tutuklama kararı verilmemesi durumunda kolluk makamları ve amirleri isteksizliğe düşmemelidir. Ancak yeni CMK'da bahsi geçen tutuklamayı gerektiren durumların çerçevesinin genişletilmesinin meydana gelen olaylar karşısında toplum vicdanının tatmin olması açısından gerekli olduğu düşünülmektedir. Nitekim 06/12/2006 tarihinde 26381 sayılı resmi gazete de yayınlanarak yürürlüğe giren çeşitli kanunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin kanunun 17. maddesine göre, silahla işlenmiş kasten yaralama (TCK madde 86, fıkra 3, bent e) ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış kasten yaralama (TCK madde 87), Hırsızlık (TCK madde 141, 142) ve yağma (TCK madde 148, 149) gibi suçlar CMK'nın 100. maddesine eklenerek tutuklama nedenlerinin kapsamı genişletilmiştir.

Herhangi bir araştırmaya dayanmasa bile polisin kendi içerisinde yetkilerinin bir çoğunun tırpanlandığı düşüncesi bulunduğu söylenebilir. Bu düşüncenin bu araştırmaya katılan katılımcılarda da hakim olduğu görülmektedir. Bu sonuç aynı zamanda insanların, suç ve suçlularla mücadelede zanlılara ve sanıklara karşı kanuni açıdan polisin elinin güçlü olması gerektiğini düşündüklerini de göstermektedir. Çünkü her insanın herhangi bir suçun mağduru olma ihtimali vardır. Bu ihtimal ortaya çıktığında ise insanların kendilerini mağdur edenlerin engellenmesi, men edilmesi veya cezalandırılması için başvuracağı yer devletin meşru otoritesi ilk kapı olan polistir. Bundan dolayı da insanların kendilerini mağdur edenlere karşı polisin kanuni açıdan güçlü olmasını istemesi son derece doğaldır. Aksi takdirde polisin zaafı veya güçsüzlüğü insanların devlete olan güvenlerini de sarsacak, bu ise kendi hakkını kendisinin alması için çaba göstermesine veya mafyalaşmaya veya başka otoriter yönetim tarzlarını özlemeye başlamasına yol açacaktır.

Madde 19. Polisin Mesleki Alan Bilgisi Yeterli Düzeydedir.

“Polisin mesleki alan bilgisi yeterli düzeydedir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 3.1’i tamamen katılıyorum, % 27.7’si katılıyorum, % 22.3’ü katılmıyorum, % 3.6’sı ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bir öğretim elemanı ise bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 30.8’inin “polisin mesleki alan bilgisi yeterli düzeydedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 25.9’unun ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polisin mesleki alan bilgisi yeterli düzeydedir” ifadesine, % 3.9’u tamamen katılıyorum, % 20.5’i katılıyorum, % 31.8’i katılmıyorum, % 5.6’sı ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Yedi öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 24.4’ünün “polisin mesleki alan bilgisi yeterli düzeydedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 37.4’ünün ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 30.8’i ile öğrencilerin % 24.4’ünün polisin mesleki alan bilgisinin yeterli düzeyde olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 25.9’u ile öğrencilerin % 37.4’ünün ise polisin mesleki alan bilgisinin yeterli düzeyde olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcının da katılma oranları karşılaştırıldığında öğretim elemanlarının % 42.9 oranında “karasızım” seçeneğini işaretlediği dikkate alınırsa bu maddedeki ifadeyle ilgili tam bir yargıya varamadıkları söylenebilir. Ancak yine de polisin mesleki alan bilgisinin yeterli düzeyde olduğunu düşünenlerin oranı daha yüksektir. Öğrencilerin ise polisin mesleki alan bilgisinin yeterli düzeyde olduğunu düşünmediği söylenebilir. Katılımcıların, polisin mesleki açıdan yapması ve bilmesi gereken görevleri hakkında yeteri kadar bilgiye sahip olmadıklarından bu sonuç ortaya çıkmış olabilir. Polisin bilmesi zorunlu mesleki alan bilgisinin ne olduğunu bilmeyen bir katılımcının zaten bu ifadeyle ilgili her hangi bir değerlendirmede bulunması zordur.

Madde 20. Polis Teşkilatı Ülke yönetiminde Karar Mekanizmasını Etkileyebilen Güçlü Bir Teşkilattır.

“Polis Teşkilatı ülke yönetiminde karar mekanizmasını etkileyebilen güçlü bir teşkilattır” ifadesine, öğretim elemanlarının % 5.4’ü tamamen katılıyorum, % 17.9’u katılıyorum, % 36.6’sı katılmıyorum, % 6.7’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bir öğretim elemanı ise bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu

katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 23.3'ünün "Polis Teşkilatı ülke yönetiminde karar mekanizmasını etkileyebilen güçlü bir teşkilattır" ifadesine katılmakta olduğu, % 43.3'unun ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin "Polis Teşkilatı ülke yönetiminde karar mekanizmasını etkileyebilen güçlü bir teşkilattır" ifadesine, % 5.3'ü tamamen katılıyorum, % 24.4'ü katılıyorum, % 35.9'u katılmıyorum, % 11.1'i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Sekiz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 29.7'sinin "Polis Teşkilatı ülke yönetiminde karar mekanizmasını etkileyebilen güçlü bir teşkilattır" ifadesine katılmakta olduğu, % 47'sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 23.3'ü ile öğrencilerin % 29.7'sinin Polis Teşkilatı'nın ülke yönetiminde karar mekanizmasını etkileyebilen güçlü bir teşkilat olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 43.3'ü ile öğrencilerin % 47'sinin ise Polis Teşkilatı'nın ülke yönetiminde karar mekanizmasını etkileyebilen güçlü bir teşkilat olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin Polis Teşkilatı'nı ülke yönetiminde karar mekanizmasını etkileyebilen güçlü bir teşkilat olduğunu düşünmediği söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 33'ü ile öğrencilerin % 22.4'ü "Polis Teşkilatı ülke yönetiminde karar mekanizmasını etkileyebilen güçlü bir teşkilattır" ifadesiyle ilgili "kararsızım" seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Ülke yönetiminde karar mekanizmasını etkileyebildiği düşünülen Genel Kurmay Başkanlığı, Yükseköğretim Kurumu, TÜSİAD, TOBB gibi kurumlar bulunmaktadır. Öğretim elemanları ve öğrencilerin, Genel Kurmay Başkanlığı ile benzer görevleri bulunan Emniyet Teşkilatı'nın, ülke yönetiminde karar mekanizmasını etkileyebilecek bir konumda olmadığını düşündükleri görülmektedir.

Madde 21. Türk Polisinin Gelişmiş Ülke Polislerinden Farkı Yoktur.

"Türk polisinin gelişmiş ülke polislerinden farkı yoktur" ifadesine, öğretim elemanlarının % 4.5'i tamamen katılıyorum, % 22.8'i katılıyorum, % 35.3'ü katılmıyorum, % 8.9'u ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 27.3'ünün "türk polisinin gelişmiş ülke polislerinden farkı yoktur" ifadesine katılmakta olduğu, % 44.2'sinin ise bu ifadeye

katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “Türk polisinin gelişmiş ülke polislerinden farkı yoktur” ifadesine, % 8.1’i tamamen katılıyorum, % 19.8’i katılıyorum, % 29.9’u katılmıyorum, % 13.7’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Yedi öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 27.9’unun “Türk polisinin gelişmiş ülke polislerinden farkı yoktur” ifadesine katılmakta olduğu, % 43.6’sının ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 27.3’ü ile öğrencilerin % 27.9’sinin Türk polisinin gelişmiş ülke polislerinden farkı olmadığına inandığı, öğretim elemanlarının % 44.2’si ile öğrencilerin % 43.6’sının ise Türk polisinin gelişmiş ülke polislerinden farkı olmadığına inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin Türk polisinin gelişmiş ülke polislerinden farkı olmadığını düşünmediği söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 28.6’ü ile öğrencilerin % 27.7’si “Türk polisinin gelişmiş ülke polislerinden farkı yoktur” ifadesiyle ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Tosun ve diğerleri (2005) tarafından Avrupalı turistlerin bakış açısıyla Türk polisini Antalya örneğinde değerlendirme amacıyla yapılan benzer bir araştırmada “Türk polisi bizim polislerimize benziyor” şeklindeki bir ifadeye turistlerin %10.8’i kesinlikle katılmıyorum, % 38.6’sı katılmıyorum, % 11.8’ü katılıyorum ve % 2.7’si ise kesinlikle katılıyorum şeklinde cevaplamıştır. Araştırmaya katılan turistlerin % 49.4’ünün Türk polisinin kendi polislerine benzemediğini düşündüğü, % 14.5’inin ise Türk polisinin kendi polislerine benzediğini düşündüğü sonucuna ulaşılmıştır. Turistlerin Türk polisini kendi polisleri gibi düşünmedikleri söylenebilir.

Gelişmiş ülkelerin toplumsal kalkınmışlığının yüksek olması beraberinde ülke polislerinde kalitesini artırmaktadır. Çünkü, polis teşkilatlarına sonuç itibariyle toplumların kendisi kaynaklık etmektedir. Bununla beraber, insan haklarına saygı bilinci, toplumun efendisi değil ona hizmet eden bir hizmet birimi olduğunun bilincinde olma, teknik alt yapı ve donanım, kanuni yetkileri su-istimal etmeme gibi birçok konuda gelişmiş ülke polislerinin seviyesi Türk polisi tarafından henüz yakalanamadığı düşünülmektedir. Ancak özellikler son yıllarda Türk polisi içerisinde yüksek lisans ve

doktora çalışmaları için başta Amerika olmak üzere gelişmiş ülkelere gidenlerin sayısının artması ile Birleşmiş Milletler çatısı altında dünyanın birçok yerinde gelişmiş ülke polisleriyle birlikte görev alma ile edinilen tecrübeler göstermektedir ki, gelişmiş ülke polislerinden farklı bir polislik anlayışımız yoktur. Türk polisi aleyhine durumun abartılacak kadar kötü olmadığı düşünülmektedir. Bunun yanında unutulmamalıdır ki gelişmiş ülke polislerinin çalışma ortam ve şartları ve sosyal hakları Türk polisinden çok daha iyidir.

Madde 22. Türk Polisi Güvenilirdir.

“Türk polisi güvenilirdir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 10.7’si tamamen katılıyorum, % 46’sı katılıyorum, % 8.9’u katılmıyorum, % 3.6’u ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bir öğretim elemanı bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğretim elemanlarının % 56.7’sinin “Türk polisi güvenilirdir” ifadesine katılmakta olduğu, % 12.5’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “Türk polisi güvenilirdir” ifadesine, % 12.6’i tamamen katılıyorum, % 39.9’u katılıyorum, % 12.8’i katılmıyorum, % 5.7’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Yedi öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 52.5’inin “Türk polisi güvenilirdir” ifadesine katılmakta olduğu, % 18.5’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 56.7’si ile öğrencilerin % 52.5’inin Türk polisinin güvenilir olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 12.5’i ile öğrencilerin % 18.5’inin ise Türk polisinin güvenilir olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcının da katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin Türk polisinin güvenilir olduğunu düşündüğü söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 30.4’ü ile öğrencilerin % 28.2’si “Türk polisi güvenilirdir” ifadesiyle ilgili “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin Türk polisini güvenilir buluyor olması ve bu konudaki katılma oranlarının yüksek olması polis açısından olumlu bir sonuçtur. Kendi polisine güvenmeyen insanlar suç ve suçlulukla mücadelede polise yardımcı olmayacak ve ihtiyacı olduğu zamanda başvuruda bulunmayacak veya başka yollarla hakkını aramak yoluna gidecektir. Çağdaş polislik yaklaşımında başarının en önemli ölçüsü

polisin halktan aldığı aktif destektir denilebilir. İngiltere’de suçluların % 87’si halkın verdiği bilgilerle yakalanırken, sadece % 13 polis kendi çalışmalarıyla yakalanması bunun haklılığını ortaya koymaktadır (Ağar 1995, 5).

TÜSİAD (Türk Sanayici ve İş Adamları Derneği) tarafından 1990-1991 dünya değerler araştırması çerçevesinde yapılan Türk toplumunun değerleri adlı benzer bir araştırmada, Türk halkının güven duygusu ile ilgili olarak yaklaşık bin kişinin katılımıyla bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Halkın kurumlara duyduğu güven hissi ile ilgili olarak ortaya çıkan tabloya göre ise , katılımcıların, silahlı kuvvetlere % 60.7, dini kuruluşlara % 39.1, eğitim sistemine % 35.3, emekli sandığı/ssk’ya % 32.8, polise % 31.8 oranında güvendiği sonucuna ulaşılmış olup, polis, mahkemeler (% 29.9), meclis (% 28.8), sendikalar (15.8), memurlar (% 20.8), Türk siyasal sistemi (% 19.3), basın (% 15.6), büyük şirketler (% 11.4) in önünde yer almıştır. Burada 1990’lı yıllarda oldukça artan terör olayları karşısında güvenlik güçlerinin terör örgütlerinin hedefi haline gelmesi ve halkın teröristlere ve terör örgütlerine karşı güvenlik güçlerinin yanında olma duygusunun etkili olduğu söylenebilir (Güler 2001, 91-92). Dündar (1995) tarafından yürütülen diğer bir çalışmada katılımcılara, “aşağıdaki kurumlardan hangisine güveniyorsunuz” şeklinde bir soru yöneltilmiş ve Emniyet Teşkilatı, askeriyeden sonra % 77.3 oranında ikinci sırada çıkmıştır. Aksoy (1995) tarafından yapılan bir diğer araştırmada ise “suçların önlenmesinde polise güveniyormusunuz” şeklinde yöneltilen bir soruya katılımcıların % 84’ünün evet şeklinde cevap verdiği bulgusu elde edilmiştir. Bu bulgular 22. maddeden elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Bedirhan (1997) tarafından Ankara ili Çankaya ilçesi mntıkasında toplam 198 denek üzerinde yapılan “polis halk ilişkilerinin halk eğitimi açısından değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında ise deneklerden yaklaşık % 50’sinin *polise güvenmediği* sonucuna ulaşılmıştır (Güler 2001, 140-141). Eylül 2000 tarihinde başta İstanbul olmak üzere, diğer büyük illerde yaşanan polis yürüşleri üzerine, Polis Teşkilatı, polis imajı ve güvenilirliğini ölçmek amacıyla Samsun ilinde 19 Mayıs Üniversitesi öğrencilerinde içinde bulunduğu 1204 deneğe tesadüfi örneklem yoluyla uygulanan bir ankette de “bir emniyet görevlisi ile yüz yüze geldiğinizde neler hissediyorsunuz” sorusuna, deneklerin % 39.8’inin kendimi güvende hissediyorum, % 24.9’unun rahatsız oluyorum, % 23.3’sinin ise bir an önce oradan uzaklaşıyorum şeklinde cevap verdiği görülmüştür. Yine bu çalışmada “içtenlikle polise güveniyormusunuz” şeklinde sorulan bir soruya

ise, deneklerin % 13.3'ü hiç, % 44.4'ü az, % 24.9'u ise oldukça şeklinde cevap vermiştir (Güler 2001, 143 ve 157). Bu bulgular ışığında polise duyulan güvenin araştırmanın evrenine ve örneklem grubuna göre değiştiği söylenebilir. Samsun ve Ankara illerinde yapılan bu çalışmalarda polisin güvenilirliğinin düşük çıkmasına rağmen Erciyes Üniversitesinde yaptığımız çalışmada polisin güvenilirliği yüksek çıkmıştır.

Yine, “Trendpoll” adı verilen, Türkiye’de kamuoyunun gözünde yükselen ve düşen eğilimleri tespit etmek amacıyla yapılan bir anket çalışmasında, halkın Polis Teşkilatı’na olan güveninin, eylül 2000’de % 60.2’ye çıkmış olduğu görülmüştür (Güler 2001, 142). Çelik (2001) tarafından yapılan benzer bir araştırmada katılımcıların % 82’sinin polisin varlığının kendilerine güven verdiğini belirttiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmalarla elde edilen bulgulara 22. maddeden elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Arslan (2001) tarafından üniversite gençliğinin polise bakış açısını belirlemek amacıyla Fırat Üniversitesinde 2000-2001 Eğitim Öğretim yılı Bahar döneminde öğrenim gören 2500 öğrenci üzerinde bir anket çalışmasında ise ankete cevap veren 1635 öğrencinin görmek istediği bir polisin profiline ilişkin görüşleriyle ilgili olarak 11 seçenek arasından en yüksek ikinci yüzde oranında katılımcıların % 16.4’ünün polisin dürüst, çalışkan, saygılı ve güvenilir olması gerektiğini dile getirdiği görülmektedir.

Türk polisinin halkın nazarında güvenilirliğinin araştırıldığı bir çok araştırma karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmalarda elde edilen bulgular ışığında genel itibariyle Türk polisine güven duyulduğu söylenebilir.

Madde 23. Polislik İnsanların Seçmeyi Düşüneceği En Son Mesleklerden Birisidir.

“Polislik insanların seçmeyi düşüneceği en son mesleklerden birisidir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 2.7’si tamamen katılıyorum, % 13.4’ü katılıyorum, % 53.6’sı katılmıyorum, % 11.2’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 16.1’inin “polislik insanların seçmeyi düşüneceği en son mesleklerden birisidir” ifadesine katılmakta olduğu, % 64.8’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin “polislik insanların seçmeyi düşüneceği en son mesleklerden birisidir” ifadesine, % 6.4’ü tamamen katılıyorum, % 18.6’sı katılıyorum, % 39.5’i katılmıyorum, % 15.5’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Sekiz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu

katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 25'inin "polislik insanların seçmeyi düşüneceği en son mesleklerden birisidir" ifadesine katılmakta olduğu, % 55'inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 68.8'i ile öğrencilerin % 55'inin polisliğin insanların seçmeyi düşüneceği en son mesleklerden birisi olduğuna inanmadığı, öğretim elemanlarının % 16.1'i ile öğrencilerin % 25'inin ise polisliğin insanların seçmeyi düşüneceği en son mesleklerden birisi olduğuna inandığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polisliğin insanların seçmeyi düşüneceği en son mesleklerden birisi olduğunu düşünmediği söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 19.2'ü ile yine öğrencilerin % 19.2'si "polislik insanların seçmeyi düşüneceği en son mesleklerden birisidir" ifadesiyle ilgili "kararsızım" seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Çelik (2001) tarafından yapılan benzer bir araştırmada katılımcıların % 62.2'sinin ailelerinden bir ferдин polislik mesleğine girmesini istediklerini ifade ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının % 94.6'sı ile öğrencilerin % 76.2'sinin ise polisliğin kolay bir meslek olduğuna inanmadıkları sonucuna ulaşılmıştı. Her iki katılımcıda hem polisliği zor bir meslek olarak düşünmekte, hemde buna rağmen insanların seçmeyi düşüneceği en son mesleklerden biri olarak görmemektedir. Gerek çalışma şartları, gerekse sürekli problemlerle iç içe olmasına rağmen öğretim elemanları ve öğrencilerin, polisliğin insanları seçmeyi düşüneceği en son mesleklerden birisi olduğu ifadesine katılmamalarının bazı nedenleri olabilir. Bunlardan birincisi polislik mesleğinin hizmet öncesi eğitimden sonra iş garantisi sunmasıdır. Özellikle ülkemizin geçirmiş olduğu ağır ekonomik krizlere paralel olarak işsizliğin artması ve birçok yüksek öğretim kurumundan mezun olanların iş bulamaması ve uzun süre mezunların işsiz dolaşması tabii olarak insanları iş garantisi olan meslekler yöneltmiştir. Diğer bir sebebin ise devlet adına meşru güç kullanmaya yetkili, üniformalı ve silahlı bir meslek olan polisliğin toplumda gücün simgesi olması ve bununda insanlara cazip gelmesi olarak düşünülmektedir.

Madde 24. Polis Araç ve Gereç Yetersizlikleri Altında Görev Yapmaktadır.

"Polis araç ve gereç yetersizlikleri altında görev yapmaktadır" ifadesine, öğretim elemanlarının % 17.4'ü tamamen katılıyorum, % 41.5'i katılıyorum, % 16.1'i

katılmıyorum, % 2.7'si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 58.9'unun "polis araç ve gereç yetersizlikleri altında görev yapmaktadır" ifadesine katılmakta olduğu, % 18.8'inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin "polis araç ve gereç yetersizlikleri altında görev yapmaktadır" ifadesine, % 12.3'ü tamamen katılıyorum, % 30.9'u katılıyorum, % 22.3'ü katılmıyorum, % 7.2'si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Yedi öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 43.2'sinin "polis araç ve gereç yetersizlikleri altında görev yapmaktadır" ifadesine katılmakta olduğu, % 29.5'inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 58.9'u ile öğrencilerin % 43.2'sinin polisin araç ve gereç yetersizlikleri altında görev yaptığına inandığı, öğretim elemanlarının % 18.8'i ile öğrencilerin % 29.5'inin ise polisin araç ve gereç yetersizlikleri altında görev yaptığına inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polisin araç ve gereç yetersizlikleri altında görev yaptığı düşüncesinde olduğu söylenebilir. Bunun yanında öğretim elemanlarının % 22.3'ü ile yine öğrencilerin % 26.5'si "polis araç ve gereç yetersizlikleri altında görev yapmaktadır" ifadesiyle ilgili "kararsızım" seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Öner (1995) tarafından yapılan benzer bir araştırmada bir soruyla ilgili olarak katılımcıların % 66'sının polisin başarılı olabilmesi için yeterli olanaklara sahip olduğuna inandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu 24. maddeden elde edilen bulguları desteklememektedir. Polisin suç ve şüpheli ve sanıklarla mücadelesinde kanuni açıdan elinin güçlü olması kadar teknik donanım ve alt yapı bakımından da güçlü olması gerekmektedir. Eski ve kolaycılığa iten bir suçla mücadele yaklaşımı olan şüpheli veya sanıktan delile gitme yöntemi beraberinde insan hakları ihlalleri, halka kötü muamele, astlara amir ve üstler tarafından işlenmiş olan suçun hangi yöntemle olursa olsun çözülmesi baskısının kurulması gibi istenmeyen sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Artık günümüzde kullanılması mümkün olmayan bu suçla mücadele yöntemi yerine delilden zanlıya gitme yöntemi bulunmaktadır. Bunun ise polisin iyi eğitilmesiyle birlikte araç gereç ve teknik donanım olarak yeterli olmasıyla başarıya ulaşacağı düşünülmektedir. Son zamanlarda Polis Teşkilatı eskiye oranla daha fazla araç

gereç ve teknik donanım açısında yeterli hale getirilmiştir. Katılımcılarda polisin bu alanda yetersiz olduğunun düşünmesi aynı zamanda, polisin bu konuda yeterli olması gerektiğine dair bir isteğin de sonucudur.

Madde 25. Polislik Mesleğini Kötüye Kullananlar, Meslek İçerisinde Arkadaşları Tarafından Korunmaktadır.

“Polislik mesleğini kötüye kullananlar, meslek içerisinde arkadaşları tarafından korunmaktadır” ifadesine, öğretim elemanlarının % 7.1’i tamamen katılıyorum, % 28.1’i katılıyorum, % 19.2’si katılmıyorum, % 2.7’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 35.2’sinin “polislik mesleğini kötüye kullananlar, meslek içerisinde arkadaşları tarafından korunmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 21.9’unun ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polislik mesleğini kötüye kullananlar, meslek içerisinde arkadaşları tarafından korunmaktadır” ifadesine % 14.6’sı tamamen katılıyorum, % 26.9’u katılıyorum, % 19.5’i katılmıyorum, % 6.8’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Yedi öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 41.5’inin “polislik mesleğini kötüye kullananlar, meslek içerisinde arkadaşları tarafından korunmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 26.3’ü ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 35.2’si ile öğrencilerin % 41.5’inin polislik mesleğini kötüye kullananların, meslek içerisinde arkadaşları tarafından korunduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 21.9’u ile öğrencilerin % 26.3’ünün ise polislik mesleğini kötüye kullananların, meslek içerisinde arkadaşları tarafından korunduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, öğretim elemanları ve öğrencilerin polislik mesleğini kötüye kullananların, meslek içerisinde arkadaşları tarafından korunduğunu düşündüğü söylenebilir. Öte yandan öğretim elemanlarının % 42.9 oranında, öğrencilerin ise % 31.5 oranında “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek her hangi bir yargıda bulunmadığı unutulmamalıdır.

Cerrah (2000)’a göre, diğer mesleklerdeki arkadaşlıklardan farklı olarak, güvenlik hizmeti sunan mesleklerdeki arkadaşlıklar, farklı bir boyutta kardeşlik şekline dönüşmekte ve bu tür meslek mensupları kendi meslektaşlarını kadertaş hatta kardeş olarak görmektedir. Mesleki dayanışmanın en masum aşaması meslektaşların kanun dışı

uygulamalarına göz yumma ve olayı kapatma şeklinde ortaya çıkmaktadır. İleri aşamalarda ise, başlangıçta ekip arkadaşlığı şeklinde ortaya çıkan arkadaşlık, dostluk ve dayanışma daha sonraları çeteleşmeye dönüşme ihtimalinin olması sadece bizim ülkemizde değil, dünyanın birçok ülkesinde görülmektedir. Benzer olayları ele alan kötü polisler (bad cops) türü Amerikan tarzı filmler bu tür konuları işlemektedir. Polisi, birbirine sağlam bir şekilde bağlanma, sahip çıkma ve korumaya iten meslek içi dayanışma, aynı zamanda polisi toplumun diğer kesimlerinden kopma derecesine getirecek boyuttur. Bu tür bir dayanışmanın sonucu olarak, polisin polisten başka dostu olmadığı ve herkesin polise düşman olduğu gibi bir düşünce meslek mensuplarında ortaya çıkmaktadır. Meslek içi dayanışma Cerrah'a göre polis alt kültürlerinden bir tanesidir. Aslında her meslek mensubu kendi mesleğinden olanları kendine daha yakın hissetmekte hatta kollamaktadır. Katılımcıların, polislik mesleğini kötüye kullananların, meslek içerisinde arkadaşları tarafından korunduğuna dair güçlü bir algılamasının bulunmaması polis açısından olumlu bir sonuçtur. Aksi takdirde insanların polise olan güveni sarsılacaktır. Kararsızım seçeneğini işaretleyenlerin sayısının fazla olması ise düşündürücüdür.

Tablo-17 genel olarak değerlendirildiğinde, polislik mesleği ile ilgili maddelerin ortalamalarına bakılırsa, öğretim elemanlarının ortalamasının 2.82, öğrencilerin ise 2.86 olduğu görülmektedir. Öğretim elemanları ve öğrencilerin ortalamaları “kararsızım” seçeneğinde toplanmaktadır. Ancak öğrencilerin ortalamasının daha yüksek ve olumlu olduğu anlaşılmaktadır. Polislik mesleği ile ilgili maddelerin ortalamaları bu şekildeyken öğretim elemanlarının 17. maddeye verdikleri cevapların ortalaması 3.7, öğrencilerin ise 3.61, 22. maddeye öğretim elemanlarının verdikleri cevapların ortalaması 3.51, öğrencilerin ise 3.41 olup bu maddeler “katılıyorum” seçeneğinde toplanmaktadır. 16. maddeye öğretim elemanlarının verdikleri cevapların ortalaması 1.59, öğrencilerin ise 2.09 olup bu maddenin “kesinlikle katılmıyorum” ve “katılmıyorum” seçeneğinde toplandığı görülmektedir. Bu sonuca göre katılımcıların polislik mesleğini kolay bir meslek olarak algılamadıkları anlaşılmaktadır. 18. ve 23. maddeler olumsuz ifadelerdir. Bu sebeple “kesinlikle katılmıyorum” seçeneği (5), “tamamen katılıyorum” seçeneği ise (1) puanla değerlendirilmiştir. Bu bağlamda 18. maddeye öğretim elemanlarının verdikleri cevapların ortalaması 2.13, öğrencilerin ise 2.14 olup bu madde “katılıyorum” seçeneğinde toplanmaktadır. 23. maddeye öğretim elemanlarının verdikleri cevapların ortalaması 3.57, öğrencilerin ise 3.39 olup bu

maddede “katılmıyorum” seçeneğinde toplandığı anlaşılmaktadır. Bu sonuca göre katılımcıların, polisliği insanların seçmeyi düşüneceği en son mesleklerden birisi olarak algılamadıkları anlaşılmaktadır.

4.2.4. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Algılamaları

Öğretim elemanları ve öğrencilerin polisin mesleki özellikleri ile ilgili algılamaları tablo-18’de verilmiştir.

Tablo–18. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar

	MADDELER	KATILIMCILAR	FREKANS YÜZDE	CEVAPSIZ	TAMAMEN KATILYORUM	KATILYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM	ORTALAMALAR
26	Polis, olaylar karşısında soğukkanlı davranmaktadır.	Öğretim Elemanları	Frekans	1	14	119	54	35	1	3,49
			Yüzde	% 0.4	% 6.3	% 53.1	% 24.1	% 15.6	% 0.4	
		Öğrenciler	Frekans	8	116	468	193	111	29	3,57
			Yüzde	% 0.9	% 12.5	% 50.6	% 20.9	% 12.0	% 3.1	
27	Polis, görevini yürütürken halka tarafsız davranmaktadır.	Öğretim Elemanları	Frekans	2	9	87	66	55	5	3,18
			Yüzde	% 0.9	% 4.0	% 38.8	% 29.5	% 24.6	% 2.2	
		Öğrenciler	Frekans	8	47	269	261	252	88	2,92
			Yüzde	% 0.9	% 5.1	% 29.1	% 28.2	% 27.2	% 9.5	
28	Polisin, görevini yaparken kendisine olan güveni tamdır.	Öğretim Elemanları	Frekans	1	13	83	72	54	1	3,23
			Yüzde	% 0.4	% 5.8	% 37.1	% 32.1	% 24.1	% 0.4	
		Öğrenciler	Frekans	8	73	291	352	173	28	3,22
			Yüzde	% 0.9	% 7.9	% 31.5	% 38.1	% 18.7	% 3.0	
29	Polis, halkın güvenliğini sağlamada başarılıdır.	Öğretim Elemanları	Frekans	1	9	79	79	51	5	3,16
			Yüzde	% 0.4	% 4.0	% 35.3	% 35.3	% 22.8	% 2.2	
		Öğrenciler	Frekans	8	46	287	289	245	50	3,03
			Yüzde	% 0.9	% 5.0	% 31.0	% 31.2	% 26.5	% 5.4	
30	Polis, yardımseverdir.	Öğretim Elemanları	Frekans		25	130	50	18	1	3,71
			Yüzde		% 11.2	% 58.0	% 22.3	% 8.0	% 0.4	
		Öğrenciler	Frekans	8	86	415	259	122	35	3,43
			Yüzde	% 0.9	% 9.3	% 44.9	% 28.0	% 13.2	% 3.8	
31	Polis, gereksiz derecede şüphelidir.	Öğretim Elemanları	Frekans		4	40	65	104	11	3,34
			Yüzde		% 1.8	% 17.9	% 29.0	% 46.4	% 4.9	

		Öğrenciler	Frekans	8	46	195	285	338	53	3,17
			Yüzde	% 0.9	% 5.0	% 21.1	% 30.8	% 36.5	% 5.7	
32	Polis, kendisini halkın üstünde görmektedir.	Öğretim Elemanları	Frekans		11	50	47	100	16	3,26
			Yüzde		% 4.9	% 22.3	% 21.0	% 44.6	% 7.1	
		Öğrenciler	Frekans	9	87	231	194	336	68	3,07
			Yüzde	% 1.0	% 9.4	% 25.0	% 21.0	% 36.3	% 7.4	
33	Polis, görevini yaparken aşırı güç kullanmaktadır.	Öğretim Elemanları	Frekans	1	4	38	63	102	16	3,39
			Yüzde	% 0.4	% 1.8	% 17.0	% 28.1	% 45.5	% 7.1	
		Öğrenciler	Frekans	9	76	228	240	320	52	3,04
			Yüzde	% 1.0	% 8.2	% 24.6	% 25.9	% 34.6	% 5.6	
34	Polis, görevi gereği sürekli problemlili insanlarla ilişkisi içinde olması dolayısıyla dejenere olmuştur.	Öğretim Elemanları	Frekans	1	17	64	66	69	7	2,93
			Yüzde	% 0.4	% 7.6	% 28.6	% 29.5	% 30.8	% 3.1	
		Öğrenciler	Frekans	10	108	344	242	194	27	2,65
			Yüzde	% 1.1	% 11.7	% 37.2	% 26.2	% 21.0	% 2.9	
35	Polis, olaylar karşısında çabuk tahrik olmaktadır.	Öğretim Elemanları	Frekans	2	6	58	59	90	9	3,17
			Yüzde	% 0.9	% 2.7	% 25.9	% 26.3	% 40.2	% 4.0	
		Öğrenciler	Frekans	9	67	290	226	289	44	2,94
			Yüzde	% 1.0	% 7.2	% 31.4	% 24.4	% 31.2	% 4.8	
36	Polis, insanlara kaba ve sert davranmaktadır.	Öğretim Elemanları	Frekans		10	43	66	96	9	3,22
			Yüzde		% 4.5	% 19.2	% 29.5	% 42.9	% 4.0	
		Öğrenciler	Frekans	10	93	255	230	281	56	2,94
			Yüzde	% 1.1	% 10.1	% 27.6	% 24.9	% 30.4	% 6.1	
37	Polis, toplumda nüfuzlu olan kişilere karşı etkisiz kalmaktadır.	Öğretim Elemanları	Frekans	1	67	99	35	12	10	2,09
			Yüzde	% 0.4	% 29.9	% 44.2	% 15.6	% 5.4	% 4.5	
		Öğrenciler	Frekans	9	289	328	156	113	30	2,19
			Yüzde	% 1.0	% 31.2	% 35.5	% 16.9	% 12.2	% 3.2	
38	Polis, görevini yaparken kendi dünya görüşünü öne çıkarmaktadır.	Öğretim Elemanları	Frekans	1	12	39	79	77	16	3,2
			Yüzde	% 0.4	% 5.4	% 17.4	% 35.3	% 34.4	% 7.1	
		Öğrenciler	Frekans	9	86	247	301	233	49	2,9
			Yüzde	% 1.0	% 9.3	% 26.7	% 32.5	% 25.2	% 5.3	
				GENEL ORTALAMA				Öğretim Elemanları		3,18
								Öğrenciler		3,00

Madde 26. Polis Olaylar Karşısında Soğukkanlı Davranmaktadır.

“Polis olaylar karşısında soğukkanlı davranmaktadır” ifadesine, öğretim elemanlarının % 6.3’ü tamamen katılıyorum, % 53.1’i katılıyorum, % 15.6’sı katılmıyorum, % 0.4’ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bir öğretim elemanı bu soruya

herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 59.4'ünün “polis olaylar karşısında soğukkanlı davranmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 16'sının ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis olaylar karşısında soğukkanlı davranmaktadır” ifadesine, % 12.5'i tamamen katılıyorum, % 50.6'sı katılıyorum, % 12.0'ı katılmıyorum, % 3.2'i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Sekiz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 63.1'inin “polis olaylar karşısında soğukkanlı davranmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 15.2'sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 59.4'ü ile öğrencilerin % 63.1'inin polisin olaylar karşısında soğukkanlı davrandığına inandığı, öğretim elemanlarının % 16'sı ile öğrencilerin % 15.2'sinin ise polisin olaylar karşısında soğukkanlı davrandığına inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polisin olaylar karşısında soğukkanlı olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 24.1'i ile yine öğrencilerin % 20.9'u “polis olaylar karşısında soğukkanlı davranmaktadır” ifadesiyle ilgili olarak “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Çelik (2001) yapılan benzer bir araştırmada katılımcıların % 52.6'sının polisin toplumsal olaylardaki müdahalelerini olumlu bulduklarını ifade ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç bu maddeden elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Öğretim elemanları ve öğrencilerin polisin olaylar karşısında soğukkanlı davrandığı kanaatinde olmaları, yani algılamalarının bu yönde olması polis açısından olumlu bir sonuçtur. Zaten polisin özellikle toplumsal olaylar karşısında olmak üzere karşılaştığı herhangi bir olay karşısında soğukkanlı davranması gerekmektedir. Çünkü, soğukkanlılığı muhafaza edebilmek, karşılaşılan olaylara kontrollü, akılcı, isabetli, doğru zamanda doğru yöntem ve tekniklerle müdahale edebilmeyi beraberinde getirmektedir. Soğukkanlılığı kaybetmek ise çabuk sinirlenmeye ve tahrik olmaya yol açtığından dolayı, olaylara kontrolsüz ve yanlış zaman ve yöntemlerle müdahaleyi doğurmaktadır. Bununla beraber, polisin meydana gelen bir olayla ilgili olay yerinde delil toplaması, varsa şüphelileri tespit etmesi soğukkanlı davranmasıyla daha kolay

gerçekleşecektir. Diğer yandan, olaylarda bazen polisin karşısındaki kişilerin bilerek ve isteyerek polisi kızdırmak, tahrik etmek ve böylece polisin kontrolünü kaybetmesini sağlayarak kendilerini masum konumuna düşürmek gibi yaklaşımlarıda gözlemlenmektedir. Polisin bu gibi durumlara karşı teyakkuzda olması ve bu tuzağa düşmemesi soğukkanlı davranması ve böylece isabetli karar vermesinde bağlıdır. Soğukkanlılığını muhafaza edebilmek ise iyi eğitilmiş olmak, yetki ve sorumluluklarını iyi bilmekle sağlanacaktır.

Madde 27. Polis Görevini Yürütürken Halka Tarafsız Davranmaktadır.

“Polis görevini yürütürken halka tarafsız davranmaktadır” ifadesine, öğretim elemanlarının % 4’ü tamamen katılıyorum, % 38.8’i katılıyorum, % 24.6’sı katılmıyorum, % 2.2’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. İki öğretim elemanı bu soruya herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 42.8’inin “polis görevini yürütürken halka tarafsız davranmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 26.8’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis görevini yürütürken halka tarafsız davranmaktadır ifadesine, % 5.1’i tamamen katılıyorum, % 29.1’si katılıyorum, % 27.2’si katılmıyorum, % 9.5’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Sekiz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 34.2’sinin “polis görevini yürütürken halka tarafsız davranmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 36.7’sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 42.8’i ile öğrencilerin % 34.2’sinin polisin görevini yürütürken halka tarafsız davrandığına inandığı, öğretim elemanlarının % 26.8’i ile öğrencilerin % 36.7’sinin ise polisin görevini yürütürken halka tarafsız davrandığına inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının genel itibarıyla polisin görevini yürütürken halka tarafsız davrandığına inandığı söylenebilir. Öğrencilerin ise polisin görevini yürütürken halka tarafsız davrandığına inanmayanların oranı daha yüksek olup, genel itibarıyla öğrencilerde bu maddedeki ifadeyle ilgili polis algısının olumsuz olduğu söylenebilir. Öte yandan öğretim elemanlarının % 29.5’i ile yine öğrencilerin % 28.2’si “polis görevini yürütürken halka tarafsız davranmaktadır” ifadesiyle ilgili olarak “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Aksoy (1995) tarafından yapılan benzer bir araştırmada “polis görevini yerine getirirken tarafsız ve dürüst davranıyor mu” şeklinde bir soruya katılımcıların % 88’inin evet, % 12’sinin ise hayır cevabı verdiği sonucuna ulaşılmıştır. İçli (1995) tarafından yürütülen diğer bir çalışmada “sizce polisin halkla ilişkileri nasıl olmalı” şeklinde yöneltilen bir soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde, katılımcıların % 65.5’inin polisin ayırım yapmadan görevini yapması ve bu esnada nazik, duyarlı ve yardımsever olması gerektiğini belirttiği görülmektedir. Aydın (1997) tarafından yapılan diğer bir araştırmada ise polisin olaylarda taraflı davrandığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırmaların evren ve örneklem grubunun ortaya çıkan sonucu etkilediği görülmektedir. Aksoy’un araştırmasında polisin tarafsız olduğu sonucuna ulaşılrken, Aydın’ın Çankaya ilçesinde yaptığı çalışmada ise polisin taraflı olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Yine eylül 2000’de 19 Mayıs Üniversitesi öğrencilerinde içinde bulunduğu 1204 deneğe tesadüfi örneklem yoluyla uygulanan bir ankette, katılımcıların % 42.8’inin polisin görevini yerine getirirken tarafsız davranıp davranmadığı ile ilgili olarak, daha tarafsız davranabilir şeklinde, % 31.1’inin kesinlikle taraflı davranıyor şeklinde, % 8.9’unun ise kesinlikle tarafsız davranıyor şeklinde cevaplar verdiği sonucuna ulaşılmıştır (Güler 2001, 156 ve 158).

Öğretim elemanları arasından polisin görevini yürütürken tarafsız davrandığını düşünenlerin oranı yüksekken, öğrenciler arasında polisin tarafsız davrandığını düşünmeyenlerin oranı biraz daha yüksektir. Her kurumun mensuplarından hizmet sundukları kişilere tarafsız davranması beklenmektedir. Bu oldukça haklı ve tabii bir taleptir. Adaletin ilk kapısı olan Polis Teşkilatı’ndan böyle bir talep olması son derece haklı bir istektir. Zaman zaman sosyal mevkii yüksek, varlıklı, statü sahibi olan kişilerin lehine polisin tarafsızlığını yitirdiği serzenişleri duyulmaktadır. Aslında her kurum için aynı serzenişler mevcuttur. Polise bakan yönüyle tabiiki polisin herkese karşı eşit mesafede bulunması ve görevi esnasında adaletin te’sisi için tarafsız olması gerekirken, toplumumuzda bazı insanların gerek polisten gerekse diğer kamu görevlilerinden kendilerine karşı bir ayrıcalık gösterilmesi yönünde bir beklenti içerisinde olmamaları gerekmektedir. Çünkü, bu konuyu tek taraflı bir konu olarak ele almanın doğru olmadığı düşünülmektedir. Tarafsızlığını yitiren bir kuruma insanların güven duyması mümkün olmamakla beraber, kurumun tarafsızlığını yitirdiğini düşünen insanlar kendi başlarına yapabilecekleri en basit bir iş için bile araya adam koyma veya tavassutta bulunma yolunu seçecektir. Kurumların zamanla daha şeffaf hale gelmesi ve işlerin

mümkün olduğu kadar insanların gözü önünde olması, görev ve yetki tanımlarının açık ve net yapılması ve mümkün olduğu kadar işlerin otomatikleştirilmesi, insanların inisiyatiflerinin mümkün olduğu kadar azaltılması, teknolojiye azami istifade ederek birçok işi insanların kendi başlarına yapmasına imkan verilmesi tarafsızlıkla ilgili şikayetleri zamanla ortadan kaldıracaktır.

Gökçe ve Semiz'e göre (2000), özellikle toplumsal olaylarda profesyonel bir bakış açısıyla, amacı ve içeriği ne olursa olsun gerekli yasal izinler alınarak yapılan her gösterinin demokratik bir hakkın kullanımı olduğu ve bu hakkın kullanımını sağlamanın da polisin temel görevi olduğunun polis tarafından unutulmaması gerekmektedir. Bir olay veya durum karşısında tam anlamıyla tarafsız olabilmek mümkün olmayabilir. Güvenlik personeli de her insan gibi bir olayı ele alırken içinde yetişmiş olduğu sosyal çevre, almış olduğu eğitim ve kendi kişisel görüşleriyle bakabilmektedir. Bu ise doğal olarak bir durum karşısında ilk baştan olumlu veya olumsuz bir tutum sahibi olmayı beraberinde getirmektedir. Her insan gibi güvenlik personelinde bu tür olaylar karşısında önceden bir tutum sahibi olması oldukça normal ve doğaldır. Burada asıl yapılması gereken mesleki bir eğitim almış ve profesyonel bir anlayışla görev yapan personelin kendi kişisel görüş, tutum ve eğilimlerini bir kenara bırakarak veya kontrol ederek yasaların ve amirlerinin kendisine vermiş olduğu görevleri yerine getirmesidir. Yapılan çalışmalar herkesin polisten tarafsız olmasını beklediğini göstermektedir. Buradaki talep edilen tarafsızlık insanlar arasında polisin ayırım yapmaması ve herkese eşit mesafede olması anlamındadır. Yoksa polis zaten devletin bekası için çalışan, devletin kamu düzenini korumak açısından devletin tarafında bulunan kurumdur.

Madde 28. Polisin Görevini Yaparken Kendisine Olan Güveni Tamdır.

“Polisin görevini yaparken kendisine olan güveni tamdır” ifadesine, öğretim elemanlarının % 5.8’ü tamamen katılıyorum, % 37.1’i katılıyorum, % 24.1’i katılmıyorum, % 0.4’ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bir öğretim elemanı bu soruya herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 42.9’unun “polisin görevini yaparken kendisine olan güveni tamdır” ifadesine katılmakta olduğu, % 24.5’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polisin görevini yaparken kendisine olan güveni tamdır” ifadesine, % 7.9’u tamamen katılıyorum, % 31.5’i katılıyorum, % 18.7’si katılmıyorum, % 3.0’ı ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Sekiz öğrenci bu ifadeye

herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 39.4'ünün “polis görevini yaparken kendisine olan güveni tamdır” ifadesine katılmakta olduğu, % 21.7'sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 42.9'u ile öğrencilerin % 39.4'ünün polis görevini yaparken kendisine olan güvenin tam olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 24.5'i ile öğrencilerin % 21.7'sinin ise polis görevini yaparken kendisine olan güvenin tam olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcının da katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin genel itibarıyla polis görevini yaparken kendisine olan güveninin tam olduğunu düşündüğü söylenebilir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 32.1'i ile yine öğrencilerin % 38.1'i polis görevini yaparken kendisine olan güveni tamdır ifadesiyle ilgili olarak “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır. Kararsızım seçeneğini işaretleyenlerin yüksek olmasının nedeni, insanların bunu tam tespit edememiş olması olabilir. Yani, insanların polisle herhangi bir şekilde muhatap olduklarında veya basın yoluyla izlediklerinde görevi esnasında polisin davranışlarına bakarak bir yargıya varabilirler. Bir çok insan polisin bu yönüne dikkat etmemiş olabilir.

Her hangi bir suçun mağduru olan bir insanın başvurduğu ilk yer genel itibarıyla polistir. İnsanlar polisten şüphelilere veya sanıklara ve suça karşı kararlı mücadele etmesini, toplum huzurunu bozanlara karşı dik, kararlı ve kendine güvenen bir şekilde durmasını beklemektedir. Bunu göremeyenlerin polise ve adalete güveni sarsılabilir. Polisin kendisine olan güveni ise, kendisine yetki veren kanunlar yoluyla polisin kendisini güçlü hissetmesiyle, kendisine yetki veren kanunları çok iyi bilmesiyle ve kanun dairesinde yürütmüş olduğu görevi esnasında amir ve üstlerinden her zaman olumlu destek görmesiyle yakından alakalıdır. Çünkü, yetki ve sorumluluklarını iyi bilmeyen polisin kararlı durması kendisine güvenmesi mümkün değildir. İnsan bildiğini uygulayabilir, bilmediğine karşı ise kaygı, endişe veya korku duyar.

Madde 29. Polis Halkın Güvenliğini Sağlamada Başarılıdır.

“Polis halkın güvenliğini sağlamada başarılıdır” ifadesine, öğretim elemanlarının % 4'ü tamamen katılıyorum, % 35.3'ü katılıyorum, % 22.8'i katılmıyorum, % 2.2'si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bir öğretim elemanı bu soruya

herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 39.3'ünün "polis halkın güvenliğini sağlamada başarılıdır" ifadesine katılmakta olduğu, % 25'inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin "polis halkın güvenliğini sağlamada başarılıdır" ifadesine, % 5'i tamamen katılıyorum, % 31'i katılıyorum, % 26.5'i katılmıyorum, % 5.4'ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Sekiz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 36'sının "polis halkın güvenliğini sağlamada başarılıdır" ifadesine katılmakta olduğu, % 31.9'unun ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 39.3'ü ile öğrencilerin % 36'sının polisin halkın güvenliğini sağlamada başarılı olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 25'i ile öğrencilerin % 31.9'unun ise polisin halkın güvenliğini sağlamada başarılı olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin genel itibariyle polisin, halkın güvenliğini sağlamada başarılı olduğunu düşündüğü söylenebilir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 35.3'ü ile yine öğrencilerin % 31.2'si "polis halkın güvenliğini sağlamada başarılıdır" ifadesiyle ilgili olarak "kararsızım" seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır. Polisin halkın güvenliğini sağlamada başarı olup olmadığını bilmek istatistiki bilgilere dayanmaktadır. Kararsızım seçeneğini işaretleyenlerin yüksek olmasının nedeni, insanların bu tür istatistiki bilgilere sahip olmaması olabilir. Genel itibariyle halkın güvenliğini sağlamada polisin başarılı olduğuna dair algılamaya sahip olanların oranının yüksek olması polis açısından olumlu bir sonuçtur.

Dündar (1995) tarafından yapılan benzer bir araştırmada katılımcıların % 23.8'inin suçluların yakalanmasında polisi yetersiz bulduğu, % 52.1'inin de halkın destek vermesinin polisin suçluları yakalama oranını artıracığına inandıkları ortaya çıkmıştır. Çelik (2001) tarafından yapılan diğer bir çalışmada katılımcıların % 39.6'sının polisin görevini tam olarak yaptığına inandığı, % 41'inin ise yapmadığına inandığı sonucuna ulaşılmıştır. Eylül 2000 tarihinde 19 Mayıs Üniversitesi öğrencilerinde içinde bulunduğu 1204 deneğe tesadüfi örneklem yoluyla uygulanan bir ankette katılımcıların % 9.6'sının suçluların yakalanması ve adalete teslim edilmesinde polisi yeterli bulduğu % 60.4'ünün halk destek verirse polisin daha etkili olabileceğine inandığı, % 26.2'sinin

ise polisin yetersiz olduğunu düşündüğü ortaya çıkmıştır (Güler 2001, 157-158 ve 167). Yapılan araştırmalar sonucunda, katılımcıların polisin başarısı için halkın destek vermesi gerektiğini düşündüğü söylenebilir. Suçların önlenmesi ve toplumda huzurun sağlanmasında polisin çabası kadar halkında bu mücadelede polise yardımcı olması son derece önemlidir. Yapılan diğer çalışmalar, halkın desteği ile polisin daha çok başarılı olacağını göstermektedir.

Madde 30. Polis Yardımseverdir.

“Polis yardımseverdir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 11.2’si tamamen katılıyorum, % 58’i katılıyorum, % 8’i katılmıyorum, % 0.4’ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 69.2’sinin “polis yardımseverdir” ifadesine katılmakta olduğu, % 8.4’ünün ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis yardımseverdir” ifadesine, % 9.3’ü tamamen katılıyorum, % 44.9’u katılıyorum, % 13.2’si katılmıyorum, % 3.8’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Sekiz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 54.2’sinin “polis yardımseverdir” ifadesine katılmakta olduğu, % 17’sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 69.2’si ile öğrencilerin % 54.2’sinin polisin yardımsever olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 8.4’ü ile öğrencilerin % 17’sinin ise polisin yardımsever olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcının da katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hem de öğrencilerin polisin yardımsever olduğunu düşündükleri söylenebilir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 22.3’ü ile öğrencilerin % 28’i “polis yardımseverdir” ifadesiyle ilgili olarak “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Polise yetki veren temel kanunlardan olan Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun (PVSK) birinci maddesinde polis tanımlanırken, “...polis kendisinden yardım isteyenlerle, yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere yardım eder” ifadesi bulunmaktadır (PVSK Md. 1.). Polisin her zaman insanlara yardım etmesiyle ilgili ifadenin kendisine yetki veren temel kanunun birinci maddesinde bulunması önemlidir. Polis, görevi gereği insanlara yardım etmekle yükümlüdür. Bu konuda göstereceği zaafiyet aynı zamanda adli ve idari sorumluluk doğurmaktadır. Öğretim elemanları ve

öğrencilerin polisin yardımsever olduğuna dair yüksek algılamaya sahip olması polis açısından olumlu bir sonuçtur. Bu aynı zamanda polisin bu konudaki görevini yaptığını da göstermektedir. Polisin yardımsever olması insanların suçla mücadelede polise yardımcı olması sonucunu doğuracaktır. Ancak polisin yardımsever olması gerekliliği kadar insanların hem düzenlemelere uymak suretiyle hemde suçla mücadelede polise yardımcı olmak suretiyle yardımsever olması polisin başarısı dolayısıyla toplumun huzuru için önemlidir. Yapılan diğer çalışmalarda insanlarda genel olarak polisin yardımsever olduğu inancı olduğu görülmektedir.

Madde 31. Polis Gereksiz Derecede Şüphelidir.

“Polis gereksiz derecede şüphelidir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 1.8’i tamamen katılıyorum, % 17.9’u katılıyorum, % 46.4’ü katılmıyorum, % 4.9’u ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 19.7’sinin “polis gereksiz derecede şüphelidir” ifadesine katılmakta olduğu, % 51.3’ünün ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis gereksiz derecede şüphelidir” ifadesine, % 5’i tamamen katılıyorum, % 21.1’i katılıyorum, % 36.5’i katılmıyorum, % 5.7’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Sekiz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 26.1’inin “polis gereksiz derecede şüphelidir” ifadesine katılmakta olduğu, % 42.2’sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 19.7’si ile öğrencilerin % 26.1’inin polisin gereksiz derecede şüpheli olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 51.3’ü ile öğrencilerin % 42.2’sinin ise polisin gereksiz derecede şüpheli olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polisin gereksiz derecede şüpheli olduğunu düşünmediği söylenebilir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 29’u ile yine öğrencilerin % 30.8’i polis gereksiz derecede şüphelidir ifadesiyle ilgili olarak “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır. Polis işinin gereği şüpheli olmak durumundadır. Meydana gelmiş suç olaylarının aydınlatılması açısından karşısına çıkan her ihtimali değerlendirmesi anlamında çeşitli şüphelerden yola çıkarak polis sonuca gitmeye çalışmaktadır. Bu normal olmakla beraber, önemli olan herkese potansiyel suçluymuş gibi davranılmaması, herkesin hemen şüpheli veya sanık sandalyesine

oturtulmaması, bu konudaki dengenin sağlanabilmesidir. Anayasamızın 38. maddesine göre suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.

Cerrah (2000)’a göre, aslında şüphecilikde polis kültürünün diğer bazı özelliklerinde olduğu gibi kaynağını sadece mesleğinin doğasından almamaktadır. Başka bir ifade ile halkın beklentileri önemli rol oynamaktadır. Çünkü, insanlar, polisin bir bakışta şüphelileri ve potansiyel zanlıları yakalamasını bekler. Güvenlik mensupları da böyle bir beklentiye cevap vermek üzere ekstra gayret gösterir ancak bu arada bolcada hata yapar. Öte yandan polisten bu tür beklentisi olanların kendileri benzer bir şüphecilğe maruz kaldıklarında bu durumdan pek hoşlanmazlar. Sadece basit şüphe ile başlatılan ancak makul bir gerekçeye dayanmayan uygulamalar sonraları iddiaları kuvvetlendirmek amacıyla delil üreterek (evidence fabricating) basit şüpheyi ispat etme yolunu açmaktadır. Bu çalışmada polisin gereksiz şüphecilği ile ilgili ifade sorgulanmış, öğretim elemanları ve öğrencilerin polisin gereksiz derecede şüpheci olduğu savına katılmama oranının katılma oranından daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç polis açısından olumludur.

Madde 32. Polis Kendisini Halkın Üstünde Görmektedir.

“Polis kendisini halkın üstünde görmektedir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 4.9’u tamamen katılıyorum, % 22.3’ü katılıyorum, % 44.6’sı katılmıyorum, % 7.1’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 27.2’sinin “polis kendisini halkın üstünde görmektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 51.7’sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis polis kendisini halkın üstünde görmektedir” ifadesine, % 9.4’i tamamen katılıyorum, % 25’i katılıyorum, % 36.3’i katılmıyorum, % 7.4’ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Dokuz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 34.4’ünün “polis kendisini halkın üstünde görmektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 43.7’sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 27.2’si ile öğrencilerin % 34.4’ünün polisin kendisini halkın üstünde gördüğüne inandığı, öğretim elemanlarının % 51.7’si ile öğrencilerin % 43.7’sinin ise polisin kendisini halkın üstünde gördüğüne inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde

öğrencilerin polisin kendisini halkın üstünde gördüğüne inanmadığı söylenebilir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının ve öğrencilerin % 21'i "polis kendisini halkın üstünde görmektedir" ifadesiyle ilgili olarak "kararsızım" seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Polisin tavır ve davranışları ile görevi esnasında zaman zaman insanları küçük gördüğü, insanlara yukarıdan bakan davranışları bulunduğu bazen dile getirilmektedir. Yine polisin kendisini toplumun her alanında imtiyazlı ve dokunulmaz gördüğü, bu yüzden herkesin uymakla yükümlü olduğu bazı kuralları polisin kendisinin çiğnediğide dillendirilmektedir. Bilhassa eski dönemlerin ürünü olan bu tür davranışlar artık günümüzde polisin kendi içerisinde pirim görmemektedir. Zaten hukuk devletinin olduğu bir yerde bu tür davranışlar hiçbir zaman hoş görülemez. Polis halkın efendisi değildir. Polis halkına hizmet eden bir devlet memurudur. Son zamanlarda ülkemizde dile getirilen yeni modern polislik yaklaşımlarından olan toplum destekli polislik, uzlaşmacı polislik gibi yaklaşımlar ile halkla ilişkiler kavramının son zamanlarda sürekli polisin gündeminde olması hatta hizmet öncesi polisin eğitim gördüğü okullarda ders olarak okutulması bu anlayışın bir yansımasıdır. Öğretim elemanları ve öğrencilerin polisin kendisini halkın üstünde görmekte olduğuna dair ifadeye katılmama oranının katılma oranında yüksek olması polis açısından olumlu bir sonuçtur.

Madde 33. Polis Görevini Yaparken Aşırı Güç Kullanmaktadır.

"Polis görevini yaparken aşırı güç kullanmaktadır" ifadesine, öğretim elemanlarının % 1.8'i tamamen katılıyorum, % 17'si katılıyorum, % 45.5'i katılmıyorum, % 7.1'i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bir öğretim elemanı bu soruyu cevaplamamıştır. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 18.8'inin "polis görevini yaparken aşırı güç kullanmaktadır" ifadesine katılmakta olduğu, % 52.6'sının ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise "polis görevini yaparken aşırı güç kullanmaktadır" ifadesine, % 8.2'si tamamen katılıyorum, % 24.6'sı katılıyorum, % 34.6'sı katılmıyorum, % 5.2'si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Dokuz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 32.8'inin "polis görevini yaparken aşırı güç kullanmaktadır" ifadesine katılmakta olduğu, % 39.8'inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 18.8'i ile öğrencilerin % 32.8'inin polisin görevini yaparken aşırı güç kullandığına inandığı, öğretim elemanlarının % 52.6'sı ile öğrencilerin % 39.8'inin ise polisin görevini yaparken aşırı güç kullandığına inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polisin görevini yaparken aşırı güç kullanmadığını düşündükleri söylenebilir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 28.1'i ve öğrencilerin % 25.9'u "polis görevini yaparken aşırı güç kullanmaktadır" ifadesiyle ilgili olarak "kararsızım" seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır. Öğretim elemanlarının algılamalarının öğrencilere nazaran polis lehine daha olumlu olması polisin öğretim elemanlarına karşı olan tutumlarının daha ölçülü olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Polis vazife ve selahiyet kanununun ek 6. maddesine göre, polis, yakalanması gerekli kişi veya dağıtılması gereken topluluğun direnmesi, saldırıya yeltenmesi veya saldırıda bulunması hallerinde, bu fiilleri etkisiz hale getirmek için zor kullanabilir. Zor kullanma, direnme ve saldırının mahiyetine ve derecesine göre etkisiz hale getirilecek şekilde kademeli olarak artan nispette bedeni kuvvet, maddi güç ve kanuni şartları gerçekleştiğinde her çeşit silah kullanma yetkilerini ifade eder. Toplu kuvvet olarak müdahale edilen durumlarda ise zor kullanmanın derecesi ile kullanılacak araç ve gereçler müdahale eden kuvvetin amiri tarafından tayin ve tespit edilir. Burada polisin zor kullanma yetkisinin bulunduğu açıkça görülmekle beraber zor kullanma yetkisinin en önemli özelliği direnme ve saldırının mahiyetine ve derecesine göre etkisiz hale getirmek amacıyla yapılmakta olması ve kademeli olarak artan nispette bedeni kuvvetten başlayarak güç kullanmayı zorunlu kılmasıdır. Aynı kanunun 17. maddesine göre ise, polis, kanun ve usul dairesinde verdiği emre itaatsizlik ve ittihaz eylediği tedbirlere riayetsizlik edenler ile vazife yaparken polise mukavemette bulunan veya vazifesinden alıkoymak maksadiyle polise zorla karşı koyan ve yakalanmadıkları takdirde hareketlerinde devam etmeleri melhuz bulunan şahısları karakola götürülüp haklarında tanzim olunacak evrakla beraber adliyeye verir. Benzer bir hüküm YGİAY'ın 5. maddesinde bulunmaktadır. Yine Türk Ceza Kanununun 265. maddesine göre, kamu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmaktadır (TCK Md.265).

Bilhassa toplumsal olaylar olmak üzere polisin görevi esnasında aşırı veya orantısız güç kullandığı bir çok zaman dile getirilmektedir. Medyada polisle ilgili haberler halka servis edilirken genel itibariyle polisin orantılı veya orantısız güç kullandığı sahneler ön plana çıkartılmaktadır. Böylece insanlar sürekli polisin bu yönünü görerek, polisin uygulamasının hangi aşamalardan geçerek ortaya çıktığını, polise karşı bir saldırı olup olmadığını veya yasal ikazlar yapıldıktan sonra kanun çerçevesinde verilen emre karşı gelinip gelinmediğini düşünmeden belirli olumsuz yargılara sahip olmaktadır. Hatta polisin kendi içerisinde medyanın polise tarafsız yaklaşmadığını, polise karşı dürüst davranmadığını düşünenlerin sayısının hiçte az olmadığı düşünülmektedir. Polisin zaman zaman orantısız veya aşırı güç kullandığı görülmekte ise de, belirli aşamalardan geçtikten sonra son çare olarak başvurulması gereken güç kullanma yetkisine çoğu zaman hemen başvurulmadığıda bir gerçektir. Sonuç itibariyle poliste güç kullanarak insanlarla karşı karşıya gelmek istememektedir. Polis açısından olayların veya herhangi bir olayın problemsiz, çatışmasız, arbedesiz sonuçlanması her zaman istenen bir durumdur. Çünkü güç kullanma berberinde sinirlerin gerilmesine, yaralanmalara, mahkemelere gel gitlere sebep olmakta ve artan sinir katsayısının sivil hayata veya başka olaylarda başka insanlara yansımaya, stresli, kaygılı, adeta diken üstünde bir çalışma ortamına yol açan olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Öğretim elemanları ve öğrencilerin algılamalarının polisin lehine olanının daha yüksek olması polis açısından olumlu bir sonuçtur.

Madde 34. Polis, Görevi Gereği Sürekli Problemlili İnsanlarla İlişki İçinde Olması Dolayısıyla Dejenere Olmuştur.

“Polis, görevi gereği sürekli problemlili insanlarla ilişki içinde olması dolayısıyla dejenere olmuştur” ifadesine, öğretim elemanlarının % 7.6’sı tamamen katılıyorum, % 28.6’sı katılıyorum, % 30.8’i katılmıyorum, % 3.1’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bir öğretim elemanı bu soruyu cevaplamamıştır. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 36.2’sinin “polis, görevi gereği sürekli problemlili insanlarla ilişki içinde olması dolayısıyla dejenere olmuştur ifadesine” katılmakta olduğu, % 33.9’unun ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis, görevi gereği sürekli problemlili insanlarla ilişki içinde olması dolayısıyla dejenere olmuştur” ifadesine, % 11.7’si tamamen katılıyorum, % 37.2’si katılıyorum, % 21’i katılmıyorum, % 2.9’u ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap

vermiştir. On öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 48.9'unun "polis, görevi gereği sürekli problemlili insanlarla ilişki içinde olması dolayısıyla dejenere olmuştur ifadesine" katılmakta olduğu, % 23.9'unun ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 36.2'si ile öğrencilerin % 48.9'unun polisin, görevi gereği sürekli problemlili insanlarla ilişki içinde olması dolayısıyla dejenere olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 33.9'u ile öğrencilerin % 23.9'unun ise polisin, görevi gereği sürekli problemlili insanlarla ilişki içinde olması dolayısıyla dejenere olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polisin, görevi gereği sürekli problemlili insanlarla ilişki içinde olması dolayısıyla dejenere olduğunu düşündüğü söylenebilir. Burada öğrencilerin görüşleri daha belirgin olarak ortaya çıkmışken, öğretim elemanlarının görüşlerinin belirgin ortaya çıkmadığı görülmektedir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 29.5'i ve öğrencilerin % 26.2'si "polisin görevi gereği sürekli problemlili insanlarla ilişki içinde olması dolayısıyla dejenere olmuştur" ile ilgili ifadeye "kararsızım" seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Polisin görevi dolayısıyla sürekli problem ve problemlili insanlarla muhatap olması mutlaka kendisinde etkilemektedir. Aslında bu konu ayrıca araştırılması gereken bir konudur. Polisliğin zor yanlarından birisi problem ve problemlili insanlarla içiçe olmasına rağmen kendisini olumsuz etkilerden koruması zorunluluğudur. Bir noktada çamurda yürümeye çalışırken diğer yandan çamura bulaşmamaya benzetilebilir. Bu tür olumsuz etkilerden korunma için polisin hizmet içerisinde sürekli bir eğitime ihtiyacı olduğu bir gerçektir.

Madde 35. Polis Olaylar Karşısında Çabuk Tahrik Olmaktadır.

"Polis olaylar karşısında çabuk tahrik olmaktadır" ifadesine, öğretim elemanlarının % 2.7'si tamamen katılıyorum, % 25.9'u katılıyorum, % 40.2'si katılmıyorum, % 4'ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. İki öğretim elemanı bu soruya herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 28.6'sının "polis olaylar karşısında çabuk tahrik olmaktadır" ifadesine katılmakta olduğu, % 44.2'sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise "polis olaylar karşısında çabuk tahrik olmaktadır" ifadesine, % 7.2'si tamamen

katılıyorum, % 31.4'ü katılıyorum, % 31.2'si katılmıyorum, % 4.8'i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Dokuz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 38.6'sının “polis olaylar karşısında çabuk tahrik olmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 36'sının ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 28.6'sı ile öğrencilerin % 38.6'sının polisin olaylar karşısında çabuk tahrik olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 44.2'si ile öğrencilerin % 36'sının ise polisin olaylar karşısında çabuk tahrik olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının polisin olaylar karşısında çabuk tahrik olduğunu düşünmediği söylenebilirken, öğrencilerin ise polisin olaylar karşısında çabuk tahrik olduğunu düşündüğü söylenebilir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 26.3'ü ve öğrencilerin % 24.4'ü “polis olaylar karşısında çabuk tahrik olmaktadır” ifadesiyle ilgili olarak “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

26. maddede öğretim elemanlarının “polis olaylar karşısında soğukkanlı davranmaktadır” ifadesine katılma oranı % 59.4'dur. Burada ise “polis olaylar karşısında çabuk tahrik olmaktadır” ifadesine katılma oranı ise % 28.6'dır. Bu öğretim elemanlarının her iki ifadeye verdiği cevaplar açısından bir tezat doğurmamakta ve öğretim elemanlarının polisin soğukkanlı olduğu ve çabuk tahrik olmadığını düşündükleri söylenebilir. Ancak, öğrenciler ele alındığında, öğrencilerin “polis olaylar karşısında soğukkanlı davranmaktadır” ifadesine katılma oranı % 63.1 iken, burada “polis olaylar karşısında çabuk tahrik olmaktadır” ifadesine katılma oranı ise % 38.6, katılmama oranı ise % 36'dır. Polisin soğukkanlı davrandığı ile ilgili ifadeye katılma oranı oldukça yüksek iken polisin çabuk tahrik olduğuna dair ifadeye katılma oranı katılmama oranına göre daha yüksektir. Bu ise öğrenciler açısından tezat oluşturmaktadır. Bunun sebebi öğrencilerin her iki sorudan birisini, öğretim elemanlarına göre daha az ciddiye alarak işaretlemesi olabilir.

Madde 36. Polis İnsanlara Kaba ve Sert Davranmaktadır.

“Polis insanlara kaba ve sert davranmaktadır” ifadesine, öğretim elemanlarının % 4.5'i tamamen katılıyorum, % 19.2'si katılıyorum, % 42.9'u katılmıyorum, % 4'ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim

elemanlarının % 23.7'sinin “polis, insanlara kaba ve sert davranmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 46.9'unun ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis insanlara kaba ve sert davranmaktadır” ifadesine, % 10.1'i tamamen katılıyorum, % 27.6'sı katılıyorum, % 30.4'ü katılmıyorum, % 6.1'i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. On öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 37.7'sinin “polis, insanlara kaba ve sert davranmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 36.5'inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 23.7'si ile öğrencilerin % 37.7'sinin polisin, insanlara kaba ve sert davrandığına inandığı, öğretim elemanlarının % 46.9'u ile öğrencilerin % 36.5'inin ise polisin, insanlara kaba ve sert davrandığına inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının polisin, insanlara kaba ve sert davrandığını düşünmediği söylenebilir. Öğrencilerin bu maddeyle ilgili görüşleri tam olarak belirgin olmamakla beraber, polisin, insanlara kaba ve sert davrandığını düşünenlerle buna katılmayanların oranının aynı seviyede olduğu görülmektedir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 26.3'ü ve öğrencilerin % 24.4'ü “polis insanlara kaba ve sert davranmaktadır” ifadesiyle ilgili olarak “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

“Polis insanlara değer vermektedir” maddesiyle ilgili, öğretim elemanlarının % 44.2'si katılıyorum %17.4'ü ise katılmıyorum şeklinde cevap vermişti. Yine “polis insan haklarına saygılıdır” maddesine öğretim elemanlarının % 37.5'i katılıyorum % 21'i ise katılmıyorum şeklinde cevaplamıştı. Buradada Öğretim Elemanlarının, “polis insanlara kaba ve sert davranmaktadır” ifadesini % 23.7'si katılıyorum, % 46.9'u ise katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır. Bu bulgular ışığında öğretim elemanlarının cevaplarında bir tezat olmadığı söylenebilir. Öğrenciler ele alındığında ise, “polis insanlara değer vermektedir” maddesiyle ilgili, öğrencilerin % 36.9'u katılıyorum % 29.6'sı ise katılmıyorum şeklinde cevap vermişti. Yine “polis insan haklarına saygılıdır” ifadesini öğrencilerin % 36.2'si katılıyorum % 31.7'si ise katılmıyorum şeklinde cevaplamıştı. Buradada öğrencilerin, “polis insanlara kaba ve sert davranmaktadır” ifadesini % 37.7'si katılıyorum, % 36.5'i ise katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır. Öğrencilerden, polisin insanlara değer verdiğini ve insan haklarına saygılı olduğunu

düşünenlerin oranının, aksini düşünenlere göre çok daha yüksek olmasına rağmen, “polis insanlara kaba ve sert davranmaktadır” maddesine katılım oranı daha yüksektir. Bunun sebebi, polisin kaba ve sert davranışlara sahip olduğunu düşünmekle beraber, öğrencilerin bunun insan hakları ihlaline yol açmayacak seviyede olduğunu düşünüyor olması olabilir. Öte yandan polisin öğretim elemanlarına yaklaşımı öğrencilere yaklaşımından daha duyarlı ve hassas olması bu sonucu doğurmuş olabilir.

Madde 37. Polis Toplumda Nüfuzlu Olan Kişilere Karşı Etkisiz Kalmaktadır.

“Polis toplumda nüfuzlu olan kişilere karşı etkisiz kalmaktadır” ifadesine, öğretim elemanlarının % 29.9’u tamamen katılıyorum, % 44.2’si katılıyorum, % 5.4’ü katılmıyorum, % 4.5’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. bir öğretim elemanı bu soruya herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 74.1’inin “polis toplumda nüfuzlu olan kişilere karşı etkisiz kalmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 9.9’unun ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis toplumda nüfuzlu olan kişilere karşı etkisiz kalmaktadır” ifadesine, % 31.2’si tamamen katılıyorum, % 35.5’i katılıyorum, % 12.2’si katılmıyorum, % 3.2’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Dokuz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 66.7’sinin “polis toplumda nüfuzlu olan kişilere karşı etkisiz kalmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 15.2’sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 74.1’i ile öğrencilerin % 66.7’sinin polisin toplumda nüfuzlu olan kişilere karşı etkisiz kaldığına inandığı, öğretim elemanlarının % 9.9’u ile öğrencilerin % 15.2’sinin ise polisin toplumda nüfuzlu olan kişilere karşı etkisiz kaldığına inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcının da katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polisin toplumda nüfuzlu olan kişilere karşı etkisiz kaldığını düşündüğü görülmektedir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 15.6’sı ve öğrencilerin % 16.9’u “polis toplumda nüfuzlu olan kişilere karşı etkisiz kalmaktadır” ifadesiyle ilgili olarak “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

27. maddede öğretim elemanlarının % 42.8’i ile öğrencilerin % 34.2’sinin polisin görevini yürütürken halka tarafsız davrandığına inandığı, öğretim elemanlarının %

26.8'i ile öğrencilerin % 36.7'sinin ise polisin görevini yürütürken halka tarafsız davrandığına inanmadığı sonucuna ulaşılmıştı. Öğretim elemanlarının daha yüksek oranda % 42.8'i polisin görevi esnasında halka tarafsız davrandığına inanırken burada % 74.1'inin polisin toplumda nüfuzlu olan kişilere karşı etkisiz kaldığını düşündüğü bulgusu elde edilmiştir. Burada öğretim elemanlarının verdiği cevaplar arasında bir paralellik görülmemektedir. Öğrencilerin ise daha yüksek oranda % 36.7'si polisin görevi esnasında halka tarafsız davrandığına inanmazken burada % 66.7 oranında toplumda nüfuzlu olan kişilere karşı etkisiz kaldığını düşündüğü bulgusu elde edilmiştir. Öğrencilerin burada cevapları arasında bir paralellik gözükmemektedir. Bu sonuç öğretim elemanları ve öğrencilerin ifadeyi farklı yorumlamalarından kaynaklanmış olabilir. İçli (1995) tarafından yapılan benzer bir çalışmada, “polisin halkla ilişkileri nasıl olmalıdır” şeklinde yöneltilen bir soruya katılımcıların % 33'ünün polisin halkla ilişkilerinin vatandaşa göre değiştiğini ifade ettiği bulgusu elde edilmiştir.

Madde 38. Polis Görevini Yaparken Kendi Dünya Görüşünü Öne Çıkarmaktadır.

“Polis görevini yaparken kendi dünya görüşünü öne çıkarmaktadır” ifadesine, öğretim elemanlarının % 5.4'ü tamamen katılıyorum, % 17.4'ü katılıyorum, % 34.4'ü katılmıyorum, % 7.1'i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. bir öğretim elemanı bu soruya herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 32.8'inin “polis görevini yaparken kendi dünya görüşünün öne çıkarmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 42.5'i ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis görevini yaparken kendi dünya görüşünü öne çıkarmaktadır” ifadesine, % 9.3'ü tamamen katılıyorum, % 26.7'si katılıyorum, % 25.2'si katılmıyorum, % 5.3'ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Dokuz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 36'sının “polis görevini yaparken kendi dünya görüşünün öne çıkarmaktadır” ifadesine katılmakta olduğu, % 30.5'inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 32.8'i ile öğrencilerin % 36'sinin polisin görevini yaparken kendi dünya görüşünün öne çıkarmakta olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 42.5'i ile öğrencilerin % 30.5'inin ise polisin görevini yaparken kendi dünya görüşünün öne çıkarmakta olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma

oranları karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının polisin görevini yaparken kendi dünya görüşünün öne çıkardığını düşünmediği söylenebilir. Öğrencilerin ise aksine polisin görevini yaparken kendi dünya görüşünü öne çıkardığını düşündüğü söylenebilir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 35.3'ü ve öğrencilerin % 32.5'i “polis görevi esnasında kendi dünya görüşünü ön plana çıkarmaktadır” ifadesiyle ilgili olarak “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır. Her iki katılımcının katılma oranlarına bakıldığında, “kararsızım” seçeneğini işaretleyenlerle, katılıyorum ve katılmıyorum seçeneğinin işaretleyenlerin oranlarının birbirlerine çok yakın olduğu görülmektedir.

27. maddede öğretim elemanlarının % 42.8'i ile öğrencilerin % 34.2'sinin polisin görevini yürütürken halka tarafsız davrandığına inandığı, öğretim elemanlarının % 26.8'i ile öğrencilerin % 36.7'sinin ise polisin görevini yürütürken halka tarafsız davrandığına inanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının % 42.8'i polisin tarafsızlığına inanırken, % 42.5'i dünya görüşünü ön plana çıkardığına inanmamaktadır. Bu sonuç öğretim elemanları açısından tezat teşkil etmemektedir. Öğrencilerin % 36.7'si polisin tarafsızlığına inanmazken % 36'sı dünya görüşünü ön plana çıkardığına inanmaktadır. Yani öğretim elemanlarının polisin tarafsız olduğuna ve kendi dünya görüşünü görevi esnasında ön plana çıkarmadığına inandığı söylenebilirken, öğrencilerinde polisin tarafsız olduğuna inanmadığı ve kendi dünya görüşünü görevi esnasında ön plana çıkardığına inandığı söylenebilir.

Her insan gibi polisinde kendisine ait bir dünya görüşü olabilir. Bazı polisler milli ve manevi değerlere daha düşkün bir yapıya sahipken, bazı polislerde manevi değerlere çok düşkün olmayabilir, daha dünyevi bir açıyla hayata bakabilir. Görüş itibariyle herkes aynı zamanda kendisi gibi düşünenleri veya düşündüğünü varsaydığı kişileri kendisine daha yakın bulabilir. Ancak bir polis, mesleğini profesyonel bir bakış açısıyla yürütmek zorundadır. Görevi esnasında kendisi gibi düşünen insanlarla karşı karşıya geldiğinde vazifesinin gereğini tereddüt etmeden yerine getirmek mecburiyetindedir. Adaletin ilk kapısı olan polisin görevi esnasında görevi ile ilgili en önemli ölçüsü insanların kendi görüşüne yakın olup olmadığı değil, kimin kanunlar açısından haklı olup olmadığıdır. Aksi takdirde polisinde kendi içerisinde farklı görüş açılarına göre ayrılmalar, gruplaşmalar, kamplaşmalar olacaktır. Bu ise devletin meşru güç kullanmaya yetkili kurumunun parçalanması anlamına gelecektir. Özellikler polisin

toplumsal olaylarda karşı karşıya kaldığı durum burada önem arz etmektedir. Gökçe ve Semiz'e göre (2000), toplumsal olaylarda görev yapan güvenlik mensupları, gösterinin içeriğine göre, göstericilere karşı olumlu veya olumsuz bir görüş sahibi olabilirler. Burada profesyonel bir bakış açısıyla, amacı ve içeriği ne olursa olsun gerekli yasal izinler alınarak yapılan her gösterinin demokratik bir hakkın kullanımı olduğu ve bu hakkın kullanımını sağlamanın da polisin temel görevi olduğunun polis tarafından unutulmaması gerekmektedir. Bir olay veya durum karşısında tam anlamıyla tarafsız olabilmek mümkün olmayabilir. Güvenlik personeline her insan gibi bir olayı ele alırken içinde yetişmiş olduğu sosyal çevre, almış olduğu eğitim ve kendi kişisel görüşleriyle bakabilmektedir. Bu da doğal olarak bir durum karşısında ilk baştan olumlu veya olumsuz bir tutum sahibi olmayı beraberinde getirmektedir. Her insan gibi güvenlik personelinin de bu tür olaylar karşısında önceden bir tutum sahibi olması oldukça normal ve doğaldır. Burada asıl yapılması gereken mesleki bir eğitim almış ve profesyonel bir anlayışla görev yapan personelin kendi kişisel görüş, tutum ve eğilimlerini bir kenara bırakarak veya kontrol ederek yasaların ve amirlerinin kendisine vermiş olduğu görevleri yerine getirmesidir.

Tablo-18 genel olarak değerlendirildiğinde, polisin mesleki özellikleri ile ilgili maddelerin ortalamalarına bakılırsa, öğretim elemanlarının ortalamasının 3.18, öğrencilerin ise 3.00 olduğu görülmektedir. Öğretim elemanları ve öğrencilerin ortalamaları “kararsızım” seçeneğinde toplanmaktadır. Ancak öğretim elemanlarının ortalamasının daha yüksek ve olumlu olduğu anlaşılmaktadır. Polisin mesleki özellikleri ile ilgili maddelerin ortalamaları bu şekildeyken öğretim elemanlarının 26. maddeye verdikleri cevapların ortalaması 3.49, öğrencilerin ise 3.57, 30. maddeye öğretim elemanlarının verdikleri cevapların ortalaması 3.71, öğrencilerin ise 3.43 olup bu maddeler “katılıyorum” seçeneğinde toplanmaktadır. 37. madde olumsuz bir ifadedir. Bu sebeple “kesinlikle katılmıyorum” seçeneği (5), “tamamen katılıyorum” seçeneği ise (1) puanla değerlendirilmiştir. bu bağlamda 37. maddeye öğretim elemanlarının verdikleri cevapların ortalaması 2.09, öğrencilerin ise 2.19 olup bu madde “katılıyorum” seçeneğinde toplanmaktadır.

4.2.5. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Görünümü İle İlgili Algılamaları

Öğretim elemanları ve öğrencilerin polisin görünümü ile ilgili algılamaları tablo-19’da verilmiştir.

Tablo-19. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Görünümü İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar

	MADDELER	KATILIMCILAR	FREKANS YÜZDE	CEVAPSIZ	TAMAMEN KATILIYORUM	KATILIYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM	ORTALAMALAR
39	Polis üniforması, güzel görünümlüdür.	Öğretim Elemanları	Frekans		22	127	39	30	6	3,57
			Yüzde		% 9.8	% 56.7	% 17.4	% 13.4	% 2.7	
		Öğrenciler	Frekans	7	175	448	123	127	45	3,63
			Yüzde	% 0.8	% 18.9	% 48.4	% 13.3	% 13.7	% 4.9	
40	Polis, giyimine ve dış görünüşüne özen göstermektedir.	Öğretim Elemanları	Frekans		15	121	54	31	3	3,5
			Yüzde		% 6.7	% 54	% 24.1	% 13.8	% 1.3	
		Öğrenciler	Frekans	8	149	439	178	120	31	3,6
			Yüzde	% 0.9	% 16.1	% 47.5	% 19.2	% 12.9	% 3.4	
41	Polis üniformasının rengi güzeldir.	Öğretim Elemanları	Frekans		25	135	36	22	6	3,67
			Yüzde		% 11.2	% 60.3	% 16.1	% 9.8	% 2.7	
		Öğrenciler	Frekans	8	190	475	117	85	50	3,73
			Yüzde	% 0.9	% 20.5	% 51.4	% 12.6	% 9.2	% 5.4	
				GENEL ORTALAMA				Öğretim Elemanları	3,58	
								Öğrenciler	3,65	

Madde 39. Polis Üniforması Güzel Görünümlüdür.

“Polis üniforması güzel görünümlüdür” ifadesine, öğretim elemanlarının % 9.8’i tamamen katılıyorum, % 56.7’si katılıyorum, % 13.4’ü katılmıyorum, % 2.7’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 66.5’inin “polis üniforması güzel görünümlüdür” ifadesine katılmakta olduğu, % 26.1’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis üniforması güzel görünümlüdür” ifadesine, % 18.9’u tamamen katılıyorum, % 48.4’ü katılıyorum, % 13.7’si katılmıyorum, % 4.9’u ise kesinlikle katılmıyorum

şeklinde cevap vermiştir. Yedi öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 67.3'ünün “polis üniforması güzel görünümlüdür” ifadesine katılmakta olduğu, % 18.6'sının ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 66.5'i ile öğrencilerin % 67.3'ünün polis üniformasının güzel görünümlü olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 26.1'i ile öğrencilerin % 18.6'sının ise polis üniformasının güzel görünümlü olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcının da katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polis üniformasının güzel görünümlü olduğunu düşündüğü görülmektedir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 17.4'ü ve öğrencilerin % 13.3'ü “polis üniforması güzel görünümlüdür” ifadesiyle ilgili olarak “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Çelik (2001) tarafından yapılan benzer bir çalışmada katılımcıların % 65.6'sının polis üniformasını beğendikleri sonucuna ulaşılmıştır. Tosun ve diğerleri (2005) tarafından diğer bir araştırmada ise katılımcıların % 53.4'ünün Türk polisinin fiziksel görünüşünden memnun olduklarını ifade ettiği, % 75.9'ununda Türk polisinin üniformasından memnun olduklarını ifade ettiği bulgusu elde edilmiştir. Her iki araştırmadan elde edilen bulgular 39. maddeden elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Halkla yüz yüze iletişim kurmak durumunda bulunan kamu görevlilerinin tutum ve davranışları kadar kılık ve kıyafetleride halk üzerinde olumlu ya da olumsuz tesir yapmaktadır. Bu bağlamda polisin olumlu bir imaj, algılama bırakabilmesi için giydiği kıyafeti önemlidir. Kıyafet özün dışa yansıması olarak yorumlanabilir. Amerika'da yapılan bir araştırmada güvenlik personeliyle vatandaş arasında gerçekleşen iletişimde mesajın % 85-90'ı sözsüz (nonverbal) verildiği, sadece % 10-15 oranında sözlü (verbal) olarak mesajın iletildiği sonucu ortaya çıkmıştır (Güler 2001, 94). Üniformanın sivil halk üzerinde devleti ve devlet otoritesini hatırlatan bir etkisi bulunmakta olup, polis tarafından giyilmiş olan bir üniforma ilk önce onun diğer kişilerden kolayca ayırt edilerek tanınmasını sağlamaktadır. Bu tanıma aynı zamanda üniformalı personelin kendi görev alanı içerisinde ve görev alanına giren konularda yetkin olduğunuda göstermektedir. Bu yüzden üniformanın güzel görünümlü olması ve polis açısından güzel algılanması ve ilk karşılaşmada olumlu imaj bırakması açısından

önemlidir. Şurası bir gerçektir ki, insanlar genel itibariyle ilk karşılaştıkları kişileri giyim tarzına bakarak değerlendirmektedir (Güler 2001, 95). Resmi bir üniforma taşıma, yani diğer insanlardan ayrı olduğu görüntüsü verme aynı zamanda bir gruba ait olma duygusunu vermektedir. Diğer yandan bazı sorumlulukları da beraberinde getirmektedir. Resmi üniforması ile toplumda ilgi kaynağı olan polis, Emniyet Teşkilatı'nın bir temsilcisidir. Yani insanlar herhangi bir polisten edinmiş olduğu algılamayı, imajı tüm Emniyet Teşkilatı ile bütünleştirmektedir (Güler 2001, 96). Bu sebeple polis üniformasının güzel görünümlü olup olmadığı önemlidir.

Madde 40. Polis Giyimine ve Dış Görünümüne Özen Göstermektedir.

“Polis giyimine ve dış görünümüne özen göstermektedir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 6.7'si tamamen katılıyorum, % 54'ü katılıyorum, % 13.8'i katılmıyorum, % 1.3'ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 60.7'sinin “polis giyimine ve dış görünümüne özen göstermektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 15.1'inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis giyimine ve dış görünümüne özen göstermektedir” ifadesine, % 16.1'i tamamen katılıyorum, % 47.5'i katılıyorum, % 12.9'u katılmıyorum, % 3.4'ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Sekiz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 63.6'sının “polis giyimine ve dış görünümüne özen göstermektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 16.3'ünün ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 60.7'si ile öğrencilerin % 63.6'sının polisin giyimine ve dış görünümüne özen gösterdiğine inandığı, öğretim elemanlarının % 15.1'i ile öğrencilerin % 16.3'ünün ise polisin giyimine ve dış görünümüne özen gösterdiğine inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polisin giyimine ve dış görünümüne özen gösterdiği düşüncesinde olduğu söylenebilir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 24.1'i ve öğrencilerin % 19.2'si “polis giyimine ve dış görünümüne özen göstermektedir” ifadesiyle ilgili olarak “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır. İnsanlar üzerinde olumlu bir algı bırakmak bakımından dış

görünümün önemli bir yeri olduğu düşünüldüğünde bu ifadede polisle ilgili algılamanın olumlu yönde yüksek olması olumlu bir sonuçtur.

Aksoy (1995) tarafından yapılan benzer bir araştırmada, çevrede gördükleri polislerin ne kadar düzgün ve temiz giyindikleri ile ilgili olarak sorulmuş bir soruya katılımcıların % 33'ü hepsi, % 47'si çoğu, % 18'i ise bir kısmı şeklinde cevap verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çelik (2001) tarafından yapılan diğer bir çalışmada ise katılımcıların sadece % 7.6'sının polislerin temiz ve düzgün giyinmediğini düşündüğü sonucunda edilmiştir. Her iki araştırmadan elde edilen bulgular 40. maddeden elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Emniyet hizmetleri sınıfı personelinin, emniyet örgütü disiplin tüzüğüne göre giyimine ve dış görünümüne dikkat etmek mecburiyeti bulunmakta olup, bunu ihlal edenler değişik tanımlamalar altında farklı şekillerde cezalandırılmaktadır. Silahını, araç ve gerecini, giysi ve kuşamını pis tutmak, çalıştığı yerin temizliğine özen göstermemek, zorunlu bir neden olmaksızın günlük sakal tıraşı olmamak fiilleri uyarma cezası gerektirirken, yürürlükteki hükümlerle taşınmasına veya bulundurulmasına izin verilmiş olanlar dışında, polislik mesleğinin ciddiyeti ile bağdaşmayacak biçimde bilezik, kolye, madalyon, rozet vb. şeyleri takmak kınama cezası gerektirmekte, bunun yanında, yönetmelik hükümlerine aykırı biçimde saç uzatmak, bıyık veya favori bırakmak ise üç günlüğe kadar aylık kesimi cezası gerektirmektedir (EÖDT Md. 3, 4 ve 5). Öğretim elemanları ve öğrencilerin polisin giyimine ve dış görünümüne özen gösterdiğine dair yüksek orandaki algılamaları polis açısından olumlu bir sonuçtur. Giyim, kuşam ve dış görünüş her zaman insanlara insanın kendi durumu ile ilgili bazı mesajlar vermektedir. Bu konuda dikkatli olan veya giyimi ve dış görünümü her zaman düzgün olan insanların tavırları ikazları daha etkin olmaktadır.

Madde 41. Polis Üniformasının Rengi Güzeldir

“Polis üniformasının rengi güzeldir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 11.2'si tamamen katılıyorum, % 60.3'ü katılıyorum, % 9.8'i katılmıyorum, % 2.7'si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 71.5'inin “polis üniformasının rengi güzeldir” ifadesine katılmakta olduğu, % 12.5'i ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis üniformasının rengi güzeldir” ifadesine, % 20.5'i tamamen katılıyorum, % 51.4'ü katılıyorum, % 9.2'si katılmıyorum, % 5.4'ü ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Sekiz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma

oranlarına göre, öğrencilerin % 71.9'unun "polis üniformasının rengi güzeldir" ifadesine katılmakta olduğu, % 14.6'sının ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 71.5'i ile öğrencilerin % 71.9'unun polis üniformasının renginin güzel olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 12.5'i ile öğrencilerin % 14.6'sının ise polis üniformasının renginin güzel olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcının da katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polis üniformasının renginin güzel olduğunu düşündüğü söylenebilir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 16.1'i ve öğrencilerin % 12.6'sı "polis üniformasının rengi güzeldir" ifadesiyle ilgili olarak "kararsızım" seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Polisin şu anda giymiş olduğu lacivert renkli üniforması 10 Nisan 1993 tarihinden itibaren giyilmeye başlanmış olup, o dönem itibariyle basında değişik değerlendirmeler yapılmış ve Türk polisinin Amerikan polisine benzediği, elbiselerin Amerikan polisini çağrıştırdığı dile getirilmiştir. 1993'te yapılan değişikliklerle beraber Cumhuriyetin kuruluşundan bu tarafa polis üniforması yedinci kez değişmiş olmaktadır. Bu değişikliklerin amacının başında imaj değişikliği, vitrin değişikliği yani halkın gözünde yeni bir polis imajı oluşturma amacının bulunduğu söylenebilir (Güler 2001, 97-98). Polisin bundan önce giymiş olduğu yeşil renkli üniformada 27 Mayıs ihtilalinden sonra giyilmeye başlanmış, yeşil rengin barışı, canlılığı, tabiatı, enerjiyi ifade ettiği düşüncesinden hareketle bu renk seçilmiştir. Lacivert renkli, 1993 yılından itibaren giyilmeye başlanan şu anki üniforma ile ilgili olarak ünlü modacı Cemil İpekci bir söyleşide, yeşil takım elbise ve kafada kasketten ibaret olan eski üniformaya nazaran yenisinin daha kullanışlı olduğunu dile gitirmiştir (Güler 2001, 99). Üniformalarda hakim olan renklerin bir anlamı bulunmaktadır. Başka bir ifade ile renklerin bir dili bulunmaktadır. Örnek vermek gerekirse, haki renk askeriye, beyaz renk bahriye, kırmızı renkte itfaiye simgelemektedir. Polisin üniformasının rengi olan lacivert ise bürokraside resmiyeti ifade etmektedir. Halen Amerika ve İngiltere'de polis üniformasının rengi lacivert olup, ülkemizde polis üniformasının rengi belirlenmeye çalışılırken Amerika'nın Kaliforniya eyaletinin polis üniformasından esinlenilmiştir. Ünlü modacı Cemil İpekçi'ye göre ise polis üniformasının rengi değiştirilmelidir.

Lacivert renk yerine kum rengi veya siyahın polise daha çok yakışacağı ipekçi tarafından dile getirilmektedir (Güler 2001, 100). Bunun yanında ayrıca, polis otolarının renginde sadece polis tarafında kullanılabilmekte olup, emniyet araçlarının renklerine göre boyama şekli, ayırım işaretleri, diğer resmi ve özel kuruluşlarla gerçek ve tüzelkişilere ait araçlarda kullanılması Karayolları Trafik Kanununun 28. Maddesine göre yasaklanmıştır (KTK Md. 26). Katılımcıların verdikleri cevaplardan öğretim elemanları ve öğrencilerin yüksek oranda polis üniformasının renginin güzel bir renk olarak algıladığı görülmektedir.

Tablo-19 genel olarak değerlendirildiğinde polisin görünümü ile ilgili maddelerin ortalamalarına bakılırsa, öğretim elemanlarının ortalamasının 3.58, öğrencilerin ise 3.65 olduğu görülmektedir. Öğretim elemanları ve öğrencilerin ortalamaları “katılıyorum” seçeneğinde toplanmaktadır. Bununla beraber öğrencilerin ortalamasının daha yüksek ve olumlu olduğu anlaşılmaktadır. Polisin görünümü ile ilgili maddelere katılımcıların katılma oranları yüksek orandadır. Bu, katılımcıların polisin görünümü ile ilgili algılamalarının yüksek oranda olumlu olduğu anlamına gelmektedir.

4.2.6. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Algılamaları

Öğretim elemanları ve öğrencilerin polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili algılamaları tablo-20’de verilmiştir.

Tablo–20. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevaplar

	MADDELER	KATILIMCILAR	FREKANS YÜZDE	CEVAPSIZ	TAMAMEN KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM	ORTALAMALAR
42	Polisin gelir seviyesi düşüktür.	Öğretim Elemanları	Frekans		41	88	50	39	6	2,46
			Yüzde		% 18.3	% 39.3	% 22.3	% 17.4	% 2.7	
		Öğrenciler	Frekans	9	175	286	202	188	65	2,65
			Yüzde	% 1	% 18.9	% 30.9	% 21.8	% 20.3	% 7	
43	Sadece sosyo ekonomik seviyesi düşük gelir	Öğretim Elemanları	Frekans	2	29	89	49	46	9	2,62
			Yüzde	% 0.9	% 12.9	% 39.7	% 21.9	% 20.5	% 4	

		Öğrenciler	Frekans	9	150	259	186	238	83	2,83
			Yüzde	% 1	% 16.2	% 28	% 20.1	% 25.7	% 9	
GENEL ORTALAMA								Öğretim Elemanları		2,54
								Öğrenciler		2,74

Madde 42. Polisin Gelir Seviyesi Düşüktür.

“Polisin gelir seviyesi düşüktür” ifadesine, öğretim elemanlarının % 18.3’ü tamamen katılıyorum, % 39.3’ü katılıyorum, % 17.4’ü katılmıyorum, % 2.7’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 57.6’sının “polis gelir seviyesi düşüktür” ifadesine katılmakta olduğu, % 20.1’inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “polis gelir seviyesi düşüktür” ifadesine, % 18.9’u tamamen katılıyorum, % 30.9’u katılıyorum, % 20.3’ü katılmıyorum, % 7’si ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Dokuz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 49.8’sinin “polis gelir seviyesi düşüktür” ifadesine katılmakta olduğu, % 27.3’ünün ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 57.6’sı ile öğrencilerin % 49.8’inin polis gelir seviyesinin düşük olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 20.1’i ile öğrencilerin % 27.3’ünün ise polis gelir seviyesinin düşük olduğuna inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin polis gelir seviyesinin düşük olduğunu düşündüğü söylenebilir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 22.3’ü ve öğrencilerin % 21.8’i “polis gelir seviyesi düşüktür” ifadesiyle ilgili olarak “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

Madde 43. Sadece Sosyo Ekonomik Seviyesi Düşük Gelir Grubundan Olan İnsanlar Polis Olmak İstemektedir.

“Sadece sosyo ekonomik seviyesi düşük gelir grubundan olan insanlar polis olmak istemektedir” ifadesine, öğretim elemanlarının % 12.9’u tamamen katılıyorum, % 39.7’si katılıyorum, % 20.5’i katılmıyorum, % 4’i ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde

cevap vermiştir. Bir öğretim elemanı bu soruya herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre öğretim elemanlarının % 52.6'sının “sadece sosyo ekonomik seviyesi düşük gelir grubundan olan insanlar polis olmak istemektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 24.5'inin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin ise “sadece sosyo ekonomik seviyesi düşük gelir grubundan olan insanlar polis olmak istemektedir” ifadesine, % 16.2'si tamamen katılıyorum, % 28'i katılıyorum, % 25.7'si katılmıyorum, % 9'u ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Dokuz öğrenci bu ifadeye herhangi bir cevap vermemiştir. Bu katılma oranlarına göre, öğrencilerin % 44.2'sinin “sadece sosyo ekonomik seviyesi düşük gelir grubundan olan insanlar polis olmak istemektedir” ifadesine katılmakta olduğu, % 34.7'sinin ise bu ifadeye katılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının % 52.6'sı ile öğrencilerin % 44.2'sinin sadece sosyo ekonomik seviyesi düşük gelir grubundan olan insanların polis olmak istediğine inandığı, öğretim elemanlarının % 24.5'i ile öğrencilerin % 34.7'sinin ise sadece sosyo ekonomik seviyesi düşük gelir grubundan olan insanların polis olmak istediğine inanmadığı anlaşılmaktadır. Her iki katılımcısında katılma oranları karşılaştırıldığında, hem öğretim elemanlarının hemde öğrencilerin sadece sosyo ekonomik seviyesi düşük gelir grubundan olan insanların polis olmak istediğini düşündüğü söylenebilir. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 21.9'u ve öğrencilerin % 20.1'i “sadece sosyo ekonomik seviyesi düşük gelir grubundan olan insanlar polis olmak istemektedir” ifadesiyle ilgili olarak “kararsızım” seçeneğini işaretleyerek herhangi bir yargıda bulunmamıştır.

2001 yılı itibariyle Polis Yüksek Öğretim Kanununun yayınlanmasıyla o dönemdeki adıyla polis memuru yetiştiren Polis Okulları, Polis Akademisine bağlı ön lisans düzeyinde eğitim veren Polis Meslek Yüksek Okulları haline getirilmiştir. Polis memurlarının eğitimi konusunda atılan bu adımla birlikte Polis Meslek Yüksek Okullarına alınan öğrenci profilinde de bir değişim yaşanmıştır. Eski adıyla Polis Okullarına 2001 yılından önce lise mezunu bayan adaylarla birlikte, askerliğini yapmış erkek adaylar kabul edilmekteydi. Bu ise müracaat eden erkek adayların, yaş itibariyle yaşı ilerlemiş ve askerlik dolayısıyla lise sonrası eğitimlerine uzun süre ara vermiş adaylar olması sonucunu doğurmaktaydı. Askerlik yapmış olma şartının bulunması aynı

zamanda müracaat edecek adayların sayısının da sınırlandırmaktaydı. Yani daha az aday arasından seçim yapılmaktaydı. Polis Okullarının, Polis Meslek Yüksek Okulları haline getirilerek erkek adaylarda müracaat şartı olarak askerlik yapmış olma şartının kaldırılması, daha fazla aday arasından daha nitelikli olanların seçilmesinde beraberinde getirmiştir. Bir örnek vermek gerekirse, 2002 yılında yapılan imtihanında Polis Meslek Yüksek Okullarına 82065 kişi müracaat etmiş bunlardan ise kazanan 7378 kişi öğrenci adayı olarak kabul edilmiştir.

Polis Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin sosyo kültürel durumunu ortaya koymak amacıyla Polis Akademisi Başkanlığı tarafından 2004-2005 eğitim öğretim yılında 26 Polis Meslek Yüksek Okulunda öğrenim gören toplam 6384 1.sınıf öğrencisine yönelik olarak öğrencileri tanıma anketi yapılmıştır. Bu çalışma bazı önemli bulgular elde edilmiştir.

6384 1.sınıf öğrencisinin doğdukları yerleşim birimlerinin dağılımlarına bakıldığında, öğrencilerin % 42.42'sinin ilçe merkezinde, % 38.80'inin il merkezinde, % 17.95'inin köy veya bucakta doğduğu görülmektedir. Öğrencilerin % 34.12'sinin hayatlarının büyük bölümünü il merkezinde geçirdiği, % 31.52'sinin ilçe merkezinde, % 18.45'inin ise köy veya bucak merkezinde geçirdiği, % 33.55'inin ilköğretim eğitimlerini ilçe merkezinde, % 31.22'sinin il merkezinde, % 20.36'sının ise köy veya bucak merkezinde aldıkları görülmektedir.

Öğrencilerin % 67.98'inin genel lise mezunu, % 23.54'ünün kolej, süper lise, Anadolu lisesi mezunu, % 7.80'ininde meslek lisesi mezunu olduğu ve % 56.28'inin formal eğitime 1-2 yıl süreyle ara verdiği, polislik mesleğini % 39.13'ünün memur olarak düzenli maaş almak ve sosyal güvence sağlamak amacıyla çevresinden etkilendiği için, % 34.79'unun polislik mesleğini çok sevdiği için, % 14.96'sının ÖSS'den iyi bir puan alamadığı ve yapacak başka bir işi olmadığı için, % 6.66'sının ise resmi elbise ve silahı çok sevdikleri için tercih ettiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin, % 42.78'inin 4 ve üstü kardeş sayısına sahip olduğu, % 24.58'inin 3 kardeşe sahip olduğu, % 20.71'inin 2 kardeşe sahip olduğu, % 49.28'inin babasının ilköğretim mezunu olduğu, % 20.13'ünün babasının lise mezunu olduğu, % 15.93'ünün ise ortaokul mezunu olduğu, yine öğrencilerin annelerinin % 56.56'sinin de ilköğretim mezunu olduğu ortaya çıkmıştır. Son olarak öğrencilerin babalarının % 31.59'unun devlet memuru olduğu, % 30.37'sinin işçi ve sözleşmeli personel olduğu, % 17.64'ünün çiftçi olduğu, % 15.81'inin ise esnaf

veya tüccar olduğu, % 30.89'unun ailesinin 400-600 YTL ortalama aylık gelirine sahip olduğu, % 27.37'sinin 200-400 YTL aylık ortalama gelire sahip olduğu, % 20.32'sinin 600-800 YTL gelire, % 13.25'inin ise 800-1000 YTL aylık ortalama gelire sahip olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmada, öğrencilerin % 60.37'sinin ilçe merkezi ve köy veya bucakta doğduğu, % 49.97'sinin hayatlarının büyük bölümünü ilçe ve köy veya bucak merkezinde geçirdiği, % 53.91'inin ilköğretim eğitimlerini ilçe ve köy veya bucak merkezinde aldıkları ile öğrencilerin babalarının % 31.59'unun devlet memuru olduğu, % 30.37'sinin işçi ve sözleşmeli personel olduğu, % 17.64'ünün çiftçi olduğu, % 15.81'inin ise esnaf veya tüccar olduğu ve ailelerinin % 30.89'unun 400-600 YTL ortalama aylık gelirine sahip olduğu, % 27.37'sinin 200-400 YTL aylık ortalama gelire sahip olduğu, % 20.32'sinin 600-800 YTL gelire, % 13.25'inin ise 800-1000 YTL aylık ortalama gelire sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Polislik kolay bir meslek olmayıp polislik mesleğini tercih edenlerin varlıklı ailelerden gelmediği, devlet memuru, işçi ve çiftçi ailelerin çocuklarının çoğunlukla polisliği tercih ettiği anlaşılmaktadır. Bu ailelerin çocuklarının beraberinde getirdikleri kültürle Polis Teşkilatı'nın bir üyesi olduğuda unutulmamalıdır.

Tablo-20 genel olarak değerlendirildiğinde polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili maddelerin ortalamalarına bakılırsa, öğretim elemanlarının ortalamasının 2.54, öğrencilerin ise 2.74 olduğu görülmektedir. 42. ve 43. maddeler olumsuz ifadelerdir. Bu sebeple “kesinlikle katılmıyorum” seçeneği (5), “tamamen katılıyorum” seçeneği ise (1) puanla değerlendirilmiştir. Bu bağlamda öğretim elemanlarının verdikleri cevapların ortalaması 2.54 olup “katılıyorum” seçeneğinde toplanmakta, öğrencilerin ise ortalaması 2.74 olup “kararsızım” seçeneğinde toplanmaktadır. Bu bulgular ışığında, öğretim elemanlarının sadece sosyo ekonomik seviyesi düşük gelir grubundan olan insanların polis olmak istediği algılamasına sahip olduğu ancak öğrencilerin bu konuda kararsız kaldığı söylenebilir.

4.3. Erciyes Üniversitesi Öğrencilerinin Polis ve Polislik Mesleği İle İlgili Algılamalarında Okullar İtibariyle Anlamlı Farklılıklar

4.3.1. Öğrencilerin Polisin Eğitimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Karşılaştırılması

Öğrencilerin polisin eğitimi ile ilgili maddelere verdikleri cevapların okudukları okullara göre karşılaştırılması tablo-21’de verilmiştir.

Tablo-21. Öğrencilerin Polisin Eğitimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Anova Sonuçları

Varyans Kaynağı	N	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası		35.011	14	2.501	4.252	.000	İİBF-KMYO, SBMYO KMYO-Mühendislik, Nevşehir İİBF, Mühendislik- SBMYO
Gruplariçi		534.630	909	.588			
Toplam	924	569.640	923				

Analiz sonuçları, öğrencilerin polis eğitimi ile ilgili algılamaları arasında okudukları bazı okullar bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F=4.252$, $p<0.05$). Başka bir ifadeyle, öğrencilerin polisin eğitimi ile ilgili genel algılamaları okudukları bazı okullara bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Yapılan Anova-Tukey testi sonucuna göre, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ($\bar{X}=2,72$) öğrencilerinin algılamaları ile Kayseri Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,29$) ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,26$) öğrencilerinin algılamaları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Yine, Mühendislik Fakültesi ($\bar{X}=2,78$) öğrencilerinin algılamaları ile Kayseri Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,29$) ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,26$) öğrencilerinin algılamaları arasında, Nevşehir İktisadi ve İdari Bilimler

Fakültesi ($\bar{X}=2,84$) öğrencileri ile Kayseri Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,29$) öğrencilerinin algılamaları arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Kayseri Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,29$) ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,26$) öğrencilerinin polis eğitimi ile ilgili algılamalarının daha olumlu olduğu söylenebilir.

4.3.2. Öğrencilerin Polis Halk İletişimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Karşılaştırılması

Öğrencilerin polis halk iletişimi ile ilgili maddelere verdikleri cevapların okudukları okullara göre karşılaştırılması tablo-22’de verilmiştir.

Tablo-22. Öğrencilerin Polis Halk İletişimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Anova Sonuçları

Varyans Kaynağı	N	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası		15.348	14	1.096	3.117	.000	KMYO-İİBF, İletişim, Mühendislik
Gruplariçi		319.711	909	.352			
Toplam	924	335.059	923				

Yapılan Anova-Tukey testi analiz sonuçları, öğrencilerin polis halk iletişimi ile ilgili algılamalarında okudukları bazı okullar bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F=3.117$, $p<0.05$). Başka bir ifadeyle, öğrencilerin polis halk iletişimi ile ilgili genel algılamaları okudukları bazı okullara bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Anova-Tukey testi sonucuna göre, Kayseri Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,21$) öğrencilerinin algılamaları ile İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ($\bar{X}=2,79$), İletişim Fakültesi ($\bar{X}=2,77$) ve Mühendislik Fakültesi ($\bar{X}=2,79$) öğrencilerinin algılamaları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Kayseri Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,21$) öğrencilerinin algılamalarının daha olumlu olduğu söylenebilir.

4.3.3. Öğrencilerin Polislik Mesleği İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Karşılaştırılması

Öğrencilerin polislik mesleği ile ilgili maddelere verdikleri cevapların okudukları okullara göre karşılaştırılması tablo-23’de verilmiştir.

Tablo-23. Öğrencilerin Polislik Mesleği İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Anova Sonuçları

Varyans Kaynağı	N	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası		12.458	14	.890	4.707	.000	Mühendislik-Eğitim, FEF, KMYO, SBMYO İİBF-KMYO, SBMYO, FEF KMYO-Veteriner
Gruplariçi		170.518	902	.189			
Toplam	917	182.976	916				

Yapılan Anova-Tukey testi analiz sonuçları, öğrencilerin polislik mesleği ile ilgili algılamalarında okudukları bazı okullar bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F=4.707$, $p<0.05$). Başka bir ifadeyle, öğrencilerin polislik mesleği ile ilgili genel algılamaları okudukları bazı okullara bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Anova-Tukey testi sonucuna göre, Mühendislik Fakültesi ($\bar{X}=2,70$) öğrencilerinin algılamaları ile Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,90$), Fen Edebiyat Fakültesi (2,93), Kayseri Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,07$) ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,00$) öğrencilerinin algılamaları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bununla beraber, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ($\bar{X}=2,76$) öğrencilerinin polislik mesleği ile ilgili algılamalarıyla, Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,93$), Kayseri Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,07$) ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,00$) öğrencilerinin algılamaları arasında da anlamlı bir fark bulunmaktadır. Yine, Veteriner

Fakültesi ($\bar{X}=2,69$) öğrencilerinin polislik mesleği ile ilgili algılamalarıyla Kayseri Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,07$) öğrencilerinin algılamaları arasında da anlamlı fark bulunmaktadır. Kayseri Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,07$) ile Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,00$) öğrencilerinin algılamalarının daha olumlu olduğu söylenebilir.

4.3.4. Öğrencilerin Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Karşılaştırılması

Öğrencilerin polisin mesleki özellikleri ile ilgili maddelere verdikleri cevapların okudukları okullara göre karşılaştırılması tablo-24’de verilmiştir.

Tablo-24. Öğrencilerin Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Anova Sonuçları

Varyans Kaynağı	N	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası		7.754	14	.554	1.873	.026	
Gruplariçi		266.476	901	.296			
Toplam	916	274.230	915				

Yapılan Anova-Tukey testi analiz sonuçları, öğrencilerin polisin mesleki özellikleri ile ilgili algılamalarında okudukları bazı okullar bakımından anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir ($F=1.873$, $p=0.26$). Başka bir ifadeyle, öğrencilerin polisin mesleki özellikleri ile ilgili genel algılamaları okudukları bazı okullara bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

4.3.5. Öğrencilerin Polisin Görünümü İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Karşılaştırılması

Öğrencilerin polisin görünümü ile ilgili maddelere verdikleri cevapların okudukları okullara göre karşılaştırılması tablo-25’de verilmiştir.

Tablo-25. Öğrencilerin Polisin Görünümü İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Anova Sonuçları

Varyans Kaynağı	N	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası		37.044	14	2.646	3.366	.000	Hukuk-KMYO, SBMYO, İİBF-KMYO, SBMYO, KMYO-İletişim, Mühendislik
Gruplariçi		709.083	902	.786			
Toplam	917	746.127	916				

Yapılan Anova-Tukey testi analiz sonuçları, öğrencilerin polisin görünümü ile ilgili algılamalarında okudukları bazı okullar bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($f=3.366$, $p<0.05$). Başka bir ifadeyle, öğrencilerin polisin görünümü ile ilgili genel algılamaları okudukları bazı okullara bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Anova-Tukey testi sonucuna göre, Hukuk Fakültesi ($\bar{X}=3,26$) öğrencilerinin polisin görünümü ile ilgili algılamaları ile Kayseri Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=4,03$) ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,97$) öğrencilerinin algılamaları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bununla beraber, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ($\bar{X}=3,46$) öğrencilerinin polisin görünümü ile ilgili algılamalarıyla yine Kayseri Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=4,03$) ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,97$) öğrencilerinin algılamaları arasında da anlamlı bir fark bulunmaktadır. Yine, Kayseri Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=4,03$) öğrencilerinin polisin görünümü ile ilgili algılamalarıyla Mühendislik Fakültesi ($\bar{X}=3,57$) ve İletişim Fakültesi ($\bar{X}=3,40$)

öğrencilerinin algılamaları arasında da anlamlı fark vardır. Kayseri Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=4,03$) ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu ($\bar{X}=3,97$) öğrencilerinin algılamalarının daha olumlu olduğu söylenebilir.

4.3.6. Öğrencilerin Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Karşılaştırılması

Öğrencilerin polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili maddelere verdikleri cevapların okudukları okullara göre karşılaştırılması tablo-26'da verilmiştir.

Tablo-26. Öğrencilerin Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Okudukları Okullara Göre Anova Sonuçları

Varyans Kaynağı	N	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası		35.143	14	2.510	2.782	.000	Mühendislik- Nevşehir İİBF
Gruplarıçi		812.002	900	.902			
Toplam	915	847.145	914				

Yapılan Anova-Tukey testi analiz sonuçları, öğrencilerin polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili algılamalarında okudukları bazı okullar bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($f=2.782$, $p<0.05$). Başka bir ifadeyle, öğrencilerin polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili genel algılamaları okudukları bazı okullara bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Anova-Tukey testi sonucuna göre, Mühendislik Fakültesi ($\bar{X}=2,50$) öğrencilerinin polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili algılamaları ile Nevşehir İktisadi ve İdari Bilimler fakültesi ($\bar{X}=3,00$) öğrencilerinin algılamaları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır.

Genel bir değerlendirme yapıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları okullar arasında Kayseri Meslek Yüksek Okulu ile Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin cevaplarının ortalamaları, anketin her bölümündeki sorulara verilen cevapların ortalamaları bakımından diğer okullardan daha yüksektir. Kayseri Meslek Yüksek Okulu ile Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin ortalamalarının daha yüksek olduğu yani bu okullarda okuyan öğrencilerin algılamalarının daha olumlu olduğu söylenebilir. Meslek Yüksek Okullarında okuyan

öğrencilerin fakültelerde okuyan öğrencilere nazaran okul sonrası iş garantilerinin daha az olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple bu okullarda okuyan öğrencilerin gözünde polislik iş garantisi sunması açısından cazip bir meslek olabilir. Meslek Yüksek Okullarında okuyanların algılamalarının daha olumlu olması bu okullarda okuyanların polisliği bu yönü itibariyle kendilerine daha yakın hissetmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Bu sonucun, Meslek Yüksek Okullarında okuyan öğrencilerin sosyal tabanının polislik mesleğini tercih edenlerle birbirine daha yakın olmasından da ortaya çıkmış olabileceği düşünülmektedir.

4.4. Erciyes Üniversitesi Öğretim Elemanlarının Polis ve Polislik Mesleği İle İlgili Algılamalarında Ünvanları İtibariyle Anlamlı Farklılıklar

4.4.1. Öğretim Elemanlarının Polisin Eğitimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Karşılaştırılması

Öğretim elemanlarının polisin eğitimi ile ilgili maddelere verdikleri cevapların sahip oldukları ünvanlara göre karşılaştırılması tablo-27’de verilmiştir.

Tablo-27. Öğretim Elemanlarının Polisin Eğitimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Anova Sonuçları

Varyans Kaynağı	N	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası		3.257	6	.543	1.062	.386	-
Gruplariçi		109.867	215	.511			
Toplam	222	113.125	221				

Yapılan Anova-Tukey testi analiz sonuçları, öğretim elemanlarının polis eğitimi ile ilgili algılamaları arasında sahip oldukları ünvanlar bakımından anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir ($F=1.062$, $p>0.05$). Başka bir ifadeyle, öğretim elemanlarının polisin eğitimi ile ilgili genel algılamaları sahip oldukları ünvanlara bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

4.4.2. Öğretim Elemanlarının Polis Halk İletişimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Karşılaştırılması

Öğretim elemanlarının polis halk iletişimi ile ilgili maddelere verdikleri cevapların sahip oldukları ünvanlara göre karşılaştırılması tablo-28’de verilmiştir.

Tablo-28. Öğretim Elemanlarının Polis Halk İletişimi İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Anova Sonuçları

Varyans Kaynağı	N	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası		3.419	6	.570	1.824	.096	-
Gruplariçi		67.800	217	.312			
Toplam	224	71.219	223				

Yapılan Anova-Tukey testi analiz sonuçları, öğretim elemanlarının polis halk iletişimi ile ilgili algılamalarında sahip oldukları ünvanlar bakımından anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir ($F=1.824$, $p>0.05$). Başka bir ifadeyle, öğretim elemanlarının polis eğitimi ile ilgili genel algılamaları sahip oldukları ünvanlara bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

4.4.3. Öğretim Elemanlarının Polislik Mesleği İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Karşılaştırılması

Öğretim elemanlarının polislik mesleği ile ilgili maddelere verdikleri cevapların sahip oldukları ünvanlara göre karşılaştırılması tablo-29’da verilmiştir.

Tablo-29. Öğretim Elemanlarının Polislik Mesleği İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Anova Sonuçları

Varyans Kaynağı	N	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası		.726	6	.121	.825	.552	-
Gruplariçi		31.860	217	.147			
Toplam	224	32.586	223				

Yapılan Anova-Tukey testi analiz sonuçları, öğretim elemanlarının polislik mesleği ile ilgili algılamalarında sahip oldukları ünvanlar bakımından anlamlı bir fark

bulunmadığını göstermektedir ($F=0.825$, $p>0.05$). Başka bir ifadeyle, öğretim elemanlarının polislik mesleği ile ilgili genel algılamaları sahip oldukları ünvanlara bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

4.4.4. Öğretim Elemanlarının Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Karşılaştırılması

Öğretim elemanlarının polisin mesleki özellikleri ile ilgili maddelere verdikleri cevapların sahip oldukları ünvanlara göre karşılaştırılması tablo-30'da verilmiştir.

Tablo-30. Öğretim Elemanlarının Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Anova Sonuçları

Varyans Kaynağı	N	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası		1.703	6	.284	1.108	.359	-
Gruplariçi		55.578	217	.256			
Toplam	224	57.281	223				

Yapılan Anova-Tukey testi analiz sonuçları, öğretim elemanlarının polisin mesleki özellikleri ile ilgili algılamalarında sahip oldukları ünvanlar bakımından anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir ($F=1.108$, $p>0.05$). Başka bir ifadeyle, öğretim elemanlarının polisin mesleki özellikleri ile ilgili genel algılamaları sahip oldukları ünvanlara bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

4.4.5. Öğretim Elemanlarının Polisin Görünümü İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Karşılaştırılması

Öğretim elemanlarının polisin görünümü ile ilgili maddelere verdikleri cevapların sahip oldukları ünvanlara göre karşılaştırılması tablo-31'de verilmiştir.

Tablo-31. Öğretim Elemanlarının Polisin Görünümü İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip Oldukları Ünvanlara Göre Anova Sonuçları

Varyans Kaynağı	N	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası		4.329	6	.722	1.327	.246	-

Gruplariçi		118.002	217	.544			
Toplam	224	122.331	223				

Yapılan Anova-Tukey testi analiz sonuçları, öğretim elemanlarının polisin görünümü ile ilgili algılamalarında sahip oldukları ünvanlar bakımından anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir ($F=1.327$, $p>0.05$). Başka bir ifadeyle, öğretim elemanlarının polisin görünümü ile ilgili genel algılamaları sahip oldukları ünvanlara bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmemektedir.

4.4.6. Öğretim Elemanlarının Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip oldukları Ünvanlara Göre Karşılaştırılması

Öğretim elemanlarının polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili maddelere verdikleri cevapların sahip oldukları ünvanlara göre karşılaştırılması tablo-32’de verilmiştir.

Tablo-32. Öğretim Elemanlarının Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Maddelere Verdikleri Cevapların Sahip oldukları Ünvanlara Göre Anova Sonuçları

Varyans Kaynağı	N	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası		8.686	6	1.448	2.165	0.047	Doç.Dr.–Arş.Gör.
Gruplariçi		145.072	217	.669			
Toplam	224	153.758	223				

Yapılan Anova-Tukey testi analiz sonuçları, öğretim elemanlarının polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili algılamalarında sahip oldukları bazı ünvanlar bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F=2.165$, $p<0.05$). Başka bir ifadeyle, öğretim elemanlarının polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili genel algılamaları sahip oldukları bazı ünvanlara bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Anova-Tukey testi sonucuna göre, Doç.Dr. ($\bar{X}=2,21$), ünvanına sahip öğretim elemanlarının polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili algılamaları ile Arş. Görevlisi ($\bar{X}=2,73$), ünvanına sahip öğretim elemanlarının algılamaları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p=0.047<0.05$). Arş.Gör. lilerinin algılamalarının daha olumlu olduğu söylenebilir.

4.5. Erciyes Üniversitesinde Görevli Öğretim Elemanlarının Polis ve Polislik Mesleği İle İlgili Algılamaları İle Öğrenim Gören Öğrencilerin Polis ve Polislik Mesleği İle İlgili Algılamaları Arasında Anlamlı Farklılıklar

4.5.1. Polisin Eğitimi İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması

Polisin eğitimi ile ilgili olarak katılımcılara işaretlemeleri için sunulan toplam 4 madde, toplanarak ortalamaları alınmak suretiyle “Eğitim” adı altında yeni bir değişken elde edilmiş ve öğretim elemanları ve öğrencilerde “statü” başlığı altında değerlendirilerek “Polis Eğitimi” yeni değişkeni “statü”ye göre karşılaştırılmıştır.

Tablo-33. Polisin Eğitimi İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların T-Testi Sonuçları

Statü	N	$\bar{X}$	S	sd	t	P
Öğretim Elemanları	222	3.16	.7155	1145	4.259	.000
Öğrenciler	925	2.92	.7856			

Polisin eğitimi ile ilgili algılamalar statüye göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=4.259$, $p<0.05$). Öğretim elemanlarının polis eğitimi ile ilgili algılamaları ($\bar{X}=3.16$), öğrencilere ($\bar{X}=2.92$) göre daha olumludur. Bu sonuç, polisin gerek hizmet öncesi gerekse hizmet sonrası aldığı eğitimlerle ilgili öğretim elemanlarının daha fazla, yeterli bilgiye sahip olmasından kaynaklanıyor olabilir. Bu bulguya göre, polis eğitimi ile ilgili algılamalar ile statü arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

4.5.2. Polis Halk İletişimi İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması

Polis halk iletişimi ile ilgili olarak katılımcılara işaretlemeleri için sunulan toplam 10 madde, toplanarak ortalamaları alınmak suretiyle “İletişim” adı altında yeni bir değişken elde edilmiş ve öğretim elemanları ve öğrenciler de “statü” başlığı altında değerlendirilerek “İletişim” yeni değişkeni “statü”ye göre karşılaştırılmıştır.

Tablo-34. Polis Halk İletişimi İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların T-Testi Sonuçları

Statü	N	$\bar{X}$	S	sd	t	P
Öğretim Elemanları	224	3.01	.5651	1147	2.199	.028
Öğrenciler	925	2.91	.6022			

Polis halk iletişimi ile ilgili algılamalar statüye göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=2.199$, $p<0.05$). öğretim elemanlarının polis halk iletişimi ile ilgili algılamaları ($\bar{X}=3.01$), öğrencilere ($\bar{X}=2.91$) göre daha olumludur. Bu sonuç, polisin karşılaşmalarda öğretim elemanlarıyla daha olumlu düzeyde ilişki kurmasından kaynaklanıyor olabilir. Bilhassa hizmet öncesi eğitimlerde polis eğitim kurumlarında polis amir ve memurları, eğitici konumunda olanlara ve öğretim elemanlarına karşı derin bir saygı kültürüyle yetişmektedir. Bunun, meslek hayatında polisin bu kişilere karşı olan münasebetlerinde davranışlarına yön verdiği düşünülmektedir. Bu bulguya göre, polis halk iletişimi ile ilgili algılamalar ile statü arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

4.5.3. Polislik Mesleği İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması

Polislik mesleği ile ilgili olarak katılımcılara işaretlemeleri için sunulan toplam 11 madde toplanarak ortalamaları alınmak suretiyle “Meslek” adı altında yeni bir değişken elde edilmiş ve öğretim elemanları ve öğrencilerde “statü” başlığı altında değerlendirilerek “Meslek” yeni değişkeni “statü”ye göre karşılaştırılmıştır.

Tablo-35. Polislik Mesleği İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların T-Testi Sonuçları

Statü	N	$\bar{X}$	S	sd	t	P
Öğretim Elemanları	224	2.82	.3823	1140	1.421	.156
Öğrenciler	918	2.87	.4469			

Polislik mesleği ile ilgili algılamalar statüye göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t=1.421$, $p>0.05$). Öğretim elemanlarının polislik mesleği ile ilgili algılamaları ($\bar{X}=2.82$) ile öğrencilerin ($\bar{X}=2.87$) algılamaları aynı düzeydedir. Bu bulguya göre, polislik mesleği ile ilgili algılamalar ile statü arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenemez.

4.5.4. Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması

Polisin mesleki özellikleri ile ilgili olarak katılımcılara işaretlemeleri için sunulan toplam 13 madde toplanarak ortalamaları alınmak suretiyle “Mesleki” adı altında yeni bir değişken elde edilmiş ve öğretim elemanları ve öğrenciler de “statü” başlığı altında değerlendirilerek “Mesleki” yeni değişkeni “statü”ye göre karşılaştırılmıştır.

Tablo-36. Polisin Mesleki Özellikleri İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların T-Testi Sonuçları

Statü	N	$\bar{X}$	S	sd	t	P
Öğretim Elemanları	224	3.18	.506	1139	4.342	.000
Öğrenciler	917	3.01	.547			

Polisin mesleki özellikleri ile ilgili algılamalar statüye göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=4.342$, $p<0.05$). Öğretim elemanlarının polisin mesleki özellikleri ile ilgili algılamaları ($\bar{X}=3.18$), öğrencilere ($\bar{X}=3.01$) göre daha olumludur. Bilhassa hizmet öncesi eğitimlerde polis eğitim kurumlarında polis amir ve memurları, eğitici konumunda olanlara ve öğretim elemanlarına karşı derin bir saygı kültürüyle yetiştiğinden daha önce bahsedilmişti. Bu sebeple polisin öğretim elemanlarına karşı olan algıları, tavırları, tutumları ve davranışlarının daha olumlu olduğu düşünülmektedir. Polisin mesleki özellikleriyle ilgili soruların polisin gözlenebilen davranışlarıyla ilgili olduğu göz önünde bulundurulduğunda, ortaya çıkan sonuç öğretim elemanlarının öğrencilere göre kendilerine karşı polis davranışlarını daha olumlu görüyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Bu bulguya göre, polisin mesleki özellikleri ile ilgili algılamalar ile statü arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir.

4.5.5. Polisin Görünümü İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması

Polisin görünümü ile ilgili olarak katılımcılara işaretlemeleri için sunulan toplam 3 madde toplanarak ortalamaları alınmak suretiyle “görünüm” adı altında yeni bir değişken elde edilmiş ve öğretim elemanları ve öğrenciler de “statü” başlığı altında değerlendirilerek “görünüm” yeni değişkeni “statü”ye göre karşılaştırılmıştır.

Tablo-37. Polisin Görünümü İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların T-Testi Sonuçları

Statü	N	$\bar{X}$	S	sd	t	P
Öğretim Elemanları	224	3.58	.74	1140	1.090	.276
Öğrenciler	918	3.65	.90			

Polisin görünümü ile ilgili algılamalar statüye göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t=1.090$, $p>0.05$). Öğretim elemanlarının polisin görünümü ile ilgili algılamaları ($\bar{X}=3.58$) ile öğrencilerin ($\bar{X}=3.65$) algılamaları hemen hemen aynı düzeyde olmakla birlikte öğrencilerin polisin görünümü ile ilgili algılamaları öğretim elemanlarına göre daha olumludur. Her iki katılımcının polisin görünümünü beğendiği açıkça ortaya çıkmaktadır. Gerek üniformanın güzel görünümlü olması, gerekse polisin kendi kişisel giyim ve kuşamına gösterdiği özenin olumlu yönde oldukça iyi algılandığı söylenebilir. Bu bulguya göre, polisin görünümü ile ilgili algılamalar ile statü arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenemez.

4.5.6. Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların Karşılaştırılması

Polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili olarak katılımcılara işaretlemeleri için sunulan toplam 2 madde toplanarak ortalamaları alınmak suretiyle “sosyo ekonomik durum” adı altında yeni bir değişken elde edilmiş ve öğretim elemanları ve öğrenciler de “statü” başlığı altında değerlendirilerek “sosyo ekonomik durum” yeni değişkeni “statü”ye göre karşılaştırılmıştır.

Tablo-38. Polisin Sosyo Ekonomik Durumu İle İlgili Maddelere Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Verdikleri Cevapların T-Testi Sonuçları

Statü	N	$\bar{X}$	S	sd	t	P
Öğretim Elemanları	224	2.54	.83	1138	2.786	.005
Öğrenciler	916	2.74	.96			

Polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili algılamaları, statüye göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=2.786$, $p<0.05$). Öğretim elemanlarının polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili algılamaları ($\bar{X}=2.54$) ile öğrencilerin ($\bar{X}=2.74$) algılamaları karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili algılamaları öğrencilere göre daha olumludur. Sosyo ekonomik durumla ilgili sunulan iki madde olumsuz ifadelerdir. Bu yüzden ortalamanın en düşük rakama (1) daha yakın olması daha olumlu olarak değerlendirilmektedir. Öğretim elemanlarının hayatın gerçekleri hakkında daha fazla bilgi sahibi oldukları bir gerçektir. Bu sebeple elde edilen sonuç, polisin sosyo ekonomik durumu ile ilgili öğretim elemanlarının polisin lehine daha olumlu bir algıya sahip olmasından kaynaklanıyor olabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Yukarıdaki bulgulardan hareketle araştırmada aşağıdaki sonuçlara varılmış ve öneriler geliştirilmiştir.

Polisin eğitimi, polis halk iletişimi, polisin mesleki özellikleri ve polisin sosyo ekonomik durumu başlıkları altında bulunan maddelere (29 madde) verilen cevapların ortalamaları karşılaştırıldığında öğretim elemanlarının algılamalarının öğrencilere göre daha olumlu olduğu görülmektedir. Bununla beraber polislik mesleği ve polisin görünümü (14 madde) başlıkları altında bulunan maddelere verilen cevapların ortalamaları karşılaştırıldığında ise öğrencilerin algılamalarının öğretim elemanlarına göre daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır.

Okullar itibariyle bakıldığında ise Kayseri Meslek Yüksek Okulu ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin genel olarak algılamalarının diğer okul öğrencilerine göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

Öğretim elemanlarının ünvanları açısından değerlendirildiğinde ise, polisin eğitimi, polislik mesleği ile polisin sosyo ekonomik durumu ilgili prof. dr. ve doç. dr. ünvanına sahip öğretim elemanlarının algılamalarının daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra polisin mesleki özellikleri ile ilgili prof. dr. ve araş. gör. ünvanına sahip öğretim elemanlarının, polisin görünümü ile ilgili okutman ve doç. dr. ünvanına sahip öğretim elemanlarının, polis halk iletişimi ile ilgili prof. dr. ve okutman ünvanına sahip öğretim elemanlarının algılamalarının daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcının verdikleri cevaplar birlikte değerlendirildiğinde her iki katılımcısında, “Polis Teşkilatı, polisin eğitimini önemsemektedir”, “Polislik mesleği, saygın, itibarlı bir meslektir”, “Mevcut kanunlar, polisin suçla mücadelesini zorlaştırmaktadır”, “Türk polisi güvenilirdir”, “Polis, araç ve gereç yetersizlikleri altında görev yapmaktadır”,

“Polis, olaylar karşısında soğukkanlı davranmaktadır”, “Polis, yardımseverdir”, “Polis, toplumda nüfuzlu olan kişilere karşı etkisiz kalmaktadır”, “Polis üniforması, güzel görünümlüdür”, “Polis, giyimine ve dış görünüşüne özen göstermektedir”, “Polis üniformasının rengi güzeldir”, “Polisin gelir seviyesi düşüktür” maddelerine katılma oranlarının % 50 ve üzerinde olduğu anlaşılmaktadır. Yine “Polislik kolay bir meslektir” maddesine katılmama oranı ise % 50 üzerindedir.

Toplam 43 sorudan oluşan anket formunda öğretim elemanlarının 16, öğrencilerin ise 12 farklı soruda % 30 ve üzeri oranında “kararsızım” seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Bunun, katılımcıların polisi yeterince tanıyamamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu sebeple Emniyet Teşkilatının, kendisini, olumlu yönlerini ve faaliyetlerini, görevini yaparken fedakârlıklarını daha fazla tanıtmaları gerektiği, yani kendisini daha iyi anlatması gerektiği, bu bağlamda hizmet götürdüğü insanlara çağdaş polislik yaklaşımlarından sayılan toplum destekli polislik anlayışı ve halkla somut ilişkiler yoluyla bu konuya kendisinin önderlik yapması gerektiği başka bir ifadeyle başkasının kendisine yakınlaşmasını beklemek gibi bir pasif durumda kalmaması gerektiği söylenebilir.

Öğretim elemanlarının % 49.5’i ile öğrencilerin % 48’inin polisin eğitimini yeterli görmediği anlaşılmaktadır. Bununla beraber, öğretim elemanlarının % 57.6’sı ile öğrencilerin % 36’sının polisin kendisini olumlu yönde geliştirdiğine inandığı ve öğretim elemanlarının % 69.7’si ile öğrencilerin % 49’unun da Polis Teşkilatı’nın polisin eğitimini önemseydiği kanaatinde olduğu görülmektedir. Bu bulgular ışığında, katılımcıların bir yandan polisin eğitimini yeterli bulmadığı ancak diğer yandan polisin kendisini olumlu yönde geliştirdiği kanaatine sahip oldukları söylenebilir.

Öğretim elemanlarının % 41.5’i ile öğrencilerin % 49.1’inin polisin insanlarla iletişim kurmadaki becerisinin yeterli düzeyde olmadığına inandığı anlaşılmaktadır. Öte yandan öğretim elemanlarının % 48.6’sı ile öğrencilerin % 46.1’inin ise polisin halkın hizmetinde olduğunun bilincinde olduğuna inandığı görülmektedir. Bu bulgulara göre, katılımcılar bir yandan polisin insanlarla iletişim kurmadaki becerisini yeterli görmezken diğer yandan halkın hizmetinde olduğunun bilincinde olduğunu düşündüğü söylenebilir.

Öğretim elemanlarının % 66.5’i ile öğrencilerin % 67.3’ünün polis üniformasının güzel görünümlü olduğuna inandığı, öğretim elemanlarının % 60.7’si ile öğrencilerin %

63.6'sının polisin giyimine ve dış görünümüne özen gösterdiğini düşündüğü, öğretim elemanlarının % 71.5'i ile öğrencilerin % 71.9'unun ise polis üniformasının renginin güzel olduğu kanaatinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu yüksek katılma oranlarına göre her iki katılımcısında polisin görünümünü beğendiği söylenebilir.

Öğretim elemanlarının % 67'si ile öğrencilerin % 64.1'inin polislik mesleğinin, saygın, itibarlı bir meslek olduğuna inandığı görülmektedir. Öğretim elemanları % 94.6 oranında, öğrenciler ise % 76.2 oranında polisliğin kolay bir meslek olmadığını düşünmektedir. Öte yandan öğretim elemanları % 69.7 oranında, öğrenciler ise % 70 oranında mevcut kanunların polisin suçla mücadelesini zorlaştırdığını kanaatindedir. Bununla birlikte her iki katılımcının yüksek oranda polislik mesleğinin saygın, itibarlı bir meslek olduğu kanaatinde olduğu söylenebilir.

Öğretim elemanlarının % 42.8'i ile öğrencilerin % 34.2'sinin polisin görevini yürütürken halka tarafsız davrandığına inandığı, öğretim elemanlarının % 26.8'i ile öğrencilerin % 36.7'sinin ise polisin görevini yürütürken halka tarafsız davrandığına inanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının % 42.8'i polisin tarafsızlığına inanırken, diğer bir maddede % 42.5'i polisin kendi dünya görüşünü ön plana çıkardığına inanmamaktadır. Öğrencilerin % 36.7'si polisin tarafsızlığına inanmazken % 36'sı dünya görüşünü ön plana çıkardığına inanmaktadır. Öğretim elemanlarının polisin tarafsız olduğuna ve kendi dünya görüşünü görevi esnasında ön plana çıkarmadığına inandığı söylenebilirken, öğrencilerinde polisin tarafsız olduğuna inanmadığı ve kendi dünya görüşünü görevi esnasında ön plana çıkardığına inandığı söylenebilir.

5.2. Öneriler

Erciyes Üniversitesi öğretim elemanları ve öğrencilerinin polis ve polislik mesleği ile ilgili algılamalarını ölçmeyi amaçlayan bu çalışma, belirli bir süre sonra tekrar edilebilir.

Bu çalışma aynı zamanda başka bir üniversiteye veya toplum içerisinde seçilen başka bir gruba uygulanmak suretiyle elde edilen bulgular, Erciyes Üniversitesinden elde edilen bulgularla kıyaslanabilir.

Araştırmaya katılan katılımcıların polisin, görevi gereği sürekli problemlili insanlarla ilişki içinde olması dolayısıyla dejenere olduğu yönünde algılamalarının olduğu bulgusu elde edilmiştir. Polisin bu yönü ayrıca araştırılabilir.

Öğretim elemanlarının % 53.1'i ile öğrencilerin % 53.8'inin "polis suçtan korumak için insanları eğitmektedir" ifadesine katılmadığı ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanları ve öğrencilerin polisin suçtan korumak üzere insanları eğitmediği fikrinde oldukları görülmektedir. Karayolları trafik kanununun okul, radyo ve televizyonlarda trafik eğitimi başlıklı 125/3. maddesine göre, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yayın yapan ulusal, bölgesel, yerel radyo ve televizyonlar, yapacakları haftalık eğitim programlarının en az 30 dakikasını trafik eğitimi ile ilgili programlara ayırmak zorundadırlar (KTK Md.125). Trafikle ilgili olarak ulusal, bölgesel, yerel radyo ve televizyonlara getirilen bu zorunluluk halkın bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi ve suçtan korunması için belirli dakikayla sınırlandırılmak üzere asayiş konularına da yer verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Öğretim elemanlarının % 49.5'i ile öğrencilerin % 48'inin polisin eğitimini yetersiz bulduğu anlaşılmaktadır. Genel itibariyle katılımcıların polisin eğitimini yeterli görmediği söylenebilir. Oysa günümüz itibariyle polis memuru ve amiri yetiştiren okullar birlikte değerlendirildiğinde çeşitli sorunları bulunsada polise verilen eğitimin yetersiz olmadığı düşünülmektedir. Bilhassa 2001 yılı sonrası polis eğitiminde yapılan değişiklikler, polisin aldığı eğitim, kamuoyuna duyurulmalıdır. Bunu, polisin kendi davranışlarında meydana gelen olumlu değişikliklerle zaman içerisinde göstereceği düşünülmekte ise de ayrı bir planlama ile kamuoyu bilgilendirilmelidir. Bunun aynı zamanda insanların polise yönelik algılamalarını olumlu yönde değiştirmeye katkıda bulunacağı gözden uzak tutulmamalıdır.

Öğretim elemanlarının % 69.7'si ile Öğrencilerin % 70'inin mevcut kanunların polisin suçla mücadelesini zorlaştırdığına inandığı görülmektedir. Polisin suçla mücadelesinde amaç toplumun asayişinin sağlanması ve huzurunun temin edilmesidir. Toplumu herkes birlikte oluşturmakta olduğuna göre bu durum aslında polisle birlikte herkesin sorumluluğundadır. Polis sadece bu konuya önderlik etmektedir. Dolayısıyla polisin suçla mücadelede, şüpheli ve sanıklara karşı kanunlar yoluyla elinin güçlü olması zaruridir. Çünkü insanların bir suçun mağduru olduğunda geldikleri ilk kapı polistir ve insanlar polisi suçla mücadelede güçlü görmek istemektedir. Aksi takdirde ihkak-ı hak

ve otoriteyi başka yerlerde aramak eğilimi ortaya çıkabilir. Bu sebepten suçla mücadelede polisin işinin kolaylaştırılması yönünde tedbirler alınmalıdır. Özellikle polisin suç sonrası atacağı her adımda tamamen savcı iznine bağlı durumda olması tekrar gözden geçirilmeli ve polisin gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda doğrudan hareket kaabiliyeti artırılmalıdır. Zaten insan hakları açısından her halükârda hakim ve savcı denetimi ve güvencesi bulunmaktadır.

Bununla beraber, polisin suçla mücadelesi ve toplumun huzurunun sağlanması, temel hak ve hürriyetlerin güvence altına alınması açısından, Türkiye’de gelişmiş bazı ülkelerde olduğu gibi ulusal ölçekte bir Parmak izi ve DNA veri bankası kurulabilir. Her ne kadar polise olan güvenin bazı kesimlerde sarsılmış olması ve insan hakları ile ilgili kaygılar nedeniyle sıcak bakılmasa da, böyle bir girişime ihtiyaç duyulduğu bir gerçektir. Çünkü bir kişinin her hangi bir olayın şüphelisi olduğunun ortaya çıkartılması ne kadar önemli ise, olmadığının ortaya çıkartılması başka bir ifadeyle aklanması o kadar önemlidir. Doğuştan veya ilköğretime başlarken ayırım yapmaksızın herkesin parmak izi veya DNA’sı alınmak suretiyle bir veri bankası oluşturulmasının suçla mücadele eden birimlerin işlerini kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Özellikle Haziran 2005 sonrası itibariyle işlenmiş bir suçun şüphelisinin parmak izi, fotoğrafları v.s. Cumhuriyet Savcısının talimatıyla alınmakta, ancak polis tarafından bu şüpheli hüküm giyerse ve hüküm giydiği polise bildirilirse kişi ile ilgili arşivleme yapılabilir. Bu geri bildirim mekanizmasının hemen hemen işlemediği bilinmektedir. Bundan mesela 5 yıl sonra geriye dönüldüğünde son beş yıla ait parmak izi veya diğer kayıtların meydana getirdiği bir arşiv bulunmayacaktır. Polis bir evde hırsızlık yapan veya herhangi bir arabayı çalan veya gasp eden bir şüpheliye ait parmak izine veya başka bir bulguya ulaşsa bile herhangi bir arşivden bu bulguların kime ait olduğunu ortaya çıkaramayacaktır. Başka bir örnekle açıklamak gerekirse, üzerinde kimliğini tespit etmeye yarayan her hangi bir belge bulunmayan bir ceset bulunması durumunda, her hangi bir tanık veya müracaat olmaması durumunda şu an itibariyle böyle bir cesedin kimliğini tespit mümkün olmamakla beraber, bu cesetin ölüm sebebi belli olsa bile şüpheliye ulaşmakta bir o kadar zor olabilmektedir. Yine son yaşadığımız depremde veya bu gibi felaketlerde de tanınamayacak hale gelen cesetlerin kimliklerini de tespit oldukça zor olabilmektedir.

Vücudu parçalanmış bir intihar bombacısının kimliğini belirleyemeyince, Polis Teşkilatı'nın ilk DNA analiz laboratuvarını İslamabad'da kuran Pakistan, DNA incelemelerini genellikle biyolojik babanın belirlenmesinde kullanan ve cinayetlerin aydınlatılmasında da DNA'dan yararlanmaya başlayan Malezya, Karaganda'daki adli tıp merkezi içerisindeki DNA laboratuvarının açılışını yapan Kazakistan, 29 yaşındaki set çalışmanı Hind el Hinavinin 16 aylık kızının, ünlü aktör Ahmed Fişavi'den olduğunu iddia edilmesi üzerine biyolojik babanın belirlenmesinde DNA analizlerini zorunlu kılacak bir yasa tasarısını görüşmeye başlayan Mısır, küçük bir erkek çocuğunu kaçırdı ırzına geçenleri DNA analiziyle saptayan ve her birini 15 yıla hapse mahkûm eden Birleşik Arap Emirlikleri, DNA sayesinde polis baskısıyla elde edilen ikrarların önüne geçtiğini, cinayetlerin yüzde 90'ını aydınlatılabildiğini bildiren ve bir önceki yıla göre cinayet sayısında 2 bine varan azalmayı buna bağlayan Çin, ehliyet sahteciliğinden tutukladığı bir kişinin aydınlatılamamış bir ırza geçme olayında faili olduğunu gördüğünde, bu kişinin DNA bilgisini, İngiltere ulusal veri tabanında aratan ve biyolojik delilleri saklanmış faili meçhul 78 ayrı olayın daha çözülmesini sağlayan ve bunun üzerine kendi DNA veri bankasını kurmaya karar veren İrlanda, zaten yıllardır bu olanağı değerlendiren ABD, İngiltere ve Almanya, DNA için örnek vermekten kaçınanlara kestiği 50 bin Koruni (yaklaşık 3 bin 350 YTL) para cezası yerine, polisin zorla örnek almasını sağlayacak yasa değişikliğini kabul eden Çek Cumhuriyeti gibi devletler özellikle suçların aydınlatılmasında DNA analizlerini ve veri bankalarını kullanmaktadır. Türkiye'de bu teknoloji ve yetişmiş insan gücünden yararlanmak üzere çok önemli bir adım atılarak, ulusal DNA veri bankasının kurulması yönünde bir yasa tasarısı hazırlanmıştır (Atasoy 2006). Tekrar ifade etmek gerekirse Türkiye'de gelişmiş bazı ülkelerde olduğu gibi ulusal ölçekte bir Parmak izi ve DNA veri bankası kurulabilir.

Öte yandan polisin suçla mücadelesi ve toplumun huzurunun sağlanması açısından çıkartılan af yasalarının suçla mücadele eden birimlerin motivasyonları üzerindeki etkileri ayrıca araştırılabilir.

Polisin toplum içerisinde algılanmasının toplum destekli polislik uygulamalarının hayata geçirilmesi ile olumlu yönde değişeceği düşünülmektedir. Sonuç itibarıyla bu polislik yaklaşımı toplumun aktif desteğini zorunlu kılmakta ve toplumun huzurunun sağlanmasında herkesin sorumluluk almasını gerektirmektedir. Bu sebeple trafik

alanında il ve ilçe trafik komisyonları örneğinde bir anlamda sağlanan trafik adına toplum destekli polislik yaklaşımı, benzer şekilde asayiş, terör ve güvenlik konularında da yasal zemin oluşturulmak suretiyle sağlanmalıdır. Bir nevi suç önleme komisyonları veya kurulları olarak adlandırabileceğimiz bu organizasyona yasal zemine oturtularak işlerlik kazandırılabilir.

K A Y N A K L A R

Ağar, Mehmet; **“Açılış Konuşması”**, I. Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara 1995, s.3-6.

Akan, Perran; **“Bir Halkla İlişkiler Faaliyeti olarak İmaj Geliştirme”**, I. Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara 1995, s.243-252.

Akıncı, F. Sokullu; **“Temiz Toplum ve Polis”**, Yeni Türkiye Dergisi, Sayı 14, Siyasette Yozlaşma 2, Ankara 1997, s.828-837.

Akın, Cavit; **“Türk Toplum Düzeninde Polis ve Önemi”**, Uluslararası Sempozyum: Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polisi, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara 1997, s. 115-121.

Aksoy, Aziz; **“Polis Halk İlişkileri Araştırma ve Sonuçları”**, 1. Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, Mart 1995 Ankara, s.181-199.

Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi, Ana Britannica Yayınları, Cilt:1, , İstanbul 1993, s.376

Apan, Ahmet, **“Toplum Destekli Polislik”**, Polis Dergisi, Sayı 42, Ekim-Kasım-Aralık 2005, s. 42.

Arıcan, Yusuf Ziya; **“Ceza Yargılamasında Hakimin Rolü”**, Ceza Yargılamasında İşbirliğinin Geliştirilmesi, Seminer Notları ve İlgili Mevzuat, EGM Asayiş Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2005, s.6-10.

Arslan, Feyzullah; **“Fırat Üniversitesi Öğrencilerinin Polise Bakış Açısı ve Elazığ Emniyet Müdürlüğünün Düzenlemiş Olduğu Kampanyaların Etkileri”**, Polis Dergisi, Sayı 31, Nisan, Mayıs, Haziran 2002.

Atasoy, Sevil; **“Yılın Değişmeyen Yıldızı DNA”**, www.hurriyet.com.tr, 31 Aralık 2006.

Aydın A. Hamdi; **Polis Meslek Hukuku**, Doğu Matbaası, Ankara 1996.

Aydın, A. Hamdi; **“Güvenlik Politika ve Uygulamalarının Meşruiyeti: Uzlaşma veya Zor Kullanma Durumu”**, Amme İdaresi Dergisi, Cilt:29, Sayı: 4, Aralık 1996, s.65-72.

Aydın A. Hamdi; **“Bir Kamu Yönetimi Teşkilatı Olarak Polisin Toplumda ve Ceza Adalet Sistemi İçindeki Rolü ve Önemi”**, Ceza Adalet Sistemi ve Polis Sempozyumu, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara 1998, s.91-102.

Aytaç Önder; İ. Bilir; **“21.Yy. Bilgi Toplumu Polisliğinde Kişisel Gelişim, Motivasyon, Verimlilik ve Grup Çalışması”**, Yeni Türkiye Dergisi, Sayı: 20, Yıl: 1998, s.1260-1261.

Bahar, Halil İbrahim; **“Uzlaşmacı Polislik Eğitimi”**, 21. Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu, 25-27 Ekim 2000, Ankara, s.719.

Bahar, Halil İbrahim; **“Toplum Destekli Polislik ve Türkiye’de Uygulanabilirliği”**, Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis, Seçkin Yayınevi, Ankara 2002.

Bars Zeynep; **Algılanan Öğretmen Davranışı Ölçeğinin Kısmi Norm Çalışması**, Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 1999.

Başlar, Kemal; **İnsan Hakları ve Kamu Hürriyetleri I**, Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2001.

Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, Milliyet Gazetecilik A.Ş., Cilt:1, s.367, İstanbul.

Cerrah, İbrahim; **“Sosyal Olaylar Karşısında Polisin Tutumu”**, Akademik Bakış Dergisi, Sayı:2, Ankara 1996, s. 4-7.

Cerrah, İbrahim; **“Toplumsal Olayların Sosyal Yönü ve Medya: Toplumsal Olaylardaki Polis Uygulamalarının Basılı Medyada Ele Alınışının İçerik Analizi Metodu İle İncelenmesi”**, Ceza Adalet Sistemi ve Polis Sempozyumu, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara 1998, s.103-130.

Cerrah, İbrahim; **“Sosyal Yapı ve Polis Alt Kültürü: Sosyal Yapı ve Mesleki Sosyalleşmenin Türk Polis Alt Kültürü oluşumuna Etlileri”**, Yirmibirinci Yüzyılda Polis Temel Sorunlar Çağdaş Yaklaşımlar, Sibel Matbaası, Haziran 2000, Ankara, s. 191-225.

Ceza Muhakemesi Kanunu, <http://rega.basbakanlik.gov.tr>., 17.12.2004.

“Community Policing”, the free encyclopedia, http://en.wikipedia.org/wiki/Community_policing 2006.

Cüceloğlu, Doğan; **İnsan ve Davranışı**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2003.

Çağlar, Ali; **“Polis ve Polisliğin Ortaya Çıkışı: Sosyolojik Bir İnceleme”**, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 4, Temmuz 1999, s.121-132.

Çelik, İbrahim; **“Bursa Halkının Polise Bakış Açısının Ölçülmesi ve Polis Halk İlişkilerinin Geliştirilmesi Anketi”**, Polis Dergisi, Yıl 7, Sayı 28, Temmuz-Ağustos-Eylül 2001.

Çevik, H. Hüseyin; Turgut Göksu; **Polis Halk İlişkileri**, Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları, SFN Yayıncılık, Ankara 2003.

Çiçek, Cemil; **“Afla Çıkan 3 Bin Kişi Yeniden Suç İşledi”**, <http://www.haber7.com>, 18 Kasım 2006.

Çubukçu, Zühal; İsmail Döndar; **“Okul Yöneticilerinin İletişim Becerilerine İlişkin Öğretmenlerin Algı ve Beklentileri”**, Milli Eğitim Dergisi, Sayı 157, Kış 2003.

Davis, Robert C.; **“The Use Of Citizen Surveys As A Tool For Police Reform”**, Vera Institute Of Justice, http://www.vera.org/publication_pdf/citizenssurveys.pdf 2000.

Demir Mücahit; **İlköğretim Müfettişlerinin Görev Boyutundaki Yeterliliklerine İlişkin Olarak İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Algı Düzeyleri**, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2000.

Dönmezer, Sulhi; **“Açılış Konuşması”**, Ceza Adalet Sistemi ve Polis Sempozyumu, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara 1998, s.9.

Dönmezer, Sulhi; **“Açılış Bildirgesi”**, 21. Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara 2000, s.7-13.

Durmuş, A. Alper; **Memur Disiplin Hukuku**, Emniyet Örgütü Disiplin Tüzüğü,; (EÖDT), Adalet Yayınevi, Ankara 2005.

Dündar, Nihat; **“Halkın Polis İmajı ve Polis Halk Bütünleşmesinin Dinamikleri Araştırmaları”**, Polis Dergisi, Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, Sayı: 4 eki, 1995.

Ekiz, Durmuş; **Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş**, Anı Yayıncılık, Ankara 2003.

Emniyet Genel Müdürlüğü Hizmetiçi Eğitim Yönetmeliği, <http://rega.basbakanlik.gov.tr>., 09.05.2003.

Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı, **2001-2002 Yılları Hizmet İçi Eğitim Sonuçları**, Eğitim Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2003.

Emniyet Genel Müdürlüğü Çalışmaları, **Polis 2002-2003**, Araştırma Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2003.

Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı, **2005 Yılı Eğitim Planı Kitapçığı**, Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, Kasım 2004.

Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı, **2006 yılı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri El Broşürü**, Ankara 2006.

Erbaş Nuray Demirci; **Lise Öğrencilerinin Algılarına Göre İdeal Öğretmenin Kişilik Özellikleri**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.

Eryılmaz, Mesut Bedri; **“Yeni Ceza Muhakemesi Kanununda Kolluk Savcı İlişkisi”**, Ceza Yargılamasında İşbirliğinin Geliştirilmesi, Seminer Notları ve İlgili Mevzuat, EGM Asayiş Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2005, s.11-14.

Fakülte Müfredatı, <http://www.pa.edu.tr/tr/gbf> 2006.

Fındıklı, Remzi; **“Güvenlik Hizmetlerinin Etkinliği Açısından Polis-Halk İlişkilerinin Anlam ve Önemi”**, I. Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara 1995, s.273-286.

Fındıklı, Remzi; **“Polis Mesleğinin Özellikleri ve Mesleki Kimlik Olgusu”**, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 5-6, Sonbahar-Kış 1999-2000, s.1-16.

Gleizal, J. Jacques; Gatti Domenach; Claude Journes; **Batı Demokrasilerinde Polis**, (Çev.: Mustafa Kandemir), Temiz Yayınları, Ankara 2000.

Gökçe, Erten; Emin Semiz; **“Toplumsal Olaylar ve Polisin Davranış Şekilleri”**, Yirmibirinci Yüzyılda Polis Temel Sorunlar Çağdaş Yaklaşımlar, Sibel Matbaası, Haziran 2000, Ankara, s. 67-68.

Gözübüyük, Şener; **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**, Pegem Yayıncılık, Ankara 2005, s. 44-46, 49-53.

Güler Ahmet; **Türkiye’de Polisin Kurumsal İmajı Üzerine Bir Değerlendirme**, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Güler Yusuf; **Önleyici Kolluk Gücü Olarak Polis ve Polis İmajı, Örnek Bir Çalışma: Mardin Polis Teşkilatı**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

Haçerlioğlu, Orhan; **Toplumbilim Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1996, s.15.

<http://gbe.pa.edu.tr>, 2006.

İçli, Tülin; **“Üniversite Öğrencilerine göre Polis ve Halkla İlişkileri”**, I. Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara 1995, s.59-67.

İçli, Tülin; **“Toplum Destekli Polislik”**, Polis Dergisi, Yıl 10, Sayı 42, Ekim-Kasım-Aralık 2004.

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik, <http://rega.basbakanlik.gov.tr>., 23.11.2003.

İmal Ramazan; **Polis Eğitim Merkezlerindeki Eğitim Ortamlarına İlişkin Öğretim Elemanı Görüşlerinin Değerlendirilmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.

İnan, Kâmrân; **Devlet İdaresi**, Ötüken Yayınları, İstanbul 1993, s. 39.

İnsan Hakları Üst Kurulunun Kuruluş, Görev ve İşleyişi İle İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, <http://rega.basbakanlik.gov.tr/index.aspx>, 15.08.2001.

İnsan Hakları Danışma Kurulunun Kuruluş, Görev ve İşleyişi İle İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, <http://rega.basbakanlik.gov.tr>., 15.08.2001,

İnsan Hakları İhlali İddialarını İnceleme Heyetlerinin Kuruluş, Görev ve İşleyişi İle İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, <http://rega.basbakanlik.gov.tr>., 15.08.2001.

Karayolları Trafik Kanunu, <http://www.trafik.gov.tr>, 2006.

Kağıtçıbaşı, Çiğdem; **Yeni İnsan ve İnsanlar**, Evrim Yayınları, İstanbul 1999.

Kavgacı, H. İbrahim; **“Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polisi”**, Uluslararası Sempozyum: Avrupa Birliği Sürecinde Türk Polisi, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara 1996, s. 623

Kıratlı, Metin; **Koruyucu İdari Hizmetler**, TODAİE Yayınları:135, Ankara 1973.

Liou, Kuotsai Tom; Eugene G. Savage; **“Citizen Perception of Community Policing Impact”**, Public Administration and Management An Interactive Journal, <http://www.pamij.com/liou1.html>.

Morris, G. Charles; **Psikolojiyi Anlamak**, (Çev.:H. Belgin Ayvaşık; Melike Sayıl), Türk Psikoloji Derneği Yayınları, Ankara 2002.

Murat, Mehmet; Özgür Uygun; **“Polislik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi”**, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 3, Sayı 7, 2004, s.64-71.

“Narkotik Şubenin İsyanı”, <http://www.sabah.com.tr/gnd100.html>, 14.12.2006.

Odabaş Uğur K.; **“Niçin Devlet - Nasıl Anayasa”**, Yeni Türkiye Dergisi, Sayı: 30, Kasım-Aralık 1999, s.572-577.

Öner, Sevil; **“Erzurum’da Polis Halk İşbirliği”**, 1. Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, Mart 1995 Ankara, s.201-209.

Özmen, Fatma; **“Demokratik Toplumlarda Suçu Önleme Yaklaşımları”**, 21. Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu, 25-27 Ekim 2000, Ankara, s.685.

Özgüven, İ. Ethem; **Psikolojik Testler**, Pdrem Yayınları, Ankara 2000.

Öztürk, Nurullah; **“Toplum Destekli Polis Eğitimi Açısından Suçla Mücadele ve Polis Halk İlişkileri”**, 21. Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara 2000, s.701.

Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Fakültesi Eğitim Öğretim Yönetmeliği, <http://rega.basbakanlik.gov.tr/index.aspx>, 15.10.2001.

Polis Yüksek Öğretim Kanunu, <http://rega.basbakanlik.gov.tr/index.aspx>, 09.05.2001.

Polis Meslek Yüksek Okulları Eğitim Öğretim Yönetmeliği, <http://rega.basbakanlik.gov.tr>, 08.01.2006.

Polis Meslek Yüksek Okulları Giriş Yönetmeliği, <http://rega.basbakanlik.gov.tr.>, 29.08.2001.

Polis Meslek Eğitim Merkezleri Giriş Yönetmeliği, <http://rega.basbakanlik.gov.tr.>, 08.05.2005.

Polis Meslek Eğitim Merkezleri Eğitim Öğretim Yönetmeliği, <http://rega.basbakanlik.gov.tr.>, 08.05.2005.

Polis Akademisi Başkanlığı, **Polis Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel Durumu**, Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları-6, Ankara 2002.

Polis Akademisi Başkanlığı, **Polis Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel Durumu**, Polis Akademisi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2004.

Polis Koleji Tarihçesi, <http://www.poliskoleji.k12.tr>, 2006.

Polis Olma Şartları, Polis Meslek Eğitim Merkezleri, <http://www.egm.gov.tr.>, 2006

Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu, **Polis Mevzuatı**, Seçkin Yayınevi, Ankara 2005.

Sağlam, Mehmet; **“Açılış Konuşması”**, I. Polis Halk İşbirliği Sempozyumu, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara 1995, s.9-12.

Savaş, Vural; **“Açılış Konuşması”**, Ceza Adalet Sistemi ve Polis Sempozyumu, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara 1998, s.5-6.

Senemoğlu, Nuray; **“Gelişim Öğrenme ve Öğretim”**, Spot Matbaacılık, Ankara, 1997.

Sevinç, Ali; **Emniyet Örgütü Yöneticilerinin Yönetici Yeterliklerinin Belirlenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2003.

Seyhan, Kazım; **“Polislik ve Suçun Önlenmesi”**, Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis, Seçkin Yayınevi, Ankara 2002.

Seyhan, Kazım; **“Toplum Temelli Polisliği Nedir?”**, Polis Dergisi, Sayı 42, Ekim-Kasım-Aralık 2005, s. 42.

Sofuoğlu, Mehmet Emin; **İlköğretim Denetmenlerinin İnsan İlişkilerine Yönelik Davranış Biçimlerinin Sınıf Öğretmenlerince Algılanması**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2002.

Sönmez, Nevzat; **Emniyet Teşkilatı ve Polis Meslek Hukuku**, Seçkin Yayınları, Ankara 2005.

Taşdelen, Ali; **Yöneticilerin Algılamalarına Göre Yönetici Kişilik Özellikleri**, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.

Tezbaşaran, A. Ata; **Likert Tipi Ölçek Geliştirme Klavuzu**, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara 1996, s. 9-30.

Tezsever, Serhat; **Polisin Yetkileri**, İstanbul 1992.

Tolan, Barlas; Galip İsen; Veysel Batmaz; **Sosyal Psikoloji**, Adım Yayıncılık, Birinci Baskı, Ankara 1991.

Tolan, Barlas; **Toplum Bilimlerine Giriş**, Adım Yayıncılık, Üçüncü Baskı, Ankara 1991.

Tosun, Cevat; Yasin Bilim; Kazım Kocabozdoğan; **“Avrupalı Turistlerin Bakış Açısıyla Türk Polisi: Antalya Örneği”**, Polis Dergisi, Yıl 11, Sayı 44, Nisan-Mayıs-Haziran 2005.

Türk Ceza Kanunu, <http://rega.basbakanlik.gov.tr>, 12.10.2004.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, **Polis Mevzuatı**, Seçkin Yayınevi, Ankara 2005.

Yenisey, Feridun; **“Ceza Adalet Sisteminde Jandarma ve Polisin Rolü ve Etkinliği”**, Ceza Adalet Sistemi ve Polis Sempozyumu, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara 1998, s.11-54.

“Yirmibin Polis Yolda”, <http://www.internethaber.com>, 04.10.2006

Yorba Mehmet Muhsin; **İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Çalıştıkları Okul Yöneticilerinin Yönetim Becerilerine İlişkin Algı ve Beklentileri**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.

Yücesoy, Mehmet; **“Ceza Yargılamasında Cumhuriyet Savcısının Rolü”**, Ceza Yargılamasında İşbirliğinin Geliştirilmesi, Seminer Notları ve İlgili Mevzuat, EGM Asayiş Dairesi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2005, s.3-5.

What Is Community Policing?; Community Policing Consortium,
<http://www.communitypolicing.org/about2.html> 2006.

Weisburd, David; Rosann Greenpan; **“Police Attitudes Toward Abuse Of Authority: Findings From A National Study”**, National Institute Of Justice,
[http:// www.ncjrs.org/pdffiles1/nij/181312.pdf](http://www.ncjrs.org/pdffiles1/nij/181312.pdf) 2000.

E K L E R

Ek-1

Sayın katılımcı, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında yürütmekte olduğum Yüksek Lisans tezi ile ilgili olarak konum “Üniversite Öğretim Elemanları ve Öğrencilerinin Polis ve Polislik Mesleği ile İlgili Algılamaları (Erciyes Üniversitesi Örneği)” dir. <i>Arzu edilen Polis ve Polislik anlayışının ortaya çıkabilmesi için Polisin, hizmet sunduğu toplumun nazarında zaman zaman kendini denetlemesi önem arz etmektedir. Bu yüzden toplumda belirli seviyenin üzerinde aydın kesimi oluşturan "Üniversite Öğretim Elemanları ve Öğrencilerinin Polis ve Polislik Mesleği ile İlgili Algılamaları" Polis için önemlidir. Bu çalışmayla böyle bir amaç doğrultusunda hareket edilmektedir.</i> <u>Sorularda geçen Polis kelimesi Türk Polisi, Polis Teşkilatı ise Türk Polis Teşkilatı anlamında kullanılmıştır.</u> Sorulara içtenlikle cevap vermeniz, çalışmanın daha tutarlı sonuçlara ulaşmasını kolaylaştıracak, bu ise yolunda gitmeyen bazı olguların düzeltilebilmesine katkıda bulunacaktır. <u>Lütfen her soruyu cevaplayınız, boş bırakmayınız.</u> Yardıminız için şimdiden teşekkür ederim. Akif OLGUN Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi					
BÖLÜM A KİŞİSEL BİLGİLERLE İLGİLİ SORULAR					
Cinsiyetiniz	() Bay	() Bayan			
Yaşınız	() 21 - 27	() 28 - 34	() 35 - 41	() 42 - 48	() 48 - ...
Görev Yaptığınız	Fakülte / Yüksekokul:				
Görev Yaptığınız	Bölüm / Ana Bilim Dalı:				
Akademik Ünvanınız:	() Uzman () Okutman () Arş. Gör. () Öğrt. Gör. () Yrd. Doç. Dr. () Doç. Dr. () Prof. Dr.				
BÖLÜM B POLİSİN EĞİTİMİ İLE İLGİLİ SORULAR					
		TAMAMEN KATILIYORUM	KATILIYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM
1	Polisin eğitimi, yeterlidir.				
2	Polis, kendisini olumlu yönde geliştirmektedir.				
3	Polis Teşkilatı, polisin eğitimini önemsemektedir.				
4	Polisin genel kültürü, iyi düzeydedir.				
BÖLÜM C POLİS-HALK İLETİŞİMİ İLE İLGİLİ SORULAR					

		TAVANIN KATILYORUM	KATILYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
5	Polisin, insanlarla iletişim kurmadaki becerisi yeterli düzeydedir.					
6	Polis, halktan kendisine gelen her türlü şikayeti önemsemektedir.					
7	Polis, yerine getirdiği görevle ilgili kamuoyunu bilgilendirmektedir.					
8	Polis, halkın hizmetinde olduğunun bilincindedir.					
9	Polis, insanlara değer vermektedir.					
10	Polis, davranışlarıyla toplumda insanlara iyi örnek olmaktadır.					
11	Polis, insan haklarına saygılıdır.					
12	Polis, suçtan korumak için insanları eğitmektedir.					
13	Polis, Türkçeyi kötü kullanmaktadır.					
14	Yakalama, men etme, ceza yazma gibi görevleri nedeniyle Polis, olumsuz bir imaja sahiptir.					
BÖLÜM D POLİSLİK MESLEĞİ İLE İLGİLİ SORULAR						
		TAVANIN KATILYORUM	KATILYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
15	Polis Teşkilatı, her türlü denetime açık ve şeffaf bir teşkilattır.					
16	Polislik, kolay bir meslektir.					
17	Polislik mesleği, saygın, itibarlı bir meslektir.					
18	Mevcut kanunlar, polisin suçla mücadelesini zorlaştırmaktadır.					
19	Polisin, mesleki alan bilgisi yeterli düzeydedir.					
20	Polis Teşkilatı, ülke yönetiminde karar mekanizmasını etkileyebilen güçlü bir teşkilattır.					
21	Türk Polisinin, gelişmiş ülke polislerinden farkı yoktur.					
22	Türk polisi güvenilirdir.					
23	Polislik, insanların seçmeyi düşüneceği en son mesleklerden birisidir.					
24	Polis, araç ve gereç yetersizlikleri altında görev yapmaktadır.					
25	Polislik mesleğini kötüye kullananlar, meslek içerisinde arkadaşları tarafından korunmaktadır.					
BÖLÜM E POLİSİN MESLEKİ ÖZELLİKLERİ İLE İLGİLİ SORULAR						
		TAVANIN KATILYORUM	KATILYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
26	Polis, olaylar karşısında soğukkanlı davranmaktadır.					
27	Polis, görevini yürütürken halka tarafsız davranmaktadır.					
28	Polisin, görevini yaparken kendisine olan güveni tamdır.					

29	Polis, halkın güvenliğini sağlamada başarılıdır.					
30	Polis, yardımseverdir.					
31	Polis, gereksiz derecede şüphelidir.					
32	Polis, kendisini halkın üstünde görmektedir.					
33	Polis, görevini yaparken aşırı güç kullanmaktadır.					
34	Polis, görevi gereği sürekli problemlili insanlarla ilişki içinde olması dolayısıyla dejenere olmuştur.					
35	Polis, olaylar karşısında çabuk tahrik olmaktadır.					
36	Polis, insanlara kaba ve sert davranmaktadır.					
37	Polis, toplumda nüfuzlu olan kişilere karşı etkisiz kalmaktadır.					
38	Polis, görevini yaparken kendi dünya görüşünü öne çıkarmaktadır.					
BÖLÜM F POLİSİN GÖRÜNÜMÜ İLE İLGİLİ SORULAR						
		KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KATILMIYORUM
39	Polis üniforması, güzel görünümlüdür.					
40	Polis, giyimine ve dış görünüşüne özen göstermektedir.					
41	Polis üniformasının rengi güzeldir.					
BÖLÜM G POLİSİN SOSYO EKONOMİK DURUMU İLE İLGİLİ SORULAR						
		KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KATILMIYORUM
42	Polisin gelir seviyesi düşüktür.					
43	Sadece sosyo ekonomik seviyesi düşük gelir grubundan olan insanlar polis olmak istemektedir.					

Ek-2

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

ÖĞRETİM ELEMANLARI

R E L I A B I L I T Y A N A L Y S I S - S C A L E (A L P H A)

Reliability Coefficients

N of Cases = 202,0

N of Items = 43

Alpha = ,8862

Ek-3

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

ÖĞRENCİLER

R E L I A B I L I T Y A N A L Y S I S - S C A L E (A L P H A)

Reliability Coefficients

N of Cases = 912,0

N of Items = 43

Alpha = ,8772

Ek-4

T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

06/04/2006

Sayı :B.30.2.ERC.0.70.72.00/ 500-0453
Konu: Araştırma İzni

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 04/04/2006 tarih ve 759 sayılı yazınız.

Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Akif OLGUN'un hazırlamakta olduğu "Üniversite Öğretim Memnurları ve Öğrencilerinin Polis ve Polis Mesleği İle İlgili Algılamaları (Erciyes Üniversitesi Örneği)" konulu tez çalışması ile ilgili olarak Üniversitemizin Kayseri Merkezinde bulunan fakülte ve yüksekokullarda araştırma yapması Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Şenol KARTAL
Rektör Yardımcısı

T.C.	
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	
Sosyal Bilimler Enstitüsü	
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı	
Öğrenci No	674
Tarih	11.4.2006
Yazma Başlığı	500
Yazma Adı	PE

ÖZ GEÇMİŞ

05.07.1976 yılında Giresun ili Tirebolu ilçesinde doğdu. İlk Okulu kendi köyünde, Orta Okulu ise Giresun Atatürk Lisesi Orta Okul bölümünde okudu. 1990 yılında Polis Koleji sınavlarını kazanarak İstanbul Polis Kolejine kayıt yaptırdı. 1994 yılında İstanbul Polis Kolejinden mezun oldu. Ardından devam ettiği Ankara Polis Akademisini ise 1998 yılında tamamlayarak Kayseri Emniyet Müdürlüğü kadrosuna Komiser Yardımcısı olarak atandı. Halen Kayseri Polis Meslek Yüksek Okulu Eğitim Şube Müdürlüğünde Başkomiser olarak görev yapmaktadır. 2002 yılında Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı'nda yüksek lisans yapmaya hak kazandı. 2004-2005 yılları arasında Birleşmiş Milletler Kosova Misyonunda görev yaptı. Mart 2008 yılı itibariyle göreve başlayacak şekilde Tahran Büyükelçiliğine Misyon Koruma görevlisi olarak atandı.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres: Polis Meslek Yüksek Okulu Kocasinan / Kayseri

Tel: 0 352 352 02 13 – 505 544 38 20

E-mail : olgunakif@yahoo.com